

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PRÁVNICKÁ FAKULTA

ELEKTRONICKÝ OBCHOD Z POHLEDU
MEZINÁRODNÍHO PRÁVA SOUKROMÉHO

ELECTRONIC COMMERCE FROM A PRIVATE
INTERNATIONAL LAW PERSPECTIVE

Elena Kurilova

Školitel autora disertační práce: prof. JUDr. Květoslav Růžička, CSc.

2016

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem předloženou disertační práci vypracovala samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 14.4. 2016

.....
Elena Kurilova

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji prof. JUDr. Květoslavu Růžičkovi, CSc. za nedocenitelnou pomoc a podporu, kterou mi poskytl při studiu a psaní této práce.

Anotace:

Cílem předkládané disertační práce je prozkoumat, jak se aplikuje Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží na oblast elektronického obchodu a porovnat ji s Úmluvou o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace vzhledem k převládající tendenci k odstraňování právních překážek elektronickému obchodu. Porovnání je provedeno v rámci teritoriální a věcné působnosti, formy a uzavření smlouvy. Jádro práce tvoří rozbor předpokladů a překážek aplikace Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží na oblast elektronického obchodu. Předpoklad, ze kterého práce vychází, spočívá v tom, že Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace představuje nástroj, který identifikované překážky pomůže překonat. V práci byl formulován závěr o překonání jen jedné z překážek, a sice na základě zásady technologické neutrality. Dále bylo prokázáno, že požadavek písemné formy může i nadále zůstat překážkou. Disertační práce tudíž zodpovídá otázku o důvodu podepsání a ratifikace dané Úmluvy poměrně malým počtem států.

Klíčová slova: elektronický obchod, elektronická smlouva, elektronické uzavírání smluv, Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (Vídeňská úmluva), Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace, UNCITRAL, mezinárodní právo soukromé.

Abstract:

The objective of this thesis is to study how the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG) is applied in the field of electronic commerce and compare it to the United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts in regard to the prevailing tendency to remove legal barriers to electronic commerce. The comparison is made in terms of geographic and material scope, forms of contract and how contracts are formed. An analysis of conditions and obstacles to the application of the CISG within the field of electronic commerce represents the core of the work. The thesis is based on the assumption that the Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts is an instrument which helps to overcome identified obstacles. The thesis formulates a conclusion on overcoming just one of the obstacles on the basis of the principle of technological neutrality, and it further demonstrates that the requirement of being in written form may remain an obstacle. As such, the thesis is a response to the question of why the Convention is signed and ratified by a relatively small number of states.

Key words: electronic commerce, e-commerce, electronic contract, electronic contract formation, Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG), Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts, UNCITRAL, private international law.

Obsah

I	Úvod	1
II	Elektronický obchod a jeho úprava	5
1.	Pojem a základní charakteristika elektronického obchodu	5
1.1	Pohled do historie elektronického obchodu	6
1.2	Normativní definice elektronického obchodu	9
1.3	Elektronický obchod v praxi mezinárodních organizací	13
1.4	Doktrinální definice	15
1.5	Elektronické prostředky komunikace	18
1.6	Pojem „elektronický“	22
2.	Mezinárodně právní úprava elektronického obchodu	25
2.1	Obecná charakteristika mezinárodní právní úpravy	25
2.2	UNCITRAL	27
2.3	Mezinárodní obchodní komora	31
2.4	Světová obchodní organizace a elektronický obchod	32
2.5	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj	33
2.6	Summity skupiny států G7 (G8).....	33
2.7	Celosvětové setkání na nejvyšší úrovni o otázkách informační společnosti.....	35
2.8	Evropská unie	35
III	Úmluvy OSN	38
1.	Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží ve světle elektronického obchodu	38
1.1	Obecně k Vídeňské úmluvě.....	38
1.2	Vídeňská úmluva a elektronický obchod: pro a proti	40
1.3	Předpoklady aplikace Vídeňské úmluvy v oblasti elektronického obchodu.....	45
2.	Úmluva OSN o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace	50
2.1	Obecná charakteristika Úmluvy	50
2.2	Základní zásady elektronického obchodu	56
IV	Působnost Vídeňské úmluvy v kontextu její aplikace na elektronický obchod	61
1.	Mezinárodní charakter smlouvy	61
1.1	Srovnání úmluv z hlediska teritoriální působnosti	63
1.2	Místo podnikání	64
1.3	Kritérium nejužšího vztahu ke smlouvě.....	67
1.4	IP adresy, doménová jména nebo zeměpisná poloha informačních systémů	68
1.5	Místo uzavření smlouvy	71
1.6	Státní příslušnost	72
1.7	Povinnost uvést místo podnikání.....	72
1.8	Volba místa podnikání	72
2.	Věcná působnost	74
2.1	Virtuální zboží	75
2.2	Software	78
2.3	Kupní smlouva	82
V	Forma	86

1.	Forma smlouvy podle Vídeňské úmluvy	87
1.1	Zásada svobody formy	87
1.2	Písemná forma.....	89
2.	Forma smlouvy podle Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace.....	97
VI	Uzavírání smlouvy	101
1.	Uzavírání smlouvy podle Vídeňské úmluvy	101
2.	Elektronická smlouva.....	102
3.	Automatizace.....	107
4.	Nabídka na uzavření smlouvy	111
5.	Doručení elektronických zpráv	118
5.1	Doručení podle Vídeňské úmluvy	118
5.2	Doručení ústně.....	123
5.3	Okamžité sdělení	126
5.4	Rychlost sdělovacích prostředků.....	127
VII	Závěr	130
VIII	Bibliografie	133
1.	Primární zdroje.....	133
2.	Sekundární zdroje	145
3.	Internetové zdroje.....	157

I Úvod

V roce 2015 uplynulo 35 let od vzniku Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (Vídeňské úmluvy). Oslavy výročí vyústily v mezinárodní kolokvium, v jehož rámci proběhla celá řada debat v kruhu Diskusní skupiny vysoké úrovně za účasti špičkových odborníků z oblasti zákonodárství mezinárodního obchodu. Během kolokvia byly formulovány následující závěry. Pokud chceme diskutovat o budoucí unifikaci práva mezinárodního obchodu, zejména o budoucí aplikaci Vídeňské úmluvy, musíme zodpovědět celou řadu souvisejících otázek. Za prvé musíme analyzovat silné a slabé stránky Úmluvy na základě zkušeností uplynulých let. Za druhé je třeba zohlednit obrovské změny, které se udály během posledních tří desetiletí především v důsledku technologického pokroku a informační revoluce, tzn. procesu a syndromu nazývaného globalizace. Vídeňská úmluva významným dílem přispěla k rozvoji mezinárodního obchodu a zároveň s tím je třeba zdůraznit, že se svět mění nevídaně rychlým tempem a obzvláště dalekosáhlé změny se týkají formy a objemu obchodních smluv. Tyto změny představují výzvu tradičním představám o smluvním právu, jak na národní, tak i na mezinárodní úrovni.¹

Výše zmíněné výročí nebylo jediné, které se v roce 2015 konalo. Uběhlo také 10 let od vypracování a přijetí Úmluvy OSN o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace, která představuje první mezinárodní nástroj cíleně upravující elektronický obchod. Předkládaná práce se bude věnovat právě těmto dvěma dokumentům na pozadí novodobého rozvoje elektronického obchodu.

Od devadesátých let po zpřístupnění internetu pro komerční účely zažívala právní věda okouzlení elektronickým obchodem, a protože se otevřelo nové, dosud neprobádané pole pro výzkum a úpravu, vznikala celá řada nových dokumentů zachycujících právní vztahy v tomto novém prostředí. Zároveň s tím však máme k dispozici právní nástroje vypracované v předinternetovém období. Příkladem je právě Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. Na Vídeňské úmluvě se pracovalo po dlouhé období a její zavržení v důsledku moderních technologií by znamenalo, že síly napřené na její vytvoření by nakonec byly vynaloženy zbytečně.

---

¹ *Thirty-five Years of Uniform Sales Law: Trends and Perspectives*. Proceedings of the High Level Panel held during the Forty-eighth Session of the United Nations Commission on International Trade Law, Vienna, 6 July 2015. New York: United Nations, 2015, s. 3.

V roce 2003 Poradní sbor pro Vídeňskou úmluvu probádal možnosti a specifika aplikace Vídeňské úmluvy v oblasti elektronického obchodu a dospěl k závěru, že Úmluvu na tuto novou oblast aplikovat lze. UNCITRAL použila Vídeňskou úmluvu jako základ pro vypracování Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace. Tento závěr byl opakovaně potvrzen i ve vědě, Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace byla přijata, nicméně téma zůstává nadále aktuální a podněcuje celou řadu diskuzí na mezinárodní úrovni. Nám se nyní nabízí jedinečná příležitost podívat se na přípravné dokumenty UNCITRAL a výsledek, ve který tyto práce vyústily, s odstupem času a s potřebným historickým rozměrem.

Na Právnické fakultě UK se tématem elektronického obchodu blížeji zabývala D. Davidovová, která ve své disertaci zpracovala téma e-businessu ve vztahu k mezinárodnímu právu soukromému. D. Zezulka se dané problematice věnovala jak ve své rigorózní práci, tak i ve své disertaci. Z dalších autorů můžeme jmenovat například B. Krajcovou, která se ve svých studiích nejprve zabývala oblastí internetu a mezinárodního práva soukromého a později se soustředila na téma příslušnosti soudu v internetových sporech. V neposlední řadě je třeba zmínit práci Z. Kučery, věnovanou problematice přeshraničních aspektů soukromoprávních deliktů v kyberprostoru.

V zahraničních odborných kruzích rovněž vzniká celá řada disertačních prací a vychází nesčetné vědecké publikace analyzující tuto problematiku, která je v posledních letech obzvlášť aktuální. Jedním z významných odborníků na oblast právní úpravy obchodu v prostředí moderních elektronických technologií je A. V. Zažigalkin, který věnoval svou disertační práci tématu mezinárodněprávní úpravy elektronického obchodu. Dále jmenujme například A. S. Kosareva, který se zabývá problémy právní úpravy jednání ve sféře elektronického obchodu. V neposlední řadě je třeba zmínit několik autorů, kteří se ve svých odborných publikacích přímo zabývali Vídeňskou úmluvou v kontextu mezinárodního elektronického obchodu. F. Ferrari vydal článek, který se dotýká různých aspektů použití Vídeňské úmluvy v oblasti elektronického obchodu, například mezinárodní povahy smlouvy, osobní a věcné působnosti, formy a uzavření smlouvy. J. E. Hill se na problematiku aplikace Vídeňské úmluvy na oblast elektronického obchodu dívá z perspektivy komunikačních prostředků a písemné formy. S. Eiselen přistupuje k danému tématu z hlediska komunikace, zároveň se zabývá časem a místem odeslání zpráv a formálními náležitostmi smlouvy.

Původním impulsem pro vznik této práce byl zájem o Vídeňskou úmluvu a možnosti její aplikace na fenomén elektronického obchodu coby nového prostředí pro její působnost. Po zahrnutí dalšího pramene, který představovala o 25 let novější Úmluva o uzavírání smluv

prostředky elektronické komunikace se otevřely nové výzkumné perspektivy a rozšířil tematický záběr a tím i cíl předložené práce. Cílem této práce je prozkoumat, jak se aplikuje Vídeňská úmluva na oblast elektronického obchodu a porovnat Vídeňskou úmluvu a Úmluvu o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace vzhledem k převládající tendenci k odstraňování právních překážek elektronickému obchodu.

V předložené práci analyzujeme text Vídeňské úmluvy, hledáme v něm předpoklady pro aplikaci v oblasti elektronického obchodu a zároveň i překážky, které použití úmluvy mohou znemožnit. Docházíme k závěru, že hlavní překážky představuje konzervativní přístup k písemné formě, problém se zařazením virtuálního zboží do působnosti Úmluvy a skutečnost, že Úmluva nemá technologicky neutrální přístup k prostředkům komunikace. Dále v práci rozebíráme přípravné dokumenty UNCITRAL, abychom pochopili, jak na právní úpravu mezinárodního elektronického obchodu nahlíží organizace, která Vídeňskou úmluvu vypracovala. Kromě textu Vídeňské úmluvy jako takového máme k dispozici i příklady soudní praxe, nabízí se nám tedy i možnost udělat si obrázek o tom, jak se daná problematika řeší v praxi soudů. Dalším textem, jímž se detailněji zabýváme, je Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace, která velkou měrou vychází z Vídeňské úmluvy. Protože k oběma úmluvám existují i přípravné dokumenty, tak se nám nabízí jedinečná možnost srovnávací analýzy. Předkládaná práce se tedy velkou měrou opírá o dokumenty komise UNCITRAL, ať už se jedná o samotné texty obou Úmluv nebo veškeré přípravné dokumenty či komentáře, zejména pak podklady pracovní skupiny IV. zabývající se elektronickým obchodem.

Předložená práce se skládá z pěti hlavních kapitol. V první části se věnujeme pojmu „elektronický obchod“ a jeho mezinárodněprávní úpravě obecně. Téma elektronického obchodu jako takového má interdisciplinární charakter. Dotýká se nejen právní vědy, ale i ekonomiky, počítačových věd a lingvistiky. Samozřejmě v rámci naší práce nemůžeme pojem elektronického obchodu vymezit z hlediska všech relevantních disciplín, nicméně se neobejdeme bez zevrubnější analýzy jeho technické podstaty a zároveň i jeho pojmového vymezení na pozadí právní vědy. Ve druhé části se soustředíme na Úmluvu OSN o mezinárodní koupi zboží a Úmluvu OSN o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace. Tento úsek předkládané práce je věnován obecné charakteristice obou úmluv. Třetí kapitola analyzuje teritoriální a věcnou působnost Vídeňské úmluvy s přihlédnutím k podmínkám elektronického obchodu a porovnává obě výše zmíněné úmluvy v rámci této problematiky. Ve čtvrté části se zaměřujeme na elektronický obchod z hlediska formy komunikace obecně a z hlediska formy smlouvy konkrétně. Analyzujeme zde zásadu svobody formy a pojetí písemné formy podle Vídeňské

úmluvy a porovnááme specifika přístupů obou výše jmenovaných úmluv k problematice formy. V páté a závěrečné části se soustředíme na proces uzavření elektronické smlouvy. Těžiště pozornosti zde představuje elektronická smlouva a charakteristické rysy jejího uzavření.

Daná práce vychází z právního stavu ke dni 30.3. 2016.

II Elektronický obchod a jeho úprava

1. Pojem a základní charakteristika elektronického obchodu

Pojem elektronický obchod používáme obvykle v situacích, kdy mluvíme o uzavírání smluv pomocí elektronických zpráv nebo webových stránek. Obecně přijímaná definice elektronického obchodu nicméně neexistuje.² Jak uvidíme dále, ani v teorii, ani v praxi se dosud nevytvořil jednotný přístup, který by přispěl k jasnějšímu chápání tohoto pojmu. V případě elektronického obchodu se jedná o termín, který je podle hodnocení *Mičicy* nepřesný.³ *Mareš* zastává názor, že pojem elektronický obchod není jednotně normativně vymezen.⁴ *Smejkal* píše, že tento pojem vznikl spontánně a je užíván spíše zvykově a s různým chápáním jeho významu.⁵ Obdobného názoru je i *Zezulka*.⁶ Musíme konstatovat, že veškeré otázky týkající se toho, co je obsahem elektronického obchodu, jaká právní jednání tato činnost zahrnuje a na využití jakých komunikačních prostředků je tato činnost založena, jsou sporné. Jak píše *Kosarev*, za takových podmínek se absence logicky neodporující celistvé teoretické koncepce právní úpravy elektronického obchodu jeví zcela zákonitou, což podle jeho názoru překáží zdokonalování právních norem a praxi v dané oblasti.⁷

Před tím, než začneme blíže zkoumat problematiku úpravy elektronického obchodu v rámci mezinárodního práva soukromého, považujeme za nutné obrátit naši pozornost k otázce, co je elektronický obchod. Pro probádání tohoto tématu jsme zvolili následující metodologii. Naším prvním krokem byl návrat do šedesátých let dvacátého století, tedy do období, kdy elektronický obchod jako takový teprve vznikl. V tomto bodě jsme se soustředili především na podmínky vzniku a vývoje elektronického obchodu. Druhým krokem bylo stanovení jeho definice. Při definování elektronického obchodu jsme postupně sledovali tři hlavní směry. První směr představovaly normativní definice, druhým směrem byly praxe mezinárodních organizací,

---

² TODD, P. *E-commerce Law*. London: Cavendish Publishing, 2005, s. 3 (dále citováno jako TODD).

³ MIČICA, D. *Některé aspekty elektronického obchodu z pohledu mezinárodního práva soukromého*. Praha, 2011. Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, s. 13 (dále citováno jako MIČICA).

⁴ MAREŠ, D. *Vybrané právní aspekty elektronického obchodu*. Brno, 2011. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, s. 8 (dále citováno jako MAREŠ).

⁵ SMEJKAL, V. a kol. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. Praha: C.H. Beck, 2004, s. 343 (dále citováno jako SMEJKAL).

⁶ ŠLEMAROVÁ, D. *Internet a mezinárodní právo soukromé*. Praha, 2007. Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, s. 61-62 (dále citováno jako ŠLEMAROVÁ). ZEŽULKA, D. *Internet a mezinárodní právo soukromé*. Praha, 2012. Disertační práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, s. 116 (dále citováno jako ZEŽULKA).

⁷ KOSAREV, A.S. *Problemy pravovogo regulirovanija sdělok v sfere elektronnoj kommercii*. Avtoreferat dissertacii na soiskanije učenoj stěpeni kandidata juridičeskich nauk. Special'nost' 12.00.03 - Graždanskoje pravo; predprinimatělskoje pravo; semejnoje pravo; meždunarodnoje častnoje pravo. Moskva, 2010, s. 5. (dále citováno jako KOSAREV).

kteřé se zabývají tématem elektronického obchodu, a za třetí jsme se zaměřili na definice představené v právní doktríně. Na základě analýzy definic jsme dospěli k závěru, že v případě elektronického obchodu hrají klíčovou roli komunikační prostředky. Náš další krok proto představovalo řešení problematiky obsahu pojmu „elektronický prostředek komunikace“. Postupně se tato otázka zúžila do definice pojmu „elektronický“ v kontextu právní úpravy elektronického obchodu. Nakonec jsme dospěli k závěru, že elektronickým obchodem je obchod založený na elektronickém přenosu dat v bezpapírové formě. Tento typ obchodu se realizuje pomocí elektronických komunikačních prostředků.

1.1 Pohled do historie elektronického obchodu

Prvním krokem na cestě k pochopení právní podstaty elektronického obchodu je zevrubné probádání problematiky jeho vzniku a vývoje. Otázka vzniku a vývoje elektronického obchodu bývá obvykle spojována s rozvojem a rozšířením internetu, který zároveň představuje hlavní nástroj pro realizaci tohoto typu obchodu. Někteří autoři nicméně nabízejí i odlišný přístup. Například *Becker* a *Kosarev* nacházejí více pramenů a zdrojů elektronického obchodu a v jejich pojetí je jeho vývoj nahlížen jako delší a bohatší proces než pouhý vývoj internetu.

Kosarev píše, že období aktivního rozvoje elektronického obchodu trvá jen asi dvě desetiletí. Tomuto procesu však předcházela více než čtyřicetiletý pokrok vědy a techniky. Vznik elektronického obchodu jako sektoru ekonomiky je podle *Kosareva* těsně spojen s vývojem technologií pro automatizaci bankovních operací, s používáním plastových karet, s prodejem letenek a také se zavedením automatizovaných systémů pro řízení podnikových zdrojů. Za rok vzniku elektronického obchodu je považován rok 1960, kdy letecká společnost American Airlines zavedla pomocí společnosti IBM první automatický systém pro rezervaci míst na lety. V polovině šedesátých let byly vypracovány plastové kreditní karty s magnetickou páskou, díky čemuž se stala možnou automatizace finančních operací. *Kosarev* dále zmiňuje rok 1967, kdy byl na základě projektu experimentální počítačové sítě ARPA vypracován plán sítě ARPANET, která se považuje za předchůdce sítě internet. V roce 1971 byla ve Spojených státech vytvořena burza NASDAQ. V polovině sedmdesátých let se začaly používat první systémy elektronického přeposílání dat (Electronic Data Interchange – EDI) a elektronického převodu finančních prostředků (Electronic Funds Transfer – EFT). V roce 1976 vznikl návrh digitálního podpisu. Dané události se staly základem pro rozvoj elektronické autentifikace, elektronického uzavírání smluv a elektronických peněz.⁸

---

⁸ KOSAREV, s. 11-12.

Becker píše, že se elektronický obchod stal možným díky rozvoji technologie elektronického přenosu informací (EDI), založené na výměně dat strukturovaných podle předem dohodnutých standardů. Tento druh přenosu informací vznikl v šedesátých letech dvacátého století, kdy se mnohé společnosti podnikající v oboru dopravy a maloobchodu pokoušely vytvářet bezpapírové kanceláře. V sedmdesátých a osmdesátých letech pak začalo více různých společností používat technologii EDI. Další fáze vývoje elektronického obchodu je charakterizována prodejem zboží a služeb přes internet a začala v roce 1991 po zpřístupnění internetu pro komerční účely. V polovině devadesátých let se komerční použití internetu postupně stalo převládajícím modelem. Pojem elektronický obchod nabyl popularity v roce 1995 v souvislosti s rapidním rozvojem komerčního využití internetu.⁹

Podle slov *Becker* je situace z druhé poloviny a konce devadesátých let známá pod názvem „internetová bublina“ nebo také „dot-com bublina“ a těsně po přelomu tisíciletí v letech 2000 a 2001 jsme se stali svědky jejího prasknutí. „Bylo to přičítáno nerealistickým očekáváním od elektronického obchodu a internetových společností. Navzdory úpadku mnoha internetových společností v elektronickém obchodu v letech 2000 a 2001 byl zaznamenán růst. Naznačuje to, že i když elektronický obchod a internetové společnosti mohly být přeceňovány v devadesátých letech, elektronický obchod jako takový byl stále ještě životaschopný a rostoucí.“¹⁰ Například v roce 2001 poznamenala Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo, že se elektronický obchod dynamicky rozvíjí.¹¹ I v odborné literatuře je představen názor, že se elektronické obchodní transakce od konce devadesátých let stávají stále důležitějšími.¹²

Podle *Kosareva* se ke konci devadesátých let dvacátého století vytvořilo jakési elektronické informační prostředí, které se stalo technickým a právním prostředkem uzavírání elektronických smluv v oblasti elektronického obchodu.¹³ Toto rozsáhlé elektronické informační prostředí může být pojmenováno jako kyberprostor.

---

⁹ BECKER, A. *Electronic Commerce: Concepts, Methodologies, Tools, and Applications*. Hershey: IGI Global, 2007, s. 2-3 (dále citováno jako BECKER).

¹⁰ BECKER, s. 4.

¹¹ *Legal aspects of electronic commerce. Possible future work in the field of electronic contracting: an analysis of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods*. Note by the Secretariat. United Nations Commission on International Trade Law. Working Group on Electronic Commerce. Thirty-eighth session. New York, 12-23 March 2001. A/CN.9/WG.IV/WP.91. Komissija Organizacii Ob'jediněnyh Nacij po pravu meždunarodnoj trgovli. Rabočaja grupa po elektronnoj trgovle. Tridcat' vos'maja sessija. N'ju-Jork, 12-23 marta 2001 goda. Pravovye aspekty elektronnoj trgovli. Vozmožnaja buduščaja rabota v oblasti elektronnych dogovorov: analiz Konvencii Organizacii Ob'jediněnyh Nacij o dogovorach meždunarodnoj kupli-prodaži tovarov. Zapiska Sekretariata. Dokument A/CN.9/WG.IV/WP.91, s. 3 (dále citováno jako A/CN.9/WG.IV/WP.91).

¹² WANG, F.F. *Law of Electronic Commercial Transactions: Contemporary Issues in the EU, US and China*. London: Routledge, 2014, s. 3 (dále citováno jako WANG).

¹³ KOSAREV, s. 13.

Na téma kyberprostoru a právních vztahů v kyberprostoru se ve svém výzkumu zaměřil *Kučera*. Podle jeho názoru tvoří kyberprostor síť, která slouží ke komunikaci. „Komunikace probíhá za pomoci informačních technologií (nejčastěji počítačů) a jejím cílem je přenos informace. Nejrozšířenějšími sítěmi jsou ty, jejichž prostřednictvím jsou přenášena virtuální data, typicky globální síť – internet.“¹⁴ Na jiném místě své práce autor popisuje specifika kyberprostoru, která mají vliv na úpravu právních vztahů vznikajících v kyberprostoru.

První specifikum spočívá v delokalizaci právních vztahů. „Kyberprostor, jehož nejdůležitější součástí je internet, je místem, kam se přesouvá z reálného světa vznik velké množství právních vztahů. Tyto právní vztahy jsou však od vztahů v reálném světě odlišné svou delokalizací. To klade mnohem větší nároky na právní normy, které se musejí vypořádat s navázáním vztahu, který vznikl v kyberprostoru, na konkrétní právní řád.“¹⁵ V tomto smyslu přináší možnost přímé, bezprostřední aplikace Vídeňské úmluvy určitou výhodu. Je přitom však nezbytné ověřit, zda smluvní vztahy, které vznikly v kyberprostoru, spadají do oblasti působnosti Úmluvy. Na problematiku delokalizace se v rámci této práce ještě detailněji zaměříme, až budeme věnovat pozornost probádání tématu mezinárodního charakteru smlouvy.

Druhé specifikum kyberprostoru představuje skutečnost, že možnost určit subjekty právních vztahů je v případě virtuálního počítačového světa ve srovnání se světem reálným značně oslabena. „Jedním ze základních prvků právního vztahu je určení jeho subjektů. Kyberprostor však tento základní prvek oslabuje. Jednak v něm vystupují elektroničtí agenti, zvláštní naprogramovaní zmocněnci uživatelů sítí, jejichž chování však musí nutně být těmto uživatelům přičitatelné. Určení subjektu v kyberprostoru je ale i tak neskonné. Oproti reálnému světu, kde se subjekty právního vztahu mohou potkat tváří v tvář, v kyberprostoru tato možnost existuje jen virtuálně. Mnohdy jsou tak subjekty právních vztahů v nejistotě, kdo je na druhé straně připojen k síti.“¹⁶ Téma elektronických agentů bude v rámci této práce ještě blížeji prozkoumáno v souvislosti s problematikou uzavírání smluv. Co se týká určení subjektů právních vztahů, které v kontextu naší práce označujeme jako smluvní strany, tato otázka nespadá do předmětu úpravy Vídeňské úmluvy a tedy ani do předmětu zkoumání této práce.

Na výše zmíněnou vlastnost kyberprostoru, tj. na skutečnost, že možnost určit subjekty právních vztahů je v případě kyberprostoru oslabena, navazuje v rámci naší práce následující problematika. Určení subjektů právních vztahů bývá spojováno s určením účelů uzavírání smluv.

---

¹⁴ KUČERA, Z. *Přeshraniční aspekty soukromoprávních deliktů v kyberprostoru*. Praha, 2014. Disertační práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, s. 15 (dále citováno jako KUČERA).

¹⁵ KUČERA, s. 36.

¹⁶ KUČERA, s. 36-37.

Podle písm. a) čl. 2 Vídeňské úmluvy je z oblasti působnosti Úmluvy vyloučeno zboží kupované pro osobní potřebu, potřebu rodiny nebo domácnosti, ledaže prodávající před uzavřením smlouvy nebo při jejím uzavření nevěděl a ani neměl vědět, že zboží je kupováno k takovému účelu. V kyberprostoru je oslabena nejen možnost určit subjekty právních vztahů, nýbrž i možnost vůbec vymežit účel uzavření smlouvy. V období před rozkvětem informačních technologií a zejména před rozšířením internetu mezi běžné uživatele představoval elektronický obchod oblast výlučného působení profesionálních účastníků obchodu a uzavření mezinárodní smlouvy nemělo pro osobní potřebu, potřebu rodiny nebo domácnosti praktický smysl. Rozšíření internetu s sebou však zároveň přineslo zpřístupnění mezinárodního trhu i pro spotřebitele. Nyní se zcela běžně setkáváme se situací, že spotřebitel, který se nachází v České republice, si objedná zboží pro své osobní nebo rodinné potřeby například v Austrálii. Přístupnost mezinárodního trhu pro velmi široký okruh účastníků je jednou z hlavních předností elektronického obchodu, ale zároveň je to však i jeden z otevřených problémů. Aktuální otázku představuje v daném kontextu vymezení účelů smluv, vymezení spotřebitelských smluv a ochrana práv spotřebitelů.

Na základě výše uvedených údajů a informací je možné dospět k závěru, že podstatu elektronického obchodu tvoří elektronické přeposílání dat. Elektronický obchod se původně rozvíjel jako alternativa obchodu založeného na papírových dokumentech a jeho klíčovou vlastností byl přenos dat v bezpapírové formě. S rozvojem technologií se vytvořila možnost pro fungování tohoto obchodu nejen v bezpapírové formě, ale i ve zvláštním informačním prostředí, které je známo jako kyberprostor a jehož nejdůležitější součástí je internet.

1.2 Normativní definice elektronického obchodu

Druhým krokem na cestě k pochopení elektronického obchodu je nalezení definice, která by jednoznačně vymezila, čím se elektronický obchod liší od obchodu neelektronického.

V první řadě považujeme za vhodné zjistit, zda vůbec existuje normativní definice elektronického obchodu. K dispozici máme čtyři dokumenty, v jejichž obsahu bychom mohli očekávat, že se s takovou definicí setkáme. Tři z nich pochází z pracovní dílny UNCITRAL a jeden byl vypracován na úrovni Evropské Unie. Jmenovitě se jedná o oba vzorové zákony UNCITRAL o elektronickém obchodu a elektronických podpisech, dále pak o Úmluvu OSN o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace a nakonec o Směrnici o elektronickém obchodu. Ani jeden z těchto předpisů však překvapivě neobsahuje definici elektronického obchodu.

Vzorový zákon UNCITRAL o elektronickém obchodu¹⁷ a Vzorový zákon UNCITRAL o elektronických podpisech¹⁸ obsahují v poznámce pod čarou ke svým ustanovením popis pojmu obchod. „K pojmu obchod je nutno přistupovat v širším slova smyslu, aby pokrýval otázky, vyplývající ze všech vztahů obchodní povahy, jak smluvních, tak i mimosmluvních. Vztahy obchodní povahy zahrnují následující právní jednání, nikoli však výlučně: jakákoliv obchodně právní jednání ohledně prodeje zboží nebo služeb nebo výměny zboží nebo služeb; distributorské dohody; obchodní zastoupení a agentské vztahy; factoring; leasing; výstavbu průmyslových objektů; poskytování poradenských služeb; inženýring; licenční smlouvy; investování; financování; bankovní služby; pojištění; dohody o provozu nebo pronájmu; společné podniky a jiné formy průmyslové nebo obchodní spolupráce; přepravu zboží a osob leteckou, námořní, železniční a automobilovou dopravou.“¹⁹

Jak vyplývá ze čl. 1, Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace se aplikuje v případě použití elektronických zpráv pro uzavření nebo plnění smluv. Pojem smlouva se v Úmluvě používá v širším smyslu a zahrnuje například rozhodčí smlouvy a jiné právně závazné dohody nehledě na to, jestli se obvykle označují jako smlouvy nebo ne.²⁰ Ve čl. 2 jsou uvedeny výjimky z působnosti Úmluvy. Na rozdíl od vzorových zákonů, které se přiklání k širšímu výkladu pojmu obchod a nabývají tím i širšího pole působnosti, Úmluva pojem „elektronický obchod“ dokonce vůbec nepoužívá a ve srovnání se vzorovými zákony má mnohem omezenější rozsah působnosti. Úmluvu tudíž nemůžeme použít pro prohloubení představy o tom, co znamená podstatné jméno „obchod“ v pojmu „elektronický obchod“. Je tomu spíše naopak, pokus použít Úmluvu pro tento účel nám může chápání tohoto pojmu zkreslit.

Směrnice o elektronickém obchodu obsahuje definici služeb informační společnosti. Daná definice zahrnuje jak výčet činností, které patří do pojmu „služby informační společnosti“, tak i výčet takových činností, které se k tomuto pojmu nevztahují, a díky tomu představuje co do své podstaty kombinaci pozitivní a negativní definice. Služby informační společnosti zahrnují širokou škálu hospodářských činností, které probíhají on-line. Tyto činnosti mohou spočívat zejména v on-line prodeji zboží. Služby informační společnosti se neomezují výhradně na služby umožňující uzavírání smluv on-line, ale vztahují se rovněž, pokud jde o hospodářskou činnost,

¹⁷ Zdroj: http://www.uncitral.org/uncitral/ru/uncitral_texts/electronic_commerce/1996Model.html.

¹⁸ Zdroj: http://www.uncitral.org/uncitral/ru/uncitral_texts/electronic_commerce/2001Model_signatures.html.

¹⁹ Poznámka k čl.1 Vzorového zákona UNCITRAL o elektronickém obchodu.

²⁰ *Explanatory note by the UNCITRAL secretariat on the United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts*. New York: United Nations, 2007. [Pojasnitel'naja zapiska Sekretariata JuNSITRAL k Konvencii Organizacii Ob'jediněnykh Nacij ob ispol'zovanii elektronnykh soobščeniij v meždunarodnykh dogovorach. N'ju-Jork: OON, 2007, s. 14], (dále citováno jako Explanatory note, 2007).

na služby, které nehradí ti, kdo je přijímají, jako např. služby poskytující informace on-line nebo obchodní sdělení nebo ty služby, které poskytují nástroje umožňující vyhledávání dat, přístup k datům a získávání dat. Služby informační společnosti zahrnují rovněž služby, které spočívají v předávání informací prostřednictvím komunikační sítě, v poskytování přístupu ke komunikační síti nebo v shromažďování informací poskytovaných příjemcem služby. Službami informační společnosti jsou služby, které jsou poskytovány z místa na místo, jako je video na přání nebo poskytování obchodního sdělení elektronickou poštou.²¹

Dále uvedeme činnosti, které nejsou zahrnuty do pojmu „služby informační společnosti“. Činnosti, jako je dodávka zboží jako taková nebo poskytování služeb off-line, zde nejsou zahrnuty. Televizní vysílání ve smyslu směrnice 89/552/EHS ani rozhlasové vysílání nejsou službami informační společnosti, neboť nejsou poskytovány na individuální žádost. Používání elektronické pošty nebo jiných rovnocenných individuálních komunikačních prostředků fyzickými osobami mimo rámec jejich obchodní nebo profesní činnosti včetně jejich používání pro uzavírání smluv mezi těmito osobami není službou informační společnosti. Smluvní vztah mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem není službou informační společnosti. Činnosti, které pro svou povahu nelze vykonávat na dálku a elektronickou cestou, jako povinná účetní kontrola společnosti nebo lékařská konzultace vyžadující fyzické vyšetření pacienta, nejsou službami informační společnosti.

Co se týká Vídeňské úmluvy, oblast její působnosti se omezuje pouze na smlouvy o mezinárodní koupi zboží. Pokusíme-li se výše zmíněnou úmluvu aplikovat na oblast elektronického obchodu, nevyhneme se konfrontaci s určitými problémy. První problém představuje skutečnost, že se elektronický obchod neomezuje pouze na kupní smlouvy, protože se v tomto případě jedná o podstatně širší pojem, který zahrnuje různé druhy smluv. V tomto smyslu tedy nebude Vídeňská úmluva pro úpravu elektronického obchodu stačit. Druhý problém pak představuje fakt, že z oblasti působnosti Vídeňské úmluvy jsou vyloučeny některé druhy kupních smluv. I v tom, co se týká kupní smlouvy, je oblast působnosti úmluvy omezena. Z toho vyplývá, že i kdyby se Vídeňská úmluva úspěšně aplikovala na určité kupní smlouvy ve sféře elektronického obchodu, stále ještě existuje část elektronického obchodu, která rámec Vídeňské úmluvy překračuje. Pro každý smluvní a mimosmluvní vztah, který patří do oblasti elektronického obchodu, by tedy bylo nutné najít odpovídající právní úpravu a pak zhodnotit, zda by tato úprava byla vhodná i v případě elektronického obchodu. Na základě těchto skutečností je tudíž očividné, že bylo nezbytné vypracovat a přijmout takový dokument pro

---

²¹ Zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32000L0031&qid=1457733470242&from=CS>.

úpravu elektronického obchodu na mezinárodní úrovni, který by měl velmi širokou oblast působnosti pro zahrnutí co možná nejširšího okruhu právních vztahů vznikajících v oblasti elektronického obchodu. Tímto dokumentem se stala Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace, která má velmi široký rozsah působnosti.

Na tomto místě bychom považovali za vhodné se pozastavit u pojmu „elektronický“. Jak vyplývá z toho, co již bylo řečeno, právě elektronická podstata a všechno, co je s ní spojeno, dělají z elektronického obchodu jedinečný fenomén.

Vzorové zákony a Úmluva tento pojem přímo nedefinují. Zatímco všechny výše jmenované předpisy pracují s pojmem „datová zpráva“, Úmluva kromě toho používá pojem „elektronická zpráva“. Výklad těchto pojmů by nám mohl přiblížit a objasnit obsah pojmu „elektronický“. Podle písm. b) čl. 4 Úmluvy elektronická zpráva znamená jakékoliv sdělení, které si strany předávají pomocí datové zprávy. Datová zpráva znamená informace připravené, odeslané, obdržené nebo uložené pomocí elektronických, optických nebo obdobných prostředků, včetně elektronické výměny zpráv (EDI), elektronické pošty, telegramu, telexu nebo telefaxu, avšak neomezuje se pouze na ně.²²

Podle komentáře UNCITRAL k Úmluvě o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace je definice datové zprávy připravena za účelem zahrnovat veškeré typy zpráv, které se připravují, jsou uloženy a předávají se převážně v bezpapírové formě. Pro účely Úmluvy slovo „obdobné“ znamená funkčně ekvivaletní. Zmínění „obdobných prostředků“ ukazuje na to, že Úmluva je použitelná nejen na aplikaci v kontextu již existujících komunikačních technologií, ale i na předvídatelnou perspektivu rozvoje těchto technologií. Příklady obsažené v definici datové zprávy upozorňují na to, že tato definice zahrnuje nejen elektronickou poštu, ale i jiné technologie, které se mohou jako dříve používat v řadě elektronických zpráv, dokonce i když některé z nich lze jen těžko považovat za nové (např. telex nebo telefax).²³

Vzorový zákon o elektronickém obchodu pojednává o bezpapírových prostředcích přenosu dat. Jeho cíl nespočívá ve změně tradičních pravidel týkajících se papírových prostředků, ledaže je to přímo uvedeno.²⁴ Z toho vyplývá, že pojem „elektronický“ znamená bezpapírový. Ale na rozdíl od ústních sdělení, která jsou také bezpapírová, pojem „elektronický“

---

²² Písm a) čl. 2 Vzorového zákona o elektronickém obchodu, písm. a) čl. 2 Vzorového zákona o elektronických podpisech, písm. c) čl. 4 Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace.

²³ Explanatory note, 2007, s. 38].

²⁴ *UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce with Guide to Enactment 1996 with additional article 5 bis as adopted in 1998*. New York: United Nations, 1999. [Tipovoj zakon JuNSITRAL ob elektronnoj trgovle i Rukovodstvo po prinjatiju, 1996 god. N'ju-Jork: OON, 2006, s. 24].

odkazuje na použití prostředků přenosu dat. „Do seznamu prostředků přenosu dat které jsou zahrnovány pod pojem elektronický obchod, patří následující způsoby přenosu dat založené na využití elektronických metod. V první řadě je to přenos dat pomocí EDI, v užším pojetí jako přenos dat standardizovaného formátu mezi počítači. Dále je to přenos elektronických zpráv pomocí veřejně přístupných nebo patentovaných standardů a přenos textu volného formátu pomocí elektronických prostředků, například internetu. V některých případech může koncepce elektronického obchodu obsahovat využití takových prostředků, jako jsou telex a telefax.“²⁵

Na základě výše uvedeného dospíváme k závěru, že elektronickým obchodem jsou vztahy obchodní povahy, jak smluvní, tak i mimosmluvní, v jejichž rámci probíhá komunikace pomocí bezpapírových prostředků přenosu dat.

1.3 Elektronický obchod v praxi mezinárodních organizací

Nyní se pokusíme o nalezení vhodné definice v rámci praxe mezinárodních organizací, které se problematikou elektronického obchodu zabývají. Přístup, který se na této úrovni vytvořil, spočívá v aplikaci kritéria použitých komunikačních prostředků. Nesetkali jsme se ani s jednou definicí, která by toto kritérium neobsahovala. Naopak dokonce existují definice, které jsou založené pouze na tomto kritériu. Podle takových definic se elektronický obchod vymezuje jenom použitými komunikačními prostředky.

Mezinárodní právo soukromé definuje elektronický obchod jako obchodování prováděné pomocí počítačů spojených telekomunikační linkou.²⁶ Jak vidíme, obsah samotného obchodu v této definici zůstává bez povšimnutí. Kromě toho, odkazuje výše zmíněná definice pouze na počítače a představuje tak jen úzký přístup ke komunikačním prostředkům.

Další příklad definice nám ukazuje ještě užší přístup k technickým podmínkám elektronického obchodu. Elektronickému obchodu se věnuje § 5 hlavy 3 návrhu obchodního zákoníku Euroasijského hospodářského společenství²⁷. Pod elektronickým obchodem se rozumí jedna z forem obchodu zároveň s komisním, aukčním, burzovním, výjezdovým, podomním

---

²⁵ UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce with Guide to Enactment 1996 with additional article 5 bis as adopted in 1998. New York: United Nations, 1999. [Tipovoj zakon JuNSITRAL ob elektronoj trgovle i Rukovodstvo po prinjatiyu, 1996 god. N'ju-Jork: OON, 2006, s. 17-18].

²⁶ The Special Commission of May 2000 on General Affairs and Policy of the Hague Conference on Private Law: www.hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=progress.listing&cat=9. In: KRAJCOVÁ, B. Mezinárodní internetové právo a příslušnost soudu v internetových sporech. Praha, 2013. Disertační práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, s. 24 (dále citováno jako KRAJCOVÁ).

²⁷ Obchodní zákoník Euroasijského hospodářského společenství. [Torgovij koděks JevrAzES. Projekt. Odobreno v osnovnom Postanovlenijem postojannyh komissij MPA JevrAzES po torgovoj politike i meždunarodnomu sotrudničestvu i po tamožennomu regulirovaniju i pograničnoj politike ot 03.04.2008 № 5 «O chodě razrabotki tipovogo projekta zakonodatělnogo akta «Torgovij koděks JevrAzES»].

prodejem či prodejem podle vzorků. V souladu s čl. 56 návrhu je elektronickým obchodem velkoobchod a maloobchod, který se uskutečňuje prostřednictvím výměny elektronických dokumentů, ověřených elektronickými digitálními podpisy. Jako další příklad můžeme uvést doporučení o zdokonalování zákonodárství členských států Euroasijského hospodářského společenství v oblasti elektronického obchodu²⁸, které na rozdíl od návrhu zákoníku dokládá velmi široký přístup. Doporučení pojímá elektronický obchod jako takový obchod, který je uskutečňován za použití nových informačních technologií.

Častěji se však setkáváme s definicemi, které jsou založeny na použití dvou a více kritérií. Podle Světové obchodní organizace je elektronickým obchodem výroba, reklama, prodej a distribuce zboží prostřednictvím telekomunikačních sítí.²⁹ V tomto případě vidíme ve stanovení definice dvě podmínky: určitý obsah a technické prostředky. V této definici se odráží chápání pojmu obchod v širokém smyslu.

Podle Eurostatu, statistického úřadu Evropské unie, může být „elektronický obchod“ definován obecně jako prodej nebo nákup zboží nebo služeb mezi podniky, domácnostmi, jednotlivci nebo soukromými organizacemi prostřednictvím elektronických transakcí, uskutečněných přes internet nebo jiné počítačové (on-line komunikační) sítě. Pojem zahrnuje objednávání zboží a služeb, které jsou přeposílány přes počítačové sítě, ale placení a dodání zboží nebo služeb může být provedeno jak on-line, tak i off-line³⁰. Jako prostředek komunikace jsou zde zmiňovány počítačové sítě, což se nám zdá jako užší, omezený přístup. Co se týká obsahu pojmu obchod, jedná se o koupě a prodej zboží a služeb. Jak vyplývá z této definice, subjekty elektronického obchodu nemají ve srovnání se subjekty obchodu neelektronického žádné specifické vlastnosti. Objevuje se zde nový pojem, který by měl být rovněž definován, a to je „elektronická transakce“.

Podle Evropské komise elektronický obchod zahrnuje mnohé různorodé aktivity, včetně elektronického obchodování se zbožím a službami, online dodání digitálního obsahu, elektronického převodu finančních prostředků atd. Týká se zboží a služeb, tradičních aktivit (např. zdravotní péče, vzdělání) a nových aktivit (např. virtuální nákupní centra).³¹ V daném případě jsou zmiňovány jak technické prostředky (odkazy na online, virtuální prostředí, digitální

²⁸ Doporučení o zdokonalování zákonodárství členských států Euroasijského hospodářského společenství v oblasti elektronického obchodu. [Rekomendacii po soveršenstvovaniju zakonodatěl'stva gosudarstv – členov JevrAzES v sfere elektronnoj trgovli. Odobreno postanovlenijem Bjuro MPA JevrAzES ot 02.12.09 № 12].

²⁹ Zdroj: http://www.wto.org/english/thewto_e/glossary_e/electronic_commerce_e.htm.

³⁰ Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Glossary:E-commerce.

³¹ *A European Initiative in Electronic Commerce*. Communication to the European Parliament, the Council, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Zdroj: <http://cordis.europa.eu/esprit/src/ecomcom1.htm>.

obsah), tak i obsah samotného obchodu, přitom je možné přístup k obsahu obchodu hodnotit jako široký. Tato definice odkazuje na digitální obsah, který může být dodán online, tj. virtuální zboží nebo služby.

Podle Světové organizace duševního vlastnictví se elektronickým obchodem rozumí obchodování s informacemi, penězi, zbožím a službami pomocí elektronických prostředků. V případě této definice shledáváme přínosným vyjmenování všeho, co může představovat předmět elektronického obchodu.

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj definuje elektronický obchod jako veškeré formy transakcí, které se vztahují na obchodní aktivity, jsou uskutečňovány právníky a fyzickými osobami a jsou založeny na zpracování a přenosu digitalizovaných dat, včetně textu, zvuku a vizuálního obrazu.³² V této definici nacházíme další potvrzení toho, že se subjekty elektronického obchodu neodlišují žádnými specifickými vlastnostmi od subjektů tradičních forem obchodu.

Analýza výše uvedených definic dovoluje vyčlenit následující klíčové vlastnosti elektronického obchodu. První z nich představuje skutečnost, že se elektronický obchod realizuje pouze pomocí elektronických komunikačních prostředků. Jak vyplývá z výše uvedených definic, patří do těchto prostředků počítače a počítačové sítě, telekomunikační sítě, internet. Ani v jedné z definic se nepodařilo tyto prostředky zobecnit. Nicméně je možné říci, že se jedná o prostředky, pomocí kterých probíhá komunikace v bezpapírové formě. Další vlastnost představuje fakt, že se právní jednání, například uzavření smlouvy, uskutečňuje pomocí elektronických komunikačních prostředků. Dále pomocí takových prostředků může proběhnout nejen uzavření, ale i plnění smlouvy. A v neposlední řadě může být pojem obchod chápán v různě širokém pojetí.

Na závěr je třeba ještě jednou podtrhnout, že subjekty elektronického obchodu nemají specifické vlastnosti, kterými by se odlišovaly od subjektů neelektronického obchodu.

1.4 Doktrinální definice

Právní doktrína rovněž nabízí různorodé přístupy k pochopení elektronického obchodu. I zde se setkáváme s tím, že pojmy „elektronický“ a „obchod“ mohou být pojímány v různě širokém pojetí. Přitom se v teorii nabízí pohled na elektronický obchod nejen z právního, nýbrž i

---

³² COLECCHIA, A. *Defining and measuring e-commerce. Issues for discussion*. OECD, 1999, s. 5. Dostupný z: <http://www.oecd.org/internet/ieconomy/1893506.pdf> (dále citováno jako COLECCHIA).

z ekonomického nebo kombinovaného hlediska. Co se týká právního hlediska, spočívá podstata elektronického obchodu v tom, že se právní jednání uskutečňují pomocí elektronických komunikačních prostředků. „Z právního hlediska jde zásadně o projev vůle – právní úkony směřující k uzavírání smluv, které jsou realizovány prostřednictvím počítačových sítí.“³³ Elektronický obchod (v současné fázi jeho vývoje) je chápán jako způsob obchodování, v němž se výměna informací, uzavření smluv nebo uskutečnění transakcí a jiné právně relevantní akce provádí ve zvláštní formě, cestou elektronického zasílání zpráv³⁴.

Někteří odborníci pohlíží na to, co zahrnujeme do právního přístupu, jako na pojetí elektronického obchodu v užším smyslu a na interpretaci, kterou je možné označit jako ekonomickou, pohlíží jako na elektronický obchod v širším smyslu. „Užší interpretace by chápala [elektronický obchod] jako transakce v elektronické formě, nebo smlouvy uzavřené a plněné online. Širší pohled by šel ještě dále a zahrnul veškeré situace, kdy osoba používá internet (včetně emailu) jako prostředek pro své obchodní aktivity, nehledě na to, zda-li smlouva byla uzavřena nebo splněna online“.³⁵

Zažigalkin píše o elektronickém obchodu jako o hospodářské činnosti. V případě širšího výkladu se pod elektronickým obchodem rozumí nové odvětví hospodářské činnosti, jehož specifikum spočívá v použití moderních komunikačních technologií pro uskutečnění obchodních operací. Na elektronický obchod se pohlíží jako na systém hospodářské činnosti podniků, založený na použití elektronických komunikačních technologií. V tom případě elektronický obchod znamená použití elektronických prostředků pro uskutečnění jakýchkoliv elementů podnikatelské činnosti.³⁶

V souladu s názorem, který byl vysloven jak českými, tak i zahraničními autory, můžeme elektronický obchod chápat v různě širokém pojetí³⁷:

---

³³ SVOBODA, P., KROFT, M., BERAN, K., EMR, D., FRÝZEK, L., VÁŇA, R., VÍT, M.: *Právní a daňové aspekty e-obchodu*. Praha: Linde Praha a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2001, s. 59. In: DAVIDOVÁ, D. *E-business a mezinárodní právo soukromé*. Praha, 2014. Disertační práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, s. 21 (dále citováno jako DAVIDOVÁ).

³⁴ ZAŽIGALKIN, A.V. *Meždunarodno-pravovoje regulirovanije elektronnoj kommercii*: avtoreferat dissertacii na soiskanije učenoj stěpeni kandidata juridičeskich nauk. Special'nost' 12.00.10 - Meždunarodnoje pravo, jevropskoje pravo, 12.00.03 - Graždanskoje pravo; predprinimatěl'skoje pravo; semejnoje pravo; meždunarodnoje častnoje pravo. Sankt-Petěrburg, 2005, s. 6 (dále citováno jako ZAŽIGALKIN).

³⁵ BRIDGE, M., FAWCETT, J.J., HARRIS, J.M. *International sale of goods in the conflict of laws*. Oxford: Oxford University Press, 2005, s. 493-494 (dále citováno jako BRIDGE, FAWCETT, HARRIS).

³⁶ ZAŽIGALKIN, s. 10.

³⁷ SMEJKAL, V. a kol. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. Praha: C.H. Beck, 2004, s. 346 (dále citováno jako SMEJKAL); ZAŽIGALKIN, s. 10-11.

„1. V nejužším pojetí jako jakýkoliv obchod uskutečněný s využitím elektronických nástrojů, přičemž obchodem nazýváme pouze vlastní obchodní transakci, tj. uzavření smlouvy (jakýmkoliv způsobem), v širším pojetí včetně platby a - u nehmotných předmětů plnění - také dodávku;

2. V obvyklém pojetí jako elektronické nástroje pro podporu a realizaci obchodních vztahů - zahrnujeme mezi ně tvorbu poptávky - reklamu, marketing, vlastní prodej, platbu, dodávku, poskytování dalších služeb zákazníkům;

3. V širším pojetí jako elektronické nástroje zahrnující kromě výše uvedeného i vlastní činnost podnikatele - výzkum, vývoj, výrobu, zásobování materiálem a díly, logistiku, administrativu, vedení účetnictví, finanční služby - úvěry, leasing, bankovní produkty, pojištění apod.³⁸

Mareš řadí do elektronického obchodu i řešení obchodních sporů s využitím počítačových sítí.³⁹ Tento obsah elektronického obchodu by mohl odpovídat Úmluvě o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace v případě, že by se jednalo o řešení obchodních sporů v rámci rozhodčího řízení. Souvisí to s tím, že Úmluva má poměrně široký přístup k pojmu smlouva a zahrnuje do tohoto pojmu například i rozhodčí doložky. *Zažigalkin* razí názor, že jak nadměrné rozšíření rámce elektronického obchodu, tak i jeho omezení čistě technickými aspekty vztahů je zkreslením skutečného obrazu.⁴⁰ Zároveň s tím autor uznává, že technická podstata a technologické možnosti realizace elektronického obchodu jsou rozhodující pro jeho úpravu.⁴¹

Domníváme se, že obohacení základního čistě technického přístupu k elektronickému obchodu o přístup jiného zaměření je poměrně nesnadným úkolem. Jak jsme si již všimli při analýze tohoto pojmu podle vzorových zákonů UNCITRAL a jak uvidíme dále, právě technický aspekt je v případě elektronického obchodu determinující. Jsou to právě technické prostředky, které umožňují existenci elektronického obchodu. Náhrada tradiční ústní a písemné komunikace elektronickým přenosem dat je tou zásadní změnou, která je spojena s elektronickým obchodem nejen z technického, ale zároveň i z právního hlediska. Technické stránce elektronického obchodu je věnována velká pozornost jak v právní teorii, tak i v praxi mezinárodních organizací.

---

³⁸ SMEJKAL, s. 346.

³⁹ MAREŠ, s. 12.

⁴⁰ ZAŽIGALKIN, s. 11.

⁴¹ ZAŽIGALKIN, s. 6-7.

1.5 Elektronické prostředky komunikace

Vzhledem ke klíčové úloze komunikačních prostředků pro elektronický obchod bude dalším krokem na cestě k pochopení elektronického obchodu právě řešení otázky obsahu pojmu „elektronický prostředek komunikace“. V obecném případě se mluví o elektronických prostředcích bez jejich konkrétnější specifikace. Tento přístup nacházíme například ve výzkumu *Mičicy*. „Pod pojmem e-obchod je nejčastěji rozuměno podnikání elektronickými prostředky“.⁴²

Opakem tohoto obecnějšího přístupu je omezení elektronického obchodu internetem. Je nutné zmínit, že elektronická obchodní činnost je často spojována výlučně s operacemi přes internet a existuje přístup, podle něhož se elektronický obchod zakládá na použití výhradně počítačových sítí. Vylučují se telefon, telex, fax a jiné prostředky umožňující komunikaci na dálku, „které není možné považovat za počítačovou síť, především internet a jeho služby“⁴³. V kontextu mezinárodního práva soukromého byl elektronický obchod definován jako obchodní aktivity, které se provádí prostřednictvím počítačů propojených telekomunikačními linkami a jednoduše řečeno jako podnikatelské transakce, uskutečňované přes internet.⁴⁴

Na jednu stranu „dnes je internet zásadní pro elektronický obchod“⁴⁵. Jak píše *Bělohlávek*, byť po technické stránce není elektronické obchodování striktně na tuto síť omezeno, Internet je zcela jistě nejrozšířenější.⁴⁶ *Mareš* poukazuje na skutečnost, že elektronický obchod jako fenomén poslední doby je neodmyslitelně spjat s internetem, a to zejména s komercializací internetu.⁴⁷ *Bokov* píše, že v současnosti hraje internet prvořadou roli v procesech akumulování a rozšiřování informací v globálním kontextu. V roce 2010 byl Internet nominován na Nobelovu cenu na základě toho, že síť podporuje dialog, diskusi a dosažení konsensu prostřednictvím komunikace.⁴⁸

Na druhé straně „internet není jedinou metodou komunikace, která překračuje hranice; stejnou vlastnost má telefon. Kromě toho internet využívá telefonní linku. Internet sdílí mnohé vlastnosti s dřívějšími technologiemi, jako je satelitní vysílání.“⁴⁹ Internet i přes svou unikátnost

---

⁴² MIČICA, s. 14.

⁴³ MAREŠ, s. 12.

⁴⁴ BRIDGE, FAWCETT, HARRIS, s. 493-494.

⁴⁵ TODD, s. 5.

⁴⁶ BĚLOHLÁVEK, A.J. *E-commerce v mezinárodním obchodním styku z právního a finančního hlediska*. Daňový speciál. Samostatná příloha časopisu Právní zpravodaj. 7/2002, s. 1.

⁴⁷ MAREŠ, s. 13.

⁴⁸ BOKOV, D. Ju. *Vzaimodějstvije social'nych i pravovych aspektov v processe stanovlenija informacionnogo obščestva v Rossii*. Dissertacija na soiskanije učenoj stěpeni kandidata filosofskich nauk. Special'nost' 09.00.11 – Social'naja filosofija. Moskva, 2011, s. 3-4 (dále citováno jako BOKOV).

⁴⁹ BRIDGE, FAWCETT, HARRIS, s. 495.

a světové rozšíření nepředstavuje jedinou existující počítačovou síť. Podle *Kučery* může obdobná komunikace jako prostřednictvím internetu probíhat i v rámci jiných sítí, které tvoří kyberprostor, například v rámci uzavřených sítí - intranetů a dalších sítí, které jsou vzájemně propojeny nejen prostřednictvím počítačů, ale i jiných prostředků umožňujících komunikaci, například mobilních telefonů.⁵⁰ Elektronický obchod se může uskutečňovat prostřednictvím intranetu a extranetu jako odlišných typů počítačových sítí⁵¹, LAN-spojení a jakýchkoliv jiných spojení mezi počítači⁵². Internet je částí kyberprostoru a kyberprostor je jenom částí elektronického prostředí, ve kterém se realizuje elektronický obchod. Obecně je možné říci, že do tohoto elektronického prostředí spadají všechny komunikační prostředky, které nejsou poštou nebo jejími variacemi.

Analýza přístupů k tomuto tématu nás dovedla k závěru, že v rámci této problematiky existují dvě obecné tendence. První tendencí je vyjmenování všech komunikačních prostředků, pomocí kterých by se elektronický obchod mohl realizovat. *Zezulka* zastává názor, že do oboru elektronického obchodu nepatří pouze smlouvy uzavřené s využitím internetu, nýbrž i smlouvy uzavřené pomocí telefonu nebo faxu.⁵³ Druhou tendenci představuje hledání obecného příznaku komunikačních prostředků pro elektronický obchod.

Vhodným příznakem může být například síťový charakter komunikací. V rámci tohoto přístupu například *Zwass* mluví o telekomunikačních sítích jako o prostředku sdílení obchodních informací, udržování obchodních vztahů a uskutečnění obchodních transakcí v případě elektronického obchodu.⁵⁴ Podle písm. a) čl. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES ze dne 7. března 2002 o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací se „sítě elektronických komunikací“ rozumějí přenosové systémy, a popřípadě i spojovací nebo směrovací zařízení a jiné prostředky, které umožňují přenos signálů po okruzích, rádiovými, optickými nebo jinými elektromagnetickými prostředky, včetně družicových sítí, pevných (okruhově nebo paketově komutovaných, včetně Internetu) a mobilních pozemních sítí, sítí pro rozvod elektrické energie v rozsahu, v jakém jsou používány

---

⁵⁰ KUČERA, s. 18.

⁵¹ VASIL'JEVA, N.M. *Pravovoje regulirovanije nalogoobloženiya elektronnoj komercii*. Dissertacija na soiskaniye učenoj stěpeni kandidata juridičeskich nauk. Special'nost' 12.00.14 - Administrativnoje pravo, finansovoje pravo, informacionnoje pravo. Moskva, 2007, s. 10.

⁵² TODD, s. 4; *The Economic and Social Impact of Electronic Commerce - Preliminary Findings and Research Agenda*. OECD, 1999, s. 37.

⁵³ ŠLEMAROVÁ, s. 62; ZEZULKA, s. 119.

⁵⁴ ZWASS, V. *Electronic Commerce: Structures and Issues*. International Journal of Electronic Commerce. Volume 1, Number 1, Fall, 1996, pp. 3 - 23. Dostupný z: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.133.9834&rep=rep1&type=pdf>, s. 1.

pro přenos signálů, sítě pro rozhlasové a televizní vysílání a sítě kabelové televize, bez ohledu na typ přenášené informace.⁵⁵

V současnosti se aktivně rozvíjí a šíří elektronický obchod, který se realizuje pomocí mobilních telefonů a mobilních sítí, takzvaný mobilní obchod nebo m-commerce⁵⁶. M-commerce zahrnuje jakékoliv obchodní transakce a komunikační aktivity uskutečněné přes bezdrátové komunikační služby a sítě za použití ručních mobilních nástrojů, které byly vyprojektovány pro použití v rámci mobilních nebo jiných bezdrátových komunikačních sítí.⁵⁷ Mobilní obchod může být definován jako koupě a prodej zboží a služeb za použití mobilních telefonů nebo personálních digitálních asistentů (PDA).⁵⁸ M-commerce se vyvíjí jako náhrada nebo alternativa pro elektronický obchod, ačkoli se setkáváme s argumenty, že m-commerce založená na technologii mobilních telefonů překoná e-commerce.⁵⁹ Ve sféře mobilního obchodu se podstata mobilních zařízení mění z čistě komunikačního prostředku na prostředek obchodní.⁶⁰

Další z přístupů se vyznačuje zařazením automatizovaných prostředků do elektronického obchodu a vyloučením neautomatizovaných. Světová obchodní organizace zahrnuje do elektronických transakcí objednávky podané přes web, extranet nebo prostřednictvím elektronického přenosu dat. Obvykle jsou vyloučeny objednávky provedené prostřednictvím telefonních hovorů, faxu nebo ručně zadaných e-mailů.⁶¹ Podle Eurostatu může být elektronický obchod efektivně uskutečněn prostřednictvím internetových stránek (které umožňují on-line objednávání nebo rezervaci, např. nákupní košík), nebo výměnou elektronických zpráv, zpráv typu EDI. Objednávky prostřednictvím ručně zadaných e-mailů jsou vyloučeny.⁶²

Automatizované počítačové systémy nebo elektronické agenty jsou stále více využívány v elektronickém obchodu. S vývojem funkčních automatizovaných výpočetních systémů v posledních letech může být rozhodování mezi dvěma mezinárodními obchodními společnostmi o prodeji zboží nebo služeb na základě standardních podmínek provedeno automaticky bez

---

⁵⁵ Zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32002L0021&qid=1457715671514&from=CS>.

⁵⁶ Zdroj: <http://www.uncitral.org/uncitral/en/commission/colloquia/electronic-commerce-2010program.html>.

⁵⁷ GERED, A. „A” is for Apple, “M” is for Commerce - On What M-commerce Is and Why It Is Special. Dostupný z: http://www.uncitral.org/pdf/english/colloquia/EC/Gered_-_M_is_for_commerce.pdf. s. 4.

⁵⁸ NTOZINTLE JOBODWANA, Z. *E-Commerce and Mobile Commerce in South Africa: Regulatory Challenges*. Journal of International Commercial Law and Technology. Vol. 4, Issue 4 (2009), 287-298, s. 287. Dostupný z: <http://www.jiclt.com/index.php/jiclt/article/view/93/92> (dále citováno jako NTOZINTLE JOBODWANA).

⁵⁹ NTOZINTLE JOBODWANA, s. 287.

⁶⁰ BECKER, s. 5.

⁶¹ *E-commerce in developing countries. Opportunities and challenges for small and medium-sized enterprises*. World Trade Organization, 2013.

⁶² Zdroj: <http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:E-commerce>.

jakéhokoliv zásahu člověka.⁶³ Možnost použít automatizované počítačové systémy pro uzavírání smluv je zakotvena i v právních normách. Podle odst. g) čl. 4 Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace je automatizovaný systém zpráv chápán jako počítačový program nebo elektronické nebo jiné automatické prostředky, které se používají k iniciování operace nebo odpovědi na datovou zprávu nebo činu zcela nebo částečně bez prohlížení nebo zásahu jakékoli fyzické osoby pokaždé, když systém zahajuje jakoukoli transakci nebo připravuje odpověď. Úmluva stanovuje zásadu nediskriminace smluv, tzn. smlouvy nesmí být uznány za neplatné na základě toho, že byly uzavřeny pomocí automatizovaných systémů. Používání automatizovaných systémů pro uzavírání smluv představuje dílčí případ aplikace elektronických prostředků komunikace. Neshledáváme důvod pro vyřazení neautomatizovaných prostředků ze sféry elektronického obchodu.

Podle jiného přístupu elektronický obchod zahrnuje internet, EDI, e-mail, fax, telex, ale vylučuje telefon jako prostředek přímé, bezprostřední komunikace. Tady pozorujeme obě výše uvedené tendence: vyjmenování těch komunikačních prostředků, pomocí kterých by se elektronický obchod mohl realizovat, a nalezení obecného příznaku komunikačních prostředků pro elektronický obchod. *Eiselen* vyjadřuje názor, že elektronická komunikace zaujímá funkční postavení někde mezi tradičním dopisem a telefonní komunikací. Ve všech těchto případech komunikace nebo jednání mezi stranami nejsou osobní, ale některé z těchto aplikací jsou více bezprostřední než jiné. Telefon je druhou nejlepší možností osobních jednání, protože komunikace probíhá bezprostředně mezi stranami bez jakéhokoliv reálného časového zpoždění. Jakékoliv nepřesnosti, nejednoznačnosti nebo přerušení v komunikaci jsou okamžitě zřejmé a mohou být odstraněny. Při elektronické komunikaci podle *Eiselen* existuje prodleva, co se týká času a místa, ale je mnohem menší než v případě tradiční pošty a účast třetích stran jako poskytovatelů služeb je mnohem méně patrná než v případě pošty nebo telegramu.⁶⁴

Hill také vyjmenovává konkrétní komunikační prostředky nebo technologie (fax, EDI, internet, e-mail, telex a online dohody o softwaru) a pak je slučuje do pojmu nehmotné metody podnikání.⁶⁵

---

⁶³ WANG, s. 3.

⁶⁴ EISELEN, S. *Electronic commerce and the UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG)*. 1980. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/eiselen1.html>, (dále citováno jako EISELEN).

⁶⁵ HILL, J. E. *The Future of Electronic Contracts in International Sales: Gaps and Natural Remedies under the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods*, 2 Nw. J. Tech. & Intell. Prop. 1 (2003), s. 5 (dále citováno jako HILL); <http://scholarlycommons.law.northwestern.edu/njtip/vol2/iss1/1>.

Jako ještě jeden příklad obecného příznaku je možné uvést digitální charakter komunikačních prostředků. *Mik* a *Todd* zastávají názor, že elektronický obchod je založen na použití digitálních systémů, prostředků digitální elektronické komunikace.⁶⁶

V jednom případě se podařilo vypracovat definici elektronických komunikačních prostředků. Elektronickými komunikačními prostředky jsou technické a programové prostředky, které se používají pro vytváření, přijetí, zpracování, uchovávání, přenos a doručení sdělení ve formě elektronických zpráv (dokumentů), ve formě elektrických (elektronických) signálů, které se posílají přes vedení, kabely, optické kabely nebo bez vedení.⁶⁷

V literatuře týkající se tématu elektronického obchodu je komunikačním technologiím často přisuzován příznak moderního charakteru.⁶⁸ Je nutné zmínit, že tento pojem je z historického hlediska relativní. Tuto otázku podrobně rozebírá *Marvin*, která píše, že nejsme první generací, která přemýšlí nad posuny světa pod vlivem nových forem komunikace. Výše zmíněná autorka zastává názor, že počítač z historického hlediska není nic víc než okamžitý telegraf a veškeré komunikační vynálezy, které se uskutečnily mezi telegrafem a počítačem, byly rozvinutím principů fungování telegrafu.⁶⁹

Jak vidíme, vyjmenování všech komunikačních prostředků, pomocí kterých se elektronický obchod realizuje, nebo nalezení obecného příznaku těchto komunikačních prostředků je poměrně složitým úkolem a v současné době se nabízí velmi rozmanité přístupy k této otázce. Za takových podmínek je poměrně nesnadné uchopit, v čem spočívají podstata a vlastnosti elektronické komunikace, které souvisí s právní úpravou oblasti elektronického obchodu.

1.6 Pojem „elektronický“

Lze spekulovat o tom, že terminologickou nejasnost do značné míry způsobuje pojem „elektronický“, který není sám o sobě a pro oblast práva dostatečně definován.⁷⁰ Na jiném místě této práce jsme mluvili o tom, že výklad pojmu „datová zpráva“ podle vzorových zákonů o

---

⁶⁶ MIK, E. „Updating“ the Electronic Transactions Act? - Australia's Accession to the UN Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts, 2005. Journal of Contract Law/(2010) 26 JCL No 2. Dostupný z: <http://ssrn.com/abstract=2046858>, s. 1. (dále citováno jako MIK); TODD, s. 3-4.

⁶⁷ FABRIČNOV, A. G. *Pravovojne regulirovanije ispol'zovanija elektronnych sredstv svjazi pri soveršenii bankovskich sdělok*. Dissertacija na soiskanije učenoj stěpeni kandidata juridičeskich nauk. Special'nost': 12.00.03 – Graždanskoje pravo; predprinimatělskoje pravo; semejnoje pravo; meždunarodnoje častnoje pravo. Moskva, 2007, s. 8-9.

⁶⁸ ZAŽIGALKIN, s. 10; MIK, s. 12.

⁶⁹ MARVIN, C. *When Old Technologies Were New : Thinking About Electric Communication in the Late Nineteenth Century*. New York: Oxford University Press, 1988, s. 3.

⁷⁰ SMEJKAL, s. 344.

elektronickém obchodu a elektronických podpisech a Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace nám dovolil dospět k závěru, že podle UNCITRAL „elektronický“ znamená „bezpapírový“ a na rozdíl od ústní formy odkazuje na použití prostředků přenosu dat. V rámci našeho výzkumu se nám podařilo najít dvě definice pojmu „elektronický“. Domníváme se, že tyto definice podporují přístup UNCITRAL.

Podle Směrnice Evropského parlamentu a Rady o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti se službou poskytovanou elektronicky rozumí služba odeslaná z výchozího místa a přijatá v místě jejího určení prostřednictvím elektronického zařízení pro zpracování a uchovávání dat (včetně digitální komprese) a jako celek odeslaná, přenesená nebo přijatá kabelově, rádiově, opticky nebo jinými elektromagnetickými prostředky.⁷¹

Jedna z mála národních právních norem definujících pojem elektronický ve vztahu k obchodu je obsažena v americkém zákonu o jednotných elektronických operacích (Uniform Electronic Transactions Act⁷²). V souladu s čl. 2 (5) zákona „elektronický“ znamená: vztahující se na technologie, které mají elektrické, digitální, magnetické, bezdrátové, optické, elektromagnetické nebo podobné charakteristiky.

Podle komentáře k tomuto článku připouští základní povaha většiny současných technologií a potřeba uznávané jednotné definice používání pojmu „elektronický“ v uvedeném smyslu. Definice má zajistit, že se zákon bude aplikovat široce v souladu s rozvojem nových technologií. Pojem musí být vykládán široce v kontextu rozvíjejících se technologií, aby bylo dosaženo cíle zákona a potvrzena platnost obchodních transakcí bez ohledu na použité médium. Současné zákonné požadavky ohledně „písenné“ (formy) mohou být splněny skoro všemi hmotnými prostředky, papírem nebo vláknem nebo dokonce i kamenem. Účel a aplikovatelnost daného zákona pokrývá nehmotné prostředky, které jsou technologicky schopny ukládat, přenášet a reprodukovat informace ve formě pro člověka vnímatelné, ale nesplňují hmotný aspekt papíru, papyru nebo kamene. Nehledě na to, že ne všechny uvedené technologie jsou z technického pohledu elektronickými ve své podstatě (např. optické vlákno), pojem „elektronický“ představuje pojem vhodný pro popis většiny současných technologií. Například

---

⁷¹ Čl. 1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/34/ES ze dne 22. června 1998 o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti. Zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1408011544375&uri=CELEX:01998L0034-20130101>.

⁷² Uniform Electronic Transactions Act (1999) drafted by the national conference of commissioners on uniform state laws and by it approved and recommended for enactment in all the states at its annual conference meeting in its one-hundred-and-eighth year in Denver, Colorado. July 23 – 30, 1999. With prefatory note and comments. 1999. National conference of commissioners on uniform state laws. Approved by the American Bar Association Dallas, Texas, February 14, 2000.

rozvoj biologických a chemických procesů pro komunikaci a ukládání dat, přestože není speciálně zmiňován v definici, je zahrnut do technické definice, protože takový proces funguje na základě elektromagnetických impulzů. Nicméně fakt, že konkrétní technologie může být charakterizována jako technicky elektronická, tzn. že funguje na základě elektromagnetických impulzů, by neměl určovat, jestli záznamy a podpisy vytvořené, používané a uložené prostředky konkrétní technologie spadají do působnosti tohoto zákona. Tento zákon je určen k tomu, aby mohl být aplikován na všechny záznamy a podpisy vytvořené, používané a uložené pomocí jakéhokoliv média, které umožňuje vybavit si informace ve vnímatelné formě.⁷³

Shrnutí

Z hlediska obchodu i z hlediska komunikačních prostředků představuje elektronický obchod poměrně široký pojem. Podle našeho názoru má z právního hlediska význam to, že v rámci elektronického obchodu probíhá komunikace mezi stranami v určité formě a má určitá specifika. Mluvíme-li o formě, je v právním kontextu důležité, že je tato forma bezpapírová. Je poměrně problematické brát v úvahu bezpapírovou formu jako písemnou v tradičním pojetí. Co se týká elektronické komunikace, její účastníci mezi sebou nekomunikují bezprostředně, ale používají prostředky přenosu dat. V tomto případě se nabízí specifická otázka ohledně toho, co by mělo být považováno za ústní komunikaci v případě elektronického obchodu. Jako ústní komunikace jsou obvykle vnímána sdělení směřovaná bezprostředně na přítomného adresáta. Sem také patří sdělení po telefonu. S výskytem a rozvojem nových technologií vznikají pochybnosti ohledně toho, zda daná kritéria stále platí.

Kromě toho je odborníky uznáváno, že specifiky elektronického prostředí jsou rychlost, automatizace a možnost šíření informací mezi neurčitým počtem osob. Zatímco UNCITRAL zahrnuje mezi tyto charakteristiky možnost šíření informací mezi neurčitým počtem osob a rychlost, *Hill* zmiňuje rychlost a automatizaci.⁷⁴ Dané vlastnosti mají očividně vliv na komunikaci mezi smluvními stranami. S možností šíření informací mezi neurčitým počtem osob a vysokou rychlostí šíření informací rovněž souvisí problematika vymezení nabídky a výzvy

---

⁷³ Uniform Electronic Transactions Act (1999) drafted by the national conference of commissioners on uniform state laws and by it approved and recommended for enactment in all the states at its annual conference meeting in its one-hundred-and-eighth year in Denver, Colorado. July 23 – 30, 1999. With prefatory note and comments. 1999. National conference of commissioners on uniform state laws. Approved by the American Bar Association Dallas, Texas, February 14, 2000.

⁷⁴ Legal aspects of electronic commerce. Electronic contracting: provisions for a draft convention. Note by the Secretariat. United Nations Commission on International Trade Law. Working Group IV (Electronic Commerce) Thirty-ninth session. New York, 11-15 March 2002. A/CN.9/WG.IV/WP.95. [Komissija Organizacij Ob'jediněnných Nacij po pravu meždunarodnoj trgovli. Rabočaja gruppа IV (Elektronnaja trgovlja). Tridcat' dëvjataja sessija. N'ju–Jork, 11–15 marta 2002 goda. Pravovye aspekty elektronnoj trgovli. Elektronnoje zaključenije dogovorov: položenija dlja projekta konvencii. Zapiska Sekretariata. Dokument A/CN.9/WG.IV/WP.95, s. 16](dále citováno jako A/CN.9/WG.IV/WP.95); HILL, s. 5.

k podávání nabídek. Automatizace je v odborné literatuře obvykle spojována s problematikou určení smluvních stran. Těmto specifickým vlastnostem se postupně budeme věnovat.

Vzhledem k tomu, že daná disertační práce je zaměřena na podrobnější zkoumání Vídeňské úmluvy v kontextu elektronického obchodu, budeme se soustředit na kupní smlouvu. Elektronický obchod bude nadále chápán jako uskutečnění právních jednání, zejména uzavírání kupní smlouvy pomocí elektronických komunikačních prostředků a v bezpapírové formě.

2. Mezinárodně právní úprava elektronického obchodu

2.1 Obecná charakteristika mezinárodní právní úpravy

V právní literatuře se setkáváme s názorem, že specifika elektronického obchodu mají vliv na podstatné vlastnosti jeho právní úpravy. „Za prvé by úprava elektronického obchodu měla být založena na zásadách totožných pro všechny státy. Pokusy vytvořit izolovanou právní úpravu na úrovni jednotlivých států by mohly vyústit v kolize.“⁷⁵ Kosarev se k této problematice vyjadřuje, že je nutné nahlížet na elektronický obchod jako na globální jev a jeho mezinárodní úprava by v takovém případě odpovídala jeho povaze.⁷⁶ Co se týká internetového obchodu, Michajlenko zastává názor, že řešení všech problémů spojených s použitím internetových technologií jen na národní úrovni není možné.⁷⁷

Podle našeho názoru řeší úprava elektronického obchodu na různých úrovních odlišné úkoly. Hlavním úkolem na mezinárodní úrovni je odstranění překážek obchodu. „Platné právo, především mezinárodní smlouvy, obvykle nepočítají s aplikací na vztahy založené na elektronickém přenosu dat. Překážkou pro elektronický obchod mohou být právní akty, které obsahují pojmy ‚písemná forma‘, ‚dokument‘, ‚podpis‘. Při vypracování poměrně velkého množství mezinárodních dokumentů, především v oblasti mezinárodního obchodu, dopravy, platebního styku, byly vzaty v úvahu jenom dokumenty v písemné formě.“⁷⁸ V souvislosti s tím je velmi důležitá i činnost mezinárodních organizací, které na mezinárodní úrovni harmonizují základní právní principy.⁷⁹

---

⁷⁵ ZAŽIGALKIN, s. 6.

⁷⁶ KOSAREV, s. 15.

⁷⁷ MICHAJLENKO, Je.V. *Problemy informacionno-pravovogo regulirovanija otnošenij v global'noj komp'jutěrnij seti Intěrnět*. Dissertacija na soiskanije učenogo zvanija kandidata juridičeskich nauk. Special'nost' 12.00.14 - Administrativnoje pravo, finansovoje pravo, informacionnoje pravo. Moskva, 2004, s. 12 (dále citováno jako MICHAJLENKO).

⁷⁸ ZAŽIGALKIN, s. 8.

⁷⁹ ZEZULKA, s. 175.

Za druhé je určujícím prvkem pro právní úpravu elektronického obchodu jeho technická podstata.⁸⁰ Jak již bylo řečeno na jiném místě této práce, v praxi mezinárodních organizací, které se zabývají tématem elektronického obchodu, jsme se neseťkali ani s jednou definicí, která by neobsahovala kritérium použitých komunikačních prostředků. V průběhu našeho výzkumu jsme zjistili, že mezi vývojem elektronického obchodu a jeho právní úpravou na mezinárodní úrovni existují určité souvislosti. Analýza těchto dvou témat a pak následná syntéza nám dovolily vyčlenit a popsat etapy vývoje právní úpravy elektronického obchodu.

První etapu, která trvala od konce sedmdesátých let do roku 1991, je možné označit jako předinternetovou. Připomeneme, že v polovině sedmdesátých let byl díky systémům elektronického přeposílání dat a elektronického převodu finančních prostředků vytvořen základ pro elektronické uzavírání smluv. Během této etapy proběhlo zahrnutí tématu elektronického přenosu dat do programu činnosti různých mezinárodních organizací. V kontextu mezinárodní právní úpravy elektronického obchodu se tehdy řešily následující problémy: překážky a metody jejich odstranění, usnadnění přenosu obchodních informací, které jsou posílány pomocí počítačů, nahrazení fyzického předání papírových dokumentů dokumenty elektronickými, zahrnutí elektronických prostředků do písemné formy, použití elektronických záznamů jako důkazů u soudů.

Druhá etapa vývoje právní úpravy, která začala v roce 1991 a trvala do roku 2005, souvisí s rapidním rozvojem elektronického obchodu po zpřístupnění internetu pro komerční účely. Dané období bylo zvláště plodným a obecně může být popsáno jako usilování o adaptaci směrem k rostoucímu používání elektronické výměny dat. Vystala otázka ohledně toho, jak modifikovat mezinárodní pravidla obchodování se zbožím a službami s ohledem na rozvíjející se požadavky elektronického obchodu. V rámci této etapy se řešily následující problémy: zakotvení hlavních zásad elektronického obchodu; terminologie a zavedení nových pojmů, jako například „datová zpráva“; uzavírání a platnost elektronických smluv; atribuce datové zprávy; právní úprava různých technických otázek, například elektronických podpisů, potvrzení obdržení a určování času a místa odeslání a přijetí datové zprávy; vybudování důvěry pro uživatele a spotřebitele. Tato etapa byla završena přijetím Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace v roce 2005.

Třetí etapa začala v roce 2006 a trvá dodnes. V tomto období je pozornost věnována mobilnímu elektronickému obchodu a elektronickým převoditelným zápisům. *Moringiello* a *Reynolds* tuto etapu výstižně charakterizovali, když na základě analýzy soudních rozhodnutí

---

⁸⁰ ZAŽIGALKIN, s. 6-7.

prohlásili, že by elektronické smlouvy a elektronický obchod obecně již neměly být odděleným problémem.⁸¹ Potvrzení toho nacházíme i v činnosti UNCITRAL, která zahrnuje ustanovení o elektronické komunikaci přímo do textu Úmluvy o smlouvách o mezinárodní přepravě zboží (zcela nebo zčásti) po moři.⁸²

Co se týká výčtu mezinárodních organizací, které se zabývají úpravou elektronického obchodu, mezi nejvýznamnější patří: OSN, konkrétně Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo a Konference OSN o obchodu a rozvoji, Světová organizace duševního vlastnictví, Světová obchodní organizace, Mezinárodní obchodní komora, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. *Zažigalkin* zastává názor, že koordinující funkci by měla nést UNCITRAL. Souvisí to s tím, že daná organizace má velké zkušenosti v oblasti mezinárodní právní úpravy elektronického obchodu a nezbytné organizační, finanční a intelektuální zdroje.⁸³ Náš výzkum je založen na probádání dokumentů, které byly vypracovány právě UNCITRAL. Proto se v první řadě a v největší míře budeme věnovat této organizaci. Činnost ostatních organizací rozebereme za účelem pochopení směřů a vlastností úpravy elektronického obchodu na mezinárodní úrovni.

2.2 UNCITRAL

Sféra elektronického obchodu se považuje za jednu z těch oblastí, kde by bylo možné mandát na koordinaci činností poskytnutý UNCITRAL valným shromážděním OSN realizovat se zvláštním prospěchem pro celosvětové společenství.⁸⁴ V období od roku 1978 do 2016 Komise přijala řadu mezinárodních dokumentů, které byly speciálně určeny pro potřeby elektronického obchodu nebo připraveny s přihlédnutím k potřebě používání moderních prostředků přenosu dat.

V roce 1978 zahrnuje UNCITRAL problémy elektronického převodu prostředků do svého programu.⁸⁵ V témže roce byla přijata Úmluva o námořní přepravě zboží.⁸⁶ Čl.1 Úmluvy říká, že písemná forma zahrnuje mimo jiné telegram a telex. V roce 1980 byla přijata Úmluva o mezinárodní koupi zboží, která již předjímá použití moderních komunikačních prostředků pro

---

⁸¹ MORINGIELLO, J. M., REYNOLDS, W. L., *Electronic Contracting Cases 2009-2010* (June 22, 2010). Business Lawyer, Vol. 66, 2010; Widener Law School Legal Studies Research Paper No. 10-16; U of Maryland Legal Studies Research Paper No. 2011-14. Dostupný z: <http://ssrn.com/abstract=1628688>, s. 13.

⁸² Zdroj: http://www.uncitral.org/uncitral/ru/uncitral_texts/transport_goods/2008rotterdam_rules.html.

⁸³ ZAŽIGALKIN, s. 8.

⁸⁴ A/CN.9/WG.IV/WP.91, s. 3-4.

⁸⁵ Report of the United Nations Commission on International Trade Law on the work of its eleventh session (New York, 30 May - 16 June 1978). A/33/17. Par. 67. [Doklad Komissii Organizacii Ob'jediněnyh Nacij po pravu meždunarodnoj trgovli o rabotě jeje odinnadcatoj sessii. Oficial'nye otčety Geněral'noj Assamblei, tridcat' tret'ja sessija, Dopolnėnija №17 (A/33/17). Bod 67].

⁸⁶ Zdroj: http://www.uncitral.org/uncitral/ru/uncitral_texts/transport_goods/Hamburg_rules.html.

uzavírání smluv. Podle čl.13 Úmluvy se pod „písemnou formou“ také rozumí sdělení pomocí telegrafu a dálnopisu. Čl.20 odkazuje na jiné prostředky umožňující okamžité sdělení. Ačkoli ještě zdaleka nemůže být řeč o takových informačních technologiích, jaké v současnosti představuje Internet, uvedené normy lze považovat za jeden z prvních klíčových kroků na cestě právní úpravy elektronického obchodu na mezinárodní úrovni.

V roce 1984 UNCITRAL zahrnuje otázku o právních následcích automatického zpracování dat pro mezinárodní obchod do svého pracovního programu jako prvořadý bod.⁸⁷ V roce 1985 Komise prozkoumala zprávu Sekretariátu, která nesla název „Právní hodnota počítačových záznamů“.⁸⁸ V této zprávě byl formulován závěr o tom, že používání dat uložených na počítačích coby důkazů u soudu je na globální úrovni spojeno s mnohem menším počtem problémů, než by se dalo očekávat. Ve zprávě bylo poznamenáno, že větší právní překážkou pro použití počítačů v oblasti mezinárodního obchodu jsou požadavky na to, aby dokumenty byly podepsány nebo zpracovány na papíře.⁸⁹ Po projednání této zprávy Komise přijala Doporučení pro vlády a mezinárodní organizace ohledně právního významu počítačových záznamů⁹⁰. Doporučení nabídlo přezkoumání pravidel automatického zpracování dat za účelem odstranění zbytečných bariér používání automatického zpracování dat v oblasti mezinárodního obchodu. Ve stejném roce ve své rezoluci 40/71⁹¹ vyzvalo valné shromáždění vlády a mezinárodní organizace k přijetí opatření v souladu s doporučením Komise za účelem zajištění právních garancí v kontextu nejširšího možného použití automatického zpracování dat v oblasti mezinárodního obchodu. „I přes značné úsilí vynaložené na základě Doporučení UNCITRAL z roku 1985 nebyl pokrok v zajištění povinných požadavků týkajících se používání dokumentů v listinné podobě a vlastnoručních podpisů nijak významný. Norský výbor pro obchodní procedury vyslovil domněnku, že jedním z důvodů je to, že Doporučení poukazuje na nutnost aktualizace právních

---

⁸⁷ UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce with Guide to Enactment 1996 with additional article 5 bis as adopted in 1998. UNITED NATIONS. New York, 1999. [Tipovoj zakon JuNSITRAL ob elektronnoj trgovle i Rukovodstvo po prinjatiju, 1996 god. Organizacija Ob'jediněnyh Nacij, N'ju-Jork, 2006, s. 63].

⁸⁸ Legal value of computer records. Report of the Secretary-General. United Nations Commission on International Trade Law . Eighteens session, Vienna, 3-21 June 1985. A/CN.9/265. [Komissija Organizacii Ob'jediněnyh Nacij po pravu meždunarodnoj trgovli. Vosemnadcataja sessija. Vena, 3-21 ijunja 1985 goda. Doklad Sekretariata JuNSITRAL «Juridičeskaja cennost' zapisej EVM», A/CN.9/265]. Zdroj: http://www.uncitral.org/uncitral/ru/uncitral_texts/electronic_commerce/1985Recommendation.html (dále citováno jako A/CN.9/265).

⁸⁹ UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce with Guide to Enactment 1996 with additional article 5 bis as adopted in 1998. UNITED NATIONS. New York, 1999. [Tipovoj zakon JuNSITRAL ob elektronnoj trgovle i Rukovodstvo po prinjatiju, 1996 god. Organizacija Ob'jediněnyh Nacij, N'ju-Jork, 2006, s. 64].

⁹⁰ A/CN.9/265.

⁹¹ UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce with Guide to Enactment 1996 with additional article 5 bis as adopted in 1998. UNITED NATIONS. New York, 1999. [Tipovoj zakon JuNSITRAL ob elektronnoj trgovle i Rukovodstvo po prinjatiju, 1996 god. Organizacija Ob'jediněnyh Nacij, N'ju-Jork, 2006, s. 65].

norem, ale nic neříká o konkrétních krocích realizace. Následně UNCITRAL přijala rozhodnutí o vypracování vzorových zákonů pro oblast elektronického obchodu.⁹²

V roce 1987 byl přijat Právní návod UNCITRAL o elektronickém převodu finančních prostředků.⁹³ Elektronický převod finančních prostředků, jak je pojímán ve výše uvedeném návodu, je převodem, během něhož se jedna nebo více z těch operací, které se dříve realizovaly pomocí listin, uskutečňuje elektronickými metodami. Nejvíce rozšířenou a důležitou ze zmíněných metod je náhrada fyzického předání papírového příkazu o převodu debetu nebo kreditu mezi bankami, předání elektronické zprávy mezi nimi a zpracování příkazů o převodu debetu nebo kreditu na počítači.

V roce 1996 přijala UNCITRAL vzorový zákon o elektronickém obchodu. „Účel vzorového zákona o elektronickém obchodu spočívá v umožnění a ulehčení vedení obchodu za použití elektronických prostředků. Zákon poskytuje národním zákonodárcům soubor norem uznaných na mezinárodní úrovni, zaměřených na odstranění právních překážek pro elektronický obchod. Konkrétně je určen pro překonání překážek vznikajících v souvislosti s právními normami, které nemohou být změněny na základě dohody pomocí stanovení stejného režimu pro informace v listinné a elektronické podobě. Takový režim má důležitý význam vzhledem k vytváření možností pro použití nepapírových prostředků přenosu sdělení, což pomáhá mezinárodnímu obchodu.“⁹⁴ Vzorový zákon se stal prvním legislativním textem, v němž byly přijaty základní zásady nediskriminace, technologické neutrality a funkční ekvivalentnosti. Na tyto zásady se obvykle pohlíží jako na základní elementy moderního práva elektronického obchodu.⁹⁵ Kromě toho stanovuje vzorový zákon normy ohledně vytváření a platnosti smluv uzavíraných pomocí elektronických prostředků, atribuci datové zprávy, potvrzení obdržení a určování času a místa odesílání a obdržení datové zprávy. *Polanski a Johnston* považují Vzorový zákon UNCITRAL o elektronickém obchodu za první důležitý posun pro mezinárodní elektronický obchod.⁹⁶

---

⁹² UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce with Guide to Enactment 1996 with additional article 5 bis as adopted in 1998. New York: United Nations, 1999. [Tipovoj zakon JuNSITRAL ob elektronnoj trgovle i Rukovodstvo po prinjatiju, 1996 god. N'ju-Jork: OON, 2006, s. 66].

⁹³ UNCITRAL Legal Guide on Electronic Funds Transfers / prepared by the Secretariat of the United Nations Commission on International Trade Law. New York, United Nations, 1987. A/CN.9/SER.B/1. Zdroj: http://www.uncitral.org/pdf/russian/texts/payments/transfers/LG_E-fundstransfer-r.pdf (dále citováno jako A/CN.9/SER.B/1).

⁹⁴ Zdroj: http://www.uncitral.org/uncitral/ru/uncitral_texts/electronic_commerce/1996Model.html.

⁹⁵ Explanatory note, 2007, s. 26.

⁹⁶ POLANSKI, P., JOHNSTON, R. *Potential of Custom in Overcoming Legal Uncertainty in Global Electronic Commerce*, The Journal of Information Technology Theory and Application (JITTA), 4:2, 2002, 1-16. Dostupný z: <http://aisel.aisnet.org/cgi/viewcontent.cgi?article=1175&context=jitta>, s. 3 (dále citováno jako POLANSKI, JOHNSTON).

V roce 2001 UNCITRAL přijala vzorový zákon o elektronických podpisech. „Účelem vzorového zákona o elektronických podpisech je umožnit a usnadnit používání elektronických podpisů pomocí stanovení kritérií technické spolehlivosti určujících ekvivalentnost elektronických a vlastnoručních podpisů. Vzorový zákon také stanovuje základní pravidla chování, které by mohly sloužit pro hodnocení povinnosti a odpovědnosti. Vzorový zákon obsahuje normy pomáhající uznání cizích certifikátů a elektronických podpisů na základě zásady ekvivalentnosti, podle které se na místo původu cizího podpisu nebere ohled.“⁹⁷

Stanovisko č.1 Poradního sboru pro Vídeňskou úmluvu⁹⁸ vydané v roce 2003 potvrzuje platnost elektronických smluv a sdělení. Význam Poradního sboru však nelze přeceňovat, na jedné straně proto, že se jedná o čistě neformální seskupení, jež může působit pouze vahou své odborné autority, na druhé straně proto, že jeho kapacita je zjevně omezená.⁹⁹ Stanovisko Poradního sboru nemá oficiální status a proto – při absenci dohody o elektronické komunikaci – zůstává nejistota u mezinárodních obchodníků.¹⁰⁰

V roce 2005 přijala Komise Úmluvu o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace. „Cílem Úmluvy je napomáhat používání elektronických zpráv v oblasti mezinárodního obchodu tak, aby smlouvy byly platnými a podléhaly plnění ve stejné míře jako jejich tradiční ekvivalenty v papírové formě. Řada formálních požadavků, které jsou obsaženy v uznávaných smlouvách v oblasti práva mezinárodního obchodu, se mohou stát překážkou pro široké používání elektronických zpráv. Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace je mezinárodní smlouvou, jejímž výsledkem je vytvoření podmínek pro odstranění těchto formálních překážek pomocí stanovení ekvivalentnosti mezi elektronickou a písemnou formou.“¹⁰¹

V roce 2008 byla v OSN přijata Úmluva o smlouvách o mezinárodní přepravě zboží (zcela nebo zčásti) po moři (tzv. Rotterdamská pravidla).¹⁰² Rotterdamská pravidla obsahují kapitolu, která se týká dopravních elektronických zápisů.

---

⁹⁷ Zdroj: http://www.uncitral.org/uncitral/uncitral_texts/electronic_commerce/2001Model_signatures.html.

⁹⁸ CISG-AC Opinion no 1, Electronic Communications under CISG, 15 August 2003. Rapporteur: Professor Christina Ramberg, Gothenburg, Sweden.

⁹⁹ ŽÍDEK, P. *Pojem podstatného porušení smlouvy dle Vídeňské úmluvy o mezinárodní koupi zboží*. Brno, 2008. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, s. 16 (dále citováno jako ŽÍDEK).

¹⁰⁰ COETZEE, J. *Securing the Future of Electronic Sales in the Context of International Sales*. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/coetzee.html> (dále citováno jako COETZEE).

¹⁰¹ Zdroj: http://www.uncitral.org/uncitral/ru/uncitral_texts/electronic_commerce/2005Convention.html.

¹⁰² Zdroj: http://www.uncitral.org/uncitral/ru/uncitral_texts/transport_goods/2008rotterdam_rules.html.

V roce 2009 UNCITRAL přistoupila k práci na elektronických převoditelných zápisech. V roce 2011 uspořádal Sekretariát OSN v New Yorku kolokvium o elektronickém obchodu¹⁰³, kde se projednávala témata pořizování a používání identifikačních dat, elektronického obchodu uskutečňovaného pomocí mobilních nástrojů a elektronické mechanismy jednotného okna. V současnosti UNCITRAL pokračuje v práci na právních otázkách spojených s používáním elektronických převoditelných zápisů.

2.3 Mezinárodní obchodní komora

Jedním z hlavních důvodů přezkoumání znění INCOTERMS Mezinárodní obchodní komorou roku 1990 bylo usilování o jejich adaptaci k rostoucímu používání elektronické výměny dat.¹⁰⁴ Nejdůležitější změnou bylo uznání elektronických dokumentů a EDI.¹⁰⁵ Nové znění Jednotných zvyklostí a pravidel pro dokumentární akreditivy bylo rovněž přijato s ohledem na pravidla bezpapírové technologie elektronické výměny dat.¹⁰⁶

V roce 2004 Mezinárodní obchodní komora vypracovala soubor pravidel elektronického obchodu – „E-Terms 2004“, nebo „Elektronické podmínky MOP“¹⁰⁷. Tento dokument obsahuje pravidla, která se týkají uzavírání smluv, ochrany osobních údajů a důkazní síly elektronického dokumentu. Cílem elektronických podmínek je nabídnout sjednocená pravidla, která by povolila stranám uzavírat smlouvy elektronickou cestou bez obav, že později někdo z nich může použít elektronický charakter smlouvy jako důvod neplatnosti smlouvy. Souhlas stran dodržovat elektronické podmínky ukazuje arbitrům a soudcům, že strany neznevažují technické prostředky, pomocí kterých byla uzavřena smlouva. Když se řídí elektronickými podmínkami, strany dobrovolně souhlasí uzavřít smlouvu elektronickým způsobem.

---

¹⁰³ <http://www.uncitral.org/uncitral/en/commission/colloquia/electronic-commerce-2010.html>.

¹⁰⁴ BELAJA, O.B. *Pravovoje regulirovanije elektronnych sdělok v meždunarodnom i nacional'nom prave. Aktual'nye problemy gumanitarnych i social'nych nauk: sbornik naučnych trudov. Vypusk 1 / redkol.: A.V. Lavruchin (gl. red.) [i dr.]. Vil'njus, 2007, s. 22* (dále citováno jako BELAJA).

¹⁰⁵ VALIOTI, Z. *Passing of Risk in international sale contracts: A comparative examination of the rules on risk under the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (Vienna 1980) and INCOTERMS 2000*. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/valioti1.html>.

¹⁰⁶ BELAJA, s. 23.

¹⁰⁷ Legal aspects of electronic commerce ICC eTerms 2004. ICC Guide to electronic contracting. Note by the Secretariat. United Nations Commission on International Trade Law. Working Group IV (Electronic Commerce). Forty-fourth session Vienna, 11-22 October 2004. A/CN.9/WG.IV/WP.113. [Komissija Organizacii Ob'jediněnyh Nacij po pravu meždunarodnoj trgovli. Rabočaja gruppa IV (Elektronnaja trgovlja). Sorok četvertaja sessija. Vena, 11–22 oktjabrja 2004 goda. Pravovye aspekty elektronnoj trgovli. Elektronnye uslovija MTP 2004 goda. Rukovodstvo MTP po zaključeniju dogovorov elektronnymi sredstvami. Zapiska Sekretariata. A/CN.9/WG.IV/WP.113], (dále citováno jako A/CN.9/WG.IV/WP.113).

Výše zmíněné Podmínky jsou určeny obchodním společnostem a obsahují nutné prostředky pro uzavření smlouvy elektronickým způsobem a možnosti upřesnění některých kritérií nutných pro určení času, kdy takové smlouvy vstupují v platnost. Tyto podmínky nejsou určeny pro úpravu vztahů mezi podnikateli a spotřebiteli a nezajišťují možnost uzavírat smlouvy elektronickými prostředky, pokud právo aplikovatelné na předmět dané smlouvy nedovoluje uzavření smluv elektronickým způsobem. Elektronické podmínky nabízejí řadu praktických doporučení týkajících se obsahu smlouvy, způsobů jak souhlasit s Elektronickými podmínkami, opatření při uzavírání smlouvy elektronickou cestou, technických podmínek, ochrany důvěrných informací a řízení rizik.

2.4 Světová obchodní organizace a elektronický obchod

„Se zaměřením na rozvoj globálního elektronického obchodu je v oblasti elektronického obchodu také činná Světová obchodní organizace (WTO).“¹⁰⁸ V roce 1996 byla na První konferenci ministrů členských států WTO přijata Deklarace o obchodování v oblasti informačních technologií (Ministerial Declaration on Trade in Information Technology Products¹⁰⁹). Podle deklarace měly být celní tarify na informační technologie (počítače, telekomunikační zařízení, software) od 1.ledna 2000 sníženy na „0“ 61 členskými státy WTO.

V roce 1998 na Druhé konferenci ministrů členských států WTO byla přijata Deklarace o globálním elektronickém obchodu (Declaration on Global Electronic Commerce¹¹⁰). Deklarace obsahuje příkaz Generální Radě WTO vypracovat program činností v této oblasti. V Deklaraci o elektronickém obchodu v rámci WTO bylo započato řešení otázky toho, jak modifikovat mezinárodní pravidla obchodování se zbožím a službami určená právními dohodami WTO s ohledem na rozvíjející se požadavky elektronického obchodu.¹¹¹

V roce 2001 byla přijata Ministerská deklarace.¹¹² Deklarace zdůrazňuje, že elektronický obchod nastoluje nové úkoly a vytváří nové možnosti pro obchodování mezi členskými státy na všech úrovních. Deklarace uznává důležitost vytváření a zachovávání podmínek příznivých pro budoucí rozvoj elektronického obchodu. V roce 2013 se uskutečnila Devátá ministerská

---

¹⁰⁸ ŠLEMAROVÁ, s. 59.

¹⁰⁹ Zdroj: http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/itadec_e.htm.

¹¹⁰ Zdroj: http://www.wto.org/english/tratop_e/ecom_e/mindecl_e.htm.

¹¹¹ Zdroj: http://www.vavt.ru/wto/wto/GlobalElectronicCommerce;http://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/min05_e/brief_e/brief19_e.htm.

¹¹² Zdroj: http://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/min01_e/mindecl_e.htm.

konference WTO.¹¹³ Členské státy WTO podepsaly soubor dohod, takzvaný Balijský balík. Elektronický obchod je jednou z pěti oblastí, na kterých se předpokládá pravidelná práce.¹¹⁴

2.5 Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

V roce 1980 přijala Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj Řídící zásady, které regulují transhraniční proudy osobních dat.¹¹⁵ Rada celní spolupráce přijala v roce 1986 rezoluci, která se týká používání dat zpracovávaných na počítačích jako důkazů při soudním líčení. V roce 1998 se uskutečnilo schválení akčního plánu elektronického obchodu. „Plán stanovuje základní okruhy, kterými je třeba se na mezinárodní úrovni zabývat. Jedná se např. o téma posilování důvěry na straně spotřebitele, vybudování a udržení informační infrastruktury týkající se e-commerce, stanovení pravidel pro digitalizaci a přenos dat, to vše při zajištění maximálních výhod vyplývajících z elektronického obchodování.“¹¹⁶ Činnost Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj se ve sféře elektronického obchodu dotýká i daňové oblasti. V daňové oblasti vyvíjí OECD iniciativu tím, že už několik let navrhuje státům, jak přistupovat ke zdanění příjmů při provádění přeshraničního elektronického obchodu.¹¹⁷ Šlemarová hodnotí ve svém výzkumu elektronický obchod jako jeden z centrálních prvků činnosti OECD a přičítá elektronickému obchodu velký význam pro ekonomický rozvoj. Konkrétně se jedná o to, že „elektronický obchod představuje potenciál pro ekonomický rozvoj, expanzi světového obchodu a zdokonalení sociálních podmínek“¹¹⁸.

2.6 Summity skupiny států G7 (G8)

V roce 2000 byla lídry států skupiny G8 přijata Okinawská Charta globální informační společnosti.¹¹⁹ Základní ustanovení Charty spočívají v následujících bodech. Informační komunikační technologie jsou jedním z nejdůležitějších faktorů, ovlivňujících formování společnosti dvacátého prvního století. Informační komunikační technologie se brzy stanou životně důležitým stimulem rozvoje světové ekonomiky. Všem soukromým osobám realizujícím podnikatelskou činnost nabízejí možnost efektivněji a konstruktivněji řešit ekonomické a sociální problémy.

---

¹¹³ Zdroj: <http://ictsd.org/i/library/180997/?view=details>.

¹¹⁴ Zdroj: <http://www.profile.ru/ekonomika/item/78294-poezdka-na-bali-78294>.

¹¹⁵ OECD guidelines governing the protection of privacy and transborder flows of personal data. <http://www.oecd.org/sti/ieconomy/2013-oecd-privacy-guidelines.pdf> [Rukovodjaščije principy, regulirujuščije něrazglašenije i transgraničnye potoki ličnych dannych. Organizacija ekonomičeskogo sotrudničestva i razvitija. Paříž. 23.09.1980]

¹¹⁶ ZEZULKA, s. 60.

¹¹⁷ DAVIDOVÁ, s. 28.

¹¹⁸ ŠLEMAROVÁ, s. 59.

¹¹⁹ Zdroj: http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/FIELD/Tashkent/pdf/okinawa_charter_ru.doc.

Charta obsahuje zásady, které se doporučují za účelem maximalizace sociálního a ekonomického užítku informační společnosti. Část z něj je bezprostředně spojena s elektronickým obchodem:

- rozvoj transhraničního elektronického obchodu cestou podpory liberalizace, zlepšení sítí a odpovídajících služeb a procesů v rámci Světové obchodní organizace, pokračování v práci na problematice elektronického obchodu ve Světové obchodní organizaci a na jiných mezinárodních fórech a aplikace existujících obchodních pravidel WTO v oblasti elektronického obchodu;
- důsledné přístupy ke zdanění elektronického obchodu, založené na obecných zásadách, včetně nediskriminace, rovnoprávnosti, zjednodušení, a jiných klíčových elementech sjednaných v kontextu práce Organizace ekonomické spolupráce a rozvoje;
- pokračování v praxi osvobození elektronických převodů od celních poplatků;
- posunování tržních standardů, včetně např. technických standardů funkční kompatibility;
- zvýšení úrovně důvěry spotřebitele k elektronickým trhům v souladu s řídicími principy OECD, např. prostřednictvím efektivních samoregulujících iniciativ, jako jsou kodexy chování a jiné programy potvrzující spolehlivost a zkoumání variant odstranění komplikací, které prožívají spotřebitelé při transhraničních sporech, včetně rozvoje efektivního a významného mechanismu záštity soukromí spotřebitele a záštity soukromí při zpracování osobních dat za podmínky zajištění volného proudění informací;
- další rozvoj a efektivní fungování elektronické identifikace, elektronického podpisu, kryptografie a jiných prostředků pro zajištění bezpečnosti a důvěryhodnosti operací.

Zkoumání problému digitální nesrovnalosti mezi vyspělými státy a rozvojovými zeměmi zaujalo neoddělitelné místo v programu následujících setkání lídrů států skupiny G8. Na summitu skupiny států G8 20.-22. července 2001 v Janově byl podepsán plán jednání, jehož účelem je odstranit takzvanou digitální nesrovnalost, která, jak již bylo poznamenáno, se stává očividnější jak na národní, tak i na mezinárodní úrovni. Plán předpokládá připravení národních strategií v oblasti nových informačních a telekomunikačních technologií pro rozvojové země.¹²⁰

---

¹²⁰ ČERNOV, A. A. *Čtanovlenije global'nogo informacionnogo obščestva: problemy i perspektivy*. Moskva, 2003, s. 82 (dále citováno jako ČERNOV).

2.7 Celosvětové setkání na nejvyšší úrovni o otázkách informační společnosti

Jednou z hlavních mezinárodních iniciativ ve sféře informační společnosti se stalo uspořádání Celosvětového setkání na nejvyšší úrovni o otázkách informační společnosti (World Summit on Information Society¹²¹). Setkání se uskutečnilo pod patronací OSN a Mezinárodního svazu telekomunikačních spojení a bylo rozděleno do dvou fází. První proběhla v prosinci roku 2003 v Ženevě, druhá skončila v listopadu 2005 v Tunisku. V roce 2003 byl přijat Program v oblasti elektronické obchodní činnosti, podle Programu mají orgány státní správy, mezinárodní organizace a privátní sektor za úkol popularizovat výhody mezinárodního obchodu a pomáhat realizaci elektronické obchodní činnosti a používání modelů elektronické obchodní činnosti v rozvojových zemích a rozvíjejících se zemích. Jak zaznělo v projevu generálního tajemníku OSN: „V oblasti obchodu existuje propast. Elektronický obchod spojuje některé země a organizace ještě pevněji. Ale jiné organizace čelí riziku další marginalizace. Řada expertů charakterizuje digitální propast jako jednu z největších netarifních bariér na cestě světového obchodu.“¹²²

2.8 Evropská unie

Jak píše Šlemarová, na úrovni Evropských společenství, resp. Evropské unie byla přijata řada komunitárních instrumentů, které se taktéž dotýkají elektronického obchodu. „Jedním z nejdůležitějších principů Evropského společenství je vytvoření vnitřního společného trhu včetně základních svobod, které s tím souvisí – volný pohyb osob, kapitálu, zboží a služeb. Proto jsou také přijímány instrumenty k regulaci elektronického obchodu a služeb poskytovaných na dálku.“¹²³ V roce 1981 Evropská rada vydala pro své členské státy doporučení ohledně podmínek, za nichž bude možné používat digitální zápisy jako svědectví u soudů nebo arbitráží.¹²⁴

Z celé řady komunitárních nástrojů se vyčleňuje Směrnice o elektronickém obchodu, která je v dnešní době považována za nejdůležitější dokument o elektronickém obchodu na úrovni Evropské unie. Především je důležité to, že podle čl. 9 směrnice mají členské státy zajistit, aby jejich právní řády umožňovaly uzavírání smluv elektronickou cestou. Kromě toho obsahuje směrnice definici služeb informační společnosti a stanovuje některá pravidla ohledně uzavírání smluv. Konkrétně se jedná o čl. 11 a zásady, které platí při podání objednávky

¹²¹ Zdroj: <http://www.itu.int/net/wsis/>.

¹²² Vystuplenije Geněral'nogo sekretarja OON na Vsemirnoj vstreče na vysšem urovně po voprosam informacionnogo obščestva. 10 děkabtja 2003 goda. http://www.un.org/ru/sg/annan_messages/2003/sg.shtml.

¹²³ ŠLEMAROVÁ, s. 49.

¹²⁴ A/CN.9/SER.B/1, s. 2.

technickými prostředky. Dané ustanovení směrnice stanovuje povinnost poskytovatele služby potvrdit příjemci příjem objednávky neprodleně elektronickou cestou. Dále se stanovuje pravidlo o doručení objednávky a potvrzení o přijetí. Tyto zprávy jsou považovány za přijaté, pokud strany, kterým jsou určeny, k nim mají přístup.

Směrnice získala celkem kladná hodnocení mezi odborníky. *Zezulka* hodnotí směrnici jako „velmi zdařilý nástroj stávající regulace dění na Internetu“¹²⁵ a spojuje význam směrnice se sjednocením právní úpravy elektronického obchodu. „Na evropské úrovni bylo nutné upravit tuto materii z důvodu, že pokud by jednotlivé členské státy Evropské unie upravovaly tuto oblast rozdílně, docházelo by s největší pravděpodobností k vzájemné nekompatibilitě právních úprav, což by omezilo rozvoj elektronického obchodování. Přijetím směrnice se tak podařilo sjednotit regulační rámec pro poskytování služeb informační společnosti. [...] Směrnice vhodným způsobem zakotvuje řadu základních povinností poskytovatelů služeb informační povinnosti, jako např. informační povinnost, povinnosti týkající se zasilání obchodních sdělení apod. Zavádí taktéž omezení odpovědnosti poskytovatelů za předpokladu, že sami do procesu poskytování služby aktivně nezasahují.“¹²⁶

Polanski a Johnston zastávají názor, že význam Směrnice o elektronickém obchodu spočívá v tom, že se jedná o první závazné a nadnárodní uznání elektronických smluv, které v sobě spojuje kontinentální a anglosaské smluvní tradice. Zároveň s tím autor píše o Směrnici jako o omezené, protože jsou v jejím obsahu elektronickému obchodu věnovány pouze tři články. Podle jeho názoru další problém spočívá v tom, že teritoriální omezení Směrnice jen na Evropskou unii nezaručuje jednotnost norem pro globální, interkontinentální elektronický obchod.¹²⁷ Poptávka po globální úpravě elektronického obchodu se jeví jako opodstatněná a logická. Je to možné zdůvodnit globální povahou elektronického obchodu samotného. Zároveň s tím považujeme za nutné uznat, že existují otázky, které nemohou být v současné době upraveny na globální úrovni. Týká se to především ochrany práv spotřebitelů. Ochrana práv spotřebitelů v kontextu elektronického obchodu byla upravena na úrovni Evropské unie. Jedná se

---

¹²⁵ ZEZULKA, s. 172.

¹²⁶ ZEZULKA s. 171-172.

¹²⁷ POLANSKI, JOHNSTON, s. 4.

zejména o směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku¹²⁸ a směrnice o distančním prodeji finančních služeb spotřebitelům¹²⁹.

Shrnutí

Elektronický obchod patří do zájmového okruhu různých mezinárodních organizací. Na této úrovni se vynakládá úsilí za účelem odstranění překážek elektronickému obchodu. Lze říci, že na mezinárodní úrovni hraje klíčovou roli v této oblasti UNCITRAL, která má na této vedoucí pozici celou řadu možností prospěšným způsobem ovlivňovat vývoj mezinárodního obchodu. V současné době pozorujeme jednoznačnou tendenci směrem k podpoře elektronického obchodu.

---

¹²⁸ Směrnice evropského parlamentu a rady 2011/83/eu ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES. Zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011L0083&from=CS>.

¹²⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/65/ES ze dne 23. září 2002 o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku a o změně směrnice Rady 90/619/EHS a směrnic 97/7/ES a 98/27/ES. Zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32002L0065&qid=1458659297820&from=CS>.

III Úmluvy OSN

1. Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží ve světle elektronického obchodu

1.1 Obecně k Vídeňské úmluvě

Pojem obchod, buď elektronický nebo klasický, mezinárodní nebo vnitrostátní, může být chápán v různě širokém rozsahu. Každopádně ale platí to, že základ obchodu, tedy to, co vytváří jeho fundament, představuje kupní smlouva. Odborníci, kteří se tématem mezinárodního obchodu zabývají, na to poukazují ve svých studiích.

Kupní smlouva figuruje jako jádro mezinárodního obchodu ve všech státech bez ohledu na jejich právní tradice nebo úroveň ekonomického rozvoje.¹³⁰ Tato smlouva je „nejčastěji se vyskytujícím typem smlouvy v mezinárodním obchodním styku, protože je právní formou, v níž se uskutečňuje směna zboží mezi subjekty z různých států“¹³¹, a „představuje významný právní instrument práva mezinárodního obchodu“¹³². Kupní smlouva je jedním z nejčastěji užívaných smluvních ujednání, která podniky uzavírají v obchodu se svými zahraničními obchodními partnery.¹³³ „Je těžké si představit častější nebo významnější typ smlouvy v jakémkoli vnitrostátním právním řádu, než je smlouva o prodeji zboží. S kupními smlouvami s přeshraničním prvkem se setkáváme každý den a stávají se stále více rozšířenými s příchodem moderních komunikačních technologií.“¹³⁴ O základním významu kupní smlouvy pro majetkoprávní úpravu mezinárodního obchodu svědčí snahy o mezinárodní právní unifikaci tohoto institutu datující se od počátku XX. století.¹³⁵ „Kupní smlouva [...] je nejvýznamnějším smluvním typem i v oblasti mezinárodních hospodářských styků. To je důvodem dlouholetého úsilí jak států, tak mezinárodních organizací [...] o překonání rozdílu její právní úpravy v jednotlivých právních řádech a její sjednocení (unifikaci)“.¹³⁶ Světový obchod je v současné

---

¹³⁰ Zdroj: http://www.uncitral.org/uncitral/ru/uncitral_texts/sale_goods/1980CISG.html.

¹³¹ RŮŽIČKA, K. *Jak obchodovat se zahraničím?* Ostrava: Montanex, 1994, s. 60 (dále citováno jako RŮŽIČKA).

¹³² KANDA, A. *Mezinárodní kupní smlouva*. Praha: Academia, 1988, s. 9 (dále citováno jako KANDA, *Mezinárodní kupní smlouva*).

¹³³ MACHKOVÁ, H., ČERNOHLÁVKOVÁ, E., SATO, A. a kolektiv. *Mezinárodní obchodní operace*. Praha: Grada, 2010 s. 38.

¹³⁴ BRIDGE, FAWCETT, HARRIS, s. V.

¹³⁵ KANDA, A. *Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží* (s komentářem). Praha: Hospodářská komora České republiky, 1995, s. 5 (dále citováno jako KANDA, *Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží*); ROZEHNALOVÁ, N. *Transnacionální právo mezinárodního obchodu*. Brno: Masarykova univerzita, 1994, s. 73 (dále citováno jako ROZEHNALOVÁ).

¹³⁶ ŠVARC, Z. *Vybrané otázky práva mezinárodního obchodu*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze. Fakulta mezinárodních vztahů, 1998, s. 79 (dále citováno jako ŠVARC).

době nepochybně spjat s fenomény „globalizace“ a „internacionalizace“.¹³⁷ V podmínkách globalizace se mezinárodnímu obchodu přisuzuje zvláštní význam.

Z výše uvedeného vyplývá, že pro mezinárodní obchod, včetně elektronického, jsou důležité adekvátní právní normy. Všeobecně se uznává, že v případě mezinárodní koupě je zdrojem takových norem Vídeňská úmluva. Nehledě na rozmanité diskuse, které se objevují jak v teorii, tak i v praxi, dnes je Vídeňská úmluva považována za jeden z nejúspěšnějších dokumentů svého druhu. „Obchodníci vstupující do mezinárodně situovaných smluvních vztahů očekávají od právní regulace funkční a racionální přístup [...]“¹³⁸ Přímá metoda právní úpravy, tj. řešení pomocí norem přímo aplikovaných a přímo obsahujících práva a povinnosti stran, je podle *Rozehnalové* „řešení žádoucí jak vzhledem k mezinárodní povaze pramenů (v drtivé většině případů mezinárodní smlouvy), tak i vzhledem k mezinárodnímu situování vztahů. Nicméně není situace na poli mezinárodní legislativy uspokojivá. Proces vytváření úprav je pomalý, proces podpisu a ratifikace mezinárodních smluv se počítá spíše na desetiletí, a řada úprav tak přestává odpovídat ekonomické realitě a potřebě dříve, než se dočká uplatnění“¹³⁹. Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží „se poprvé v historii unifikace v oblasti mezinárodní koupě zboží jeví být nadějná.“¹⁴⁰ Vídeňská úmluva je předurčena k tomu, aby byla jádrem mezinárodní harmonizace obchodního práva.¹⁴¹ Úmluva je uznávána jako nejúspěšnější snaha o unifikaci široké oblasti obchodního práva na mezinárodní úrovni, „představuje nejširší mezinárodní unifikaci předpisů o kupní smlouvě“¹⁴². Je možné na ni pohlížet jako na „důležitý pokus o překlenutí propasti mezi regionálními snahami a světovým trhem jako celkem“¹⁴³.

Na tomto místě je vhodné se blížeji věnovat těm rysům Úmluvy, které utváří její unikátní charakter. *Čanturija*¹⁴⁴ zastává názor, že nesporným předpokladem pro úspěch této Úmluvy jsou výhody, které poskytuje účastníkům mezinárodního obchodu. Hlavní přednosti Úmluvy představují předmět úpravy, slučitelnost Úmluvy s vnitrostátními právními předpisy, stabilita a flexibilita Úmluvy, její samostatná použitelnost a jazyk. Vzhledem k těmto výhodám se

---

¹³⁷ SVATOŠ, M. a kol. *Zahraniční obchod*. Grada Publishing: Praha, 2009, s. 33.

¹³⁸ ROZEHNALOVÁ, s. 5.

¹³⁹ ROZEHNALOVÁ, s. 6.

¹⁴⁰ ROZEHNALOVÁ, s. 7.

¹⁴¹ ŠMITTGOFF, K. *Eksport: pravo i praktika međunarodnoj trgovli*. Otvetstvennyj redaktor A.S.Komarov. Moskva: "Juridičeskaja literatura", 1993, s. 128 (dále citováno jako ŠMITTGOFF).

¹⁴² KANDA, *Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží*, s. 6.

¹⁴³ CALLAGHAN, J.J. U.N. *Convention on Contracts for the International Sale of Goods: Examining the Gap-Filling Role of CISG in Two French Decisions*, 14 J.L. & COM. 183, 184-85 (1995). In: HILL, s. 4.

¹⁴⁴ ČANTURIJA, L. *Venskaja konvencija o dogovorach međunarodnoj kupli-prodaži tovarov: preimuščestva i predposylki primeněnija*. Dostupný z: <http://www.cac-civillaw.uni-bremen.de/publikationen.html>, s. 3-7 (dále citováno jako ČANTURIJA).

mezinárodní kupní smlouvy obecně řídí jednotnými pravidly. Kromě toho se Úmluva vztahuje na politicky neutrální sféru.

Podle *Rozehnalové* následující znaky či charakteristiky konvence ovlivňují její rozšíření, případně mohou pozitivně přispívat k rozvoji mezinárodních obchodních styků zabezpečením právní jistoty a bezpečnosti:

- dispozitivní povaha nejen jednotlivých ustanovení Úmluvy, ale i Úmluvy jako celku (výjimku tvoří výhrady k čl. 12);
- snaha o prvotní vyplnění mezer na základě obecných zásad Úmluvy samé;
- velmi vyrovnané pozice mezinárodních obchodních obyčejů a praktik;
- omezení unifikace jen na unifikaci mezinárodní kupní smlouvy, tj. na unifikaci v rámci mezinárodního práva.¹⁴⁵

Podle *Flechtnera* spočíval cíl UNCITRAL ve vypracování konvence, která by umožnila zvýšit počet států, které aplikují jednotné normy v oblasti mezinárodní koupě zboží.¹⁴⁶ UNCITRAL na svých stránkách, které jsou věnovány Úmluvě¹⁴⁷, uvádí, že účelem Úmluvy je zajištění moderní, jednotné a spravedlivé úpravy mezinárodních kupních smluv. Úmluva by měla zmenšit počet překážek na cestě mezinárodního obchodu, zvláště těch, které jsou spojeny s otázkami rozhodného práva. Pro dosažení základního cíle je při výkladu Úmluvy třeba přihlížet k její mezinárodní povaze a k potřebě podporovat jednotnost při jejím použití a dodržování dobré víry v mezinárodním obchodu.

K 10.4. 2016 tvoří členské státy Úmluvy 84 států¹⁴⁸, na které připadá více než dvě třetiny objemu mezinárodního obchodu a které reflektují velice širokou ekonomickou, geografickou a kulturní různorodost.¹⁴⁹

1.2 Vídeňská úmluva a elektronický obchod: pro a proti

V souvislosti s elektronickým obchodem vznikla otázka, zda je možné aplikovat Vídeňskou úmluvu na tuto oblast, a neméně důležitá otázka, jak použít úmluvu a bohaté teoretické a praktické znalosti, které jsou s ní spojeny, pro vytvoření a zdokonalování norem,

¹⁴⁵ ROZEHNALOVÁ, s. 73-74.

¹⁴⁶ FLEČTNĚR, G. M. (FLECHTNER, G. M.) *Konvencija Organizaciji Ob'jediněnných Nacij o dogovorach meždunarodnoj kupli-prodaži tovarov*. United Nations Audiovisual Library of International Law. Dostupný z: http://legal.un.org/avl/pdf/ha/ccisg/ccisg_r.pdf, s. 1 (dále citováno jako FLECHTNER).

¹⁴⁷ Zdroj: http://www.uncitral.org/uncitral/uncitral_texts/sale_goods/1980CISG.html.

¹⁴⁸ Zdroj: http://www.uncitral.org/uncitral/ru/uncitral_texts/sale_goods/1980CISG_status.html.

¹⁴⁹ FLECHTNER, s. 1.

kteře by upravovaly elektronický obchod. *Felemegas* přichází s názorem, že se role Vídeňské úmluvy v úpravě elektronického obchodu odvíjí od toho, že mezinárodně unifikované právní normy mají velký význam pro proces vytvoření právního základu pro obchodní praxi v tomto novém kontextu.¹⁵⁰ Zároveň s tím však neexistuje jednoznačná odpověď na otázku, zda je Vídeňská úmluva kompatibilní s elektronickým obchodem.

Co se týká názoru organizace, která danou Úmluvu vypracovala, komise UNCITRAL se rozhodla, že k uzavření smlouvy podle Vídeňské úmluvy stačí výměna elektronických zpráv.¹⁵¹ V roce 2001 pracovní skupina UNCITRAL zabývající se elektronickým obchodem identifikovala Úmluvu jako snadno přijatelný rámec pro on-line smlouvy o prodeji zboží.¹⁵² Poradní sbor pro Vídeňskou úmluvu ve svém stanovisku č.1 usoudil, že podle Úmluvy může být uzavřena platná elektronická smlouva. Podle stanoviska č.1 je možné pojmy, které jsou používány v Úmluvě, například písemná forma, sdělení, dojit a odeslat, vykládat tak, aby zahrnovaly elektronické prostředky komunikace, pokud jsou splněny určité předpoklady.¹⁵³

Pracovní skupina UNCITRAL zabývající se elektronickým obchodem provedla analýzu právních překážek elektronickému obchodu v mezinárodních nástrojích týkajících se mezinárodního obchodu a dospěla k následujícímu závěru. Ustanovení, která mohou přispět k nejistotě v souvislosti s elektronickým obchodem, lze rozdělit do čtyř základních kategorií. Do první kategorie patří ustanovení o oznámení či prohlášení, které si strany mohou posílat navzájem. Tady může být vyčleněna podkategorie, která se týká okamžiku oznámení. Druhá kategorie zahrnuje ustanovení výslovně upravující písemná oznámení a sdělení včetně definice písemné formy. Do třetí kategorie patří ustanovení obsahující odkazy k času a místu uzavření smlouvy, včetně otázek o okamžiku uzavření a obsahu smlouvy. Čtvrtá kategorie zahrnuje ustanovení, která obsahují odkazy na existující závazek nebo dohodu mezi stranami.¹⁵⁴ Pracovní skupina rovněž poukázala na to, že v souvislosti s Úmluvou OSN o smlouvách o mezinárodní

---

¹⁵⁰ FELEMEGAS, J. *The United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods: Article 7 and Uniform Interpretation*. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/felemegas.html>.

¹⁵¹ A/CN.9/WG.IV/WP.91, s. 13.

¹⁵² MARTIN, Ch. *The Uncitral Electronic Contracts Convention: Will It Be Used or Avoided?* PACE INT'L L. REV. [Vol. 17:261 2005], pp. 261 – 300, s. 266.

¹⁵³ COETZEE, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/coetzee.html>.

¹⁵⁴ Report of Working Group IV (Electronic Commerce) on the work of its fortieth session. Vienna, 14-18 October 2002. United Nations Commission on International Trade Law Thirty-sixth session Vienna, 30 June-18 July 2003. A/CN.9/527. [Komissija Organizacij Ob'jediněnych Nacij po pravu međunarodnoj trgovli. Tridcat' šestaja sessija. Vena, 30 ijunja – 18 ijulja 2003 goda. Doklad Rabočeij gruppy po elektronnoj trgovle o rabotě jeje sorokovoj sessii. Vena, 14–18 oktjabrja 2002 goda. Dokument A/CN.9/527, s. 11], (dále citováno jako A/CN.9/527).

koupi zboží vznikají i dvě zvláštní skupiny otázek: zda některé druhy nehmotného zboží mohou spadat do působnosti Úmluvy a jaká jednání jsou v tomto případě plněním smlouvy.¹⁵⁵

V právní vědě se tématu použití Vídeňské úmluvy na oblast elektronického obchodu věnuje pozornost a obvykle se zkoumají následující otázky: mezinárodní charakter, spotřebitelský účel smlouvy, virtuální zboží a software jako zboží, platnost elektronických smluv, úprava webových stránek, elektronické agenty, chyby v elektronických smlouvách, čas a místo uzavření smlouvy, čas odeslání a doručení elektronické zprávy, ústní a písemná forma, podpisy a originály, plnění pomocí elektronických prostředků, oznámení a účinnost komunikace podle části III Úmluvy, vliv Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace na Vídeňskou úmluvu.

V současnosti se v právní vědě setkáváme se dvěma diametrálně odlišnými názory na roli Úmluvy v oblasti elektronického obchodu. První názor spočívá v tom, že Úmluva zastarala, neodpovídá moderní úrovni rozvoje technologie, není aktuální pro elektronický obchod, „nemohla by se změnit a proto by brzy poskytovala více překážek, než pomoci“¹⁵⁶. K tomuto názoru se hlásí Mareš. „Ačkoli Vídeňská úmluva obsahuje komplexní úpravu kupní smlouvy v mezinárodním pojetí, nepředstavuje řešení univerzálně použitelné při řešení právních problémů v elektronickém obchodu. Doba jejího přijetí jednoznačně signalizuje, že Vídeňská úmluva byla připravována v předinternetovém období.“¹⁵⁷ Jako protiargument k této tezi považujeme za vhodné uvést, že podle našeho zjištění není elektronický obchod spojen jen s internetem a jako takový vznikl ještě v předinternetovém období. „V době příprav Vídeňské úmluvy byl internet vzdálenou budoucností, je tedy zcela pochopitelné, že možnosti uzavírání kupní smlouvy pomocí internetu v ustanoveních Vídeňské úmluvy reflektovány nejsou.“¹⁵⁸ Nemůžeme nesouhlasit s tím, že celá řada problémů spojených s elektronickým obchodem ještě neexistovala v té době, kdy byla přijata Úmluva. Nehledě na to podle názorů odborníků je Úmluva dost flexibilní, aby tyto problémy zvládla.¹⁵⁹ Kromě toho, existující mezinárodní nástroje, jako například zásady mezinárodních obchodních smluv UNIDROIT a Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace, mohou Vídeňskou úmluvu doplnit.¹⁶⁰

---

¹⁵⁵ A/CN.9/527, s. 12.

¹⁵⁶ EISELEN, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/eiselen1.html>.

¹⁵⁷ MAREŠ, s. 31.

¹⁵⁸ KRAJCOVÁ, s. 58.

¹⁵⁹ SCHWENZER, I., MOHS, F. *Old Habits Die Hard: Traditional Contract Formation in a Modern World*. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/schwenzer-mohs.html> (dále citováno jako SCHWENZER, MOHS).

¹⁶⁰ SCHWENZER, MOHS, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/schwenzer-mohs.html>.

„Vídeňská úmluva v podstatě předpokládá, že smluvními stranami jsou běžně komunikující subjekty, nikoli, že jedna ze stran bude ‚zastoupena‘ automatizovaným sjednávacím systémem, který je elektronickými obchody standardně využíván.“¹⁶¹ I toto tvrzení se jeví jako sporné. V současné době není automatizovaný sjednávací systém vnímán jako samostatný subjekt právních vztahů, nýbrž jako nástroj. Strany mohou využít automatizované systémy pro uzavírání smluv na základě odst. 1 čl. 9 Úmluvy, podle něhož jsou strany vázány jakoukoli zvyklostí, na které se dohodly, a praxí, kterou mezi sebou zavedly.

Mowbray píše, že se Vídeňská úmluva nehodí pro regulaci elektronické kupní smlouvy. „Úmluva není aplikovatelná v případě spotřebitelských smluv. Možnost její aplikace v případě licenčních smluv, týkajících se softwaru, prodeje softwaru vyrobeného na zakázku a elektronického softwaru je pochybná.“¹⁶² Spotřebitelské smlouvy jsou vyloučené z oblasti působnosti Úmluvy a toto pravidlo se týká nejen elektronického obchodu. Elektronický obchod zahrnuje nejen spotřebitelské smlouvy. Co se týká softwaru, problém skutečně existuje, ale i v tomto případě je nutné říci, že elektronický obchod není omezen jen na software. Existence určitých problémů neznámá, že se Vídeňská úmluva zcela nehodí pro úpravu elektronických smluv.

S elektronickým softwarem a internetem souvisí nové problémy, na jejichž řešení Vídeňská úmluva nikdy nebyla zaměřena. Jak se k tomu vyjádřil *Cox*, mezinárodní společenství by muselo překročit doslovné znění Úmluvy a spoléhat na judikaturu, což by mohlo způsobit ještě větší chaos v mezinárodním smluvním právu.¹⁶³ Teze o potřebě překročit rámec doslovného znění Úmluvy představuje leitmotiv, který často zaznívá v prozkoumané odborné literatuře na dané téma. V současné době je možné pozorovat jak ve vědě, tak i v praxi zřetelnou tendenci k co možná nejširšímu výkladu Vídeňské úmluvy za tím účelem, aby elektronický obchod a různé specifické otázky s ním spojené spadaly do oblasti její působnosti. Souvisí to například s přístupem k pojmům „zboží“ a „písemná forma“. Setkáváme se s tím, že se dané pojmy podle Úmluvy vykládají tak, aby pojem zboží zahrnoval i virtuální zboží a software, aby tudíž byla do písemné formy zahrnuta i veškerá sdělení v elektronické formě. Na druhou stranu se tento přístup jeví jako zákonitý vzhledem k předpokladům Úmluvy, k jejímu dispozitivnímu

---

¹⁶¹ MAREŠ, s. 31.

¹⁶² MOWBRAY, J. *The Application of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods to E-Commerce Transactions: The Implications for Asia*. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/mowbray.html> (dále citováno jako MOWBRAY).

¹⁶³ COX, T. *Chaos versus uniformity: the divergent views of software in the International Community*. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/cox.html> (dále citováno jako COX).

charakteru. Na Úmluvu je možné nahlížet jako na dokument, který má tak velký potenciál, že může pojmout elektronický obchod do své působnosti.

Co se týká obou diametrálně odlišných názorů na roli Úmluvy v oblasti elektronického obchodu, druhá strana zastává stanovisko, že ustanovení Úmluvy jsou aktuální, odpovídají úrovni rozvoje moderních technologií a mohou být úspěšně aplikována ve sféře elektronického obchodu. Podle názoru *Zellera* má Vídeňská úmluva nadčasovou povahu a obecné zásady, na něž odkazuje čl. 7, nesouvisí s konkrétními technologiemi.¹⁶⁴ *Zezulka* považuje Vídeňskou úmluvu za nejvýznamnější mezinárodní pramen regulující mezinárodní obchod včetně elektronického obchodu.¹⁶⁵ „Ačkoli to tak není výslovně zakotveno, interpretací čl. 1 úmluvy CISG nelze než dojít k závěru, že tato úmluva je aplikovatelná i na e-commerce, při splnění stanovených předpokladů. Její významnou charakteristikou je to, že je dispozitivní. V souladu s čl. 6 úmluvy CISG totiž mohou strany vyloučit použití úmluvy CISG jako celku nebo kteréhokoli jejího ustanovení nebo jeho účinky měnit.“¹⁶⁶ Za významné články z hlediska elektronického obchodu autorka považuje čl. 14 a následující, týkající se uzavírání smlouvy.

Ustanovení o uzavření smlouvy mají a budou mít podstatný význam pro oblast elektronického obchodu a to nehledě na přijetí Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace. Souvisí to s tím, že Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace neobsahuje na rozdíl od Vídeňské úmluvy ustanovení o uzavírání smlouvy, která by popisovala celý proces, včetně definic nabídky a přijetí. Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace upravuje čas odeslání a přijetí zpráv a jenom některé specifické otázky uzavření smlouvy v elektronickém prostředí. V tomto smyslu vytváří Vídeňská úmluva obecný základ, na který navazuje úprava specifických situací, jako je například použití automatizovaných systémů pro uzavírání smluv nebo zveřejnění návrhu na uzavření smlouvy na webových stránkách přístupných neomezenému kruhu osob.

Odborníci, kteří zastávají názor, že Vídeňská úmluva platí v případě elektronického obchodu, odůvodňují své stanovisko tím, že absentují překážky použití elektronických prostředků komunikace podle Úmluvy. *Ferrari* zastává názor, že Vídeňská úmluva je použitelná nejen pro smlouvy uzavřené prostřednictvím tradičních prostředků, ale také pro smlouvy uzavřené elektronicky. „Zdá se, že pravidla stanovená v Úmluvě budou schopna fungovat rovněž v tomto kontextu. Některá z pravidel, jako například ta, která se týkají účinnosti komunikace,

---

¹⁶⁴ ZELLER, B. *Jurisdiction in Cyberspace. Does the CISG 'Manage' the Global Communication Medium?*
Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/zeller11.html>.

¹⁶⁵ ZEZULKA, s. 168.

¹⁶⁶ ZEZULKA, s. 168-169.

bude případně třeba přizpůsobit elektronickému kontextu. Ale nezdá se, že by to mělo působit velké problémy, protože některé texty, které by mohly sloužit jako příklady, již existují, jako například Vzorový zákon UNCITRAL o elektronickém obchodu.¹⁶⁷ Ve výsledku se UNCITRAL při vypracování Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace vydala touto cestou.

Hahnkamper píše, že Vídeňská úmluva dodává flexibilní rámec ustanovení o uzavírání smluv pomocí jakékoli formy komunikace. Může být chápána jako zahrnující jak klasické formy komunikace, tak i elektronická média.¹⁶⁸ Doručování podepsaných dokumentů klasickou poštou podle něj v současné době koexistuje zároveň s elektronickým přenosem elektronických souborů, které obsahují nejen psaný text, ale také to, co se obecně označuje jako multimediální zprávy. Právo, včetně Vídeňské úmluvy, se musí přizpůsobit této situaci a ve skutečnosti je schopné to udělat. V čl. 20 Úmluva již rozlišuje okamžité a neokamžité komunikační prostředky a výslovně zmiňuje jako formy okamžité komunikace telefon a dálnopis, při nichž má adresát předávanou zprávu okamžitě k dispozici. S e-mailem a faxem, které nepatří do ústní komunikace a rychlostí odpovídají dálnopisu, se nám představují první náznaky, jak zahrnout elektronickou komunikaci do systému Úmluvy. *Hahnkamper* dále uvádí, že stanovisko čl. 1 ukazuje, že ustanovení Úmluvy o komunikaci platí pro elektronickou komunikaci stejně jako pro klasickou.¹⁶⁹

1.3 Předpoklady aplikace Vídeňské úmluvy v oblasti elektronického obchodu

V části I a II uvádí Vídeňská úmluva několik zmínek o komunikačních prostředcích, které je možné zařadit mezi elektronické prostředky. Jsou to telegram a dálnopis, zmíněné ve čl. 13, telefon a jiné prostředky umožňující okamžité sdělení, které jsou zmíněné ve čl. 20. Zároveň však Úmluva neobsahuje podrobnější informace o tom, co patří mezi prostředky umožňující okamžité sdělení.

Problém spočívá v prostředcích komunikace, které „nebyly známé v době vypracování Úmluvy, a proto nemohly být brány v úvahu v průběhu vývoje čl. 14 – 24.“¹⁷⁰ “Ačkoli článek 11

---

¹⁶⁷ FERRARI, F. *Brief Remarks on Electronic Contracting and the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG)*. *Vindobona Journal of International Commercial Law & Arbitration* (2002), pp. 289-304. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/ferrari12.html> (dále citováno jako FERRARI).

¹⁶⁸ HAHNKAMPER, W. *Acceptance of an offer in light of electronic Communications*. *Journal of Law and Commerce*. Vol. 25:147 2005-06, s. 151 (dále citováno jako HAHNKAMPER).

¹⁶⁹ HAHNKAMPER, s. 147-148.

¹⁷⁰ SCHLECHTRIEM, P., SCHWENZER, I. (ed.) *Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG)*. Third edition. New York: Oxford University Press, 2010, s. 234 (dále citováno jako SCHLECHTRIEM, SCHWENZER).

Vídeňské úmluvy umožňuje jakoukoli formu komunikace při uzavírání smluv (evidentně rovněž elektronickou), absentuje výslovná definice a úprava e-mailu, webové stránky či elektronických prostředků komunikace na dálku. Lze tedy shrnout, že Vídeňská úmluva explicitně neupravuje (a vzhledem k době svého vzniku ani upravovat nemůže) práva a povinnosti v souvislosti s prováděním elektronických objednávek a jejich potvrzováním.¹⁷¹ Názor, že „autoři Úmluvy nemohli brát v úvahu moderní prostředky elektronické komunikace“¹⁷², se nejeví jako opodstatněný. Souvisí to s tím, že elektronický obchod fakticky vznikl v období před dovršením prací na Úmluvě a před jejím přijetím. Jak již bylo řečeno na jiném místě této práce, přívlastek „moderní“ použitý v kontextu prostředků komunikace je těžko uchopitelným, neurčitým pojmem. Sama Úmluva při tom nerozlišuje moderní a nemoderní nebo více či méně moderní prostředky komunikace.

Řada odborníků nicméně uznává, že se Úmluva elektronickou komunikací neboli moderními komunikačními prostředky přímo nezabývá.¹⁷³ „Ačkoli článek 11 Vídeňské úmluvy umožňuje jakoukoli formu komunikace při uzavírání smluv (evidentně rovněž elektronickou), absentuje výslovná definice a úprava e-mailu, webové stránky či elektronických prostředků komunikace na dálku. Lze tedy shrnout, že Vídeňská úmluva explicitně neupravuje (a vzhledem k době svého vzniku ani upravovat nemůže) práva a povinnosti v souvislosti s prováděním elektronických objednávek a jejich potvrzováním.“¹⁷⁴

Hill zastává názor, že elektronická komunikace nepředstavuje pro Úmluvu větší problém, než telex nebo telegraf.¹⁷⁵ Zároveň s tím upozorňuje na skutečnost, že komunikační prostředky uvedené v Úmluvě nepředstavují zdaleka všechna existující média komunikace. „[...] [Úmluva] mlčí o smlouvách založených na využití počítačů, jako elektronický přenos dat (EDI), Internet, click-wrap a shrink-wrap dohody, e-mail.“¹⁷⁶ V souvislosti s tím *Hill* mluví o existenci mezery v Úmluvě. „Vídeňská úmluva upravující mezinárodní prodej ve výsledku tedy obsahuje mezeru, která spočívá v mlčení o elektronických smlouvách v mezinárodních obchodních

---

¹⁷¹ MAREŠ, s. 31-32.

¹⁷² SCHLECHTRIEM, SCHWENZER, s. 204.

¹⁷³ MAZZOTTA, F.G. *Notes on the United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts and Its Effects on the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods*. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/mazzotta3.html> (dále citováno jako MAZZOTTA); HAHNKAMPER, s. 151.

¹⁷⁴ MAREŠ, s. 31-32.

¹⁷⁵ HILL, s. 19.

¹⁷⁶ HILL, s. 3.

transakcích. Tato mezera zpochybňuje legitimitu moderních metod uzavírání smluv, na které spoléhají smluvní strany vázané Úmluvou.¹⁷⁷ *Eiselen* také předpokládá existenci mezery.¹⁷⁸

V odborné literatuře se setkáváme s několika přístupy k tomu, na základě čeho je možné aplikovat Vídeňskou úmluvu v případech, kdy smluvní strany používají elektronické prostředky komunikace. Použití čl. 7 a zásady svobody formy je mezi odborníky nejrozšířenějším přístupem. *Diedrich* píše, že čl. 7 a preambule vybízejí k širokému a autonomnímu výkladu Úmluvy, aby výhody unifikovaných pravidel byly poskytnuty rozsáhlému množství mezinárodních transakcí.¹⁷⁹ Výklad ustanovení Úmluvy na základě odst. 1 čl. 7 může způsobit jejich rozšíření nebo i doplnění za účelem, aby pokrývaly otázky, které nebyly předvídané autory Úmluvy.¹⁸⁰ *Mazzotta* hodnotí ustanovení odst. 2 čl. 7 jako obecnější cestu pro zařazení elektronické komunikace do rámce Vídeňské úmluvy.¹⁸¹ Dále popisuje použití zásady svobody formy. „Vzhledem k tomu, že Úmluvou upravená smlouva nemusí být uzavřena nebo prokazována v konkrétní formě, použití elektronické komunikace nepředstavuje žádný problém pro účely Vídeňské úmluvy kromě případů, kdy: a) smluvní stát učiní výhradu ohledně písemné formy smlouvy na základě čl. 12 a 96, nebo b) strany se dohodly používat ve svých vztazích pouze písemnou komunikaci.“¹⁸² *Malek* zastává názor, že různé otázky úpravy, formy a uzavírání elektronické smlouvy mohou být zodpovězeny nejen prostřednictvím vyplnění mezer podle čl. 7, ale rovněž pomocí výkladu stávajících ustanovení.¹⁸³ Jak píše *Hill*, „dodržování dobré víry v mezinárodním obchodu a ustanovení o vyplnění mezer obsažené v čl. 7 představují nejpřesvědčivější podporu pro rozšíření výkladu čl. 13 a zahrnutí elektronických metod uzavírání smluv do definice písemné formy“¹⁸⁴.

Podle našeho názoru není zahrnutí elektronických metod do definice písemné formy korektní. Čl. 13 stanovuje, že písemná forma zahrnuje telegram a dálnopis, a je tak základem pro terminologickou nejasnost v otázce, co je forma a co je prostředek, která se potom prolíná i do literatury. V souvislosti s tím je nutné zdůraznit, že forma a prostředek nejsou synonyma a popisují různé jevy. Úmluva zmiňuje formu sdělení, způsob sdělení a prostředky komunikace a

¹⁷⁷ HILL, s. 3-4.

¹⁷⁸ EISELEN, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/eiselen1.html>.

¹⁷⁹ DIEDRICH, F. *The CISG and Computer Software Revisited*. Dostupný z:

<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/diedrich1.html> (dále citováno jako DIEDRICH, *The CISG*).

¹⁸⁰ SCHLECHTRIEM, P. *Requirements of Application and Sphere of Applicability of the CISG*. Dostupný z:

<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/schlechtriem9.html> (dále citováno jako SCHLECHTRIEM).

¹⁸¹ MAZZOTTA, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/mazzotta3.html>.

¹⁸² MAZZOTTA, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/mazzotta3.html>.

¹⁸³ MALEK, R.J. *Electronic Commerce in International Trade Law – Especially under the Un Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts 2005 and under the Un Convention on Contracts for the International Sale of Goods 1980*. Minor dissertation. University of Cape Town, School for Advanced Legal Studies. 2007, s. 61 (dále citováno jako MALEK).

¹⁸⁴ HILL, s. 25.

nedefinuje žádný z těchto pojmů. Úmluva rozlišuje písemnou (čl. 11) a jakoukoli jinou než písemnou (čl. 12) formu sdělení. Co se týká způsobů sdělení, Úmluva odkazuje na ústní sdělení a doručení jakýmkoli jiným způsobem (čl. 24). Co se týká právě formy komunikace, elektronická forma komunikace může být podle Úmluvy uznána jako vhodná na základě zásady svobody formy. Podle *Krajcové* „ačkoli Vídeňská úmluva otázku uzavírání kupních smluv v elektronickém obchodě neřeší, je ji možno i s ohledem na zásadu bezformálnosti aplikovat i na mezinárodní kupní smlouvu uzavřenou v rámci elektronického obchodování.“¹⁸⁵ Autorky *Smith* a *Haapio*, které dospěly k závěru, že Vídeňská úmluva pokrývá kupní smlouvy v kyberprostoru, odkazují právě na čl. 11.¹⁸⁶ V souvislosti s prostředky komunikace Úmluva zmiňuje telegram, dopis, telefon, dálnopis a jiné prostředky umožňující okamžité sdělení (čl. 20). Podle našeho názoru zmínka v odst. 2 čl. 20 o jiných prostředcích umožňujících okamžité sdělení je dostatečným základem pro závěr, že Úmluva přímo stanovuje možnost elektronické komunikace. Pokud jde o způsob sdělení, v tomto případě představuje čl. 24 základ pro aplikaci Vídeňské úmluvy v případě elektronických prostředků komunikace. Čl. 24 nepředepisuje žádný určitý typ komunikace, a proto otevírá dveře elektronickým metodám komunikace.¹⁸⁷ V odborné literatuře se setkáváme s názorem, že i když článek 24 nebyl vypracován pro elektronickou komunikaci, platí i pro ni na základě článku 7 Úmluvy.¹⁸⁸ Na základě výše uvedeného dospíváme k závěru, že ze všech tří stran, tj. z pohledu formy sdělení, způsobu sdělení a prostředků komunikace, existuje předpoklad pro aplikaci Vídeňské úmluvy v případě elektronického přenosu zpráv.

Coetzee navrhuje ještě jednu možnost. Podle čl. 6 mohou strany vyloučit použití Úmluvy nebo kteréhokoli jejího ustanovení nebo jeho účinky změnit s výjimkou čl. 12. Je tedy možné, aby smluvní strany stanovily formality jako například písemnou formu, nebo se dohodly na použití zejména elektronického způsobu komunikace.¹⁸⁹

Zároveň je nutné zmínit, že otázka platnosti smlouvy, včetně elektronické, je podle čl. 4 vyloučena z působnosti Úmluvy. Vídeňská úmluva neobsahuje ustanovení o právním uznání elektronického obchodu obdobné čl. 8 Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace. V tomto případě by měly být aplikovány kolizní normy mezinárodního práva soukromého.

---

¹⁸⁵ KRAJCOVÁ, s. 59.

¹⁸⁶ HAPIO, H., SMITH, A. *Safe Sales in Cyberspace*. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/haapiosmith.html>.

¹⁸⁷ COETZEE, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/coetzee.html>.

¹⁸⁸ MALEK, s. 75.

¹⁸⁹ COETZEE, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/coetzee.html>.

Podle § 41 zákona České republiky o mezinárodním právu soukromém¹⁹⁰ se existence a platnost právního jednání, jakož i následky jeho neplatnosti, řídí tímž právním řádem jako právní poměr jím založený, pokud není zákonem stanoveno nebo z povahy věci nevyplývá něco jiného. Při určení tohoto právního řádu se postupuje, jako by právní jednání bylo platné. Podle odst. 1 § 87 se smlouvy řídí právem státu, s nímž smlouva nejúžeji souvisí, pokud smluvní strany nezvolily rozhodné právo. Český občanský zákoník¹⁹¹ vychází ze zásady bezformálnosti právních jednání. Podle § 559 občanského zákoníku má každý právo zvolit si pro právní jednání libovolnou formu, není-li ve volbě formy omezen ujednáním nebo zákonem. Právní jednání učiněné elektronickými prostředky je přímo zmiňováno v odst. 1 § 561. Podle odst. 1 § 562 je písemná forma zachována i při právním jednání učiněném elektronickými nebo jinými technickými prostředky umožňujícími zachycení jeho obsahu a určení jednající osoby. V případě aplikace českého práva a dodržení jím stanovených podmínek ohledně formy jednání by tedy elektronická smlouva neměla být uznána za neplatnou jen pro nedostatek formy.

Problém spočívá v tom, že elektronický obchod není omezen na použití elektronických prostředků komunikace jen ve fázi uzavření smlouvy a pro komunikaci smluvních stran v průběhu plnění a po splnění smlouvy. Pro elektronický obchod jsou charakteristické virtuální zboží a virtuální společnosti. Zákonitě vzniká otázka, zda ustanovení Úmluvy mohou být aplikována v těchto případech.

Za účelem prokázání možnosti aplikace Úmluvy na programové vybavení vychází *Zežulka* ze čl. 7. „Vzhledem k tomu, že úmluva CISG dodání software online výslovně ze své materie nevylučuje, a dále s ohledem na čl. 7 CISG, který se týká dodržování dobré víry v mezinárodním obchodě, je třeba učinit závěr, že se úmluva CISG bude aplikovat i na dodání software, které se uskuteční online.“¹⁹² *Honnold* navrhuje číst a uplatňovat Úmluvu způsobem, který umožňuje růst a adaptaci na nové okolnosti a mění se dobu.¹⁹³ *Malek a Eiselen* se hlásí k názoru, že problémy nepramení z používání více moderních forem komunikace, ale spíše mají strukturální a koncepční povahu, existovaly již od počátku a platí pro všechny formy komunikace.¹⁹⁴ *Eiselen a Martin* píšou, že Úmluva a její hlavní zásady jsou dostatečně silné a flexibilní, aby zvládly změny a výzvy, přinášené novými formami komunikace.¹⁹⁵ „Obava, že by

---

¹⁹⁰ Zákon o mezinárodním právu soukromém č. 91/2012 Sb.

¹⁹¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

¹⁹² ZEŽULKA, s. 169.

¹⁹³ HONNOLD, J.O. *Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention*, viiii (3d ed. 1999), s. 88. In: HILL, s. 25.

¹⁹⁴ MALEK, s. 82; EISELEN, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/eiselen1.html>.

¹⁹⁵ EISELEN, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/eiselen1.html>; MARTIN, Ch. *Every1's Guide to Electronic Contracts* [Kindle Edition]. Every1's Guide Press, 2014.

se Úmluva stala neměnným a statickým pomníkem právní unifikace a nebyla by schopna se vypořádat s proměnlivými okolnostmi v rychle se měnícím světě, se dosud nenaplnila. Elektronická revoluce, která proběhla na konci dvacátého století, nové formy komunikace a nové způsoby podnikání jako její výsledky poskytují vhodný prostor pro otestování odolnosti a flexibility Vídeňské úmluvy. [...] V podstatě není nutná žádná změna Úmluvy. [...] Úmluva je jasný a logický soubor norem schopný přetrvat a vyrůst v moderním světě.¹⁹⁶

Pracovní skupina UNCITRAL zabývající se elektronickým obchodem dospěla k následujícímu závěru v tomto smyslu. Je nutné vymezit dvě otázky: zda se Vídeňská úmluva aplikuje v případě smluv uzavřených elektronickým způsobem a zda jsou ustanovení Úmluvy vhodná pro uzavření smlouvy elektronickým způsobem.¹⁹⁷ Jak již víme, výsledkem práce dané skupiny se stala Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace. Považujeme za nutné podtrhnout to, že klíčovou roli v přípravě této úmluvy hrála právě Vídeňská úmluva. Ustanovení Vídeňské úmluvy doplněná normami vzorového zákona o elektronickém obchodu posloužila jako základ pro Úmluvu o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace. Podle našeho názoru daná skutečnost potvrzuje fundamentální význam, který má Vídeňská úmluva pro mezinárodní obchod.

2. Úmluva OSN o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace

2.1 Obecná charakteristika Úmluvy

Úmluva OSN o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace byla již několikrát v rámci této práce zmiňována a k jejím ustanovením se zcela určitě ještě budeme vracet. V rámci této práce jsme použili Úmluvu pro uplatnění srovnávací metody a dále se její ustanovení budou vyskytovat při porovnání s Vídeňskou úmluvou. Na tomto místě považujeme za vhodné obrátit naši pozornost k vlastnímu textu Úmluvy a shrnout její základní ustanovení a zásady.

Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace (New York, 2005) je mezinárodní smlouvou, díky jejíž aplikaci se podle UNCITRAL vytváří možnosti pro odstranění formálních překážek elektronickému obchodu pomocí stanovení ekvivalentnosti mezi elektronickou a písemnou formou sdělení.¹⁹⁸ Úmluva je zaměřena na zvýšení míry unifikace norem týkajících se elektronického obchodu a zahrnuje vzorová legislativní ustanovení

---

¹⁹⁶ EISELEN, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/eiselen1.html>.

¹⁹⁷ A/CN.9/WG.IV/WP.91, s. 15.

¹⁹⁸ Zdroj: http://www.uncitral.org/uncitral/ru/uncitral_texts/electronic_commerce/2005Convention.html.

UNCITRAL o elektronickém obchodu.¹⁹⁹ Úmluva již ve své preambuli zdůrazňuje potřebu zvýšit právní jistotu obchodníků a předvídatelnost právních důsledků při používání elektronické komunikace.²⁰⁰

V následující pasáži se budeme ve stručnosti věnovat historii přípravných prací²⁰¹. Na svém třicátém třetím zasedání v roce 2000 UNCITRAL přistoupila k první výměně názorů o návrzích pro budoucí práci v oblasti elektronického obchodu. Na třicátém čtvrtém zasedání komise v roce 2001 získala doporučení pracovní skupiny širokou podporu a bylo zdůrazněno, že představují dobrý základ pro budoucí práci Komise. Rozdílné názory se projevíly v otázce priority, která má být přiřazena různým tématům. Podle jednoho názoru by projekt zaměřený na odstranění překážek elektronickému obchodu, které způsobují stávající právní nástroje, měl mít přednost před ostatními tématy, zejména před tématem přípravy nového mezinárodního nástroje zabývajícího se elektronickým uzavíráním smluv. V této souvislosti bylo vyzdviženo, že se příprava mezinárodního nástroje zabývajícího se problematikou elektronického uzavírání smluv a posuzování vhodných způsobů pro odstranění překážek elektronickému obchodu v rámci stávajících úmluv, které unifikují právní úpravu, vzájemně nevylučují. V důsledku toho se Komise rozhodla vytvořit mezinárodní nástroj zabývající se otázkami elektronického uzavírání smluv, který by měl být rovněž zaměřen na odstranění překážek elektronickému obchodu ve stávajících předpisech. Tento úkol svěřila své pracovní skupině IV zabývající se elektronickým obchodem, aby byl vypracován návrh.

Pracovní skupina věnovala přípravě návrhu úmluvy o používání elektronických komunikací v mezinárodních smlouvách šest zasedání, která se konala v období od roku 2002 do roku 2004. UNCITRAL následně projednala návrh úmluvy na svém třicátém osmém zasedání v roce 2005. K účasti na přípravě návrhu úmluvy byly pozvány všechny státy a zainteresované mezinárodní organizace. Pracovní skupina požádala sekretariát, aby poslal návrh Úmluvy vládám k podávání připomínek za účelem projednání a přijetí Úmluvy Komise na jejím třicátém osmém zasedání v roce 2005. Řada vlád a mezinárodních organizací předložila své písemné připomínky k úmluvě. UNCITRAL projednala úmluvu a obdržené připomínky na svém třicátém osmém zasedání (Vídeň, 4.-15. červenec 2005). UNCITRAL posléze schválila několik změn podstatných ustanovení a předložila návrh Valnému shromáždění OSN k přijetí.

---

¹⁹⁹ Zdroj: http://www.uncitral.org/uncitral/ru/uncitral_texts/electronic_commerce/2005Convention.html.

²⁰⁰ KOŠČÍK, M. *Pojem a obsah právních úkonů na Internetu*. Brno, 2010/2011. Dizertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, s. 105 (dále citováno jako KOŠČÍK).

²⁰¹ Explanatory note, 2007, s. 17-25.

Úmluva byla přijata Valným shromážděním dne 23. listopadu 2005 a otevřena generálním tajemníkem k podpisu ze dne 16. ledna 2006 do 16. ledna 2008. V rezoluci o přijetí Úmluvy jsou zdůrazněny následující dva body. Za prvé se jedná o fakt, že problémy způsobené nejistotou, pokud jde o právní význam elektronických komunikací v souvislosti s mezinárodními smlouvami, představují překážku mezinárodnímu obchodu. Za druhé se jedná o to, že přijetí jednotných pravidel, které jsou zaměřeny na odstranění překážek používání elektronických komunikací v mezinárodních smlouvách, včetně překážek, které by mohly vyplynout ze stávajících mezinárodních nástrojů obchodního práva, by zvýšilo právní jistotu a předvídatelnost a pomohlo státům získat přístup k moderním obchodním kanálům.

Na tomto místě považujeme za vhodné se pozastavit u některých z nejzajímavějších momentů přípravných prací. Sekretariát UNCITRAL provedl analýzu možných právních překážek elektronickému obchodu v existujících nástrojích spojených s obchodem. Našel třicet tři relevantních mezinárodních smluv a analyzoval možné problémy, které mohou vznikat v závislosti na používání elektronických komunikačních prostředků v souvislosti s těmito smlouvami. Výraznou podporu získal názor, že přezkoumání existujících dokumentů týkajících se obchodu pracovní skupinou, by nemělo být omezeno na identifikaci možných překážek elektronickému obchodu a vypracování návrhů na odstranění těchto překážek. Stejně důležitým je projednání opatření potřebných k usnadnění elektronických transakcí v oblastech působnosti těchto dokumentů. Projednání opatření k usnadnění elektronického obchodu by se měla zaměřit na soukromé právo a ne na podporu obchodu mezi státy obecně, protože otázky obchodní politiky nejsou zahrnuty do působnosti pracovní skupiny.²⁰²

Mezinárodní obchodní komora ustanovila speciální skupinu odborníků, která připravila své poznámky a komentáře k danému tématu. V roce 2002 Komise UNCITRAL vyzdvihla následující návrh této expertní skupiny Mezinárodní obchodní komory. Návrh spočíval v tom, že by usilí Pracovní skupiny UNCITRAL zabývající se elektronickým obchodem nemělo být omezeno na elektronické smlouvy, ale mělo by se týkat obchodních smluv obecně, bez ohledu na prostředky používané při jejich uzavření.

Co se týká pořadí projednání návrhu ustanovení, pracovní skupina se nejprve zabývala otázkou formy a oblasti působnosti úmluvy. Při tom se pracovní skupina rozhodla odložit diskusi o výjimkách z oblasti působnosti úmluvy, dokud se neobjeví možnost projednat ustanovení týkající se umístění stran a uzavření smluv. Pracovní skupina se rozhodla zahájit svou činnost tím, že projedná návrhy článků týkajících se otázek souvisejících s umístěním stran. Po

---

²⁰² A/CN.9/527, s. 8-9.

dokončení úvodního přezkoumání těchto ustanovení přistoupila pracovní skupina k diskusi o ustanoveních týkajících se uzavírání smluv. Pracovní skupina projednávala otázku, která se týkala výjimky práv duševního vlastnictví z oblasti působnosti úmluvy. Bylo jasné, že činnost pracovní skupiny by neměla směřovat k vytvoření právního rámce pro regulaci transakcí, které zahrnují „virtuální zboží“. Pracovní skupina se shodla na tom, že do rozsahu její práce nebudou zahrnuty otázky, zda Vídeňská úmluva zahrnuje a zda musí zahrnovat „virtuální zboží“.

Za základ pro Úmluvu byly určeny Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží a Vzorový zákon UNCITRAL o elektronickém obchodu z roku 1996.²⁰³ *Zezulka* hodnotí vztah Vídeňské úmluvy a Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace jako řídicí se pravidlem „*lex specialis derogat generali*“, kde *lex specialis* představuje právě Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace. Tento obecný princip však může být nahrazen, resp. může být stanovena odlišná aplikační přednost, a to na základě projevu vůle smluvních stran příslušného právního vztahu.²⁰⁴ Dané pravidlo je zakotveno přímo v Úmluvě o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace, podle odst. 1 čl. 20 ustanovení Úmluvy se použijí k aplikaci elektronických zpráv v souvislosti s uzavřením nebo plněním smlouvy, na kterou se aplikuje Úmluva OSN o mezinárodní koupi zboží. Podle odst. 4 čl. 20 stát může učinit prohlášení o tom, že nebude používat ustanovení Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace k použití elektronických zpráv. Čl. 20 navrhuje řešení jak překonávat překážky v zájmu vývoje elektronického obchodu takovým způsobem, aby nebylo třeba každou úmluvu revidovat.²⁰⁵

Podle názoru *Koščíka* ujednání Úmluvy vhodně doplňují Vídeňskou úmluvu o mezinárodní koupi zboží a jdou i nad její rámec, protože platnost úmluvy není věcně omezena pouze na nákup a prodej zboží.²⁰⁶ V průběhu našeho výzkumu se tento názor potvrdil. Rozsáhlá oblast působnosti Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace umožňuje se vyhnout problémům, které vznikají při aplikaci Vídeňské úmluvy na oblast elektronického obchodu. Jedná se zejména o řešení otázky, zda smlouvy s programovým vybavením spadají do oblasti působnosti Úmluvy. V případě Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace nevyvolává zahrnutí smluv s programovým vybavením do věcné působnosti pochybnosti při dodržení jiných podmínek aplikace Úmluvy.

---

²⁰³ HAJNÝ, F. *Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace*. Zdroj: <http://www.epravo.cz/top/clanky/umluva-o-uzavirani-smluv-prostredky-elektronicke-komunikace-21829.html> (dále citováno jako HAJNÝ).

²⁰⁴ ZEZULKA, s. 58-59.

²⁰⁵ Explanatory note, 2007, s.17.

²⁰⁶ KOŠČÍK, s. 113.

Úmluva je aplikovatelná na všechny elektronické zprávy, které jsou předmětem výměny mezi stranami, které mají místa podnikání v různých státech, jestli se místo podnikání aspoň jedné ze stran nachází ve smluvním státě (čl. 1). Podle čl. 4 Úmluvy, zpráva znamená jakékoliv prohlášení, deklaraci, požadavek, oznámení nebo prosbu, včetně nabídky a její akceptace, které smluvní strany musí udělat nebo které se rozhodly udělat vzhledem k uzavření nebo plnění smlouvy. Definice pojmu zpráva má za účel jasně ukázat, že se Úmluva aplikuje na různé případy výměny informací mezi smluvními stranami jak během jednání, v průběhu plnění nebo po té, co smlouva byla splněna.²⁰⁷ Kromě toho se Úmluva vyznačuje poměrně širokým přístupem k pojmu „smlouva“. Tento pojem zahrnuje podle Úmluvy například rozhodčí smlouvy a jiné právně závazné dohody nehledě na to, jestli se obvykle označují jako smlouvy nebo ne.²⁰⁸ V tomto smyslu má Úmluva rozsáhlou oblast působnosti. Na druhou stranu jsou z její působnosti vyloučeny smlouvy uzavřené pro osobní, rodinné nebo domácí účely, například smlouvy, patřící do oblasti rodinného a dědického práva a také některé finanční smlouvy a dokumenty o právním titulu (čl. 2).

Z pohledu praxe Úmluva upravuje to, co je obvykle označováno jako elektronický obchod.²⁰⁹ Úmluva upravuje okruh otázek, které jsou specifické pro elektronický obchod. Například Úmluva ve svých ustanoveních nepotvrdila existenci přímé souvislosti mezi umístěním informačního systému a místem podnikání smluvních stran. Vzhledem k rozšiřování automatizovaných systémů Úmluva uznává platnost smluv uzavřených pomocí takových systémů (čl. 12). Dále stanoví opravné prostředky pro případ chyb, kterých se dopustily fyzické osoby při uvedení informací do automatizovaných systémů (čl. 14).

Zároveň s tím mohou vznikat oprávněné pochybnosti ohledně toho, zda je tato Úmluva postačující pro úpravu elektronického obchodu. Úmluva se věnuje některým specifickým vlastnostem používání elektronických zpráv při uzavírání smluv. Mezi tyto vlastnosti patří: čas a místo odeslání a doručení elektronických zpráv, používání automatizovaných systémů pro uzavírání smluv, přístupnost smluvních podmínek a chyby v komunikaci. Úmluva stanovuje podmínky, za jejichž dodržení je elektronická zpráva považována za zprávu v elektronické podobě. Při tom má oblast působnosti Úmluvy, ačkoli je poměrně široká, určité hranice. Je nutné zohlednit to, že v tomto smyslu Úmluva nepředstavuje všestranný a univerzální dokument pro úpravu velmi rozsáhlé a rozmanité oblasti elektronického obchodování.

---

²⁰⁷ Explanatory note, 2007, s. 38.

²⁰⁸ Explanatory note, 2007, s. 14.

²⁰⁹ MIK, s. 1.

Úmluvě se mezi odborníky dostalo celé řady různorodých a nejednoznačných hodnocení. *Coetzee* zastává názor, že Úmluva představuje flexibilní řešení.²¹⁰ *Loza a Kilminster-Hadley* píšou, že je to jasný a funkční prostředek harmonizace práva upravujícího elektronické smlouvy.²¹¹ Naopak *Koščík* přichází s kritikou Úmluvy. „Z pohledu českého právního prostředí nepřináší Mezinárodní úmluva o využití elektronických prostředků v mezinárodních smlouvách žádné revoluční koncepty a neobsahuje prakticky žádné pravidlo, které by již nebylo součástí našeho právního řádu, nebo ke kterému by nebylo možné dojít interpretací existujících právních norem. Ustanovení Úmluvy převážně jenom „posvěcují“ již fakticky existující procesy uplatňované v elektronické kontraktaci.“²¹² Podle *Mareše* Úmluvu nelze zcela jednoznačně označit za univerzální a především komplexní předpis globálního práva elektronického obchodu, a to zejména z důvodu ratifikace provedené jen malým počtem států.²¹³

Mik zastává názor, že Úmluva neposkytuje jasnost nebo určitost v oblasti uzavírání elektronických smluv. Úmluva naopak přináší další komplikace a ilustruje potíže s vytvářením univerzálních a jednoduše aplikovatelných řešení pro problémy, vznikající z důvodu používání moderních komunikačních metod pro uzavírání smlouvy.²¹⁴

Podle názoru *Hajného* spíše než vytvoření speciálních pravidel pro elektronické uzavírání smluv je cílem Úmluvy přizpůsobení stávajících pravidel novým podmínkám, přičemž je třeba vycházet především ze zájmů smluvních stran, a učinit tak proces co nejjednodušším při zachování právní jistoty účastníků.²¹⁵ Jako příklad takového přizpůsobení je možné uvést čl. 11 Úmluvy, který přizpůsobuje ustanovení odst. 2 čl. 14 Vídeňské úmluvy elektronickému prostředí. V čl. 11 Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace je stanoveno, že návrh na uzavření smlouvy, učiněný pomocí elektronických prostředků a neadresovaný konkrétním stranám, musí být považován za výzvu k podávání nabídek, ne za nabídku, jejíž akceptace zavazuje stranu, která ji učinila.

---

²¹⁰ COETZEE, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/coetzee.html>.

²¹¹ KILMINSTER-HADLEY, Sh., LOZA DE SILES, E. *The Law of Electronic Contracts: The New United Nations Convention* (Aug./Sept. 2007). *The Advocate*, Vol. 50, p. 40, August/September 2007. Dostupný z: <http://ssrn.com/abstract=1369952> (dále citováno jako KILMINSTER-HADLEY, LOZA DE SILES)

²¹² KOŠČÍK, s. 112-113.

²¹³ MAREŠ, s. 26.

²¹⁴ MIK, s. 12.

²¹⁵ HAJNÝ, <http://www.epravo.cz/top/clanky/umluva-o-uzavirani-smluv-prostredky-elektronicke-komunikace-21829.html>.

2.2 Základní zásady elektronického obchodu

V Úmluvě o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace jsou zakotveny tři základní zásady elektronického obchodu zapojené i do jiných dokumentů UNCITRAL o elektronickém obchodu: do Vzorového zákona UNCITRAL o elektronickém obchodu, Vzorového zákona o elektronických podpisech. Jedná se o zásady nediskriminace, technologické neutrality a funkční ekvivalentnosti.

Zásada nediskriminace

Jeden z hlavních cílů Úmluvy spočívá v jasném uznání toho, že smluvní strany mohou vyjadřovat svůj souhlas pomocí elektronických prostředků nebo jiných typů datových zpráv. Pro tento účel čl.8 reprodukuje ustanovení čl. 11 Vzorového zákona UNCITRAL o elektronickém obchodu a stanovuje obecnou zásadu, podle které zprávy nemohou být zbaveny právní síly jen proto, že jsou v elektronické formě (čl. 8).

Je nutné poznamenat, že Úmluva „nezakládá univerzální platnost smluv, uzavřených jen elektronickými prostředky, ale zabraňuje masovému uznání neplatnosti podobných smluv.“²¹⁶ Jak upozorňuje *Gabriel*²¹⁷, je důležité pochopit, co toto pravidlo Úmluvy neříká. Toto pravidlo nestanovuje, že veškerá papírová komunikace může být nahrazena elektronickou komunikací. Pouze upozorňuje na skutečnost, že elektronická komunikace sama o sobě není základem pro právní neplatnost. Ale mohou existovat i jiné důvody neplatnosti.

Gabriel nazývá toto ustanovení základním principem Úmluvy.²¹⁸ *Mik* kritizuje dané ustanovení a přístup Úmluvy k úpravě formy. Podle jejího názoru ustanovení o tom, že smlouvy mohou být uzavřeny elektronicky, pouze konstatuje již očividný fakt. Elektronická forma nepředstavuje překážku pro platnost a vymahatelnost on-line transakcí, protože hmotněprávní pravidla smluvního práva povolují projevit vůli jakýmkoliv způsobem. Neexistuje žádný obecný požadavek na to, že smlouvy musí být písemné nebo podepsány. Formální požadavky nejsou pravidlem, nýbrž výjimkou. Většina transakcí, které jsou doprovázeny formalitami, jsou výslovně vyloučeny z oblasti působnosti Úmluvy. Absence tradiční písemné formy nebo podpisu neohrožuje platnost nebo vymahatelnost smluv a nepředstavuje překážku pro jejich uzavírání on-line. Jednoduchý zákaz diskriminace na základě elektronické formy by stačil pro vyřešení

²¹⁶ KILMINSTER-HADLEY, LOZA DE SILES, s. 42.

²¹⁷ GABRIEL, H.D. *The United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts: an Overview and Analysis*. Unif. L. Rev. 2006, s. 296 (dále citováno jako GABRIEL).

²¹⁸ GABRIEL, s. 296.

problémů se smlouvami uzavřenými elektronickými prostředky. Cokoliv nad to se podle názoru *Mik* jeví jako zbytečné opakování samozřejmostí.²¹⁹

Zásada technologické neutrality

Zásada technologické neutrality znamená, že „účelem Úmluvy je pokrytí všech faktických situací spojených s přípravou, uchováváním nebo předáváním informací ve formě elektronických zpráv, nehledě na používané technologie a nosiče. V tomto smyslu jsou ustanovení Úmluvy neutrální, tj. jejich použití nepředpokládá používání konkrétních technologií, není tím podmíněné a může se vztahovat na přenos a uchovávání všech typů informací.“²²⁰ Lze říci, že zásada technologické neutrality spočívá v nezávislosti právních norem na používaných technologiích.

Pro oblast elektronického obchodu je daná zásada obzvlášť aktuální. Rozvoj komunikačních technologií se odehrává natolik rychle, že by sladění rychlosti změn a adaptace právních norem na rychlost rozvoje technologií byly pro právo prakticky nesplnitelným úkolem. „Internet je dosud považován za nové a ne zcela probádané médium, neboť potenciál, který skýtá, je obrovský. Změnil a stále mění pohled na svět a zejména i na mezinárodní obchodní vztahy. Internet se neustále vyvíjí, a to živelně. Jakákoli právní regulace limitující a upravující dění na internetu se zdá být poněkud zaostalá za mohutným internetovým rozmachem. Jakákoli právní regulace se zdá být již v okamžiku přijetí poněkud zastaralou a do budoucna málo odpovídající. [...] Dnes takřka nikdo nedokáže přesně říci, jakým směrem se internetový boom bude ubírat a kam všude dosáhne.“²²¹

„Technologická neutralita je zvlášť důležitá kvůli rychlému tempu rozvoje a zavádění technologií. Díky ní zůstávají právní normy aktuálními při měnících se podmínkách a nezastarávají natolik rychle. Jedním z výsledků přístupu použitého v Úmluvě v analogii se Vzorovým zákonem o elektronickém obchodu, který byl vypracován před ní, je přijetí nové terminologie záměrně se vyhýbající jakékoliv zmínce o jakýchkoliv konkrétních technických prostředcích přenosu nebo uchovávání informací. Používání formulací, které by přímo nebo nepřímo vylučovaly jakékoliv formy nebo nosiče informací, by tak odporovalo úkolu stanovení skutečně neutrálních norem z technologického pohledu. Technologická neutralita míní také neutralitu nosičů informací. Základní myšlenkou Úmluvy je usnadnit používání prostředků pro sdělení zpráv, které mohou být uznány jako ekvivalentní papírovým dokumentům. Úmluva si

²¹⁹ MIK, s. 3.

²²⁰ Explanatory note, 2007, s. 26.

²²¹ ZEZULKA, s. 174-175.

přítom neklade za cíl změnit tradiční pravidla nebo formulování jednotlivých hmotně právních norem předurčených pro elektronické zprávy.²²²

Porovnání Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace a Vídeňské úmluvy v kontextu zásady technologické neutrality dovoluje dospět k závěru o tom, z čeho mohou pramenit problémy při aplikaci Vídeňské úmluvy na oblast elektronického obchodu. Vídeňská úmluva není technologicky neutrálním nástrojem. Určité právní následky jsou v ní spojeny s druhem použitých komunikačních prostředků. V odst. 1 čl. 20 rozlišuje Úmluva prostředky okamžité komunikace a dopis a telegram. V případě, kdy sdělení o lhůtě pro přijetí nabídky bylo odesláno jako telegram nebo dopis, lhůta pro přijetí nabídky počíná běžet od okamžiku, kdy je telegram podán k odeslání nebo od data uvedeného v dopise, a není-li takové datum uvedeno, od data uvedeného na obálce. Na rozdíl od toho lhůta pro přijetí nabídky určená návrhatelem telefonicky, dálnopisně nebo jinými prostředky umožňujícími okamžité sdělení začíná běžet od okamžiku, kdy nabídka dojde osobě, které je určena. Jak z toho vyplývá, v případě aplikace Vídeňské úmluvy je aktuálním problémem zařazení prostředku komunikace, použitého smluvními stranami, do jedné z dvou kategorií: buď do prostředků okamžité komunikace nebo do takových prostředků, které patří ke klasické poště nebo telegrafu.

Zásada funkční ekvivalentnosti

Zásada funkční ekvivalentnosti se používá v čl. 9 Úmluvy ve vztahu k pojmům písemná forma, podpis a originál. „Základem Úmluvy je uznání toho, že právní požadavky na používání tradiční papírové dokumentace jsou vážnou překážkou pro rozvoj moderních komunikačních prostředků. Elektronickou zprávu jako takovou nelze považovat za ekvivalent dokumentu v papírové podobě, protože má jinou podstatu a ne vždy plní stejné funkce, které je teoreticky schopen plnit dokument v papírové formě. Jestliže dokumenty v papírové formě mohou být bezprostředně přečteny člověkem, nemůžeme to samé říci o elektronických zprávách, pokud nejsou vytištěny nebo jsou k vidění na obrazovce. Aby požadavky na normu účinné na národní nebo mezinárodní úrovni nekomplikovaly elektronický obchod, vykládají se takové pojmy jako písemná forma, podpis a originál Úmluvou v širším smyslu. Umožňuje to rozšířit je na používání počítačové technologie.“²²³

Pro plnění funkcí papírových dokumentů Úmluva obdobně jako i Vzorový zákon o elektronickém obchodu používá zásadu funkční ekvivalentnosti. Zásada funkční ekvivalentnosti

---

²²² Explanatory note, 2007, s. 26.

²²³ Explanatory note, 2007, s. 27.

předpokládá analýzu cílů a funkcí tradičních požadavků ohledně používání papírových dokumentů, aby tyto cíle a funkce mohly být realizovány vzhledem k metodám elektronického obchodu. Úmluva se nesnaží definovat ekvivalent nějakého konkrétního typu papírové dokumentace. Místo toho jsou v ní zdůrazněny základní funkce, na jejichž zajištění směřují požadavky ohledně poskytnutí dokumentů v papírové podobě.²²⁴

Podle hodnocení UNCITRAL by Úmluva měla umožnit státům přizpůsobit národní právo novému technickému pokroku v oblasti komunikací, bez nutnosti odmítání požadavků na papírovou formu dokumentů a bez zasahování do právních koncepcí a přístupů, na nichž jsou tyto požadavky založeny.²²⁵

Shrnutí

Již v této fázi našeho výzkumu je evidentní, že hlavní problémy při aplikaci Vídeňské úmluvy na elektronický obchod spočívají v písemné formě a v komunikačních prostředcích. Kromě toho Vídeňská úmluva vůbec neřeší platnost smluv. Zároveň se potvrzuje naše hypotéza, že UNCITRAL již při přípravě Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace počítala s těmito třemi potenciálně problematickými body v aplikaci.

Zásada nediskriminace je základem pro odstranění formálních překážek elektronickému obchodu stejně jako zásada svobody formy podle Vídeňské úmluvy. Zásada funkční ekvivalentnosti otevírá možnost použití elektronické formy smluv, aniž by bylo nutné zcela odmítat požadavky na papírovou formu dokumentů a aniž by bylo třeba zasahovat do právních koncepcí a přístupů, na nichž jsou tyto požadavky založeny. Zásada technologické neutrality přispívá k úspěšnému řešení problému s prostředky komunikace tak, aby vývoj prostředků neomezoval právní úpravu.

Vídeňská úmluva představuje jeden z nejrozsáhlejších a nejkompexnějších pokusů v dějinách mezinárodního obchodu za účelem sjednotit legislativu států vzhledem k mezinárodnímu obchodu. Co se týká propracování textu a úspěchu, který je možné vidět na počtu účastníků úmluvy, Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace v mnohém nedosahuje kvalit Vídeňské úmluvy. Vzhledem k délce a objemu přípravných prací je zřejmé, že cíl UNCITRAL tentokrát nespočíval v přípravě nástroje, který by se podle těchto kritérií mohl srovnávat s Vídeňskou úmluvou. Je důležité, že Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace obsahuje ustanovení, která mohou valnou měrou přispět

---

²²⁴ Explanatory note, 2007, s. 27.

²²⁵ Zdroj: http://www.uncitral.org/uncitral/ru/uncitral_texts/electronic_commerce/2005Convention.html.

k úpravě elektronického obchodu na mezinárodní úrovni. Avšak již teď je zřejmé, že tato úmluva není posledním, nýbrž pouze jedním z prvních mezinárodních nástrojů upravujících elektronický obchod.

IV Působnost Vídeňské úmluvy v kontextu její aplikace na elektronický obchod

Téma působnosti Vídeňské úmluvy s přihlédnutím k elektronickému obchodu je v této práci zkoumáno z dvou úhlů pohledu. V první řadě se budeme věnovat mezinárodnímu charakteru smlouvy a následně pak pojmu zboží.

1. Mezinárodní charakter smlouvy

Vzhledem k tomu, že se elektronický obchod vymezuje použitím elektronických prostředků komunikace a bezpapírovou formou sdělení, je možné formulovat základní otázku pro danou část práce následovně. Má použití elektronických prostředků komunikace a bezpapírová forma sdělení vliv na určení mezinárodní povahy smlouvy? Pokud ano, v čem se to projevuje? Na základě analýzy odborné literatury a dokumentů o působnosti UNCITRAL je možné dospět k závěru, že vlastnosti elektronického obchodu přinejmenším komplikují určení mezinárodní povahy smlouvy.

Odborníci pracovní skupiny UNCITRAL zabývající se elektronickým obchodem analyzovali možnost aplikace Vídeňské úmluvy v elektronickém prostředí a přišli s názorem, že „rozdíl mezi vnitrostátními a mezinárodními smlouvami v elektronickém obchodu obvykle mizí“.²²⁶ Blíže se k tomuto mizejícímu rozdílu odborníci bohužel nevyjádřili. Jelikož se věnovali zkoumání Vídeňské úmluvy a v jejím případě má rozhodující význam pro určení mezinárodního charakteru smlouvy pojem „místo podnikání“, předpokládáme, že tím chtěli poukázat na problematiku určení místa podnikání v případě elektronického obchodu. Domníváme se, že zmínka o mizejícím rozdílu mezi vnitrostátními a mezinárodními smlouvami může znamenat zejména to, že existující kritéria rozlišování vnitrostátních a mezinárodních smluv nejsou relevantní nebo nejsou dostatečně efektivní v případě elektronického obchodu. Zároveň s tím má tato otázka podstatný význam pro určení působnosti Vídeňské úmluvy. Můžeme tedy předpokládat existenci aktuálního problému, který spočívá v nalezení vhodných kritérií pro určení mezinárodní povahy smlouvy v případě elektronického obchodu.

V případě Vídeňské úmluvy je kritériem mezinárodní povahy smlouvy lokalizace míst podnikání smluvních stran v různých státech. V komentáři UNCITRAL k Úmluvě o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace je uvedeno: „Dnes jsou obtíže při určování místa

---

²²⁶ A/CN.9/WG.IV/WP.91, s. 5.

podnikání stran elektronické smlouvy příčinou značné právní nejistoty. I když toto nebezpečí existovalo vždy, celosvětové šíření elektronického obchodování zkomplikovalo určení místa podnikání více než kdy jindy v minulosti.²²⁷ Podrobnější vysvětlení této problematiky však uvedený dokument neobsahuje.

Zásadní vlastností komunikace v oblasti elektronického obchodu je její realizace pomocí komunikačních prostředků a v bezpapírové formě. Bezpapírová forma zpráv očividně nesouvisí s místem podnikání a nemůže působit potíže při určení mezinárodního charakteru smlouvy. Z toho vyplývá předpoklad, že tím, co komplikuje určení místa podnikání v případě elektronického obchodu, je použití elektronických komunikačních prostředků.

Jak píše *Kučera*, pokud k přenosu informací, jenž je základem vzniku právního vztahu, dochází v reálném světě, subjekty takového právního vztahu nejenže ví, kde se nacházejí, ale tyto subjekty jsou často přítomny současně na jednom místě a v jednom čase. Kyberprostor tyto hranice stírá.²²⁸ „Subjekty právních vztahů často nepovažují za nutné zkoumat, kdo je jejich kontrahentem či kde se nacházejí data, která používají pro svou práci. Takové odloučení od umístění součástí právních vztahů vede k delokalizaci právních vztahů. Tyto společenské jevy nejsou negativní; naopak mají bezesporu svou pozitivní odezvu v širším přístupu k informacím a vedou k rozvoji v oblasti obchodu, včetně toho mezinárodního.“²²⁹

Na základě toho, že specifikum kyberprostoru spočívá v delokalizaci právních vztahů, je možné dospět k závěru, že se při určení mezinárodní povahy smlouvy vyskytují potíže v případě elektronického obchodu, který se realizuje právě v kyberprostoru. Náš názor spočívá v tom, že v případě právních vztahů upravených Vídeňskou úmluvou neexistují příčiny pro vznik tohoto problému. Nezávisle na tom, zda smluvní vztah vzniká v kyberprostoru nebo jiném prostředí, je nutné vycházet z těch kritérií mezinárodního charakteru smlouvy, které stanovuje Vídeňská úmluva. Podle úmluvy nesouvisí mezinárodní charakter smlouvy s místem vzniku právních vztahů, nýbrž s místem podnikání.

Pro určení mezinárodní povahy smlouvy v případě elektronického obchodu byla vypracována rozličná kritéria. Některá z nich nesouvisí přímo s vlastnostmi elektronického obchodu a vyznačují se obecnou platností, tedy nejen v případě elektronického obchodu. Jedná se zejména o místo podnikání a těžiště smlouvy. Jiná kritéria, například doménové jméno nebo IP-adresa, jsou předurčena již samotnou technickou podstatou elektronického

---

²²⁷ Explanatory note, 2007, s. 41.

²²⁸ KUČERA, s. 15.

²²⁹ KUČERA, s. 16.

obchodu. V tomto předurčení je možné shledat podstatný vliv technologií na teritoriální působnost právních norem.

Stanovisko č. 1 Poradního sboru pro Vídeňskou úmluvu začíná komentářem k čl. 11 a nevěnuje pozornost čl. 1 a tím zcela přechází otázku rozlišování mezinárodních a vnitrostátních smluv. Podle našeho názoru to může svědčit o tom, že Poradní sbor nevidí souvislost mezi mezinárodní povahou smlouvy a použitím elektronických komunikačních prostředků.

1.1 Srovnání úmluv z hlediska teritoriální působnosti

Rozsah použití Vídeňské úmluvy je omezen na smlouvy o prodeji zboží, které odpovídají požadavku odst. 1 čl. 1 ohledně její mezinárodní povahy. Podle uvedeného ustanovení Úmluva upravuje smlouvy o koupi zboží mezi stranami, které mají místa podnikání v různých státech, jestliže jsou tyto státy smluvními státy; nebo jestliže se má podle ustanovení mezinárodního práva soukromého použít právního řádu některého smluvního státu. V souladu s kritérii, uvedenými v písm. a) odst. 1 čl. 1, se Úmluva používá „přímo“ nebo „samostatně“, tedy bez nutnosti obrátit se k pravidlům mezinárodního práva soukromého, jestli jsou státy, kde mají strany místa podnikání, státy smluvními. Na základě písm. b) odst. 1 čl. 1 může být Úmluva také aplikována ve smluvních státech, jestli se místo podnikání pouze jedné (nebo žádné) ze stran nachází v jednom ze smluvních států, pokud pravidla mezinárodního práva soukromého vyžadují uplatňování práva smluvního státu. Řada států včetně České republiky učinila výhradu: Úmluva se nepoužije, pokud má jedna ze stran své místo podnikání v jiném než smluvním státě.

Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace se také opírá o kritérium místa podnikání při určení mezinárodní povahy smlouvy. Článek 1 Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace obsahuje odkaz na místa podnikání, protože se toto kritérium tradičně používá v mezinárodních dokumentech, které připravila Komise a jiné mezinárodní organizace, například UNIDROIT.²³⁰ Nicméně určení geografické působnosti Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace se liší od obecné normy stanovené písm. a) odst. 1 čl. 1 Vídeňské úmluvy. Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace upravuje používání elektronických zpráv v souvislosti s uzavíráním nebo plněním smluv mezi stranami, které mají místa podnikání v různých státech (odst. 1 čl. 1).

---

²³⁰ A/CN.9/WG.IV/WP.95, s. 10.

Není nutné, aby oba státy byly smluvními státy Úmluvy. „Smluvní státy mají možnost zúžit rozsah použití Úmluvy pomocí prohlášení v souladu s čl. 19. Mohou například uvést, že budou používat Úmluvu jen pro výměnu elektronických zpráv mezi stranami, které se nachází ve smluvních státech.“²³¹ Na tomto místě by bylo možné si položit otázku ohledně důvodů tohoto rozdílu. UNCITRAL uvádí dva důvody, přičemž první z nich představuje povaha Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace. Původně plánovala UNCITRAL zahrnout do Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace ustanovení obdobné písm. a) odst. 1 čl. 1 Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, aby byly oba texty v souladu. V průběhu jednání se vyjasnila povaha Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace a potřeba podobnosti ustanovením Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží byla zpochybněna. Bylo rozhodnuto, že úmluvy jsou na základě svého rozsahu použití navzájem nezávislé.²³²

Druhý z důvodů najdeme v historii vypracování Vídeňské úmluvy. „V kontextu Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží bylo cílem požadavku, že obě dotčené země musí být smluvními státy, poskytnout stranám snadný způsob, jak zjistit, zda se Úmluva použije na jejich smlouvu, aniž by se obracely k pravidlům mezinárodního práva soukromého pro určení rozhodného práva. Potenciální omezení teritoriální působnosti je v tomto případě nahrazeno větší právní jistotou.“²³³

Z výše uvedeného vyplývá závěr, že pojem místo podnikání má rozhodující význam pro určení mezinárodní povahy smlouvy nehledě na to, jestli se jedná o uzavírání smlouvy prostředky elektronické komunikace nebo nikoliv.

1.2 Místo podnikání

Vídeňská úmluva neobsahuje definici pojmu místo podnikání. Na rozdíl od toho Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace tento pojem definuje. Varianty definice místa podnikání v návrhu Úmluvy byly založeny na předpokladu, že fyzickým umístěním osob bude konkrétní místo. V souladu s písm. h) čl. 4 se místem podnikání rozumí jakékoli místo, kde strana má nikoli přechodný podnik pro výkon jiné hospodářské činnosti, než dočasné poskytnutí zboží nebo služeb na určitém místě.

---

²³¹ Explanatory note, 2007, s. 30-31.

²³² Explanatory note, 2007, s. 30.

²³³ Explanatory note, 2007, s. 30.

Polanski charakterizuje přístup Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace k místu podnikání jako založený na významu konkrétního fyzického místa, kde se uskutečňuje podnikání nebo které uvedla smluvní strana. Na druhou stranu má tento přístup omezení týkající se virtuálních společností. Online účastníci obchodu, jako například Amazon.com, uvádějí své místo podnikání. Úmluva ale nemůže být použita v případě virtuálních společností, které existují jenom na internetu a nemají žádný fyzicky existující podnik.²³⁴

V období přípravy Vídeňské úmluvy virtuální společnosti neexistovaly. Avšak v průběhu přípravy Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace byla daná problematika již prozkoumána. „UNCITRAL uznala možnost existence právnických osob a zejména takzvaných ‚virtuálních společností‘, jejichž místa podnikání nemohou splnit všechny požadavky stanovené v písm. h) čl. 4 Úmluvy o místě podnikání. V některých odvětvích podnikatelské činnosti jsou technické prostředky a zařízení stále více vnímány jako velmi důležité aktivum. Nicméně vypracování všeobecně přijatelných kritérií, která by mohla tvořit základ subsidiární normy pro určení místa podnikání, by bylo velmi obtížným úkolem, protože umístění zařízení a technických prostředků je pouze jedním a ne nutně nejvýznamnějším příznakem ze široké škály možných příznaků (včetně místa založení společnosti, umístění vedení společnosti atd.) [...] Nemá-li právnická osoba místo podnikání, Úmluva se nebude aplikovat na sdělení této osoby vzhledem k čl. 1, podle něhož se Úmluva používá v případě stran, které mají místo podnikání v různých státech.“²³⁵ Z toho vyplývá, že problematika virtuálních společností ještě čeká na vyřešení. Domníváme se, že virtuální realita a existence virtuálních společností, které by měly právní subjektivitu v reálném světě, je jednou z nejzajímavějších otázek, spojených s použitím technologií pro vytvoření právních vztahů. Virtuální zboží je již nyní předmětem smluv a možnostem aplikace Vídeňské úmluvy na tento druh zboží se v rámci této práce budeme věnovat.

Co se týká pojmu „místo podnikání“ podle Vídeňské úmluvy, setkáváme se s rozsáhlou judikaturou. „Podle řady soudů, je možné místo podnikání definovat jako ‚místo, kde se fakticky uskutečňuje podnikatelská činnost [...]; vyžaduje určitou délku a stabilitu činnosti, stejně jako určitý stupeň autonomie‘.²³⁶ Jeden soud konstatoval, že místo podnikání je trvalá a stabilní

---

²³⁴ POLANSKI, P.P., *Convention on E-Contracting: The Rise of International Law of Electronic Commerce?* (2006). BLED 2006 Proceedings. Paper 20. Zdroj: <http://aisel.aisnet.org/bled2006/20>, s. 5 (dále citováno jako POLANSKI).

²³⁵ Explanatory note, 2007, s. 44.

²³⁶ Oberlandesgericht Hamm, Germany, 2. April 2009, zdroj: www.globalsaleslaw.com/content/api/cisg/urteile/1978.pdf; CLOUT case No. 867 [Tribunale di Forlì, Italy, 11 December 2008], anglický překlad dostupný z: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/081211i3.html>; CLOUT case No. 651 [Tribunale di Padova, Italy, 11 January

obchodní organizace, nikoli místo, kde probíhají pouze přípravy na uzavření smlouvy.²³⁷ Podle jiného soudu, aby se organizace považovala za místo podnikání, stačí, že existuje určitou dobu.²³⁸ Jiný soud pouze uvedl, že místem podnikání ve smyslu článků 1 a 10 Vídeňské úmluvy je skutečně existující místo podnikání.²³⁹ Jeden soud konstatoval, že místo, kde je zboží jenom skladováno, není místem podnikání pro účely této Úmluvy.²⁴⁰ Totéž platí ohledně výstavních stánků.²⁴¹ Jeden z arbitrážních soudů uvádí, že se jen místo uzavření smlouvy nepovažuje za místo podnikání, stejně jako místo, kde byla vedena jednání.²⁴² Další soud dospěl k závěru, že na základě této Úmluvy nelze považovat kontaktní místo za místo podnikání.^{243,244} Z toho vyplývá, že se v případě virtuálních společností nebude Vídeňská úmluva aplikovat stejně jako Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace.

„V případech, kdy strany smlouvy uzavřené elektronickou cestou uvedou, kde jsou jejich příslušná místa podnikání, tato místa podnikání by měla být brána v úvahu při určování mezinárodního charakteru kupní smlouvy. V této situaci se elektronické smlouvy prakticky neliší od smluv uzavřených více tradičními prostředky.“²⁴⁵

Podle odst. 2 čl. 1 Vídeňské úmluvy se ke skutečnosti, že strany mají místa podnikání v různých státech, nepřihlíží, jestliže tato skutečnost nevyplývá buď ze smlouvy nebo z jednání mezi stranami nebo z informací poskytnutých stranami kdykoli do uzavření smlouvy nebo při

---

2005]; CLOUT case No. 904 [Tribunal Cantonal Jura, Switzerland, 3 November 2004]; CLOUT case No. 746 [Oberlandesgericht Graz, Austria, 29 July 2004]; Tribunale di Padova, Italy, 25 February 2004, anglický překlad dostupný z: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/040225i3.html>; Oberlandesgericht Stuttgart, Germany, 28 February 2000, Internationales Handelsrecht, 2001, 66; CLOUT case No. 608 [Tribunale di Rimini, Italy, 26 November 2002]; CLOUT case No. 930 [Tribunal cantonal du Valais, Switzerland, 23 May 2006]; CLOUT case No. 106 [Oberster Gerichtshof, Austria, 10 November 1994]; CLOUT case No. 360 [Amtsgericht Duisburg, Germany, 13 April 2000], dostupný z: www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/000413g1german.html. In: *Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu, kasajuščemusja Konvencii Organizacii Ob'jediněnyh Nacij o dogovorach meždunarodnoj kupli-prodaži tovarov*. Izdanije 2012 goda. Organizacija Ob'jediněnyh Nacij. N'ju-Jork, 2013 god, s. 8 (dále citováno jako *Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012).

²³⁷ ICC Court of Arbitration, France, Arbitral award case No. 9781, anglický překlad dostupný z: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/009781i1.html>. In: *Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012, s. 9.

²³⁸ Tribunal Cantonal du Valais, Switzerland, 19 August 2003, anglický překlad dostupný z: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/030819s1.html>. In: *Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012, s. 9.

²³⁹ CLOUT case No. 360 [Amtsgericht Duisburg, Germany, 13 April 2000]. In: *Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012, s. 9.

²⁴⁰ CLOUT case No. 930 [Tribunal cantonal du Valais, Switzerland, 23 May 2006]. In: *Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012, s. 9.

²⁴¹ CLOUT case No. 930 [Tribunal cantonal du Valais, Switzerland, 23 May 2006]. In: *Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012, s. 9.

²⁴² ICC Court of Arbitration, France, Arbitral award case No. 9781, anglický překlad dostupný z: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/009781i1.html>. In: *Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012, s. 9.

²⁴³ CLOUT case No. 158 [Cour d'appel de Paris, France, 22 April 1992]. In: *Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012, s. 9.

²⁴⁴ *Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012, s. 5.

²⁴⁵ A/CN.9/WG.IV/WP.91, s. 5.

jejím uzavření. Úmluva zaštiťuje předpoklad stran, že smlouva má vnitrostátní povahu.²⁴⁶ „Neexistence tohoto nutného subjektivního momentu, tzn. že by strany při uzavírání smlouvy nevěděly, že druhá strana má místo podnikání v jiném státě, bude zřejmě velmi vzácná.“²⁴⁷

Odst. 2 čl. 1 Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace obsahuje ustanovení, které se podobá ustanovení odst. 2 čl. 1 Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. Podle tohoto ustanovení se Úmluva nevztahuje na mezinárodní smlouvu, pokud ze smlouvy nebo z jakéhokoliv vztahu mezi smluvními stranami nemůže být jasně stanoveno, že strany jsou ve dvou různých státech. V takových případech Úmluva stanoví použití vnitrostátních právních předpisů.²⁴⁸ Toto pravidlo je zahrnuto do Úmluvy za tím účelem, aby byla chráněna očekávání smluvních stran, které předpokládají, že jednájí v rámci vnitrostátního právního řádu.²⁴⁹ V tomto bodě vykazují úmluvy podobnost.

1.3 Kritérium nejužšího vztahu ke smlouvě

Podle písm. a) čl.10 Vídeňské úmluvy v případech, kdy má strana více míst podnikání, je rozhodujícím místem podnikání to, které má nejužší vztah ke smlouvě a jejímu plnění, s přihlédnutím k okolnostem stranám známým nebo stranami zamýšlenými kdykoli před uzavřením smlouvy nebo při jejím uzavření. Podle odst. b) čl. 10 v případech, kdy strana nemá místo podnikání, je rozhodující její bydliště (sídlo).

Kritérium nejužšího vztahu ke smlouvě v případě několika míst podnikání odborníci považují za vhodné i v kontextu elektronického obchodu. O významu daného kritéria v případě elektronického obchodu píše například *Verzoni*. V oblasti elektronického obchodu je obzvlášť důležité pravidlo stanovené v písm. a) čl. 10 Vídeňské úmluvy.²⁵⁰ *Hajný* analyzoval dané kritérium ještě v období přípravy návrhu Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace. „Mezi další navrhované koncepce byl zahrnut pojem ‚těžiště smlouvy‘. Odkazy na místo, které ‚má nejužší vztah ke smlouvě‘ nebo jiné podobné pojmy ve většině případů představují jen podpůrné prostředky pro určení místa podnikání, obvykle v případech, kdy existuje několik míst podnikání. V takovém případě se podle návrhu za místo podnikání

²⁴⁶ *Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012, s. 5.

²⁴⁷ KUČERA, PAUKNEROVÁ, RŮŽIČKA, s. 219.

²⁴⁸ Report of Working Group IV (Electronic Commerce) on the work of its forty-first session (New York, 5-9 May 2003). United Nations Commission on International Trade Law. Thirty-sixth session. Vienna, 30 June-11 July 2003. A/CN.9/528. [Doklad Rabočej gruppy IV (Elektronnaja torgovlja) o rabotě jeje sorok pervoj sessii - (N'ju-Jork, 5-9 maja 2003 goda). Komissija Organizacii Ob'jediněnyh Nacij po pravu meždunarodnoj torgovli. Dokument A/CN.9/528, Bod 45, s. 14-15] (dále citováno jako A/CN.9/528).

²⁴⁹ Explanatory note, 2007, s. 32.

²⁵⁰ VERZONI, F.G. *Electronic Commerce and the UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG)*. Nordic Journal of Commercial Law. Issue 2006 #2, s. 10 (dále citováno jako VERZONI).

považuje místo, které má ke konkrétní transakci nejbližší vztah.²⁵¹ Není jisté, že „těžiště smlouvy“ bude v každém případě zřejmé stranám v okamžiku uzavření smlouvy.

1.4 IP adresy, doménová jména nebo zeměpisná poloha informačních systémů

Pokud strany nepoukázaly jasně na konkrétní místa podnikání před nebo při uzavření smlouvy, vzniká otázka, zda existují nějaké okolnosti, na základě kterých je možné určit místo podnikání.²⁵² Je možné předpokládat, že okolnosti budou v případě elektronického obchodu souviset s jeho povahou a vlastnostmi, tj. s komunikačními prostředky. V odborné literatuře se setkáváme s názorem, že určení místa podnikání by mělo v případě elektronického obchodu být provedeno na základě posouzení každého případu a musí být splněny požadavky autonomního charakteru a stability.²⁵³

Při vypracování Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace byl použit následující přístup. Je nutné vynaložit veškeré úsilí, aby bylo zabráněno situaci, ve které se bude předpokládat, že daná strana má místo podnikání v jedné zemi, pokud uzavírá smlouvu elektronickými prostředky, a v jiné zemi, když uzavírá smlouvu více tradičními metodami.²⁵⁴ Podle odst. 4 čl. 6 Úmluvy umístění zařízení a technických prostředků pro podporu informačního systému a místo, kde může být informační systém přístupný jiným stranám, samy o sobě netvoří místo podnikání. Úmluva přijala opatrný přístup k periferním informacím, týkajícím se elektronických komunikací, jako jsou IP adresy, doménová jména nebo zeměpisná poloha informačních systémů, které navzdory své zdánlivě objektivní povaze téměř znemožňují jednoznačně určit fyzické umístění stran.²⁵⁵

V odborné literatuře se v hojné míře setkáváme s argumenty podporujícími dané stanovisko. Počítače se nemusí nutně nacházet ve stejném místě, kde strany mají bydliště nebo místo podnikání.²⁵⁶ *Paperno* navrhuje minimalizovat roli doménových jmen, e-mailových adres a umístění prvků informačních systémů.²⁵⁷

---

²⁵¹ HAJNÝ, <http://www.epravo.cz/top/clanky/umluva-o-uzavirani-smluv-prostredky-elektronicke-komunikace-21829.html>.

²⁵² A/CN.9/WG.IV/WP.91, s. 5.

²⁵³ VERZONI, s. 16.

²⁵⁴ A/CN.9/WG.IV/WP.91, s. 6.

²⁵⁵ Explanatory note, 2007, s. 15.

²⁵⁶ FAWCETT, HARRIS, BRIDGE, s. 498.

²⁵⁷ PAPERNO, Je.L. *Pravovoje regulirovanije elektronnoj trgovli v Rossii, Germanii i SŠA*. Avtoreferat dissertacii na soiskanije učenoj stěpeni kandidata juridičeskich nauk. Special'nost': 12.00.03 – Graždanskoje pravo; predprinimatěl'skoje pravo; semejnoje pravo; meždunarodnoje častnoje parvo. Moskva, 2006. s. 7 (dále citováno jako PAPERNO).

Podle *Kučery* „problém identifikace uživatele podtrhuje ještě to, že prostřednictvím webových anonymizérů, speciálních softwarových aplikací či proxy bran se dá zobrazení IP adresy zabránit. Pokud takové zabránění zobrazení webová stránka umožní, uživatel je při jejím používání zcela anonymní. Navíc existují služby, které umožňují, že si uživatel zvolí IP adresu zcela jiného státu, než ve kterém se nachází počítač (a tedy IP adresa) jeho aktuální lokace.“²⁵⁸ „[...] uživatelé většinou neví, kde se nacházejí servery, přes které putují jejich data a kde jsou tato data uložena. Pokud uživatelé ukládají či sdílejí data, bylo by nepřiměřené po nich vyžadovat, aby si ověřovali umístění serveru, který je k těmto operacím používán. Navíc celá řada procesů na internetu dnes pracuje s informacemi, které jsou v jednu chvíli poskládány z dat dostupných z více zdrojů. [...] Nahodilost, se kterou se server objevuje v právních jednáních na internetu, proto napomáhá tomu, že v některých případech země, kde je server umístěn, nebude mít s právním jednáním jakékoli spojení. Konečně uložení dat na serveru se nevyznačují stálostí. Jednak se data neustále mění, jednak mohou být často bez velkých obtíží přesunuta na servery jiné.“²⁵⁹

Davidovová zastává obdobný názor, když poukazuje na to, že „[...] poloha serveru, která obsahuje informace o internetové prezentaci podnikatele provozujícího e-business, není pro druhou stranu automaticky získaným údajem (samozřejmě jí lze za využití nových technologií zjistit, nicméně i takto získaná informace může být zavádějící). V mnohých případech subjekt ani netuší, že server, který například zpracovává informace o jeho emailové adrese je umístěn v jiné zemi, než ve které má subjekt (obvyklé) bydliště.“²⁶⁰

Jak píše *Gabriel*, „Úmluva, opírající se o předchozí právní úpravu elektronického obchodu a elementární znalosti o způsobu fungování systémů elektronických zpráv, nevnímá fyzické umístění informačních systémů jako základ pro stanovení místa podnikání samotných stran, protože mezi místem podnikání stran a umístěním používaných informačních systémů nemusí být racionální spojení.“²⁶¹

UNCITRAL se rozhodla, že v Úmluvě o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace nebude používat kritérium adresy odesílatele elektronických zpráv nebo doménového jména přesto, že toto kritérium bylo nabídnuto při vypracování návrhu Úmluvy. Odůvodnění pro použití daného kritéria znělo: „Pokud smluvní strana používá adresu spojenou s doménou, která odkazuje na konkrétní zemi (například, adresa končí symbolem ‚.at‘ pro

---

²⁵⁸ KUČERA, s. 31.

²⁵⁹ KUČERA, s. 90.

²⁶⁰ DAVIDOVÁ, s. 52.

²⁶¹ GABRIEL, s. 295.

Rakousko, „.nz“ pro Nový Zéland atd.), je možné dospět k závěru, že místa podnikání musí být v této zemi. Kupní smlouva uzavřená mezi stranou, která používá e-mail s odkazem na konkrétní zemi, a stranou, která používá e-mail s odkazem na jakoukoli jinou zemi, tak může být považována za mezinárodní smlouvu. [...] V souladu s tímto řešením jsou místa podnikání dané strany (v případě, že nejsou uvedena jiným způsobem nebo nemohou být určena jiným způsobem) v zemi, na kterou je obsažen odkaz v e-mailové adrese. Toto rozhodnutí se nepoužije v případě, že adresa neobsahuje žádný náznak jakékoli souvislosti s určitou zemí, například v případech, kdy se používá doména nejvyšší úrovně: „.com“, „.net“ atd. V takových případech je třeba vycházet z toho, že smlouva bude vždy mít mezinárodní charakter. Tento závěr by mohl být odůvodněn tím, že strana použila adresu, která není spojena s žádnou konkrétní zemí, pravděpodobně kvůli tomu, že nechce považovat konkrétní zemi za své místo podnikání nebo chce být k dispozici po celém světě.²⁶²

Tento přístup podporuje *Rykov*. Odůvodňuje ho tím, že vzhledem ke komplikovanějšímu použití teritoriálních kritérií v síti Internet je doménové jméno jediným přístupným identifikačním příznakem.²⁶³ *Ferrari* vidí přednost daného řešení v tom, že si strany budou vědomy mezinárodní povahy smlouvy a nebudou tudíž mít možnost použít ustanovení odst. 2 čl. 1 Úmluvy.²⁶⁴

Kritika řešení se opírá o to, že e-mailová adresa nebo doménové jméno nemohou být automaticky považovány za funkční ekvivalent fyzického místa podnikání stran. Elektronické adresy nemusí nutně znamenat zeměpisné spojení.²⁶⁵ Systém přidělování doménových jmen v síti Internet nebyl původně koncipován pro přísnou evidenci zeměpisných kritérií, což se jasně ukazuje při použití doménových jmen a e-mailových adres bez jakéhokoli spojení s určitou zemí, například, pokud adresa obsahuje odkaz na domény nejvyšší úrovně, jako je „.com“ nebo „.net“.²⁶⁶ „Vnější souvislost mezi doménou a jakoukoli zemí často neposkytuje dostatečné důkazy pro závěr, že mezi uživatelem domény a touto zemí existuje reálné a stálé spojení. Rozdíly ve vnitrostátních standardech a postupech pro přidělování doménových jmen jsou příčinou jejich nevhodnosti. Nedostatek transparentnosti postupů při přidělování doménových

---

²⁶² A/CN.9/WG.IV/WP.91, s. 5-6.

²⁶³ RYKOV, A.Ju. *Graždansko-pravovoe regulirovanije sdělok v global'noj komp'jutěrnnoj seti «Intěrněť»*. Avtoreferat dissertacii na soiskanije učenoj stěpeni kandidata juridičeskich nauk. Special'nost' 12.00.03 – Graždanskoje pravo; predprinimatěl'skoje pravo; semejnoje pravo; meždunarodnoje častnoje pravo. Moskva, 2009, s. 14-15. Dostupný z: <http://www.telecomlaw.ru/autoref/abstracts/Rukov-120003.htm>.

²⁶⁴ FERRARI, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/ferrari12.html>.

²⁶⁵ FAWCETT, HARRIS, BRIDGE, s. 496.

²⁶⁶ A/CN.9/WG.IV/WP.95, s. 14.

jmen v některých jurisdikcích komplikuje posouzení spolehlivosti každého vnitrostátního postupu.²⁶⁷

„UNCITRAL uznala, že v některých zemích je přiřazení doménových jmen uskutečňováno jen po ověření správnosti údajů poskytnutých žadatelem včetně informace o jeho pobytu v zemi, se kterou je spojeno doménové jméno. V případě těchto zemí by mohlo být vhodné se pro účely článku 6 spoléhat alespoň částečně na doménová jména. Odstavec 5 neumožňuje soudu nebo rozhodci odvodit umístění stran pouze na základě skutečnosti, že strana užívá určité doménové jméno nebo adresu. Na druhou stranu, nic v Úmluvě nebrání tomu, aby soud nebo rozhodce bral v úvahu doménové jméno jako možný prvek pro určení místa podnikání.“²⁶⁸ „V některých odvětvích podnikání je běžnou praxí to, že obchodní společnosti nabízejí zboží nebo služby prostřednictvím různých regionálních webových stránek s doménami, spojenými se zeměmi, ve kterých tyto společnosti nemají místa podnikání v tradičním slova smyslu. Kromě toho zboží objednané na takové webové stránce může být dodáno ze skladu vyhrazeného pro obsluhování konkrétního regionu, který může být fyzicky umístěn v jiné zemi, než je země spojená s odpovídající doménou.“²⁶⁹

Skutečnost, že strana používá doménu nebo e-mailovou adresu spojenou s konkrétní zemí, tedy nevytváří předpoklad, že má v této zemi své místo podnikání.

1.5 Místo uzavření smlouvy

Vzhledem k praktickým potížím při zjišťování místa podnikání pro určení geografického rozsahu působnosti Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace bylo navrženo používat jiná kritéria, například místo uzavření smlouvy. V souladu s odstavcem 3 článku 10 Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace se datová zpráva považuje za odeslanou v místě podnikání odesílatele a za přijatou v místě podnikání adresáta (tato místa se určují podle článku 6). V odst. 4 čl. 15 Vzorového zákona UNCITRAL o elektronickém obchodu je také použit odkaz na místo podnikání při stanovení pravidel pro určení místa odeslání a místa doručení datových zpráv. V případě, že se odesílatel a adresát nedohodnou jinak, datová zpráva se považuje za odeslanou v místě podnikání odesílatele a za přijatou v místě podnikání adresáta. Z toho vyplývá, že otázka určení místa uzavření smlouvy nás opět vede zpět k problematice místa podnikání.

---

²⁶⁷ Explanatory note, 2007, s. 44.

²⁶⁸ Explanatory note, 2007, s. 44.

²⁶⁹ A/CN.9/WG.IV/WP.95, s. 14.

1.6 Státní příslušnost

V právní doktríně se nabízí ještě jedno řešení, které spočívá v použití subsidiárního kritéria státní příslušnosti.²⁷⁰ Dané řešení by bylo v rozporu s Vídeňskou úmluvou a Úmluvou o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace. Podle odst. 3 čl. 1 Vídeňské úmluvy se při určování použitelnosti Úmluvy nepřihlíží ke státní příslušnosti stran. Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace ve svém čl. 1 obsahuje obdobné ustanovení. V kontextu těchto úmluv se nabízené řešení nejeví jako vhodné.

1.7 Povinnost uvést místo podnikání

Jednou z klíčových otázek během diskusí o problémech elektronických smluv byla potřeba posílit právní jistotu a předvídatelnost. V této souvislosti bylo navrženo, aby byla při vytvoření nového mezinárodního dokumentu o elektronickém uzavírání smluv vypracována pravidla, která by požadovala jasné uvádění místa podnikání.²⁷¹ Toto ustanovení mělo zabránit účelovému umožnění/znemožnění aplikace Úmluvy jednou nebo oběma stranami.²⁷² Nakonec však bylo rozhodnuto, že taková povinnost není vhodná pro dokument obchodního práva z důvodu obtížného stanovení důsledků porušení této povinnosti.²⁷³

1.8 Volba místa podnikání

Pracovní skupina se zabývala otázkou, zda bude vhodným řešením poskytnout stranám možnost svobodně si vybrat režim, kterým se řídí jejich smlouva tak, že si vyberou místo, které označí jako místo podnikání. Takový postup byl považován za nežádoucí do té míry, že umožňuje, aby strany převedly vnitrostátní smlouvy na mezinárodní úroveň jen proto, aby zabránily uplatňování právních předpisů daného státu.

Čl. 6 Úmluvy stanoví podmínky, za kterých může být tato domněnka vyvrácena, a subsidiární ustanovení, která se uplatňují, pokud strana neuvede místo podnikání. Tento článek

---

²⁷⁰ GORŠKOVA L. V. *Pravovye problemy regulirovanija častnopravovyh otnošenij meždunarodnogo charaktěra v seti Intěrněti*. Dissertacija na soiskanije učenoj stěpeni kandidata juridičeskich nauk. Special'nost' 12.00.03 - Graždanskoje pravo; predprinimatěl'skoje pravo; semejnoje pravo; meždunarodnoje častnoje pravo. Moskva, 2005, s. 14.

²⁷¹ Report of the Working Group on Electronic Commerce on its thirty-eighth session (New York, 12-23 March 2001). United Nations Commission on International Trade Law. Thirty-fourth session. Vienna, 25 June-13 July 2001. Item 6 of the provisional agenda. Possible future work on electronic commerce. A/CN.9/484. [Doklad Rabočej gruppy po elektronnoj torgovle o rabotě jeje tridcat' vos'moj sessii (N'ju-Jork, 12-23 marta 2001 goda). Komissija Organizacii Ob'jediněnyh Nacij po pravu meždunarodnoj torgovli. Dokument A/CN.9/484. Bod 103, s. 30].

²⁷² HAJNÝ, <http://www.epravo.cz/top/clanky/umluva-o-uzavirani-smluv-prostredky-elektronicke-komunikace-21829.html>.

²⁷³ Explanatory note, 2007, s. 42.

není určen k tomu, aby strany uvedly fiktivní místo podnikání, které nespĺňuje požadavky písm. h) čl. 4. Tato domněnka tedy není absolutní a neznamena, že Úmluva uznává nesprávně nebo nepravdivě uvedené místo podnikání.²⁷⁴

„Vyvratitelná domněnka místa podnikání uvedená v odstavci 1 článku 6 plní důležité funkce praktické povahy a není určena k odklonu od koncepce ‚místa podnikání‘, která se používá ve vztahu k neelektronickým smlouvám. Například prodávající, který realizuje svoji činnost na Internetu a má k dispozici v různých místech několik skladů, odkud se může dodávat různé zboží pro splnění objednávky kupujícího, provedené elektronickými prostředky, může považovat za nutné ukázat jedno z těchto míst jako místo podnikání pro účely konkrétní smlouvy.

Článek 6 uznává tuto možnost s tím, že takové označení může být zpochybněno pouze v případech, že prodávající nemá místo podnikání v jím uvedeném místě. Pokud by taková možnost nebyla, strany by byly nuceny v každém případě zkoumat otázku, které z míst podnikání prodávajícího má nejbližší vztah k příslušné smlouvě. V případě, že strana má jen jedno místo podnikání a neuvádí je, se toto místo považuje za místo podnikání odpovídající definici ‚místa podnikání‘ podle písmena h) článku 4.²⁷⁵

Malek se ve svém výzkumu věnuje názorům na dané řešení, které jsou představeny v německé odborné literatuře.²⁷⁶ Převažující názor spočívá v odmítnutí tohoto řešení, tj. takové možnosti, že si strany vyberou místo, které označí jako místo podnikání. Odůvodňuje se to tím, že právní jistota může být dosažena na základě objektivních kritérií, zatímco riziko nepravdivého uvedení místa podnikání smluvní stranou je mnohem vyšší a není možné mu předejít. *Malek* osobně zastává názor, že tento argument platí v případě tradičních smluv, založených na papíru, protože takové smlouvy mají dostatečná objektivní kritéria, která se mohou vzít v úvahu. V případě elektronických smluv, kdy konfrontace neprobíhá v přítomnosti osob a občas absentují objektivní kritéria, by měla existovat možnost, aby si strany stanovily místo podnikání. Mají-li účastníci autonomii, nikdy nemůžeme zcela vyloučit výše uvedené riziko zneužití.

Shrnutí

Na základě výše uvedeného dospíváme k následujícímu závěru ohledně určení mezinárodní povahy smlouvy v případě elektronického obchodu. V této situaci se úprava

---

²⁷⁴ Explanatory note, 2007, s. 42.

²⁷⁵ Explanatory note, 2007, s. 42.

²⁷⁶ MALEK, s. 60.

elektronických smluv podle Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace ve své podstatě prakticky neliší od úpravy podle Vídeňské úmluvy. Význam má místo podnikání. Informace o umístění technických prostředků, doménových jménech a elektronických adresách mohou být použity jako podpůrné kritérium. Jako hlavní kritérium pro určení mezinárodní povahy smlouvy tyto informace nicméně nejsou postačující. Nehledě na rozvoj elektronického obchodu mají "reálná" kritéria stále důležitější význam pro právní úpravu, než kritéria "virtuální". Otázka určení místa podnikání v případě virtuálních společností zatím zůstává nevyřešena.

Určení mezinárodní povahy smlouvy je příkladem toho, jak je možné pomocí Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace adaptovat přístup zakotvený v ustanoveních Vídeňské úmluvy na elektronické prostředí. Přičemž základ, tj. role místa podnikání jako kritéria, zůstává beze změn. Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace objasňuje, v čem spočívá nebo nespočívá vliv elektronického prostředí. Použití elektronických prostředků komunikace nemá vliv na určení mezinárodní povahy smlouvy. Zároveň s tím umístění technických prostředků, použití elektronické adresy nebo doménového jména spojeného s určitou zemí, může sloužit jako dodatečná informace o místě podnikání.

Takovým způsobem bylo zabráněno vzniku dvojího režimu právní úpravy, tj. situaci, ve které by strana měla místo podnikání v jedné zemi, pokud uzavírá smlouvu elektronickými prostředky, a v jiné zemi, když uzavírá smlouvu jiným způsobem.

2. Věcná působnost

Probádání tématu věcné působnosti Vídeňské úmluvy s přihlédnutím k aplikaci v případě elektronického obchodu se odvíjí od následujících vlastností elektronického obchodu. Za prvé může být pojem „obchod“ v případě elektronického obchodu chápán v různě širokém pojetí a může zahrnovat různé smlouvy. Za druhé, předmětem smluv v rámci elektronického obchodu „může být jak zboží hmotné, tak i nehmotné (hudební nahrávky) či služby (informační či právní)²⁷⁷. Za třetí, v případě elektronického obchodu nejen uzavření, ale i plnění smluv může probíhat pomocí komunikačních prostředků. Tomu odpovídá situace, kdy se virtuální, neboli digitální, zboží přeposílá z jednoho počítače do druhého, aniž by došlo k předání hmotného předmětu.

---

²⁷⁷ KUČERA, PAUKNEROVÁ, RŮŽIČKA, s. 317-318.

Kromě toho se při probádání daného tématu setkáváme se dvěma problémy. První problém spočívá v tom, že pojmy zboží a kupní smlouva nejsou definovány v Úmluvě. Ustanovení odst. 1 čl. 1 jenom konstatuje, že Úmluva upravuje smlouvy o koupi zboží. Druhý problém se projevuje v tom, že působnost Úmluvy je omezena. Podle čl. 2 se Úmluva nepoužije na koupě:

- a) zboží kupovaného pro osobní potřebu, potřebu rodiny nebo domácnosti, ledaže prodávající před uzavřením smlouvy nebo při jejím uzavření nevěděl a ani neměl vědět, že zboží je kupováno k takovému účelu;
- b) na dražbách;
- c) při výkonu rozhodnutí nebo podle rozhodnutí soudu;
- d) cenných papírů nebo peněz;
- e) lodí, člunů, vznášedel nebo letadel;
- f) elektrické energie.

Další výjimky z působnosti Úmluvy najdeme v čl. 3. Podle odst. 1 čl. 3 jsou z působnosti Úmluvy vyloučeny smlouvy, podle nichž strana, která zboží objednává, se zavazuje dodat podstatnou část věcí nutných pro jejich výrobu nebo zhotovení. Podle odst. 2 čl. 3 se Úmluva nepoužije na smlouvy, v nichž převažující část závazků strany, která dodává zboží, spočívá ve vykonání prací nebo poskytování služeb.

Otázka, na kterou hledáme odpověď v této části výzkumu, tudíž spočívá v tom, zda Vídeňská úmluva může být aplikována na smlouvy s virtuálním zbožím. Daná otázka zahrnuje dvě části. Za první, zda může být virtuální zboží chápáno jako zboží podle Vídeňské úmluvy. Za druhé, zda smlouvy s virtuálním zbožím spadají do působnosti Úmluvy.

2.1 Virtuální zboží

Virtuální zboží je ve své podstatě elektronickým přenosem dat. *Hart a Chaitoo* zastávají názor, že digitální zboží a služby jsou zboží a služby, v jejichž případě se komerční operace, například vyhledávání, objednávky, dodávky a platby, provádějí výhradně elektronickým způsobem v síti Internet.²⁷⁸ Jak píše *Fridkina*, obvykle se jako digitální zboží rozumí software,

---

²⁷⁸ HART M., CHAITOO R. *Electronic commerce and the Rules of the World Trade Organization*. Journal of world intellectual property. 1999. No 6, s. 71–75. In: GORŠKOVA L.V. *Cifrový tovar – tovar ili usluga?* Doklad na VII Meždunarodnoj konferencii «Pravo i Intěrněť». 27-28 okťabrtja 2005 goda, Rossija, Moskva. Dostupný z: <http://www.ifap.ru/pi/07>, s. 1.

literární, grafické, hudební, audiovizuální dílo, které lze stáhnout přímo z webových stránek, bez poskytování hmotného nosiče.²⁷⁹

Co se týká pojmu „zboží“ podle Vídeňské úmluvy, pracovní skupina UNCITRAL zabývající se elektronickým obchodem ho vyhodnotila jako velmi konzervativní. Z právních výzkumů a judikatury vyplývá, že pojem zboží zahrnuje v podstatě movitý hmotný majetek.²⁸⁰ Podle názoru pracovní skupiny výklad pojmu „zboží“ platí bez ohledu na to, zda byla kupní smlouva uzavřena elektronicky nebo jakýmkoli jiným způsobem.

Zatím zůstává otázkou, zda Úmluva zahrnuje, a pokud ne, zda musí zahrnovat virtuální zboží.²⁸¹ Nicméně pracovní skupina dospěla k závěru o tom, že není nutné revidovat pojem „zboží“ v současném výkladu Úmluvy pro zvláštní potřeby elektronických smluv.²⁸² Stanovisko č. 1 Poradního sboru pro Vídeňskou úmluvu danou problematiku zcela přechází.

Obrátíme-li pozornost k judikatuře, všimneme si dvou přístupů k pojmu zboží. První přístup odpovídá výše uvedenému hodnocení pojmu zboží pracovní skupinou. „V souladu s judikaturou jsou zbožím ve smyslu Úmluvy předměty, které jsou v době dodání movité a hmotné, bez ohledu na jejich formu a na to, zda jsou nové nebo použité, živé nebo neživé. Nehmotný majetek, jako jsou práva k duševnímu vlastnictví, nehmotné aktivity podniků, účast na kapitálu společnosti s ručením omezeným, se nevztahuje k pojmu „zboží“ ve smyslu Úmluvy.“²⁸³ V judikatuře je pozornost věnována technickým prostředkům, které tvoří základ elektronického obchodu. Nehledě na to, že použití elektronických komunikačních prostředků je vlastností elektronického obchodu, prodej této techniky jako zboží podle Vídeňské úmluvy nepředstavuje specifický právní problém. Komunikační prostředky, například počítačová technika, jsou movitým hmotným majetkem. Koupě a prodej počítačové techniky samozřejmě spadá do oblasti působnosti Úmluvy.²⁸⁴ Podle druhého z přístupů, s nimiž se setkáváme v judikatuře, je nutné pojem „zboží“ vykládat široce, což pravděpodobně naznačuje možnost uplatňování Úmluvy v případě nehmotného zboží.²⁸⁵

---

²⁷⁹ FRIDKINA I. *Nalogoobloženiye v elektronnoj kommercii*. NEG. 2003. №33, s. 29–30. In: GORŠKOVA L.V. *Cifrovoy tovar – tovar ili usluga?* Doklad na VII Meždunarodnoj konferencii «Pravo i Internēt». 27-28 oktjabrja 2005 goda, Rossija, Moskva. Dostupný z: <http://www.ifap.ru/pi/07>, s. 1.

²⁸⁰ A/CN.9/WG.IV/WP.91, s. 9.

²⁸¹ A/CN.9/WG.IV/WP.91, s. 9.

²⁸² A/CN.9/WG.IV/WP.91, s. 9.

²⁸³ *Sbornik JuNSITRAL po preceděntnomu pravu*, 2012, s. 7.

²⁸⁴ *Sbornik JuNSITRAL po preceděntnomu pravu*, 2012, s. 7.

²⁸⁵ *Sbornik JuNSITRAL po preceděntnomu pravu*, 2012, s. 7.

Co se týká odborné literatury, diskuse vychází z hmotného charakteru zboží a týkají se především softwaru. *Lookofsky* zastává názor, že by virtuální zboží mělo být zahrnuto do pojmu „zboží“ podle Vídeňské úmluvy. „Nosič nebo prostředek přenosu movité věci z jednoho místa na jiné nemusí být hmotným. Pojem ‚zboží‘ podle Úmluvy by mohl být chápán v nejširším možném smyslu a měl by zahrnovat všechny movité věci, nejen hmotné.“²⁸⁶ *Verzoni* zastává názor, že zbožím podle Úmluvy je movitý majetek a nezmiňuje hmotný charakter zboží jako další nutnou vlastnost. „Ze znění čl. 30 vyplývá, že zboží by mělo být movité. Argumentem je také historie přípravných prací a to, že pojem ‚zboží‘ v rámci Vídeňské úmluvy odpovídá stejnému pojmu podle Haagských úmluv.“²⁸⁷ Podle *Getman-Pavlové* jsou předmětem mezinárodní kupní smlouvy v současné době jenom movité hmotné věci.²⁸⁸

Domníváme se, že nic v Úmluvě nenaznačuje, že by virtuální zboží nemohlo spadat do její působnosti. Výjimky z věcné působnosti Úmluvy jsou uvedeny v čl. 2 a 3. Virtuální zboží není v daných člancích zmiňováno a tudíž není vyloučeno z působnosti Úmluvy jako takové. Avšak může být vyloučeno z působnosti Úmluvy pokud splňuje některou z podmínek uvedených v ustanoveních čl. 2 a čl. 3, například pokud se jedná o písm. a) čl. 2, tj. zboží je kupované pro osobní potřebu, potřebu rodiny nebo domácnosti, ledaže prodávající před uzavřením smlouvy nebo při jejím uzavření nevěděl a ani neměl vědět, že zboží je kupováno k takovému účelu. Z praktického hlediska je sporné, zda má prodávající povinnost zjistit účel smlouvy před nebo při jejím uzavření nebo je na kupujícím, aby o případném účelu informoval prodávajícího.

Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace počítá s tím, že ve virtuálním prostředí může zjištění účelu smlouvy prodávajícím představovat poměrně obtížný úkol. V písm. a) čl. 2 stanovuje, že se nepoužívá na elektronické zprávy, které souvisí se smlouvami uzavřenými pro osobní, rodinné nebo domácí účely. Podle Úmluvy není tudíž potřeba, aby prodávající měl informace o tom, za jakým účelem kupující uzavírá smlouvu. Pro vyloučení smlouvy z působnosti této Úmluvy tudíž stačí existence popisovaného účelu a není potřeba, aby o něm prodávající věděl.

Podle čl. 30 Vídeňské úmluvy je prodávající povinen dodat zboží, předat jakékoliv doklady, které se k němu vztahují, a vlastnické právo ke zboží, jak vyžaduje smlouva a Úmluva za podmínek stanovených smlouvou a Úmluvou. Z daného ustanovení vyplývá, že zbožím podle Úmluvy je to, co může být objektem vlastnického práva. Zároveň s tím je třeba poznamenat, že

---

²⁸⁶ LOOKOFSKY, J. *The 1980 United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods*.

Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/lookofsky.html>.

²⁸⁷ VERZONI, s. 20-21.

²⁸⁸ GETMAN-PAVLOVA, I.V. *Meždunarodnoje častnoje pravo: Učebnik*. – Moskva: Izd-vo Eksmo, 2005, s. 213.

podle písm. b) čl. 4 se Úmluva nedotýká účinku, který může mít smlouva na vlastnické právo k prodávanému zboží, pokud něco jiného není výslovně stanoveno v Úmluvě. Tady se setkáváme s rozsáhlou teoretickou otázkou, zda je virtuální zboží objektem vlastnického práva či nikoliv. Vídeňská úmluva se danou problematikou nezabývá. V kontextu naší práce má význam to, že virtuální zboží není přímo vyloučeno z působnosti Úmluvy. Pokud je virtuální zboží objektem vlastnického práva, podle našeho názoru nic nebrání tomu, aby bylo zahrnuto do pojmu „zboží“ podle Úmluvy.

2.2 Software

Software je případem, který vyvolává aktivnější diskuse než virtuální zboží obecně. Řada soudních rozhodnutí podpořila názor, že prodej softwaru může spadat do působnosti Úmluvy.²⁸⁹ Soudy, které zahrnují programové vybavení do pojmu zboží podle Úmluvy, se liší v názorech, zda je do tohoto pojmu zahrnuto veškeré programové vybavení či nikoliv.²⁹⁰ Některé soudy se rozhodly, že zboží podle Úmluvy představuje jenom standardní programové vybavení.²⁹¹ „Ve svém stanovisku uvedl odvolací soud Německa, že prodej standardního programového vybavení lze považovat za prodej zboží alespoň v těch případech, kdy není tento software vyhotoven podle zvláštních specifikací. Německý soud prvního stupně v jednom z podobných případů v minulosti dospěl k podobnému rozhodnutí.“²⁹² Jiný soud dospěl k závěru, že by mělo za „zboží“ být považováno jakékoli programové vybavení, včetně vyrobeného na míru.²⁹³

Z výzkumu pracovní skupiny vyplývá, že do oblasti působnosti Úmluvy může spadat nákup a prodej standardního softwaru, který se nevyrábí podle přesných specifikací a jako standardní programové vybavení není vystaveno významným změnám, aby splňovalo specifické potřeby kupujícího. Zároveň s tím je z oblasti působnosti Úmluvy vyloučen nákup a prodej softwaru v případech, kdy nemá žádnou hmotnou podobu a předává se elektronicky.²⁹⁴

Ve vědě se setkáváme s přístupem, založeným na klasifikaci softwaru. „Odborníci se shodují v názoru, že software na disku je zbožím podle Úmluvy. Názory na software, který se předává elektronickou cestou, se liší.“²⁹⁵ *Zezulka* vychází z existence dvou druhů softwaru

²⁸⁹ A/CN.9/WG.IV/WP.91, s. 10.

²⁹⁰ Zdroj: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/CISG-AC-op4.html>.

²⁹¹ CLOUT case No. 122 [Oberlandesgericht Köln, Germany, 26 August 1994]; CLOUT case No. 131 [Landgericht München, Germany, 8 February 1995] In: *Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012, s. 18; *Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012, s. 7.

²⁹² A/CN.9/WG.IV/WP.91, s. 10.

²⁹³ CLOUT case No. 281 [Oberlandesgericht Koblenz, Germany, 17 September 1993] In: *Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012, s. 18; *Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012, s. 7.

²⁹⁴ A/CN.9/WG.IV/WP.91, s. 9-10.

²⁹⁵ COX, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/cox.html>.

v závislosti na tom, zda se jeho dodání uskutečňuje online nebo offline. „Pokud se jedná o dodání software offline, problém nenastává, neboť bez dalšího lze učinit jednoznačný závěr, že na software na hmotném nosiči je třeba nahlížet jako na zboží dle úmluvy CISG. Pokud se však zaměříme na softwarové vybavení dodané online (např. download software na počítač kupujícího), je třeba hlubší úvahy. Úmluva CISG se totiž dle výslovného znění článků 2 a 3 nevztahuje na specifické prodeje a koupě, mezi nimiž figuruje i elektrická energie. Uvedené ustanovení se však evidentně vztahuje pouze na elektrickou energii jakožto na proud procházející vodičem a nikoli na elektronická data. V souvislosti s výše uvedeným lze učinit závěr, že úmluva CISG se bude aplikovat i na dodání softwarového vybavení, které se uskuteční online. To však platí za podmínky, že předmětem smlouvy není např. i zhotovení software. V takovém případě nebude použití úmluvy CISG vyloučeno pouze za té podmínky, že dodání softwarového vybavení bude hodnotově vyšší než výkonové práce či poskytnutí služeb spojených se zhotovením softwarového vybavení.“²⁹⁶

Mowbray zkoumá rozličné druhy softwaru, zejména software na disku, software vyrobený na míru a elektronický software, přičemž dospívá k následujícím závěrům ohledně aplikace Vídeňské úmluvy v těchto různých případech. V případě softwaru na disku neexistují překážky k aplikaci Vídeňské úmluvy. V případě softwaru vyrobeného na míru Úmluva nemůže být aplikována. V případě elektronického softwaru je sporné, zda Úmluva může být aplikována. I přesto, že zahrnutí elektronického softwaru do oblasti působnosti Úmluvy může přispět k dosažení jednotnosti a jistoty v mezinárodním obchodě, je možné, že soudy budou pohlížet na smlouvy s elektronickým softwarem jako na smlouvy o poskytování služeb, zejména pokud tento přístup již funguje na vnitrostátní úrovni.²⁹⁷

Podle názoru *Diedricha* spadá do působnosti Úmluvy jakýkoliv software, včetně standardního, vyrobeného na míru, přenášeného elektronicky nebo pomocí hmotného nosiče dat. Základem pro zahrnutí softwaru do pojmu zboží podle Úmluvy je skutečnost, že software může být předán nebo přenesen pomocí technického prostředku, díky čemuž se stává movitým.²⁹⁸ Daný názor je totožný s názorem *Lookofského* a *Verzoniho* o tom, že zbožím podle Vídeňské úmluvy je movitá věc, nehledě na to, zda je hmotná či nikoliv.

---

²⁹⁶ ZEZULKA, s. 55-56.

²⁹⁷ MOWBRAY, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/mowbray.html>.

²⁹⁸ DIEDRICH, F. *Maintaining Uniformity in International Uniform Law via Autonomous Interpretation: Software Contracts and the CISG*, 8 Pace Int'l L. Rev. 303 (1996), s. 336. Dostupný z: <http://digitalcommons.pace.edu/pilr/vol8/iss2/2> (dále citováno jako DIEDRICH, *Maintaining Uniformity*).

Diskuse o zahrnutí standardního softwaru do působnosti Úmluvy a vyloučení softwaru vyrobeného podle individuálních specifikací souvisí s ustanovením čl. 3 Úmluvy. V případě softwaru jako jakéhokoliv jiného zboží podle Úmluvy platí omezení podle čl. 3.²⁹⁹ Pracovní skupina věnovala pozornost i této otázce. „V případě, že bude oblast působnosti Úmluvy rozšířena tak, aby zahrnovala software, je nutné pečlivě zvážit rozsah takového rozšíření. I v případě, že programové vybavení bude považováno za zboží ve smyslu Úmluvy, koupi softwaru vyrobeného podle individuálních specifikací bude nutné vyloučit z oblasti působnosti Úmluvy, protože v souladu s odst. 2 čl. 3 se Úmluva nevztahuje na smlouvy, v nichž převažující část závazků strany, která dodává zboží, spočívá ve vykonání prací nebo poskytování služeb.“³⁰⁰

Článek 3 se zabývá dvěma různými případy, kdy smlouva zahrnuje jakoukoli činnost, kromě dodání zboží.³⁰¹ Podle odstavce 1 článku 3 se Úmluva použije na smlouvy o koupi zboží, které musí být vyrobeno nebo vyhotoveny. Smlouvy o dodávce zboží, které má být vyrobeno nebo vyhotoveny, se považují za smlouvy o koupi zboží, ledaže strana, která zboží objednává, se zavazuje dodat podstatnou část věcí nutných pro jejich výrobu nebo zhotovení. Smlouvy o dodání zboží, které má být vyrobeno nebo vyhotoveny, spadají do působnosti Úmluvy ve stejné míře jako smlouvy o prodeji hotového zboží.³⁰² Daný aspekt působnosti Úmluvy nicméně podléhá určitým omezením: smlouvy ohledně zboží, které se musí vyrobit nebo vyhotovit, nejsou upraveny Úmluvou v případě, že strana objedávající zboží, dodává podstatnou část materiálů, potřebných pro výrobu nebo vyhotovení zboží.³⁰³ Tyto smlouvy jsou více podobné smlouvám o poskytování služeb nebo výkonu práce, než smlouvám o koupi zboží, a proto jsou vyloučeny z působnosti Úmluvy.³⁰⁴

Podle našeho názoru je dané ustanovení aktuální v případě virtuálního zboží, pokud kupující poskytuje návody pro výrobu zboží. Tato situace je v případě výroby softwaru docela běžnou záležitostí. Diskutabilní je otázka, zda poskytnutí návodů, výkresů nebo specifikací používaných při výrobě zboží představuje ekvivalent dodání materiálů, potřebných pro výrobu

---

²⁹⁹ DIEDRICH, F. *Maintaining Uniformity*, s. 336-337.

³⁰⁰ A/CN.9/WG.IV/WP.91, s. 10.

³⁰¹ Commentary on the Draft Convention on Contracts for the International Sale of Goods, prepared by the Secretariat. A/CONF.97/5. United Nations Conference on Contracts for the International Sale of Goods. Vienna, 10 March-11 April 1980. OFFICIAL RECORDS. Documents of the Conference and Summary Records of the Plenary Meetings and of the Meetings of the Main Committees. UNITED NATIONS, New York, 1991. [Kommentarij k projektu Konvencii o dogovorach međunarodnoj kupli-prodaži tovarov, podgotovlennyj sekretariatom. Dokument A/CONF.97/5 // Konferencija Organizacij Ob'jediněnných nacija po dogovoram međunarodnoj kupli-prodaži tovarov. Vena, 10 marta— 11 aprelja 1980 goda. Oficial'nye otčety. Dokumenty Konferencii i kratkije otčety plenarnych zasedanij i zasedanij glavnyh komitetov. Organizacija Ob'jediněnných Nacija, N'ju-Jork, 1981 god, s. 19.] (dále citováno jako A/CONF.97/5)

³⁰² A/CONF.97/5, s.19.

³⁰³ *Sbornik JuNSITRAL po preceděntnomu pravu*, 2012, s. 23.

³⁰⁴ A/CONF.97/5, s.19.

zboží. „Pokud ano, je kupní smlouva, na základě které kupující poskytuje tyto informace, vyloučena z rozsahu působnosti Úmluvy, pokud je dodržena podmínka o podstatné části. V jednom případě soud rozhodl, že na základě odstavce 1 článku 3 nelze Úmluvu aplikovat na smlouvu, podle níž prodávající musí vyrobit zboží v souladu s technickými specifikacemi projektu, zadanými kupujícím. Soud rozhodl, že plány a návody předané kupujícím prodávajícímu představují podstatnou část materiálů, potřebných pro výrobu zboží. Jiné soudy naopak dospěly k závěru, že není možné pohlížet na technické specifikace projektu jako na materiály potřebné pro výrobu nebo vyhotovení zboží ve smyslu odstavce 1 článku 3.“³⁰⁵

Podle odst. 2 čl. 3 se Úmluva nepoužije na smlouvy, v nichž převažující část závazků strany, která dodává zboží, spočívá ve vykonání prací nebo poskytování služeb. „Je důležité poznamenat, že se v daném ustanovení neklade za cíl zjistit, zda závazky vyplývající z jednoho dokumentu nebo transakce představují jednu nebo dvě smlouvy. Otázka, zda je možné pohlížet na závazky prodávajícího související s prodejem zboží a jeho závazky související s výkonem práce nebo poskytováním jiných služeb jako na dvě samostatné smlouvy, se bude řešit v souladu s platným vnitrostátním právem.“³⁰⁶

Obvykle se smlouvy o dodání zboží, které zavazují prodávajícího provést také montáž zboží, nevylučují z působnosti Úmluvy na základě odst. 2 čl. 3. To také platí, pokud jde o smlouvy o dodání zboží, které obsahují i povinnosti uskutečnit školení zaměstnanců nebo zajistit údržbu zboží, pokud jsou tyto povinnosti pouze dodatečné k hlavní povinnosti zboží dodat.“³⁰⁷

Určitý zájem z pohledu dodání „na klíč“ představují smlouvy o dodání programového vybavení, protože mohou stanovit závazky o dodání nových verzí programů, školení uživatelů a další. „Jeden ze soudů uvedl, že se smlouva o dodání „na klíč“ řídí Úmluvou, s výjimkou případů, kdy mají z pohledu ekonomické hodnoty větší váhu závazky, které nejsou spojené s dodáním zboží.“³⁰⁸ Podle několika jiných soudů smlouvy o dodání „na klíč“ zpravidla nejsou předmětem Úmluvy, protože smlouva o dodání „na klíč“ upravuje nejen dodání zboží a zaplacení ceny, ale ve větší míře vytvoření sítě vzájemných závazků ohledně spolupráce s druhou stranou.“³⁰⁹ „Za účelem určení, zda závazky prodávajícího nespočívají hlavně ve

---

³⁰⁵ *Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012, s. 23.

³⁰⁶ A/CONF.97/5, s.19.

³⁰⁷ *Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012, s. 24.

³⁰⁸ Kantonsgericht Zug, Switzerland, 14 December 2009, dostupný z: <http://globalsaleslaw.com/content/api/cisg/urteile/2026.pdf>. In: *Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012, s. 26.

³⁰⁹ Obergericht Aargau, Switzerland, 3 March 2009, dostupný z: <http://globalsaleslaw.com/content/api/cisg/urteile/2013.pdf>. In: *Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012, s. 26.

výkonu prací nebo poskytování služeb, je třeba porovnat ekonomickou hodnotu závazků, vztahujících se k výkonu práce a poskytování služeb, a hodnotu závazků o dodání zboží, jako by se jednalo o dvě různé smlouvy. Takže pokud závazek vykonat práci nebo poskytnout služby činí více než 50 procent sumy závazků prodávajícího, nelze Úmluvu použít.³¹¹

„Odborníkům se podařilo dospět ke konsensu ohledně toho, že Úmluva může být použita v případě standardního softwaru, tedy softwaru, který je prodáván masově pro veřejnost, a systémového softwaru, tedy softwaru, který je zahrnut do jiného zboží pro jeho funkčnost (jako je například počítač v automobilu). Pokud jde o programové vybavení vyrobené na zakázku, tedy software, který je navržen nebo upraven speciálně pro jednoho klienta, byl dosažen konsenzus, že Úmluva neplatí, jestli převažující část závazků strany, která dodává zboží, spočívá ve vykonání prací nebo poskytování služeb (odst. 2 čl. 3). Vzhledem k tomu nebude Úmluva použitelná v případě, že ekonomická hodnota závazků upravit software dle potřeb zákazníka přesáhne 50% z celkové hodnoty smlouvy.“³¹²

„Technologický vývoj nyní umožnil nejen uzavření smlouvy pomocí elektronických prostředků, ale i to, že strany mohou plnit své smluvní závazky elektronicky. Kupující může zaplatit cenu elektronicky, zatímco prodávající může v závislosti na předmětu kupní smlouvy poskytnout zboží kupujícímu pomocí elektronických prostředků.“³¹³ V tomto případě je důležité pochopit úmysl smluvních stran, zda chtějí předat vlastnické právo k softwaru jako objektu nebo právo tento software používat.

2.3 Kupní smlouva

Dalším pojmem, který má význam pro probádání dané problematiky a není definován v Úmluvě, je pojem „kupní smlouva“. Pojem „kupní smlouva“ lze podle Vídeňské úmluvy definovat na základě práv a povinností smluvních stran, zakotvených ve čl. 30 (povinnosti prodávajícího) a čl. 53 (povinnosti kupujícího). Kupní smlouvou je smlouva, podle které se prodávající zavazuje dodat zboží a jakékoliv dokumenty vztahující se ke zboží a převést vlastnické právo ke zboží, zatímco kupující má povinnost zaplatit kupní cenu a přijmout dodané zboží.

Podle některých studií se definice kupní smlouvy podle Vídeňské úmluvy nevztahuje na smlouvy s virtuálním zbožím, protože se takové smlouvy realizují ve formě poskytnutí licencí,

---

³¹⁰ *Sborník JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012, s. 24.

³¹¹ *Sborník JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012, s. 23.

³¹² VERZONI, s. 22-23.

³¹³ VERZONI, s. 22.

ne koupě a prodeje.³¹⁴ Daný názor zastávají například *Verzoni a Ferrari*.³¹⁵ Pokud se neprodává hmotný majetek, ale uskutečňuje se převod práva, upraveného vnitrostátním právem, správným závěrem by bylo vyloučit uplatňování Úmluvy.³¹⁶ *Sono* zastává názor, že Vídeňská úmluva může řídit licenční smlouvy. Je třeba počítat s tím, že aplikace Úmluvy na licenční smlouvy může zapříčinit její aplikaci na jiné smlouvy, například nájemní.³¹⁷ *Diedrich* píše, že licenční smlouva je nezávislá na kupní smlouvě.³¹⁸ Podle jeho názoru je Vídeňská úmluva *prima facie* aplikovatelná v případě mezinárodních smluv spočívajících v předání softwaru za cenu.³¹⁹ „Na základě čl. 8 a 9 Úmluvy může být smlouva se softwarem, označená smluvními stranami jako licenční smlouva, interpretována jako kupní smlouva, podle které kupující akceptuje ohraničení v používání softwaru, spojené s duševním vlastnictvím třetí osoby, o kterém kupující věděl nebo nemohl nevědět v době uzavření smlouvy (písm. a) odst. 2 čl. 42 Úmluvy)“.³²⁰

Podle ustanovení písm. a) odst. 2 čl. 42 se povinnost prodávajícího dodat zboží, které není omezeno žádným právem nebo nárokem třetí osoby založeném na průmyslovém nebo jiném duševním vlastnictví, o němž v době uzavření smlouvy věděl nebo nemohl nevědět, nevztahuje na případy, kdy v době uzavření smlouvy kupující věděl nebo nemohl nevědět o takovém právu nebo nároku.

Jak píše *Verzoni*, zásadním problémem je závazek prodávajícího převést vlastnické právo ke zboží.³²¹ Podle *Diedricha* je závazek převést vlastnické právo centrálním prvkem kupní smlouvy podle Vídeňské úmluvy.³²² *Green a Saidov* navrhuji vyřešit daný problém na základě čl. 6 Úmluvy, který dovoluje stranám vyloučit použití kteréhokoli ustanovení Úmluvy, s výjimkou článku 12, nebo jeho účinky změnit. Strany mohou vyloučit povinnost prodávajícího převést vlastnické právo.³²³ Daná problematika se týká Vídeňské úmluvy obecně a neomezuje se jen na elektronický obchod.

---

³¹⁴ A/CN.9/WG.IV/WP.91, s. 11.

³¹⁵ FERRARI, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/ferrari12.html>.

³¹⁶ VERZONI, s. 25-26.

³¹⁷ SONO, H. *The Applicability and Non-Applicability of the CISG to Software Transactions*. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/sono6.html>.

³¹⁸ DIEDRICH, *Maintaining Uniformity*, s. 336.

³¹⁹ DIEDRICH, *The CISG*, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/diedrich1.html>.

³²⁰ DIEDRICH, *The CISG*, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/diedrich1.html>.

³²¹ VERZONI, s. 22.

³²² DIEDRICH, *The CISG*, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/diedrich1.html>.

³²³ GREEN, S., SAIDOV, D. *Software as Goods*. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/green-saidov.html>.

Někteří odborníci, například, *Walt*³²⁴, *Green* a *Saidov*³²⁵, dospívají k závěru, že Vídeňská úmluva nemůže být aplikována v případě softwaru vzhledem k přísné odpovědnosti prodávajícího za vady zboží. Přístup Úmluvy k odpovědnosti za vady je zbytečně přísný v případě softwaru, kde existuje určitá tolerance k výskytu závad a chyb.

Ziegel ve svém výzkumu vyslovuje naději, že tato neurčitá situace se softwarem bude vyřešena cestou přepracování Úmluvy.³²⁶ Teoreticky by k řešení tohoto problému mohla konstruktivně přispět Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace, nicméně má natolik širokou působnost, že se dané problematice vůbec nevěnuje.

Podle našeho názoru je třeba pro řešení daného problému vycházet z toho, jaká práva k softwaru mají smluvní strany a jaká z těch práv a komu chtějí předat. V případě softwaru na disku nebo jiném hmotném nosiči je zcela obvyklou situací, že tento software projde dlouhou cestu, než se dostane ke koncovému uživateli. A na této cestě ho může doprovázet několik různých smluv. Prvním krokem bude výroba softwaru, která s největší pravděpodobností nebude spadat do věcné působnosti Vídeňské úmluvy, protože převažující část závazků strany, která dodává zboží, bude v tomto případě spočívat ve vykonání prací nebo poskytování služeb. Posledním krokem bude předání softwaru koncovému uživateli, tj. právě tomu, kdo má v úmyslu užívat software a uzavírá v tomto smyslu licenční smlouvu s poskytovatelem licence. Mezi poskytovatelem a nabyvatelem se mohou, ale nemusí, objevit zprostředkovatelé, kteří „kupují“ software za účelem jeho dalšího „prodeje“ koncovému uživateli, při tom sami nemají zájem o výkon práva duševního vlastnictví a neuzavírají licenční smlouvu s poskytovatelem licence. Právě vztahy mezi těmito zprostředkovateli a držitelem práva duševního vlastnictví k softwaru nebo mezi zprostředkovateli a nabyvatelem oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví se mohou řídit Vídeňskou úmluvou v případě, pokud mají smluvní strany v úmyslu předat vlastnické právo ke hmotnému nosiči s určitým obsahem. Ale pro užití tohoto obsahu, tj. softwaru, bude nutné uzavřít ještě i licenční smlouvu. *Zezulka* o tom píše, že koupě softwarových produktů, které jsou obsaženy na hmotných nosičích jsou vlastně souběhem smluv, a to smlouvy kupní a licenční.³²⁷ Tento příklad je aktuální v případě softwaru na hmotném nosiči. V případě elektronického softwaru je běžnou praxí uzavření licenční smlouvy bezprostředně mezi poskytovatelem a nabyvatelem oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví.

---

³²⁴ WALT, S. *The CISG's Expansion Bias: A Comment on Franco Ferrari*. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/walt1.html>.

³²⁵ GREEN, S., SAIDOV, D. *Software as Goods*. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/green-saidov.html>.

³²⁶ ZIEGEL, J. *The Scope of the Convention: Reaching Out to Article One and Beyond*. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/ziegel7.html>.

³²⁷ ZEZULKA, s. 160.

Shrnutí

Zatím zůstává otázkou, zda Vídeňská úmluva zahrnuje virtuální zboží a software. Domníváme se, že nic v Úmluvě nenaznačuje, že by toto zboží nemohlo spadat do její působnosti. Otázkou je, zda může být virtuální zboží předmětem vlastnického práva a v čem spočívá úmysl smluvních stran ohledně tohoto zboží. V případě softwaru se v soudní praxi a v právní vědě setkáváme s tendencí výkladat Úmluvu co nejširším způsobem, aby bylo možné ji aplikovat i na software.

V Forma

Otázka formy představuje jeden z klíčových momentů pro pochopení elektronického obchodu. Podíváme-li se na výzkum právní úpravy elektronického obchodu, uvidíme, že jen málo děl nezahrnuje pojednání o vlivu elektronických prostředků komunikace na formu smlouvy. Elektronický obchod se aktivně rozvíjel v období posledních dvaceti let. Elektronická komunikace se stala běžnou součástí obchodního života. Zároveň s tím stále vyvolává diskuse otázka formy. Domníváme se, že k tomu existují dva důvody. Prvním důvodem je vlastnost elektronického obchodu spočívající v použití elektronických komunikačních prostředků. Pojmy forma a prostředek komunikace jsou vzájemně propojeny a probádání problematiky prostředků vyvolává otázky ohledně formy a naopak. Druhým důvodem je snaha zařadit elektronickou komunikaci do tradičního rámce písemné a ústní formy a zodpovědět otázku, zda je elektronická zpráva zprávou v písemné formě nebo nikoliv.

Hill píše, že elektronický obchod představuje velké množství výzev pro tradiční smluvní právo, které je založené na papíru.³²⁸ Jak již bylo řečeno na jiném místě této práce, zásadní vlastností komunikace v oblasti elektronického obchodu je její realizace pomocí komunikačních prostředků a v bezpapírové formě. S tím souvisí otázka, zda je možné pohlížet na bezpapírovou zprávu jako na zprávu v písemné formě. V období před vznikem elektronického obchodu byla písemná komunikace spojena s určitým hmotným nosičem, obvykle papírem. S příchodem elektronického obchodu se tento přístup změnil. Potřeba efektivní úpravy oblasti elektronického obchodu je spojena se vznikem nových právních principů. Takovým je například princip funkční ekvivalentnosti. Na druhou stranu tradiční principy, například princip svobody formy, nabývají ve sféře elektronického obchodu nového významu.

„Forma, v níž se má uzavírat mezinárodní kupní smlouva, je a byla v rámci unifikačních snah vždy předmětem rozdílných názorů. [...] Základní problém spočívá v tom, zda je třeba ke vzniku platné mezinárodní kupní smlouvy vyžadovat písemnou formu či nikoliv. [...] Již při unifikačních pracích, které vyústily v přijetí haagských zákonů, byla otázka formy vždy předmětem střetů zastánců té či oné koncepce. Přes tyto rozdíly v názorech je třeba říci, že zásada neformálnosti mezinárodní kupní smlouvy našla svůj výraz jak v Jednotném haagském zákonu o mezinárodní koupi zboží (čl. 15), tak v Jednotném haagském zákonu o uzavírání smluv o mezinárodní koupi zboží (čl. 3).“³²⁹

---

³²⁸ HILL, s. 6.

³²⁹ KANDA, *Mezinárodní kupní smlouva*, s. 74-75.

Co se týká Vídeňské úmluvy, i v jejím případě bylo zakotvení zásady svobody formy aktuální. Při vypracování návrhu Vídeňské úmluvy poukázala Mezinárodní obchodní komora na důležitost ustanovení o nezávaznosti písemné formy, protože se velká část světového obchodu realizuje na základě dohod, které nejsou smlouvami v písemné formě.³³⁰ Základem pro zahrnutí odpovídajícího ustanovení bylo to, že se většina mezinárodních kupních smluv uzavírá pomocí moderních komunikačních prostředků, což není vždy doprovázeno písemnou smlouvou.³³¹

1. Forma smlouvy podle Vídeňské úmluvy

Pravidla Vídeňské úmluvy ohledně formy, zejména písemné, jsou obsaženy ve člancích 11 (smlouva nemusí být uzavřena nebo prokazována písemně), 12 (prohlášení podle článku 96), 13 (písemná forma zahrnuje telegram a dálnopis), 29 (změna nebo ukončení smlouvy v písemné formě) a 96 (prohlášení o neplatnosti ustanovení Úmluvy o svobodné formě). Jak již bylo uvedeno na jiném místě této práce, můžeme v samotném textu Úmluvy najít několik ustanovení potvrzujících, že Vídeňská úmluva je kompatibilní s elektronickým obchodem. Co se týká formy, jsou to čl. 11 a čl. 13. V čl. 11 je zakotvena zásada svobody formy. Podle názoru řady odborníků dovoluje rozšířený výklad čl. 13 zahrnout elektronické metody uzavírání smluv do definice písemné formy.

1.1 Zásada svobody formy

Princip svobody formy je jedním z klíčových principů Úmluvy. *Růžička* o tom píše: „Vídeňská úmluva vychází ve svém čl. 11 z neformálnosti kupní smlouvy, když stanoví, že smlouva o koupi nemusí být uzavřena nebo prokazována písemně a nevyžadují se u ní žádné jiné formální náležitosti; lze ji prokazovat jakýmkoli prostředky, včetně svědků.“³³² Podle jednoho ze soudů zásada svobody od formálních požadavků znamená, že v souladu s čl. 11 Úmluvy může

---

³³⁰ *Analysis of comments and proposals by Governments and international organizations on the draft Convention on Contracts for the International Sale of Goods, and on draft provisions concerning implementations, reservations and other final clauses prepared by the Secretary-General. A/CONF.97/9.* United Nations Conference on Contracts for the International Sale Of Goods. Vienna, 10 March-11 April 1980. Official Records. Documents of the Conference and Summary Records of the Plenary Meetings and of the Meetings of the Main Committees. UNITED NATIONS, New York, 1991. [Analiz zamečanj i predloženij pravitel'stv i međunarodnych organizacij po projektu konvencii o dogovorach međunarodnoj kupli-prodaži tovarov i po projektu položenij, kasajuščichsja osuščestvlenija, ogovorok i drugih zaključitel'nyh položenij. Podgotovlen geněral'nym sekretarem. Dokument A/CONF.97/9. // Konferencija Organizaciji Ob'jediněnyh nacij po dogovoram međunarodnoj kupli-prodaži tovarov. Vena, 10 marta— 11 aprelja 1980 goda. Oficial'nye otčety. Dokumenty Konferencii i kratkije otčety plenarnych zasedanij i zasedanij glavnyh komitetov. Organizacija Ob'jediněnyh Nacij, N'ju-Jork, 1981 god, s. 86] (dále citováno jako A/CONF.97/9).

³³¹ A/CONF.97/5, s. 22.

³³² RŮŽIČKA, s. 62.

být smlouva uzavřena, aniž by splňovala formalitu, aniž by byla dodržena písemná forma.³³³ *Getman-Pavlova* poukazuje na to, že požadavky na formu obsažené v Úmluvě berou v úvahu rozšířenou mezinárodní praxi neshazovat strany pevnými požadavky ohledně formy smlouvy.³³⁴

V současnosti je rozšířen názor, že by pojem „písemně“ měl zahrnovat elektronickou poštu a jiné elektronické prostředky komunikace, které mohou poskytnout čitelný záznam prohlášení.³³⁵ Na tomto místě je již patrné, nakolik jsou pojmy forma a prostředek propojeny.

Podle našeho názoru dovoluje znění čl. 11 aplikovat Úmluvu v případě elektronické komunikace bez řešení problematické otázky, zda má elektronická komunikace písemnou nebo ústní formu. „Požadavky na formu a případné výjimky jsou založeny na modelu ‚písemně nebo ústně‘. Osvobození od požadavků na formu znamená, že právní komunikace pomocí elektronických prostředků je platná. Úmluva tedy sleduje obecný trend, který lze pozorovat v mezinárodním právu, formulovat pravidla smluvního práva neutrálním způsobem co se týče prostředků.“³³⁶ Ve prospěch hypotézy, že autoři Úmluvy odstoupili od klasického rámce písemné a ústní formy, svědčí i text čl. 12, který zmiňuje jakoukoli jinou formu než písemnou.

Zásada svobody formy platí nejen pro samotnou smlouvu, ale i pro ostatní sdělení, která si strany vzájemně posílají. Podle komentáře *Schlechtriema* a *Schwenzer* jsou ostatní sdělení a prohlášení, která jsou upravována Úmluvou a nutná k uzavření smlouvy nebo jako reakce na překážky bránící plnění, rovněž osvobozena od požadavků na formu. „Čl. 11 výslovně neuvádí, že tato prohlášení jsou osvobozena od požadavků na formu, ale výklad Úmluvy v souladu s odst. 2 čl. 7 musí brát ohled na tuto zásadu, jelikož je to jedna ze zásad, jimiž se řídí Úmluva. V důsledku toho, pokud se strany nedohodnou jinak, je třeba vycházet z toho, že zásada stejně platí pro tato prohlášení a sdělení.“³³⁷

Například soudní praxe potvrzuje skutečnost, že Úmluvou není požadována žádná specifická forma pro přijetí nabídky. „Souhlas může být vyjádřen ústně nebo v písemném

---

³³³ *Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012, s. 84.

³³⁴ GETMAN-PAVLOVA, I.V. *Meždunarodnoje častnoje pravo: Učebnik*. – Moskva: Izd-vo Eksmo, 2005, s. 215 (dále citováno jako GETMAN-PAVLOVA).

³³⁵ LANDO, O. *A Vision of a Future World Contract Law: Impact of European and UNIDROIT Contract Principles*. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/lando3.html>.

³³⁶ SCHLECHTRIEM, SCHWENZER, s. 204.

³³⁷ SCHLECHTRIEM, SCHWENZER, s. 207-208.

prohlášení, nebo prostřednictvím chování“.³³⁸ Dokonce ani nemusí být přijetí učiněno stejnou formou, jakou byla učiněna nabídka.³³⁹

Zároveň je třeba vzít v úvahu čl. 29 Úmluvy. Podle čl. 29 písemná smlouva, která obsahuje ustanovení, že její změna nebo ukončení dohodou vyžaduje písemnou formu, může být takto změněna nebo ukončena jen při dodržení této formy. Jedinou výjimkou je to, že chování smluvní strany může pro ni vyloučit možnost dovolávat se tohoto ustanovení v rozsahu, v jakém druhá strana na něho spoléhala. Během diskusí k návrhu Úmluvy vyjádřil názor představitel Norska, že vidí určité problémy při praktickém provádění požadavku písemné formy ke všem menším následným změnám smlouvy.³⁴⁰ Představitel Singapuru nabízel vypracování obecnějších formulací, včetně oznámení a jiných sdělení³⁴¹, ale ve výsledku to nebylo zahrnuto do textu Úmluvy.

1.2 Písemná forma

I přesto, že zásada svobody formy dovoluje dospět k závěru, že je elektronická komunikace kompatibilní s Úmluvou, objevují se zde dva problémy. Za prvé, nehledě na zásadu svobody formy, Úmluva rozlišuje písemná a ústní sdělení. To znamená, že je nutné najít kritéria rozlišování písemných a ústních sdělení v případě elektronické komunikace. Za druhé, je to vztah mezi čl. 12 a elektronickou komunikací.

Smluvní strany se mohou dohodnout, že budou považovat elektronická sdělení za sdělení v písemné formě. „Podle jednoho ze soudů má v případě, že se strany dohodly na tom, co budou považovat za písemnou formu, priority tato dohoda.“³⁴² Soud sdělil, že je za účelem výkladu dohody mezi stranami nutné používat kritéria výkladu podle čl. 8 Úmluvy.³⁴³ Podle názoru Poradního sboru pro Vídeňskou úmluvu „pokud strany neomezily pojem písemnost, musí být použita presumpce, že elektronická komunikace je zahrnuta do toho pojmu. Tato presumpce

---

³³⁸ *Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012, s. 112.

³³⁹ KUBA, S. *Aplikace Vídeňské úmluvy ve sporu z kupní smlouvy*. Praha, 2011. Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, s. 23 (dále citováno jako KUBA).

³⁴⁰ A/CONF.97/9, s. 86.

³⁴¹ 7th meeting. Summary records of meetings of the First Committee (14 March 1980). United Nations Conference on Contracts for the International Sale of Goods. Vienna, 10 March-11 April 1980. Official Records. Documents of the Conference and Summary Records of the Plenary Meetings and of the Meetings of the Main Committees. UNITED NATIONS, New York, 1991. [7-oje zasedanje Pervogo komiteta (14 marta 1980 goda) // Konferencija Organizacij Objedinjenih nacija po dogovoram meždunarodnoj kupli-prodaži tovarov. Vena, 10 marta — 11 aprilja 1980 goda. Oficial'nye otčety. Dokumenty Konferencii i kratkije otčety plenarnych zasedanij i zasedanij glavnych komitetov. Organizacija Objedinjenih Nacij N'ju-Jork, 1981 god, s. 314.]

³⁴² Oberlandesgericht Innsbruck, Austria, 18 December 2007, anglický překlad dostupný z: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/071218a3.html>. In: *Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012, s. 90.

³⁴³ *Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012, s. 90.

může být posílena nebo oslabena v souladu se zvyklostí, na které se strany dohodly, a praxí, kterou mezi sebou zavedly (čl. 9 Úmluvy).³⁴⁴

Domníváme se, že pohled na elektronickou komunikaci vcelku jako na komunikaci v písemné formě, je povrchním a příliš zjednodušeným. Elektronické prostředky poskytují různé možnosti přenosu prohlášení. V různých případech může být takový přenos přirovnán k písemné nebo ústní formě. Ale nelze říct obecně, že by elektronická komunikace odpovídala písemné formě.

Takovou cestu zevšeobecnění si vybral nejen Poradní sbor, ale i někteří odborníci. „Moderní komunikační prostředky, zejména elektronické prostředky, které nebyly zamýšlené v rámci čl. 13, by měly být zahrnuty. Tento závěr je dosažen na základě zásady neformálnosti, obsažené v čl. 11, a extenzivního výkladu nebo analogického výkladu čl. 13. Judikatura ukazuje, že se na moderní prostředky v rámci Vídeňské úmluvy pohlíží jako na fakt komerčního života.“³⁴⁵ Při tom *Zuppi* poukazuje na to, že vědci projeví flexibilnější přístup a rozšířili pojetí písemných nástrojů v kontextu čl. 13 Vídeňské úmluvy o elektronické dokumenty teprve po uznání elektronického uzavírání smluv na vnitrostátní úrovni.³⁴⁶

Otázkou je, zda může být elektronická forma přirovnána k písemné formě na základě čl. 13 Úmluvy. Považujeme za nutné zmínit diskusi, která se otevřela v průběhu analýzy Vídeňské úmluvy v kontextu její aplikace na elektronický obchod. Dokument připravený UNCITRAL odkazuje na různé názory odborníků. Někteří odborníci tvrdí, že počítačové zprávy neodpovídají požadavkům písemné formy především proto, že tato metoda není doprovázena vytištěním zprávy. Jiní autoři s tím nesouhlasí a tvrdí, že se na elektronické zprávy (například spadající do působnosti vzorového zákona UNCITRAL o elektronickém obchodu) musí pohlížet jako na písemnou formu podle Úmluvy. Zdůvodňují svůj názor tím, že tato otázka není v Úmluvě přímo vyřešena, i když se Úmluvou upravuje, a že podle čl. 7 musí být vyřešena v souladu s obecnými zásadami, zejména v souladu se zásadou neformálnosti, která umožňuje široký výklad čl. 13.³⁴⁷

Jak již bylo řečeno na jiném místě této práce, čl. 13 stanovuje, že písemná forma zahrnuje telegram a dálnopis, a je tak základem pro terminologickou nejasnost v otázce, co je forma a co

³⁴⁴ CISG-AC Opinion no 1, Electronic Communications under CISG, 15 August 2003. Rapporteur: Professor Christina Ramberg, Gothenburg, Sweden. Opinion No. 1 on Electronic Communications under the CISG.

³⁴⁵ KROLL, S., MISTELIS, L., VISCASILLAS, P.P. (eds.). *UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG)*. Munich: Beck/Hart Publishing, 2011, s. 201-202.

³⁴⁶ ZUPPI, A.L. *The Parol Evidence Rule, International Electronic Documents and the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG)*. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/zuppi2.html>.

³⁴⁷ A/CN.9/WG.IV/WP.91, s. 14; EISELEN, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/eiselen1.html>.

je prostředek, která se potom prolíná i do literatury. Například *Coetzee* zaměřuje pojmy forma a prostředek a dospívá k následujícímu závěru. Vzhledem k tomu, že čl. 13 neobsahuje taxativní výčet alternativních forem komunikace, je možné pomocí analogického výkladu ještě více rozšířit obsah pojmu z pouhého zahrnutí dálnopisu a telegramu do elektronických zpráv.³⁴⁸ S tímto přístupem se setkáváme i v soudní praxi. Podle jednoho ze soudů, je definice písemné formy podle čl. 13 dostatečně flexibilní, aby se vztahovala i na e-maily a další elektronické prostředky komunikace.³⁴⁹

Charters odůvodňuje flexibilní výklad čl. 13 zdravým rozumem, syntaktickým přístupem, zejména použitím slovesa „zahrnuje“, a dospívá k závěru, že je podle čl. 13 vynechán papír a inkoust.³⁵⁰ Domníváme se, že závěr o vynechání papíru a inkoustu podle čl. 13 je nelogický a neodůvodněný. Čl. 13 naopak mluví o vytištění sdělení. Telegraf a dálnopis mají společnou vlastnost. Nezbytnou etapou přenosu sdělení pomocí těchto prostředků je jejich vytištění na papíru, i přesto, že se samotný přenos uskutečňuje v bezpapírové formě.

Je důležité pochopit, jaký smysl v kontextu daného článku má sloveso „zahrnuje“. „Výraz ‚zahrnuje‘ naznačuje, že nejsou z pojmu písemné formy vyloučeny i jiné moderní komunikační prostředky v písemné formě.“³⁵¹ Zdůrazňujeme, že se mluví o komunikačních prostředcích v písemné formě. Může to být zejména fax neuvedený v článku 13. Podle mnoha specialistů by měl být v otázce komunikace prostřednictvím faxu použit čl. 13. Jedná se o analogii s dálnopisem, přičemž fax představuje výsledek rozvoje technologie dálnopisu.³⁵² Jeden ze soudů rozhodující o tom, jestli odpovídá ukončení nájemní smlouvy prostřednictvím faxové zprávy požadavkům na písemnou formu, které obsahovalo rozhodné vnitrostátní právo, sdělil následující. Kdyby měla být použita Úmluva, faxová zpráva by stačila na základě čl. 13. Ale čl. 13 se použije jenom na mezinárodní kupní smlouvy a neměl by být použit na nájemní nebo jiné, nespojené s kupní smlouvou.³⁵³ Jeden arbitrážní soud také potvrdil, že změny smlouvy prostřednictvím faxu jsou platné.³⁵⁴ Fax má stejnou vlastnost jako telegraf a telex. Nezbytnou etapou přenosu sdělení je jejich vytištění na papíru.

---

³⁴⁸ COETZEE, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/coetzee.html>.

³⁴⁹ *Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012, s. 90.

³⁵⁰ CHARTERS, A.L. *Growth of the CISG with Changing Contract Technology: „Writing“ in Light of the UNIDROIT Principles and CISG-Advisory Council Opinion no. 1.* Zdroj: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/charters.html>.

³⁵¹ KANDA, *Úmluva OSN*, s. 24.

³⁵² Srov. KANDA, *Úmluva OSN*, s. 24.

³⁵³ *Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012, s. 90.

³⁵⁴ HILL, s. 20.

Vzniká otázka, zda pojem moderní komunikační prostředky v písemné formě zahrnuje i elektronickou poštu. Této diskutabilní otázce se věnuje *Frimmel*. „Protiargumentem k tezi o zachování písemné formy v případě e-mailu by mohl být zdánlivý a v dnešní době ovšem už překonaný rozdíl spočívající v tom, že telegraf, dálnopis i telefax umožňují seznámit se s obsahem právního úkonu, který je v nich zachycen, bez pomoci dalších technických zařízení. V případě e-mailu to ovšem možné není a ke zjištění jeho obsahu je nutné použít technické zařízení, konkrétně počítač. Zde je ovšem nutné upozornit na to, že tak jako v případě telegrafu, dálnopisu a telefaxu je možné i obsah e-mailu vytisknout na papír. U počítačových výtisků se jedná o bezprostředně smysly vnímatelné, hmotné reprodukce elektronicky uložených souborů, čímž se rozdíl mezi uvedenými elektronickými prostředky stírá.“³⁵⁵ Podle názoru *Frimmela* nic nebrání tomu, abychom na právní úkony učiněné prostřednictvím e-mailů pohlíželi jako na právní úkony učiněné písemnou formou.³⁵⁶ Nehledě na to, že se výzkum *Frimmela* týká české vnitrostátní právní úpravy, domníváme se, že argumenty použité autorem platí také v případě Vídeňské úmluvy.

Zuppi se domnívá, že je možné na písemný nástroj nahlížet jako na záznam slov v hmotné formě, vnímatelné pro lidské smysly. Elektronické dokumenty nepochybně spadají do této kategorie.³⁵⁷

Hill dospívá ve svém výzkumu k následující odpovědi na otázku, v čem spočívá cíl čl.13. „Článek 13 byl přidán, aby působil jako doplňující definice ke dvěma dalším článkům: odst. 2 čl. 21, dopis nebo jiná písemnost, obsahující pozdní přijetí nabídky, a odst. 2 čl. 29, písemná smlouva, která obsahuje ustanovení, že její změna nebo ukončení dohodou stran vyžaduje písemnou formu, může být takto změněna nebo ukončena jen při dodržení této formy. Cílem článku 13 je zdůraznit, že dálnopis a telegram jsou přijatelné metody změny smlouvy, a to i přesto, že Úmluva neobsahuje požadavky ohledně formy. Tento článek byl zahrnut pro zajištění toho, že dálnopis a telegram jsou média, která budou vždy splňovat požadavek písemné formy, protože jsou výslovně uvedena.“³⁵⁸ S tím souhlasíme. Zásada svobody formy se vztahuje na veškerá sdělení v rámci Vídeňské úmluvy, zároveň ale existují výjimky. Proto má definice

---

³⁵⁵ FRIMMEL, M. *Písemná forma právního úkonu a e-mail*. Dostupný z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=62154>.

³⁵⁶ FRIMMEL, M. *Elektronický obchod: právní úprava*. Praha: Prospektrum, 2002, s. 32 (dále citováno jako FRIMMEL).

³⁵⁷ ZUPPI, A.L. *The Parol Evidence Rule, International Electronic Documents and the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG)*. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/zuppi2.html>.

³⁵⁸ HILL, s. 15-16.

písemné formy význam nejen v případě smlouvy samotné, ale i v případě přijetí nabídky a změny smlouvy. V této části mluví *Hill* o formě.

V následující pasáži textu dává autorka do souvislosti čl. 13 a čl. 20. „Čl. 13 také odkazuje na řádné přijetí nabídky, jak je uvedeno v čl. 20. Zmínka o dálnopisu a telegramu zaznamenává dva hlavní body v čl. 20. Za prvé, telegram odpovídá dopisu v tom smyslu, že lhůta pro přijetí začíná běžet od okamžiku, kdy byl telegram předán k odeslání, dopis odeslán, nebo, není-li uvedeno datum, od data uvedeného na obálce. Za druhé, dálnopis je srovnatelný s telefonem nebo jiným prostředkem okamžité komunikace, v případě jeho použití začíná lhůta pro přijetí nabídky běžet od okamžiku, kdy dojde nabídka adresátovi. Zahrnutí těchto dvou médií, dálnopisu a telegramu, do čl. 13 je tak doplněno čl. 20.“³⁵⁹ Zde vidíme příklad toho, jak se v literatuře v důsledku zmínění prostředků komunikace v čl. 13 zaměňují pojmy prostředek a forma. V kontextu čl. 20 není řeč o formě, ale o prostředcích přenosu informací. Čl. 20 svým obsahem více souvisí s čl. 24 než s čl. 13.

Hahnkamper také pohlíží na telegraf a dálnopis z perspektivy prostředků komunikace, nikoliv formy. V době jejího vypracování bylo pojetí písemné komunikace rozšířeno Úmluvou o nejrychlejší prostředky předávání dokumentů, přístupné v té době: telegram a dálnopis.³⁶⁰ „Dálnopis a telegram byly vybrány v době přípravy Úmluvy jako vhodné způsoby urychlit komunikaci. Změny smlouvy často vyžadují rychlá rozhodnutí; dálnopis a telegram představovaly dvě nově dostupné metody to učinit.“³⁶¹

Oba autoři, *Hill* a *Hahnkamper*, jsou zaměřeni na vlastnosti telegrafu a dálnopisu jako prostředků komunikace a vnímají především rychlost přenosu zpráv. Protiargument nacházíme v čl. 20 Úmluvy. Čl. 20 nepokračuje v logice čl. 13 a vymezuje pojmy telegraf a dálnopis, které jsou v rámci čl. 13 projednávány společně. Základem pro toto vymezení je rychlost, tj. ta vlastnost, které se věnují ve svém výzkumu *Hill* a *Hahnkamper* a vidí jí jako společnou vlastnost telegrafu a dálnopisu. V odst. 1 čl. 20 je telegram přirovnáván k dopisu. Lhůta pro přijetí nabídky určená návrhatelem v telegramu nebo v dopisu počíná běžet od okamžiku, kdy je telegram podán k odeslání nebo od data uvedeného v dopise, a není-li takové datum uvedeno, od data uvedeného na obálce. Dále je nabídka odeslaná pomocí dálnopisu přirovnávána k nabídkám učiněným pomocí telefonu a jiných prostředků umožňujících okamžité sdělení. Lhůta pro přijetí nabídky určená návrhatelem telefonicky, dálnopisně nebo jinými prostředky umožňujícími

---

³⁵⁹ HILL, s. 16.

³⁶⁰ HAHNKAMPER, s. 151.

³⁶¹ HILL, s. 16.

okamžité sdělení začíná běžet od okamžiku, kdy nabídka dojde osobě, které je určena. Vídeňská úmluva jasně říká, že telegraf a dálnopis nejsou totožné co do rychlosti předávání zpráv.

Podle našeho názoru zde autoři nevěnují pozornost té vlastnosti telegrafu a dálnopisu, která by měla význam pro určení písemné formy. Rychlost nemá význam pro řešení otázky o formě. Je to vlastnost, která má užší souvislost s doručováním zpráv. Podle našeho názoru autoři Úmluvy zahrnuli telegraf a dálnopis do čl. 13 ne proto, že se chtěli odvolat na rychlost, ale na jinou společnou vlastnost. Účelem čl. 13 je zajistit, aby se na informace ve formě telegramu nebo dálnopisu pohlíželo jako na informace v písemné formě.³⁶² Daný článek nám říká, že prostředek komunikace jako takový neovlivňuje pojetí písemné formy. Cíl čl. 13 nespočívá ve vyjmenování prostředků. Daný článek poukazuje na to, že nosičem informací v případě písemné formy je papír, nezávisle na tom, pomocí jakých prostředků se zpráva předává.

Na základě výše uvedeného zastáváme názor, že podle Vídeňské úmluvy je kritériem písemné formy fixace sdělení na papíru. Při tom se přenos sdělení může uskutečnit pomocí elektronických prostředků. Vídeňská úmluva demonstruje konzervativní přístup k písemné formě. Právě v tom spočívá problém v případě použití elektronických komunikačních prostředků, které nepředpokládají vytištění zpráv. Interpretací ustanovení čl. 13 Vídeňské úmluvy *Zezulka* také došla k závěru, že elektronická podoba smlouvy není dle úmluvy CISG považována za písemnou formu.³⁶³

Na začátku probádání tématu o formě jsme mluvili o existenci dvou problémů, které je nutné vyřešit. První problém se týkal rozlišování písemných a ústních sdělení v případě elektronické komunikace. Druhý problém se dotýká souvislosti mezi čl. 12 a elektronickou komunikací. Podle čl. 12 ustanovení článku 11, článku 29 a částí II Úmluvy, jež připouštějí, aby uzavření smlouvy o koupi nebo dohoda o její změně nebo o zrušení nebo nabídka, její přijetí nebo jiný projev vůle stran se uskutečnily v jakékoli jiné formě než písemné, se nepoužijí, jestliže kterákoli strana má místo podnikání ve smluvním státě, který učinil prohlášení podle článku 96 této Úmluvy. Smluvní strany nemají právo se dohodnout na vyloučení nebo změně účinku tohoto článku.

Dané téma bylo podrobně prozkoumáno UNCITRAL v průběhu přípravných prací na Úmluvě o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace. „Podle výkladu některých vědců, jestliže má jedna strana místo podnikání ve státě, který učinil prohlášení podle čl. 96, je

---

³⁶² *Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu*, 2012, s. 90.

³⁶³ ZEZULKA, s. 169.

soudům zakázáno ignorovat požadavky ohledně formy. Soudy by měly brát v úvahu požadavky státu, který učinil toto prohlášení. Pokud souhlasíme s tímto názorem, znamená to, že možnost uzavřít nebo potvrdit smlouvu v elektronické formě závisí na vnitřním právu státu, který učinil prohlášení. Smlouvy v elektronické formě jsou tedy možné pouze v případě, pokud vnitřní právo státu připouští takovou svobodu formy.

Podle jiné skupiny vědců, důsledky prohlášení podle čl. 96 jsou poněkud jiné. Toto prohlášení nevede automaticky k použití požadavků na formu podle vnitřních právních předpisů státu, který prohlášení učinil. Co se týče formy práva, otázka o rozhodném se spíše řeší v souladu s normami mezinárodního práva soukromého, které mají být použity příslušným soudem. Pokud normy mezinárodního práva soukromého stanovují, že je rozhodným právo některého smluvního státu, který neučinil takové prohlášení, bude platit princip nepodřízení se požadavkům ohledně formy uvedený v čl. 11, a to navzdory skutečnosti, že jedna strana má své místo podnikání ve státě, který učinil prohlášení v souladu s čl. 96. V případě, že kolizní normy stanoví, že rozhodným je právo státu, který učinil prohlášení, musí být použity normy tohoto státu, týkající se požadavků na formu.

Výše uvedené argumenty naznačují, že mohou existovat případy, kdy i přes to, že musí být použita Úmluva, elektronické formy komunikace nebudou uznány jako právně platné. Nejúčinnějším způsobem, jak vyřešit tento problém, by bylo vzdání se různých prohlášení, udělaných v souladu s čl. 96, protože takové vzdání se umožní rozšířit zásadu svobody formy na všechny smlouvy o mezinárodní koupi zboží, na něž se vztahuje Úmluva.³⁶⁴

Dále byla analyzována souvislost mezi čl. 96 a čl. 13 Vídeňské úmluvy. „Konsensus o důsledcích čl. 13 v případech, kdy stát učinil prohlášení v souladu s čl. 96 o vyloučení čl. 11, dosažen nebyl. Někteří autoři zastávají ten názor, že vzhledem k tomu, že výhrady k čl. 13 nejsou přípustné, zajišťuje tento článek stav, ve kterém, a to i v těch případech, kdy rozhodným je právo státu, který učinil prohlášení, dálnopis a telegram, stejně jako zprávy v elektronické podobě, alespoň budeme-li vycházet z toho, že čl. 13 zahrnuje také tyto druhy zpráv, splňují požadavky daného státu ohledně formy.

Podle jiného názoru má čl. 13 více omezený rozsah. Platí pouze v případě, že sama Úmluva odkazuje na požadavek písemné formy. Pokud souhlasíme s tímto názorem, můžeme si být jisti, že zpráva v elektronické podobě bude vždy splňovat požadavky písemné formy. Je-li, například rozhodným vnitrostátní právo státu, který učinil prohlášení ohledně čl. 11 v souladu s

---

³⁶⁴ A/CN.9/WG.IV/WP.91, s. 13-14.

čl. 96, bude odpověď záviset na tom, zda se zpráva v elektronické podobě uznává za písemnou formu v souladu s vnitrostátním právem.³⁶⁵

Podíváme-li se na případ Ruské federace, která učinila výhradu podle čl. 96. Podle odst. 2 čl. 434 občanského zákoníku Ruské federace³⁶⁶, může být smlouva v písemné formě uzavřena prostřednictvím dopisů, telegramů, přeposílání zpráv pomocí dálkopisu, telefaxu a prostřednictvím přeposílání jiných dokumentů, včetně elektronických, předávají-li se dokumenty takovým kanálem, který dovoluje věrohodně zjistit, že dokument posílá smluvní strana. Elektronickým dokumentem, který je předáván kanály spojení, je informace připravená, odeslaná nebo uložena pomocí elektronických, magnetických, optických nebo obdobných prostředků. Výměna informací může probíhat v elektronické podobě a elektronickou poštou. Je-li možné věrohodně stanovit autorství elektronické zprávy, splňuje daná zpráva požadavek písemné formy. Jiná kritéria písemné formy se v tomto případě nevyžadují.

V ruské odborné literatuře se setkáváme s tímto názorem na elektronické dokumenty a písemnou formu: „Elektronické zprávy mohou být co do svých právních následků přirovnány k písemným dokumentům. Překážky tomu neexistují. [...] Je možné na ně pohlížet jako na písemné dokumenty za podmínky autentifikace, tj. potvrzení toho, že zpráva byla odeslána určitou osobou a text nebyl změněn.“³⁶⁷

Z toho vyplývá existence rozdílu v pojetí písemné formy a jejích funkcí podle ruské vnitrostátní právní úpravy a Vídeňské úmluvy v případě elektronické komunikace. Na rozdíl od Vídeňské úmluvy může být podle ruského práva elektronická zpráva uznána jako zpráva v písemné formě i přesto, že je v bezpapírové podobě.

Vrátíme-li se k otázce formy podle Vídeňské úmluvy v případě elektronické komunikace, všimneme si existence dvou směrů vývoje. Na jednu stranu umožňuje zásada svobody formy použití elektronických zpráv nehledě na to, jestli je považujeme za zprávy v písemné nebo ústní formě. Na druhou stranu, demonstruje Vídeňská úmluva poměrně konzervativní přístup v tom, co se týká vymezení písemné formy.

³⁶⁵ A/CN.9/WG.IV/WP.91, s. 14-15.

³⁶⁶ Гражданский кодекс Российской Федерации. Часть 1 от 30 ноября 1994г. №51-ФЗ // Собрание законодательства Российской Федерации. 1994. - №32. – ст. 3301.

³⁶⁷ ЗАЖИГАЛКИН, s. 8.

2. Forma smlouvy podle Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace

Otázce formy jsou věnovány čl. 8 a 9 Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace. Úprava formy podle této Úmluvy má jak společné, tak rozdílné vlastnosti ve srovnání s Vídeňskou úmluvou. Hlavní rozdíl spočívá v tom, že Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace přímo stanovuje platnost elektronických smluv. Podle odst. 1 čl. 8 Úmluvy zpráva nebo smlouva nemohou být uznány neplatnými jen proto, že jsou v elektronické formě. Ve srovnání s tím je otázka platnosti smluv vyloučena z působnosti Vídeňské úmluvy na základě čl. 4.

Zásadní společnou vlastností je princip svobody formy. Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace je založena na zásadě svobody formy, obsažené v Úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží.³⁶⁸ Podle odst. 1 čl. 9 Úmluvy není nutné, aby smlouva nebo zpráva měly určitou formu nebo byly prokazovány v určité formě. Zásada svobody formy platí pro všechny smlouvy spadající do působnosti Úmluvy.³⁶⁹ Při tom je nutné vzít v úvahu přístup k pojetí smlouvy podle dané Úmluvy. Pojem smlouva se v Úmluvě používá v širším smyslu a zahrnuje například rozhodčí smlouvy a jiné právně závazné dohody nehledě na to, jestli se obvykle označují jako smlouvy nebo ne.³⁷⁰

Co se týká definice zprávy, najdeme ji pod písm. a) čl. 4 Úmluvy. Zpráva znamená jakékoli prohlášení, deklaraci, žádost, oznámení nebo prosbu, včetně nabídky a jejího přijetí, které strany musí nebo chtějí udělat v návaznosti na uzavření nebo plnění smlouvy. Toto ustanovení poukazuje na to, že zásada svobody formy platí stejně jako i v případě Vídeňské úmluvy pro veškerou komunikaci v rámci Úmluvy.

Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace uznává, že požadavky na formu existují a mohou omezit schopnost stran zvolit si prostředky komunikace. V tomto bodě opět nacházíme potvrzení myšlenky, že pojmy forma a prostředek komunikace jsou vzájemně propojeny.

V odstavci 2 článku 9 Úmluvy je definován základní standard, kterému musí odpovídat elektronické zprávy pro splnění požadavku, aby informace byla uložena nebo předložena v písemné formě (nebo aby informace byly obsaženy v „dokumentu“ nebo na jiném papírovém

---

³⁶⁸ A/CN.9/WG.IV/WP.95, s. 24.

³⁶⁹ A/CN.9/WG.IV/WP.95, s. 24.

³⁷⁰ Explanatory note, 2007, s. 14.

nosiči).³⁷¹ Ustanovení odst. 2 čl. 9 Úmluvy zohledňuje případy, kdy může rozhodné právo požadovat, aby zpráva nebo smlouva měly písemnou formu, nebo stanovit určité důsledky nedodržení písemné formy. Vyžaduje-li se v případě zprávy nebo smlouvy písemná forma nebo jsou-li s nedodržáním písemné formy spojeny určité následky, daný požadavek je splněn v případě představení elektronické zprávy za předpokladu, že informace v ní obsažená je přístupná pro další použití. Dané řešení se opírá o analogické ustanovení obsažené ve vzorovém zákonu o elektronickém obchodu.

Připomeneme, že Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace vychází ze zásady funkční ekvivalentnosti. Přístupnost informací v elektronické zprávě pro další použití byla již dříve zakotvena coby kritérium písemné formy ve Vzorovém zákonu UNCITRAL o elektronickém obchodu. Poradní sbor pro Vídeňskou úmluvu navrhl tuto přístupnost jako jedno z kritérií písemné formy podle Vídeňské úmluvy v případě elektronické komunikace.

Při přípravě Úmluvy věnovala UNCITRAL pozornost funkcím, které obvykle realizují různé druhy písemné formy v podmínkách použití papírových dokumentů. Vnitrostátní právo vyžaduje písemnou formu z různých důvodů. Může to být:

- a) zachování hmotných důkazů o existenci a povaze záměru smluvních stran přijmout závazky;
- b) podpora lepšího pochopení důsledků uzavření smlouvy;
- c) zajištění toho, aby dokument byl veřejně přístupný k přečtení;
- d) zajištění toho, aby dokument nebyl změněn v průběhu času a trvale obsahoval záznam o transakci;
- e) možnost reprodukovat dokument, aby každá strana měla exemplář, obsahující stejná data;
- f) možnost ověření pravosti dat podpisem;
- g) sepsání dokumentu ve formě, přijatelné pro veřejné orgány a soudy;
- h) ujasnění záměru autora dokumentu v písemné formě a vytvoření záznamu o takovém záměru;
- i) možnost snadno uložit data ve hmotné podobě;
- j) usnadnění kontrolování a následného auditu pro účetní, daňové nebo regulační účely;

---

³⁷¹ Explanatory note, 2007, s. 50.

k) registrace zákonných práv a povinností v případech, kdy je písemná forma požadována pro uznání platnosti.³⁷²

Nabízí se otázka potenciální možnosti zohlednění všech nebo co nejvíce možných funkcí písemné formy v Úmluvě. K tomu se vyjádřil sekretariát UNCITRAL ve svém komentáři k Úmluvě. Účelem odst. 2 čl. 9 není stanovení požadavku, aby elektronické zprávy plnily veškeré možné funkce ve všech případech. Místo zohlednění konkrétních funkcí písemné formy, je čl. 9 založen na základní koncepci reprodukování a přečtení informací. Tato koncepce je vyjádřena v čl. 9 pomocí formulace, která obsahuje objektivní kritérium přístupnosti informací pro další použití.³⁷³

Vrátíme se k funkci písemné formy podle Vídeňské úmluvy, tj. prokázání zprávy nebo smlouvy. Otázkou je poměr pojmu prokázání sdělení nebo smlouvy podle Vídeňské úmluvy a pojmu použití podle Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace. Jako první se nabízí názor, že pojem použití je širší a zahrnuje prokázání sdělení nebo smlouvy. Podíváme-li se na komentář sekretariátu UNCITRAL k této otázce, zjistíme, že odpověď není tak jednoduchá.

Slovo použití znamená jak použití informací člověkem, tak i její zpracování počítačem.³⁷⁴ Pojem „další použití“ byl zvolen na rozdíl od pojmů dlouhověkost a neměnnost, které by stanovily příliš přísné požadavky, a na rozdíl od pojmu čitelnost, který by představoval příliš subjektivní kritérium. Dále se komentář věnuje přístupu k funkcím písemné formy a mluví o tom, že by zbytečně široký přístup nebyl účelným. Požadavky na písemnou formu jsou často kombinovány s jinými, samostatnými pojmy, jako jsou podpis a originál. Takové pojmy jako důkaz (dokazování nebo prokázání) a záměr stran přijmout závazky by měly souviset s obecnějšími otázkami spolehlivosti a ověření pravosti dat a neměly by být zahrnuty do definice písemné formy.

Na základě toho můžeme dospět k závěru, že pojem použití nezahrnuje prokázání zprávy nebo smlouvy, tudíž není takové prokázání zprávy nebo smlouvy funkcí písemné formy podle Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace na rozdíl od Vídeňské úmluvy. Znamená to, že se přístupy k funkcím písemné formy podle těchto dvou úmluv liší a tak se liší i kritéria písemné formy, založené na funkcích. Nemůžeme použít kritérium písemné formy podle Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace, tj. přístupnost informací pro

³⁷² Explanatory note, 2007, s. 50-51.

³⁷³ Explanatory note, 2007, s. 51.

³⁷⁴ Explanatory note, 2007, s. 51.

další použití, pro určení, zda je elektronická zpráva zprávou v písemné formě podle Vídeňské úmluvy. V případě Vídeňské úmluvy toto kritérium není relevantní.

Jak již bylo řečeno na jiném místě této práce, vztah Vídeňské úmluvy a Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace se řídí pravidlem „*lex specialis derogat generali*“, kde *lex specialis* představuje Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace. Avšak rozdílné přístupy k funkcím písemné formy podle těchto dvou úmluv mohou způsobit potíže při aplikaci pravidla „*lex specialis derogat generali*“ v praxi. Zatím není jasné, jak k tomu budou přistupovat soudy.

Shrnutí

Zásada svobody formy dovoluje aplikovat Vídeňskou úmluvu na jakoukoli formu komunikace včetně elektronické. Z hlediska formy představuje požadavek na písemnou formu překážku elektronickému obchodu. Vídeňská úmluva má konzervativní přístup k písemné formě. K řešení daného problému by měla na základě zásady funkční ekvivalentnosti přispět Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace. Ale vzhledem k tomu, že se přístupy úmluv k funkcím písemné formy liší, nemusí to řešení způsobit tak, jak se plánovalo při přípravných pracích. Požadavek písemné formy tudíž může i nadále zůstat překážkou elektronickému obchodu.

VI Uzavírání smlouvy

1. Uzavírání smlouvy podle Vídeňské úmluvy

Procesu uzavírání smlouvy se věnuje část II Vídeňské úmluvy. V tom, co se dané otázky týká, vychází úmluva z modelu nabídky a jejího přijetí. Podle čl. 23 je smlouva uzavřena okamžikem, kdy se přijetí nabídky stane účinným.

Definice nabídky je obsažena v odst. 1 čl. 14, podle kterého je nabídkou návrh na uzavření smlouvy určený jedné nebo několika určitým osobám, jestliže je dostatečně určitý a projevuje vůli navrhovatele, aby byl zavázán v případě přijetí. Návrh je dostatečně určitý, je-li v něm označeno zboží a jestliže výslovně nebo nepřímou stanoví množství a kupní cenu zboží nebo obsahuje ustanovení umožňující jejich určení. Co se týká podmínky určení návrhu určitým osobám, odst. 2 čl. 14 obsahuje doplňující ustanovení, podle něhož návrh, který není určen jedné nebo několika určitým osobám, se pokládá pouze za výzvu k podávání nabídek, ledaže osoba činící návrh jasně uvede opak. Podle odst. 1 čl. 18 přijetím je prohlášení učiněné osobou, které byla nabídka určena, nebo její jiné jednání naznačující její souhlas s nabídkou.

Úmluva obsahuje řadu ustanovení, která se týkají účinnosti nabídky a přijetí. Jak je uvedeno v odst. 1 čl. 15 působí nabídka od doby, kdy dojde osobě, které je určena. Podle odst. 2 čl. 18 se přijetí nabídky stává účinným v okamžiku, kdy vyjádření souhlasu dojde navrhovateli. Ústní nabídka musí být přijata ihned, ledaže z okolností vyplývá něco jiného.

V této části Úmluvy se několikrát setkáváme se zmínkou komunikačních prostředků. Odst. 2 čl. 18 obsahuje zmínku o komunikačních prostředcích, když stanovuje, že přijetí není účinné, jestliže vyjádření souhlasu nedojde navrhovateli v době, kterou určil, a není-li tato doba určena, v rozumné době s přihlédnutím k okolnostem obchodu, včetně rychlosti sdělovacích prostředků, které navrhovatel použil. Podle odst. 1 čl. 20 lhůta pro přijetí nabídky určená navrhovatelem v telegramu nebo v dopisu počíná běžet od okamžiku, kdy je telegram podán k odeslání nebo od data uvedeného v dopise, a není-li takové datum uvedeno, od data uvedeného na obálce. Lhůta pro přijetí nabídky určená navrhovatelem telefonicky, dálnopisně nebo jinými prostředky umožňujícími okamžité sdělení začíná běžet od okamžiku, kdy nabídka dojde osobě, které je určena. Podle čl. 24 nabídka, prohlášení o přijetí nebo jakýkoli jiný projev vůle dojde osobě, které jsou určeny, když jsou jí sděleny ústně nebo jsou doručeny jakýmkoli jiným způsobem jí do vlastních rukou, do jejího místa podnikání nebo na její poštovní adresu, nebo, nemá-li místo podnikání nebo poštovní adresu, do jejího bydliště (sídla). Kromě toho, v této části

obsahuje úmluva ustanovení o zrušení, odvolání a odmítnutí nabídky, o pozdním přijetí a zpětvzetí přijetí, které také úzce souvisí s doručením sdělení.

„Normy zakotvené v ustanoveních Úmluvy se připravovaly především pro úpravu případů, kdy se smlouva uzavírá cestou nabídky a jejího přijetí. Tyto případy nezahrnují všechny možné metody dosažení dohody. Případné komplikace vznikají v případech, kdy může být nezbytný dlouhý proces komunikace mezi stranami a není možné vycházet z tradiční analýzy nabídky a přijetí. Podle názoru představitelů jedné z právních škol nespadají dohody dosažené bez výslovné nabídky a jejího přijetí do oblasti působnosti Úmluvy, a proto by měly být regulovány na základě aplikovatelného vnitrostátního práva. [...] Nicméně podle většiny komentátorů se Úmluva týká i těch dohod, které byly dosaženy bez použití tradičního schématu ‚nabídka – přijetí‘. Skutečnost, že nejsou výslovně uvedeny v Úmluvě, není způsobena tím, že jsou z její působnosti vyloučeny, ale spíše tím, že autoři Úmluvy nepovažovali za nutné zkoumat je konkrétně a řešit další problémy, které mohou nastat v procesu přípravy vhodných formulací pro takové dohody. Takže jako každá jiná otázka, na kterou se Úmluva vztahuje, přičemž ji přímo neupravuje, bude se otázka, zda existuje dohoda, a to i při absenci jasné nabídky nebo přijetí, řešit v souladu s odst. 2 čl. 7 na základě obecných zásad, na nichž je Úmluva založena.“³⁷⁵

2. Elektronická smlouva

Elektronická smlouva je od začátku devadesátých let hojně diskutovaným tématem. Názor, který převládá v právní vědě v současné době, spočívá v tom, že elektronické smlouvy nejsou radikálně odlišné od papírových smluv.

Odborníci se na toto téma dívají z různých úhlů pohledu. Někteří poukazují na to, že povaha občanských a obchodních vztahů není ovlivňována komunikačními prostředky. Podle Šelepiny používání elektronických prostředků k zachycení informací o právně významných úkonech nemění povahu občanskoprávních vztahů a právních skutečností.³⁷⁶ Koščík zastává názor, že právní jednání činěná elektronickou formou se ve svých náležitostech neliší od jiných právních jednání činěných jinými prostředky.³⁷⁷ Paperno píše, že použití síťové komunikace v

³⁷⁵ A/CN.9/WG.IV/WP.91, s. 16.

³⁷⁶ ŠELEPINA, Je. A. *Pravovye aspekty elektronogo dokumentooborota: Avtoreferat dissertacii na soiskaniye učennoj stěpeni kandidata juridičeskich nauk*. Special'nost' 12.00.03 - Graždanskoje pravo; predprinimatěl'skoje pravo; semejnoje pravo; meždunarodnoje častnoje pravo. Moskva, 2007, s. 7.

³⁷⁷ KOŠČÍK, s. 14.

tradičních občanských a obchodních vztazích zásadně nemění jejich strukturu, obsah nebo právní povahu.³⁷⁸ Řada odborníků se shoduje v tom, že elektronická výměna dat má vliv jen na formu, v níž se dané vztahy budují.³⁷⁹ Experti Mezinárodní obchodní komory dokonce zcela zpochybnili použití pojmu elektronické uzavírání smluv pro vytváření smluv pomocí elektronických nebo datových zpráv. Ve skutečnosti se mnohé smlouvy uzavírají současně na základě ústních a písemných dohod, telefaxů, e-mailů a kontaktů přes internet.³⁸⁰

Dále je možné se na elektronickou smlouvu podívat z pohledu fungování principů smluvního práva v elektronickém prostředí. *Mik* zastává názor, že základní pravidla zůstávají stejná. Představa, že elektronické transakce jsou nějak odlišné a že tradiční principy smluvního práva neplatí v kyberprostoru, je mylná.³⁸¹ Podle *Hill* zůstávají obchodní zásady stejné, i když se médium mění.³⁸² *Davidson* píše, že většina právních problémů spojených s využitím elektronického obchodování může být uspokojivě vyřešena za pomoci standardních právních zásad.³⁸³ Právní úprava elektronických obchodů se co do své podstaty neliší od právní úpravy jiných obchodů a samozřejmě vychází ze stejných právních principů, na kterých stojí závazkové právo obecně.³⁸⁴

S konkrétnější právní úpravou je spjata další perspektiva pohledu na elektronické smlouvy. Právní jednání ve své podstatě zůstávají nezměněna a musí být regulována právními normami o vztazích odpovídajícího typu (koupě a prodej, přeprava, pronájem atd.).³⁸⁵ Podle *Frimmela* „právní vztahy vznikající v oblasti elektronického obchodu se řídí, tak jako jiné právní vztahy, právní úpravou vyplývající z obecně závazných právních předpisů. Případná specifika tzv. elektronického obchodu nejsou ani tak specifiky právními, jako spíše věcnými. To

---

³⁷⁸ PAPERNO, s. 7.

³⁷⁹ ZAŽIGALKIN, s. 10; KOSTJUК, I.V. *Гражданско-правовое регулирование электронной торговли*. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Специальность 12.00.03 - Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право. Kazan', 2007, s. 13.

³⁸⁰ *Legal aspects of electronic commerce. Electronic contracting: provisions for a draft convention*. Comments by the International Chamber of Commerce. Note by the Secretariat. United Nations Commission on International Trade Law. Working Group on Electronic Commerce. Thirty-ninth session. New York, 11-15 March 2002. A/CN.9/WG.IV/WP.96. [Komissija Organizaciji Ob'jediněnných Nacij po pravu meždunarodnoj trgovli. Rabočaja grupa po elektronnoj trgovle. Tridcat' děvjataja sessija. N'ju-Jork, 11-15 marta 2002 goda. Pravovye aspekty elektronnoj trgovli. Elektronnoje zaključenije dogovorov: položenija dlja projekta konvencii. Kommentarii Meždunarodnoj trgovoj palaty. Zapiska Sekretariata. Dokument A/CN.9/WG.IV/WP.96, s. 6] (dále citováno jako A/CN.9/WG.IV/WP.96)

³⁸¹ MIK, s. 3.

³⁸² HILL, s. 19.

³⁸³ DAVIDSON, A. *The Law of Electronic Commerce*. Melbourne: Cambridge University Press, 2012, s. 2.

³⁸⁴ SMEJKAL, s. 347.

³⁸⁵ ZAŽIGALKIN, s. 10.

neznamená, že by nevznikaly specifické problémy, ty je však možné vcelku uspokojivě vyřešit za použití stávající právní úpravy.³⁸⁶

Co se týká specifických problémů, je nezbytné dodat, že podle hodnocení odborníků „elektronické smlouvě ne vždy vyhovuje tradiční rámec smluvního práva“³⁸⁷. Důvodem jsou určitá specifika elektronického prostředí. Při elektronickém uzavírání smluv se můžeme setkat se třemi specifickými vlastnostmi. Jsou to rychlost (moderní technologie umožňují uzavírat smlouvy okamžitě), automatizace a možnost šíření informací mezi neurčitým počtem osob.

Potřeba zohlednit tyto specifické vlastnosti vedla k vytvoření svérázného, takřkajíc dvojitého pohledu na elektronické uzavírání smluv. Z jedné strany je princip uzavírání smluv elektronicky ve své podstatě stejný jako „klasický“.³⁸⁸ Z druhé strany „je nepochybně obtížnější aplikovat model ‚nabídka a její přijetí‘ v případě webových stránek a kliknutí, než v případě formalizované výměny papírových dokumentů. Je také poměrně nesnadné definovat okamžik uzavření smlouvy v případě komunikace mezi zákazníkem a serverem. V tomto případě je obtížné uplatňovat zásady, které vznikaly v kontextu poštovní komunikace. Tyto potíže však neznamenají, že je nutná změna právních zásad nebo úprava smluvního práva. [...] Smluvní právo může přijmout technologické změny bez potřeby vytvoření zvláštních pravidel, domněnek nebo paralelních režimů.“³⁸⁹

V průběhu přípravy Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace Mezinárodní obchodní komora vyjádřila názor, že je důležité zamezit tomu, aby mezinárodní obchodní společenství nabylo dojmu, že elektronické uzavírání smluv se podstatně liší od uzavírání smluv pomocí jiných prostředků. „Je nepochybné, že ve spojení s internetem mohou vznikat specifické otázky, které dříve neměly obdoby. Nepochybné je také to, že se mezinárodní obchod v průběhu mnoha let s ohromující rychlostí a pragmatismem přizpůsoboval jiným technologickým inovacím bez nutnosti revize jeho základních principů“.³⁹⁰

---

³⁸⁶ FRIMMEL, s. 13.

³⁸⁷ KIDD, D.L. Jr., DAUGHTREY, W.H. Jr. *Adapting Contract Law to Accommodate Electronic Contracts: Overview and Suggestions*. 26 Rutgers Computer and Technology Law Journal 215 (2000). Dostupný z: http://cyber.law.harvard.edu/ilaw/Contract/Kidd_Full.html.

³⁸⁸ HAJNÝ, <http://www.epravo.cz/top/clanky/umluva-o-uzavirani-smluv-prostredky-elektronicke-komunikace-21829.html>.

³⁸⁹ MIK, s. 12.

³⁹⁰ *Legal aspects of electronic commerce. Electronic contracting: provisions for a draft convention*. Comments by the International Chamber of Commerce. Note by the Secretariat. United Nations Commission on International Trade Law. Working Group IV (Electronic Commerce). Forty-first session. New York, 5-9 May 2003. A/CN.9/WG.IV/WP.101. [Komissija Organizacij Ob'jediněnych Nacij po pravu meždunarodnoj trgovli. Rabočaja grupa IV (Elektronnaja trgovlja). Sorok pervaja sessija. N'ju-Jork, 5-9 maja 2003 goda. Juridičeskije aspekty

Zároveň s tím je právo stále častěji konfrontováno s požadavky na úpravy elektronických smluv. Mezinárodní právo se musí přizpůsobit a zajistit stejnou jistotu a předvídatelnost elektronických smluv jako smluv na papíru.³⁹¹ Daný požadavek je zakotven i na úrovni Evropské unie. Podle odst. 1 čl. 9 směrnice o elektronickém obchodu musí členské státy zajistit, aby jejich právní řády umožňovaly uzavírání smluv elektronickou cestou. Členské státy zejména zajistí, aby právní úprava platná pro uzavírání smluv nebránila používání elektronických smluv ani nevedla k tomu, že tyto smlouvy budou, z důvodu uzavření elektronickou cestou, zbaveny právních účinků a platnosti.³⁹²

Dalším pojmem, který je těsně spojen s pojmem „elektronická smlouva“, je elektronické uzavření smlouvy. Elektronické uzavření smlouvy, neboli uzavření smlouvy pomocí elektronických komunikačních prostředků, je jednou ze zásadních otázek v kontextu použití Vídeňské úmluvy v elektronickém prostředí. Pracovní skupina UNCITRAL, zabývající se elektronickým obchodem, pojem elektronické uzavírání smluv v rámci svých diskusí často používala, ale nedefinovala ho. Pojem se používal v případě vytváření smluv pomocí elektronických zpráv nebo datových zpráv podle písm. a) čl. 2 Vzorového zákona UNCITRAL o elektronickém obchodu.³⁹³

V souladu s čl. 11 Vzorového zákona UNCITRAL o elektronickém obchodu v kontextu uzavírání smlouvy, pokud se strany nedohodnou jinak, nabídka a přijetí nabídky mohou být vyjádřeny pomocí datových zpráv. V případě, že se při uzavření smlouvy používají datové zprávy, tato smlouva nemůže být neplatná z důvodu použití datové zprávy. Účelem těchto ustanovení je podpora mezinárodního obchodu poskytnutím větší právní jistoty v tom, co se týče uzavírání smluv elektronickými prostředky.³⁹⁴

Co se týká Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace, pojem smlouva se v Úmluvě používá v širším smyslu a zahrnuje například rozhodčí smlouvy a jiné právně závazné dohody nehledě na to, jestli se obvykle označují jako smlouvy nebo ne.³⁹⁵ Podle jednoho z vyslovených názorů Úmluva neříká nic o pravidlech uzavírání smluv.³⁹⁶ „Úmluva

---

elektronnoj trgovli. Elektronnoje zaključenije dogovorov: položenija dlja projekta konvencii. Kommentarii Meždunarodnoj trgovoj palaty. Zapiska Sekretariata. Dokument A/CN.9/WG.IV/WP.101, s. 4].

³⁹¹ HILL, s. 5.

³⁹² Zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32000L0031&qid=1457733470242&from=CS>

³⁹³ A/CN.9/WG.IV/WP.95, s. 5.

³⁹⁴ UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce with Guide to Enactment 1996 with additional article 5 bis as adopted in 1998. UNITED NATIONS. New York, 1999. [Tipovoj zakon JuNSITRAL ob elektronnoj trgovle i Rukovodstvo po prinjatiju, 1996 god. Organizacija Ob'jediněnyh Nacij, N'ju-Jork, 2006, s. 46].

³⁹⁵ Explanatory note, 2007, s. 14.

³⁹⁶ MALEK, s. 39-40.

neřeší žádné hmotně právní otázky týkající se uzavírání smluv nebo práva a povinnosti smluvních stran ze smlouvy uzavřené elektronickou cestou. Mezinárodní smlouvy se obvykle řídí vnitrostátními právními předpisy, s výjimkou několika málo druhů smluv, na které se aplikují unifikované právní normy, jako například kupní smlouva, která spadá do působnosti Vídeňské úmluvy. Proto se při přípravě Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace UNCITRAL snažila zabránit vzniku dvou různých režimů smluv: unifikovaného režimu pro elektronické smlouvy na základě nové úmluvy a nejednotného režimu pro uzavírání smluv jinými prostředky. Současně s tím si UNCITRAL byla vědoma toho, že přísné rozdělení technických a hmotněprávních otázek v souvislosti s elektronickým obchodem není vždy možné a žádoucí.³⁹⁷

V písm. a) čl. 4 a v čl. 11 mluví Úmluva o nabídce a jejím přijetí. Svědčí to ve prospěch teorii, že i tato Úmluva vychází především z modelu nabídky a jejího přijetí. Zmiňování nabídky a přijetí se vysvětluje tím, že Úmluva musela nabídnout praktická řešení problémů souvisejících s používáním elektronických komunikačních prostředků při uzavírání smluv. Vzhledem k tomu nestačilo pouhé potvrzení zásady funkční rovnocennosti a bylo nutné zahrnout řadu hmotněprávních ustanovení [...]. Příklady ustanovení, ve kterých jsou technické normy svázané s hmotněprávními, jsou čl. 10 (čas a místo odeslání a přijetí elektronických zpráv), čl. 11 (výzvy k podání nabídek) [...]. Tato ustanovení se v maximální možné míře zaměřují na specifické otázky využití elektronických zpráv a nechávají hmotné aspekty jiným režimům, jako je například Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží.³⁹⁸

Vzorový zákon UNCITRAL o elektronickém obchodu obsahuje na rozdíl od Úmluvy ustanovení o uzavírání smlouvy. Účelem těchto ustanovení je podpora mezinárodního obchodu poskytnutím větší právní jistoty v tom, co se týče uzavírání smluv elektronickými prostředky.³⁹⁹ Vzorový zákon tak, jako Vídeňská úmluva, vychází z modelu nabídky a jejího přijetí. V souladu s čl. 11 Vzorového zákona v kontextu uzavírání smlouvy, pokud se strany nedohodnou jinak, nabídka a přijetí nabídky mohou být vyjádřeny pomocí datových zpráv. V případě, že se při uzavření smlouvy používají datové zprávy, tato smlouva nemůže být neplatná z důvodu použití datové zprávy.

---

³⁹⁷ Explanatory note, 2007, s. 28.

³⁹⁸ Explanatory note, 2007, s. 28.

³⁹⁹ UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce with Guide to Enactment 1996 with additional article 5 bis as adopted in 1998. UNITED NATIONS. New York, 1999. [Tipovoj zakon JuNSITRAL ob elektronnoj trgovle i Rukovodstvo po prinjatiju, 1996 god. Organizacija Ob'jediněnyh Nacij, N'ju-Jork, 2006, s. 46].

Jak již bylo řečeno na jiném místě této práce, spočívá hlavní cíl právní úpravy elektronického obchodu na mezinárodní úrovni především v odstranění překážek. Platí to v plné míře i v případě Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace. „Cíl práce UNCITRAL spočíval v odstranění právních překážek, které vznikají v mezinárodních transakcích v důsledku nesouladu právních norem v této oblasti na mezinárodní úrovni. Vzniká otázka, zda jsou tyto bariéry charakteristické pouze pro uzavírání smluv elektronickými prostředky nebo se vztahují na všechny typy praxe uzavírání obchodních smluv na mezinárodní úrovni.“⁴⁰⁰

Mezinárodní obchodní komora se vyslovila, že právní otázky by měly být zahrnuty do úmluvy bez ohledu na médium, pomocí kterého se uzavírají smlouvy.⁴⁰¹ Je to dáno tím, že praktické obtíže, které vznikají v souvislosti s uzavřením elektronických smluv, jsou v mnoha případech spojeny ne s prostředky elektronické komunikace, ale s procesem uzavírání jakékoliv mezinárodní smlouvy bez ohledu na to, zda je nebo není elektronická.⁴⁰²

Zastáváme názor, že vznik a rozvoj možnosti uzavřít smlouvu elektronicky má mnohostranný vliv na mezinárodní obchod. Za prvé, elektronický obchod vyvolal vznik nových problémů, které dříve neexistovaly. Jedná se například o použití elektronických agentů pro uzavírání smluv. Za druhé, použití elektronických komunikačních prostředků podtrhlo nutnost řešení již existujících problémů. Týká se to vymezení nabídky a výzvy k podání nabídek, což souvisí s využitím internetu a především webových stránek pro sdělení obchodních informací, které v určitých případech mohou být hodnoceny jako nabídky podle Vídeňské úmluvy. Za třetí, ve světle technického pokroku zcela jinak vyzněly znovu položené otázky, které, jak se dříve zdálo, již měly své odpovědi. Týká se to především rozdílu písemných a ústních sdělení. Aplikace Vídeňské úmluvy má tudíž určitá specifika v případě uzavření smlouvy elektronicky.

3. Automatizace

Automatizace představuje společně s rychlostí a možností šířit informace mezi neurčitým počtem osob jednu ze specifických vlastností elektronického obchodu. Problém automatizovaného uzavírání smluv byl předmětem více článků, publikovaných v devadesátých letech během počátečního okouzlení elektronickým obchodem a teoretickým zmatkem, který ho

---

⁴⁰⁰ A/CN.9/WG.IV/WP.96, s. 5.

⁴⁰¹ A/CN.9/WG.IV/WP.96, s. 6.

⁴⁰² A/CN.9/WG.IV/WP.96, s. 6.

doprovázel.⁴⁰³ V právní vědě již vznikla určitá metodologie, na základě které se k danému tématu přistupuje. Automatizace je zde pojmána jako nezávislost počítačů nebo jiných prostředků na lidské vůli a je konfrontována s projevem úmyslu fyzické osoby. Z hlediska tohoto přístupu by analýza automatizace v kontextu uzavírání smluv vypadala následovně.

Na jedné straně bývají pojmy „projev vůle“ a „úmysl“ tradičně spojeny s rozhodováním člověka.⁴⁰⁴ Na druhé straně „[...] v poslední době se klasičtí naprogramovaní roboti častěji mění v tzv. elektronické agenty, kteří disponují podobnými vlastnostmi jako lidé, kupříkladu inteligencí, samostatností nebo schopností vlastní aktivity.“⁴⁰⁵ Jednání těchto elektronických agentů je založeno jak na jejich vlastní zkušenosti, tak na znalosti, která vyplývá z jejich naprogramování pro příslušné odvětví, ve kterém fungují.⁴⁰⁶ Základní vlastnosti elektronických agentů je nezávislost jejich jednání na fyzické osobě, která je uvedla do chodu.⁴⁰⁷ V případě použití technologie jako náhrady lidské interakce při uzavírání smluv vzniká otázka, kdo nebo co je smluvní stranou: osoba, která naprogramovala počítač nebo elektronický agent, který sdělil prohlášení nutné pro uzavření smlouvy.⁴⁰⁸

Pokud bychom se v rámci problematiky automatizace drželi výše zmíněné metodologie, bylo by nyní na místě uvést názory na kvalifikaci právního jednání elektronických agentů, které se v právní vědě vytvořily. Z. Kučera analyzuje tři takové názory.⁴⁰⁹ Podle prvního z nich je právní jednání elektronického agenta plně přičitatelné subjektu, za který tento agent jedná.⁴¹⁰ Podle druhé koncepce je zapotřebí považovat elektronické agenty za samostatné právní entity.⁴¹¹ Podle třetí koncepce lze elektronické agenty považovat za zmocněnce fyzické či právnické osoby, v jejímž jméně jednají.⁴¹² Podle Z. Kučery umožňuje stávající právní prostředí pouze

---

⁴⁰³ MIK, s. 4.

⁴⁰⁴ ANDERSEN, M.B. *Electronic Commerce: A Challenge to Private Law?* Dostupný z: <http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/biblio/andersen8.html>.

⁴⁰⁵ WEITZENBOECK, M. E. *Electronic Agents and the Formation of Contracts*. 2001 In: *International Journal of Law and Information Technology*, Vol. 9 No. 3, s. 204-234. In: KUČERA, Z. *Přeshraniční aspekty soukromoprávních deliktů v kyberprostoru*. Praha, 2014. Disertační práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, s. 26.

⁴⁰⁶ NORVIG, P., RUSSELL, S. J. *Artificial intelligence: a modern approach*. Upper Saddle River: Prentice Hall, 1995. ISBN 0-13-103805-2, s. 2. In: KUČERA, s. 27.

⁴⁰⁷ KUČERA, s. 27.

⁴⁰⁸ VERZONI, s. 19.

⁴⁰⁹ KUČERA, s. 27-28.

⁴¹⁰ LEROUGE, J. F. *The use of electronic agents questioned under contractual law: Suggested solutions on a European and American Level*. In: *The John Marshall Journal of Computer & Information Law*, Vol. XVIII No. 2, Winter 2000, s. 403ff In: KUČERA, s. 27.

⁴¹¹ BALKE, T., EYMANN, T. *The Conclusion of Contracts by Software Agents in the Eyes of the Law*. In: PADGHAM, PARKERS, MÜLLER, PARSONS (eds). *Proceedings of 7th International Conference on Autonomous Agents and Multiagent Systems (AAMAS 2008)*. Estoril. Vol. 2. 2008, s. 773. In: KUČERA, s. 27.

⁴¹² FISCHER, J. *Computers as Agents: A Proposed Approach to Revised U.C.C. Article 2*. *Indiana Law Journal*. 1997, vol. 72, issue 2. In: KUČERA, s. 28.

jediný výklad, a to, že jednání elektronických agentů včetně jednání deliktního je plně přičitatelné subjektu, za který jednají či který je k takovému jednání naprogramoval.⁴¹³

Tento závěr je možné podpořit jednak názorem UNCITRAL, jednak odkazy na obdobné názory odborníků. Podle UNCITRAL platí jako obecné pravidlo, že odpovědnost za důsledky používání jakéhokoli nástroje nese osoba, která tento nástroj používá, protože nástroj sám o sobě není schopen samostatného a nezávislého projevu vůle. Odpovědnost za počítačovou zprávu nese osoba (fyzická či právnická), jejíž jménem byl naprogramován počítač.⁴¹⁴ „V určitých případech mohou subjekty k projevu své vůle použít různé počítače včetně různých druhů automatů. Činnost všech těchto počítačů či technicky přenosných prostředků se stává neoddelitelnou součástí projevu vůle toho subjektu, který je ve své činnosti používá.“⁴¹⁵

V odborné literatuře a v dokumentech UNCITRAL se setkáváme s důkazy toho, že téma elektronických agentů bylo projednáváno ještě v období přípravy Vzorového zákona UNCITRAL o elektronickém obchodu, přijatého v roce 1996.⁴¹⁶ Tehdy byl vysloven obecný názor, že počítač by se neměl stát subjektem jakýchkoliv práv nebo povinností. Fyzická nebo právnická osoba, jejíž jménem byl počítač naprogramován, by měla nést odpovědnost za všechny zprávy vytvořené elektronickou výpočetní technikou.⁴¹⁷ Zároveň je v literatuře poukázáno na to, že Vzorový zákon definuje „původce“ a „adresáta“ datových zpráv jako osoby.⁴¹⁸ Další potvrzení toho, že automatizovaný systém není subjektem jakýchkoliv práv nebo povinností, nacházíme v ustanovení písm. b) odst. 2 čl. 13 Vzorového zákona. Ve vztazích mezi sestavitelem a adresátem datových zpráv je datová zpráva zprávou sestavitele, jestli byla odeslána informačním systémem naprogramovaným sestavitelem pro automatické fungování.

Od okamžiku přijetí Vzorového zákona a formování tohoto přístupu uplynulo dvacet let, během kterých se komunikační prostředky intenzivně rozvíjely. Může to vyvolat pochybnosti, zda uvedený přístup UNCITRAL platí i dnes. Analýza Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace a dokumentů k ní jednoznačně ukazuje, že přístup UNCITRAL platí i v současné době. Podle odst. g) čl. 4 Úmluvy je automatizovaný systém zpráv chápán jako počítačový program nebo elektronické nebo jiné automatické prostředky, které se používají k

---

⁴¹³ KUČERA, s. 28.

⁴¹⁴ Explanatory note, 2007, s. 69-70.

⁴¹⁵ JEHLIČKA, O., ŠVESTKA, J. a kol.: *Občanský zákoník. Komentář*, 4 vydání. Praha: C.H. Beck, 1997, s. 122. In: FRIMMEL, s. 22.

⁴¹⁶ VERZONI, s. 19; A/CN.9/WG.IV/WP.91, s. 7.

⁴¹⁷ A/CN.9/WG.IV/WP.91, s. 7.

⁴¹⁸ VERZONI, s. 19.

iniciování operace nebo odpovědi na datovou zprávu nebo činu zcela nebo částečně bez prohlížení nebo zásahu jakékoli fyzické osoby pokaždé, když systém zahajuje jakoukoli transakci nebo připravuje odpověď. Úmluva tudíž nepohlíží na automatizovaný systém jako na subjekt, ale jako na nástroj. Podle komentáře UNCITRAL je potřeba zamezit chybné interpretaci, která by umožnila udělení práv a povinností automatizovanému systému nebo počítači.⁴¹⁹

Na základě výše uvedeného dospíváme k závěru, že v současné době je vhodné přistupovat k používání automatizovaných systémů pro uzavírání smluv jako k dílčímu případu aplikace elektronických prostředků komunikace.

Účelem dané disertační práce není analýza problematiky právní subjektivity elektronických agentů. Vídeňská úmluva neobsahuje definici smluvní strany a otázka toho, kdo je smluvní stranou a může-li vystupovat jako smluvní strana počítač, musí být řešena podle kolizních norem. Daná záležitost tedy nespadá do předmětu zkoumání této práce. Cílem naší práce je probádání oblasti aplikace Vídeňské úmluvy v případě použití automatizovaných systémů pro uzavírání mezinárodních kupních smluv.

První otázka v daném kontextu, na kterou odborníci hledají odpověď, byla formulována následovně. Může to, že Vídeňská úmluva nepředpokládá použití automatizovaných systémů, znamenat, že smlouvy uzavřené takovým způsobem nespádají do působnosti Úmluvy?⁴²⁰ Takto postavená otázka se nezdá být zcela přesnou a korektní. To, že Vídeňská úmluva nepředpokládá použití automatizovaných systémů, není skutečností, ale subjektivním názorem. Automatizované systémy nejsou v Úmluvě výslovně zmiňovány. Pokud pohlížíme na automatizované systémy jako na nástroj, tak je otázka o úpravě automatizovaného uzavírání smluv podle Úmluvy dílčím aspektem otázky o kompatibilitě Úmluvy a prostředků elektronické komunikace. Tudíž otázka, na kterou hledáme odpověď, zní: jsou automatizované systémy pro uzavírání smluv kompatibilní s Vídeňskou úmluvou?

Než se pokusíme najít odpověď na tuto otázku, zastavíme se u odpovědi, vztahující se k původní otázce. „Použití Úmluvy není závislé na tom, jestli se procesu uzavření smlouvy účastní fyzická osoba, ale vyžaduje, aby se prodávající (nebo automatizovaný systém pod jeho kontrolou) a kupující (nebo automatizovaný systém pod jeho kontrolou) nacházeli ve smluvních státech nebo aby měla být aplikována Úmluva.”⁴²¹ Podle daného názoru není použití automatizovaného systému kritériem působnosti Úmluvy, s čímž zcela souhlasíme, protože

---

⁴¹⁹ Explanatory note, 2007, s. 70.

⁴²⁰ MAZZOTTA, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/mazzotta3.html>.

⁴²¹ MAZZOTTA, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/mazzotta3.html>.

Vídeňská úmluva má jiná kritéria působnosti. Nesouhlasíme s tím, že by umístění automatizovaných systémů mělo rozhodný význam pro určení mezinárodní povahy smlouvy. Jak již bylo uvedeno na jiném místě této práce, počítače se nemusí nutně nacházet ve stejném místě, kde mají strany bydliště nebo místo podnikání.⁴²² Podle odst. 4 čl. 6 Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace tvoří umístění zařízení a technických prostředků pro podporu informačního systému samo o sobě místo podnikání.

Co se týká otázky kompatibility automatizovaných systémů pro uzavírání smluv a Vídeňské úmluvy, odborníci a UNCITRAL se shodují v názoru, že automatizované systémy jsou kompatibilní s Úmluvou na základě čl. 6. Daný článek výslovně umožňuje stranám vytvářet vlastní pravidla a odst. 1 čl. 9 Úmluvy zavazuje strany dodržovat pravidla, na kterých se dohodly.⁴²³ Podle vyjádření UNCITRAL by smluvní strany měly mít možnost volně užívat jakýkoliv automatizovaný komunikační systém.⁴²⁴ Později UNCITRAL ještě jednou potvrdila tento názor, tentokrát v komentáři k Úmluvě o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace.⁴²⁵

Další otázka je spojena s platností smluv uzavřených pomocí automatizovaných systémů. V tomto kontextu je nutné připomenout, že se podle čl. 4 Vídeňská úmluva nedotýká platnosti smlouvy nebo kteréhokoli jejího ustanovení nebo jakékoli zvyklosti. Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace může představovat určitou podporu v otázce platnosti smlouvy uzavřené pomocí automatizovaných systémů. Podle čl. 12 Úmluvy nemůže být smlouva uzavřená takovým způsobem uznána za neplatnou jen na základě toho, že žádná fyzická osoba neprohlížela nebo nezasahovala do každé operace, uskutečněné automatizovaným systémem.

4. Nabídka na uzavření smlouvy

Při práci na Úmluvě o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace dospěla UNCITRAL k závěru, že existují dvě pravidla týkající se uzavírání smluv, která mohou být považována za zcela nezbytná pro zajištění větší právní jistoty v případě elektronických smluv. Prvním je pravidlo, které umožňuje stranám přesně určit okamžik uzavření smlouvy.

---

⁴²² BRIDGE, FAWCETT, HARRIS, s. 498.

⁴²³ MALEK, s. 64.

⁴²⁴ A/CN.9/WG.IV/WP.91, s. 7.

⁴²⁵ Explanatory note, 2007, s. 69.

Druhé pravidlo se týká úmyslu strany být vázána, při tom se rozlišuje mezi nabídkou a výzvou k podání nabídek.⁴²⁶

Právní odborníci přišli s názorem, že není snadné u transakcí přes internet používat pevná kritéria, která by stanovila, co lze považovat za nabídku a co je třeba vykládat jako výzvu k podání nabídek na uzavření smlouvy.⁴²⁷ Je poukazováno na složitost situace v případě, kdy strany nabízejí zboží a služby prostřednictvím webových stránek. Zde vyvstává otázka, do jaké míry jsou strany nabízející zboží a služby přes otevřené, obecně přístupné komunikační sítě, například webové stránky na internetu, vázány reklamními informacemi, zveřejněnými takovým způsobem.⁴²⁸ Tato otázka vyvolává diskuzi již od vzniku internetu.

Kvalifikace webových stránek jako závazných nabídek má své pro a proti. Pro mluví například právní jistota. Jako argument proti je možné uvést odpovědnost prodávajícího za plnění všech objednávek potenciálně neomezeného počtu kupujících. Bylo dohodnuto, že by měl být chráněn prodávající, který s omezenými zásobami nabízí zboží na internetu. Argumentovalo se také tím, že jakékoli jiné rozhodnutí by bylo proti podnikatelské praxi, protože společnosti, které nabízejí zboží na internetu, obvykle uvádějí na svých webových stránkách, že nejsou těmito inzeráty vázány.⁴²⁹ Webové stránky se zpravidla obrací na neurčitý okruh osob. Tato skutečnost je hlavním argumentem proti tomu, aby se na webovou stránku obecně pohlíželo jako na návrh na uzavření smlouvy.⁴³⁰

Podle odst. 1 čl. 14 Vídeňské úmluvy představuje nabídku návrh na uzavření smlouvy určený jedné nebo několika určitým osobám. „Nabídka (oferta) je jednostranným projevem vůle určité osoby vůči jedné nebo více určitým osobám, kterým projevuje úmysl, že chce uzavřít smlouvu toho obsahu, který v nabídce označila.“⁴³¹ Čl. 14 Úmluvy obsahuje podstatná kritéria, kterým musí návrh odpovídat, aby ho bylo možné považovat za nabídku. Návrh musí být určen jedné nebo několika určitým osobám, musí být dostatečně určitým (návrh je dostatečně určitý, je-li v něm označeno zboží a jestliže výslovně nebo nepřímou stanoví množství a kupní cenu zboží nebo obsahuje ustanovení umožňující jejich určení) a

---

⁴²⁶ A/CN.9/WG.IV/WP.95, s. 15.

⁴²⁷ A/CN.9/WG.IV/WP.95, s. 16.

⁴²⁸ Explanatory note, 2007, s. 65.

⁴²⁹ Komissija Organizaciji Ob'jediněnných Nacij po pravu meždunarodnoj trgovli. Rabočaja grupa IV (Elektronnaja trgovlja). Sorok vtoraja sessija. Vena, 17–21 nojabrja 2003 goda. Pravovye aspekty elektronnoj trgovli. Elektronnoje zaključenje dogovorov: spravočnaja informacija. Zapiska Sekretariata. Dokument A/CN.9/WG.IV/WP.104/ Add. 1, s. 3-4.

⁴³⁰ FRIMMEL, s. 57.

⁴³¹ KANDA, *Mezinárodní kupní smlouva*, s. 79.

projevovat vůli navrhovatele, aby byl zavázán v případě přijetí. Tato kritéria se používají bez ohledu na to, pomocí jakých komunikačních prostředků je návrh sdělován.

V případě elektronického obchodu je z hlediska určitosti nabídky volba formy komunikace irelevantní. Při použití elektronické formy komunikace nevznikají s tímto základním prvkem nabídky žádné další problémy ve srovnání s jinými formami komunikace.⁴³²

Pravidla určení úmyslu a jeho výkladu jsou stanovena ve čl. 8 Vídeňské úmluvy. Při určování úmyslu strany nebo významu, který by prohlášení nebo chování přikládala rozumná osoba, se vezme náležitý zřetel na všechny rozhodné okolnosti případu, včetně jednání o smlouvě, praxe, kterou strany mezi sebou zavedly, zvyklostí a následného chování stran (odst. 3 čl. 8 Úmluvy). Jako příklad naznačení úmyslu být vázán se uvádí zobrazení na internetové stránce zbývajících zásob.⁴³³ Příkladem jsou také nabídky stálým zákazníkům, nabídky s časovým limitem pro odpověď, výzva k platbě v souvislosti s určitým návrhem nebo závazek dodat zboží za mimořádně výhodnou cenu do určitého data.⁴³⁴

S projevem vůle uzavřít smlouvu je spjata otázka o používání automatizovaných systémů pro uzavírání smluv. Na použití automatizovaných systémů je možné nahlížet jako na možné kritérium pro rozlišení mezi závaznou nabídkou a návrhem jednání. „V právní vědě se nabízelo rozlišovat mezi webovými stránkami, nabízejícími zboží nebo služby pomocí interaktivních aplikací, a těmi, které nevyužívají interaktivní aplikace. Pokud stránka obsahuje jenom informace o společnosti a její produkci a veškeré kontakty s potenciálními zákazníky se uskutečňují mimo elektronické prostředí, v takovém případě se téměř neliší od klasické reklamy. Interaktivní prostředky mohou poskytovat možnost vést jednání a uzavírat smlouvy (a v případě virtuálního zboží také možnost okamžitého plnění smlouvy). V tomto případě může být nabídka považována za nabídku do vyprodání zásob, nikoli za výzvu k podání nabídek na uzavření smlouvy.“⁴³⁵

Argument proti chápání interaktivní webové stránky jako závazné nabídky je skutečnost, že závaznost nemůže záviset na míře interaktivity webové stránky, a interaktivní vzhled neznamená, že podmínky návrhu jsou jisté a kompletní.⁴³⁶ Naopak, nabídkou může být sdělení

⁴³² Srov. A/CN.9/WG.IV/WP.91, s. 17.

⁴³³ SCHLECHTRIEM, SCHWENZER, s. 273.

⁴³⁴ Commentary on the UN Convention of the International Sale of Goods (CISG). Second Edition (in translation). Edited by P. SCHLECHTRIEM. Translated by G. Thomas. C.H. Beck, Munchen, 1998, s. 112.

⁴³⁵ Explanatory note, 2007, s. 66.

⁴³⁶ MIK, s. 6.

na „pasivních“ webových stránkách, které vyžadují dodatečné kroky pro kontaktování prodávajícího a nemusí umožnit vznik smlouvy on-line.

Povaha prostředků používaných stranami nebyla uznána jako kritérium závazné nabídky podle Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace. Ačkoliv Úmluva uznává automatizované systémy (čl. 12), ve čl. 11 vysvětluje: skutečnost, že jedna ze stran nabízí používání interaktivních prostředků by neměla vyvolat domněnku, že daná strana měla v úmyslu být zavázána.⁴³⁷

Projev vůle musí být učiněn takovým způsobem, že z něho je patrná vážná vůle uzavřít smlouvu.⁴³⁸ Domníváme se, že to platí nehledě na použité komunikační prostředky. „Pro stanovení právního účinku musí být analyzován obsah prohlášení, nikoliv způsob jeho přenosu. Na webové stránky je třeba pohlížet stejně jako na jakýkoli jiný projev vůle.“⁴³⁹ Volba elektronických prostředků komunikace neovlivňuje úmysl uzavřít smlouvu.

Jak jsme již zmínili, návrh musí být určen jedné nebo několika určitým osobám, aby ho bylo možné považovat za nabídku podle čl. 14 Vídeňské úmluvy. Nabídka může být určena konkrétní osobě s uvedením jejího jména (firmy) nebo osobě, která má určité vlastnosti, i když navrhovatel neví, která osoba je má.⁴⁴⁰ Inzerát nebo katalog zboží určeného k prodeji, odeslané poštou daným adresátům, chápáme jako určené osobám určitým. Tentýž inzerát nebo katalog, zaměřený na široký okruh osob, nebude pojímán jako adresován určitým osobám.⁴⁴¹

Podle odst. 2 čl. 14 Vídeňské úmluvy se návrh, který není určen jedné nebo několika určitým osobám, pokládá pouze za výzvu k podávání nabídek, ledaže osoba činící návrh jasně uvede opak. „V případě pochybností je návrh neurčité skupině osob pozváním k jednání. Platí to pro [...] rozhlasové a televizní vysílání, [...], nabídky‘ neurčité skupině osob přes internet, teletext nebo minitel [...]“⁴⁴²

V právní literatuře se vyskytuje postoj, že registrace na webových stránkách může být způsobem určení osob, kterým je návrh na uzavření smlouvy určen. Myslitelné je například

---

⁴³⁷ Explanatory note, 2007, s. 15.

⁴³⁸ KANDA, *Mezinárodní kupní smlouva*, s. 79.

⁴³⁹ MIK, s. 6.

⁴⁴⁰ KUČER, A. N. *Zaključenje dogovora v sootvetstvii s Venskoj konvencijej OON o dogovorach meždunarodnoj kupli-prodaži tovarov*. Dissertacija na soiskanije učenoj stěpeni kandidata juridičeskich nauk. Special'nost' 12.00.03 - Graždanskoje pravo; predprinimatěl'skoje pravo; semejnoje pravo; meždunarodnoje častnoje pravo. Moskva, 2002, s. 38 (dále citováno jako KUČER).

⁴⁴¹ A/CONF.97/5, s. 23.

⁴⁴² Commentary on the UN Convention of the International Sale of Goods (CISG). Second Edition (in translation). Edited by Peter SCHLECHTRIEM. Translated by G. Thomas. C.H. Beck. Munchen, 1998, s. 112.

vymezení pro registrované zákazníky nebo používání personalizovaných webových stránek; tento účel by mohla splnit i přístupová ochrana pomocí hesla.⁴⁴³ „Za těchto podmínek by bylo [...] třeba nahlížet na to jako na návrh na uzavření smlouvy určený konkrétní osobě, příp. osobám.“⁴⁴⁴ „V případě, kdy se zákazník přihlásí do interaktivního objednávkového systému, návrh bude určen konkrétní osobě [...]. Od toho okamžiku by tyto návrhy měly být považovány za nabídky za předpokladu, že jsou velmi specifické, určeny pro registrované uživatele a umožňují okamžité objednání.“⁴⁴⁵

Na tyto případy lze pohlížet i jinak. „Tyto případy by také měly být klasifikovány jako výzvy k podávání nabídek, protože předkladatel nabídky nemůže určit potenciální osobu k registraci a registrace nebo přihlášení probíhá bez speciálních požadavků a obvykle se může uskutečnit během několika minut.“⁴⁴⁶

UNCITRAL se rozhodla, že na základě zásady neutrality se nemůže řešení pro on-line transakce lišit od řešení, které se aplikuje v obdobných případech při použití papírových dokumentů.⁴⁴⁷ „Pokud má být pravidlo odst. 2 čl. 14 Úmluvy přeneseno do elektronického prostředí, tak musíme na společnost, propagující své zboží a služby přes internet nebo jinou otevřenou síť, pohlížet jako na společnost nabízející návštěvníkům svých stránek možnost podávat nabídky na uzavření smlouvy. Nabídka zboží nebo služeb přes internet tudíž nepředstavuje prima facie zavazující nabídku.“⁴⁴⁸

Odst. 2 čl. 14 Vídeňské úmluvy se stal základem pro ustanovení čl. 11 Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace. Podle čl. 11 návrh na uzavření smlouvy, odeslaný prostřednictvím jedné nebo více elektronických zpráv, které nejsou určeny jedné nebo několika konkrétním stranám, ale jsou obecně přístupné osobám používajícím informační systémy, včetně návrhů, které využívají interaktivní aplikace pro objednávání přes dané informační systémy, by měl být považován za výzvu k podání nabídek na uzavření smlouvy, ledaže by v něm byl jasně uveden úmysl strany, podávající návrh, být vázána v případě přijetí.

Dané ustanovení úmluvy se stalo středem pozornosti a následně i terčem poměrně ostré kritiky. Kritizující názory se opírají především o to, že Úmluva o uzavírání smluv prostředky

---

⁴⁴³ FRIMMEL, s. 57.

⁴⁴⁴ ZEZULKA, s. 54.

⁴⁴⁵ POLANSKI, s. 6.

⁴⁴⁶ MALEK, s. 26.

⁴⁴⁷ Explanatory note, 2007, s. 65.

⁴⁴⁸ Explanatory note, 2007, s. 66.

elektronické komunikace nedefinuje výzvu k podávání nabídek⁴⁴⁹ a neobsahuje kritéria rozlišení nabídky a výzvy k podávání nabídek⁴⁵⁰. Kromě toho kritika poukazuje na teoretickou nesprávnost předpokladu, že webové stránky představují výzvu k jednání.⁴⁵¹ Toto ustanovení je založeno na omylu, že všechny webové stránky jsou inzeráty. Tato mylná představa vychází z případů, kdy webové stránky zobrazovaly nesprávné informace o cenách a prodávající byl povinen prodat své zboží za nesprávnou, silně zvýhodněnou cenu.⁴⁵²

Zcela jiné řešení v porovnání s Úmluvou přináší nový český občanský zákoník. Podle odst. 1 § 1732 občanského zákoníku právní jednání směřující k uzavření smlouvy je nabídkou, pokud obsahuje podstatné náležitosti smlouvy tak, aby smlouva mohla být uzavřena jeho jednoduchým a nepodmíněným přijetím, a pokud z něho plyne vůle navrhovatele být smlouvou vázán, bude-li nabídka přijata. Podle výkladu *Davidovové* to platí i v případě elektronického obchodu, tj. „prezentace zboží s uvedením její ceny a možnosti objednání takového zboží je považována za ofertu za předpokladu, že obsahuje veškeré podstatné náležitosti smlouvy tak, aby mohla být uzavřena jednoduchým a nepodmíněným přijetím, pokud z prezentace plyne vůle podnikatele provádějícího e-business být smlouvou vázán.“⁴⁵³ Podle slov *Davidovové* občanský zákoník „tedy vyřešil základní problém, a sice zda může být nabídka učiněna neurčitým osobám“⁴⁵⁴.

Důležité je ještě ustanovení odst. 2 § 1732 občanského zákoníku, podle něhož návrh dodat zboží nebo poskytnout službu za určenou cenu učiněný při podnikatelské činnosti reklamou v katalogu nebo vystavením zboží je nabídkou s výhradou vyčerpání zásob nebo ztráty schopnosti podnikatele plnit.

Ve světle daného ustanovení českého občanského zákoníku se ustanovení Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace jeví jako zastaralý ochranný mechanismus, který neodpovídá bleskové rychlosti elektronického obchodu, protože protahuje proces uzavření smlouvy minimálně o jeden krok. Může to být vnímáno jako ochranný mechanismus proti počítačovým chybám, které představují vedlejší účinek automatizace, jak to hodnotí *Mik*.⁴⁵⁵

---

⁴⁴⁹ MALEK, s. 26.

⁴⁵⁰ POLANSKI, s. 6.

⁴⁵¹ MIK, s. 6.

⁴⁵² MIK, s. 6; Viz případ společnosti „Kodak“. Jean Eaglesham, *A Troubled Deal on the Internet*, FIN. TIMES, Feb. 11, 2002. In: HILL, s. 1.

⁴⁵³ DAVIDOVOVÁ, s. 70.

⁴⁵⁴ DAVIDOVOVÁ, s. 70.

⁴⁵⁵ MIK, s. 6.

Z určitého úhlu pohledu je možné ustanovení čl. 11 Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace vnímat jako zásah do zásady svobody vůle nebo dokonce činění překážek mezinárodnímu obchodu. Autoři úmluvy tady vycházejí ze své vlastní představy o úmyslu smluvních stran, které nemusí odpovídat realitě.

Příprava Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace představovala možnost prozkoumat danou problematiku tak, aby byl ve výsledku v Úmluvě zakotven přístup, který by více odpovídal povaze elektronického obchodu. Úmluva by mohla zakotvit ustanovení, obdobné ustanovení § 1732 českého občanského zákoníku. Avšak bylo rozhodnuto pro jiné řešení, které v podstatě opakuje ustanovení odst. 2 čl. 14 Vídeňské úmluvy. UNCITRAL vycházela z absence úmyslu strany být vázána nabídkou v případě zveřejnění informací takovým způsobem, který tyto informace zpřístupňuje širokému publiku. Dokonce se mluvilo i o tom, že to platí i v případě, když jsou informace určeny konkrétní skupině zákazníků. UNCITRAL se rozhodla, že vzhledem k zásadě technologické neutrality se řešení v případě použití elektronických prostředků nesmí lišit od toho řešení, které se aplikuje v obdobných případech při použití papírových dokumentů.⁴⁵⁶ Jak z toho vyplývá, pracovní skupina UNCITRAL, zabývající se elektronickým obchodem a zodpovědná za práci na Úmluvě, nehledala nové řešení, nýbrž se zaměřila na přizpůsobení odpovídající normy Vídeňské úmluvy k aplikaci na elektronický obchod. Přizpůsobení se projevilo v použití nové terminologie a v uznání toho, že volba elektronických prostředků komunikace je irelevantní pro hodnocení návrhu jako nabídky.

Ze znění čl. 14 Vídeňské úmluvy je také možné dovodit závěr, že je volba elektronických prostředků komunikace irelevantní z hlediska podstatných kritérií, kterým musí návrh odpovídat, aby ho bylo možné považovat za nabídku. Jako i v případě určení mezinárodní povahy smlouvy, setkáváme se tady s tím, že použití elektronických prostředků komunikace nemá vliv na hodnocení situace z právního hlediska.

Podle názoru *Mazzotty* splnění všech podmínek podle čl. 14 nestačí, protože jako nabídka začíná návrh působit od doby, kdy dojde adresátovi.⁴⁵⁷ Jak vyplývá z čl. 24 Vídeňské úmluvy nabídka dojde osobě, které je určena, když je jí sdělena ústně nebo je doručena jakýmkoli jiným způsobem jí do vlastních rukou, do jejího místa podnikání nebo na její poštovní adresu, nebo, nemá-li místo podnikání nebo poštovní adresu, do jejího bydliště (sídla). A tím

---

⁴⁵⁶ Explanatory note, 2007, s. 65.

⁴⁵⁷ MAZZOTTA, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/mazzotta3.html>.

přecházíme k probádání problematiky odeslání a doručení zpráv podle Vídeňské úmluvy v případě elektronické komunikace.

5. Doručení elektronických zpráv

Doručení elektronických zpráv je podobně hojně diskutovaným tématem jako forma a je ve stejné míře důležité pro pochopení elektronického obchodu. Je to dáno tím, že veškerá komunikace smluvních stran v průběhu uzavření smlouvy podle Vídeňské úmluvy souvisí s doručením zpráv. S časem doručení zpráv je spojen okamžik uzavření smlouvy. Podle závěru UNCITRAL je pravidlo, které umožňuje stranám přesně určit okamžik uzavření smlouvy, zcela nezbytné pro zajištění větší právní jistoty v případě elektronických smluv.

5.1 Doručení podle Vídeňské úmluvy

Co se týká Vídeňské úmluvy, podle čl. 23 je smlouva uzavřena okamžikem, kdy se přijetí nabídky stane účinným. Ustanovení ohledně účinnosti přijetí najdeme v čl. 18 Úmluvy a v rámci problematiky elektronické komunikace nás bude zajímat přijetí podle odst. 2 čl. 18, zejména pak pojmy „dojit“ a „ústní“. Podle odst. 2 čl. 18 se přijetí nabídky stává účinným v okamžiku, kdy vyjádření souhlasu dojde navrhovateli. Ústní nabídka musí být přijata ihned, ledaže z okolností vyplývá něco jiného.

Určení okamžiku doručení elektronických zpráv bude mít význam v návaznosti i na jiné situace podle Části II Úmluvy. Patří sem určení okamžiku, od kterého působí nabídka podle odst. 1 čl. 15, zrušení nabídky podle odst. 2 čl. 15, odvolání nabídky podle čl. 16, odmítnutí nabídky a její zánik podle čl. 17, pozdní přijetí podle čl. 21, zpětvzetí přijetí podle čl. 22. V obecnějším smyslu se bude jednat o doručení zpráv podle odst. 24 Úmluvy. Podle odst. 24 Úmluvy nabídka, prohlášení o přijetí nebo jakýkoli jiný projev vůle dojde osobě, které jsou určeny, když jsou jí sděleny ústně nebo jsou doručeny jakýmkoli jiným způsobem jí do vlastních rukou, do jejího místa podnikání nebo na její poštovní adresu, nebo, nemá-li místo podnikání nebo poštovní adresu, do jejího bydliště (sídla).

Hlavní otázka, která zde vyvstává, spočívá v tom, jak aplikovat ustanovení Vídeňské úmluvy v případě elektronické komunikace. *Mik* zastává názor, že je v případě elektronického

obchodu obtížné uplatňovat zásady, které vznikaly v kontextu poštovní komunikace.⁴⁵⁸ V odborné literatuře se setkáváme s názorem, že problém spočívá v tom, že se digitální zprávy na rozdíl od zpráv v papírové podobě nepřeosílají jako hmotné předměty.⁴⁵⁹ Jak poznamenává *Mowbray*, skutečnost, že v případě elektronické komunikace neexistuje hmotná podoba zpráv, jakou představuje dopis nebo telegram, jejichž doručení lze snadno rozpoznat, a že komunikace probíhá v kyberprostoru, způsobuje obtíže při určení času a místa odeslání a doručení zpráv.⁴⁶⁰

Pracovní skupina UNCITRAL zabývající se elektronickým obchodem si položila otázku, zda může být čl. 24 Vídeňské úmluvy aplikován v případě elektronických prostředků komunikace, aniž by to vyvolalo problémy. Podle názoru pracovní skupiny může být čl. 24 aplikován bez problémů a dokonce může být obecným vzorem i v případě elektronického prostředí. Je jenom zapotřebí vysvětlit pojem „dojít“ v kontextu elektronické komunikace. Pracovní skupina nabízí pro řešení této otázky použití čl. 15 Vzorového zákona UNCITRAL o elektronickém obchodu.⁴⁶¹

Ustanovení Vzorového zákona o doručení zpráv se opírá o pojem „informační systém“. Podle odst. f) čl. 2 „informační systém“ znamená systém pro přípravu, odeslání, přijetí, uchovávání a jiné zpracování datových zpráv. Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace používá totožný pojem. Autoři Úmluvy chtěli zahrnout do tohoto pojmu celé spektrum technických prostředků, které se používají pro výše uvedené účely. V závislosti na podmínkách konkrétní situace můžeme pod pojmem informační systém rozumět síť spojení nebo elektronickou poštovní schránku nebo fax.⁴⁶²

Vzorový zákon rozlišuje informační systémy uvedené a neuvedené adresátem jako systém pro doručení datových zpráv. S tím souvisí úprava třech různých situací podle odst. 2 čl. 15 Vzorového zákona. V případě, jestli adresát uvedl informační systém a zpráva byla odeslána do daného systému, je doručení zprávy spojeno s okamžikem jejího vstupu do informačního systému adresáta. V případě, jestli adresát uvedl systém, ale zpráva byla odeslána do jiného jeho informačního systému, bude zpráva považována za doručenu v okamžiku, kdy zpráva byla vyvolána adresátem ze systému. Třetím případem je situace, kdy adresát neuvedl konkrétní informační systém pro doručení zpráv. V tomto případě bude doručení zprávy spojeno s okamžikem jejího vstupu do jakéhokoliv informačního systému adresáta.

---

⁴⁵⁸ MIK, s. 12.

⁴⁵⁹ ANDERSEN, M.B. *Electronic Commerce: A Challenge to Private Law?* Dostupný z: <http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/biblio/andersen8.html>.

⁴⁶⁰ MOWBRAY, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/mowbray.html>.

⁴⁶¹ A/CN.9/WG.IV/WP.91, s. 17-18.

⁴⁶² Explanatory note, 2007, s. 39-40.

Vysvětlením pojmu „dojít“ se také zabývá stanovisko č. 1 Poradního sboru. Podle stanoviska tento pojem souvisí s okamžikem, kdy elektronická zpráva dorazila na server adresáta. Důležitou podmínkou při tom je to, že adresát souhlasil s obdržením elektronické komunikace daného typu, formátu a na dané adrese. Podle stanoviska č. 1 ohledně čl. 15 Úmluvy, může být nabídka, i když je neodvolatelná, zrušena, dorazí-li zrušení na server adresáta dříve nebo současně s nabídkou. Nabídka může být odvolána, přijde-li odvolání na server adresáta nabídky dříve, než odeslal přijetí. Na základě komentáře Poradního sboru k čl. 17 Úmluvy, podle které nabídka, i když je neodvolatelná, zaniká, jakmile navrhovateli dojde její odmítnutí, v případě elektronické komunikace nabídka zaniká, jakmile odmítnutí přijde na server navrhovatele. Podle Poradního sboru představuje obtížnost z koncepčního hlediska to, že adresát nemusí být fyzicky přítomen na místě, kam je zpráva doručena. V daném případě není „místo“ hmotným pojmem, ale funkčním. Zpráva může být umístěna na libovolném serveru ve světě, včetně serveru odesílatele. Důležité je, může-li ji adresát vyvolat ve vnímatelné formě. Podle stanoviska č.1 vnímatelná forma znamená, že adresát je schopen zpracovat a pochopit elektronickou zprávu. Není důležité, zda adresát zprávu skutečně přečetl nebo zda ji vzhledem k technickým problémům nemohl přečíst, protože je na adresátovi, aby zajistil odpovídající prostředky pro uspokojivé fungování své interní komunikace.

Než uvedeme ustanovení o doručení zpráv podle Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace, podíváme se na přípravné práce. Klíčová otázka, kterou měla vyřešit UNCITRAL při přípravě Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace, spočívala v tom, jak formulovat pravidla pro přijetí a odeslání elektronických zpráv, aby v rámci Úmluvy odpovídajícím způsobem reprodukovala normy, které se vztahují na jiné komunikační prostředky.⁴⁶³ V rámci předběžných diskusí bylo dohodnuto, že by Úmluva měla zachovat určitou míru flexibility pro podporu využívání metod elektronického obchodu jak v situaci, kdy je elektronická zpráva přenášena okamžitě, tak i v situaci, kdy se elektronické zaslání zpráv více podobá použití tradiční pošty.⁴⁶⁴ Autoři Úmluvy se snažili vytvořit obecnější, technologicky neutrální normy. Pro účely Úmluvy není důležité, zda je datová zpráva přeposílána elektronicky z počítače do počítače nebo jiným způsobem bez použití telekomunikačního systému, například doručení adresátovi kurýrem magnetického disku s datovými zprávami.⁴⁶⁵ Podle *Mazzotty* je způsob, jakým Úmluva upravuje elektronickou

---

⁴⁶³ Explanatory note, 2007, s. 58.

⁴⁶⁴ A/CN.9/WG.IV/WP.95, s. 17.

⁴⁶⁵ Explanatory note, 2007, s. 38-39.

komunikaci, velmi podobný tomu, jak Vídeňská úmluva upravuje komunikaci tradičními způsoby.⁴⁶⁶

Podle odst. 2 časem přijetí elektronické zprávy je okamžik, kdy vznikne možnost vyvolání zprávy adresátem na elektronické adrese určené adresátem. Podle odst. 2 čl. 10 časem přijetí elektronické zprávy na jiné elektronické adrese adresáta, je okamžik, kdy nastane možnost vyvolání zprávy adresátem na této elektronické adrese a adresát se dozví, že elektronická zpráva byla na tuto adresu odeslána. Možnost vyvolání elektronické zprávy adresátem vzniká v okamžiku, kdy zpráva dosáhne elektronické adresy adresáta. Jako objektivní kritérium pro vstup zprávy do informačního systému je zde použit okamžik, od kterého lze předpokládat, že vznikla možnost vyvolání elektronické zprávy adresátem, a že je tedy zpráva přijata.⁴⁶⁷ Odstavec 2 čl. 10 není zamýšlen jako striktní pravidlo, ale jako soubor předpokladů (domněnek) vztahujících se na přijetí elektronických zpráv. Cílem odstavce je spravedlivě rozdělit rizika ztráty elektronických zpráv. V úvahu se bere nutnost stanovení normy, která by dovolila sestaviteli určit, zda elektronická zpráva může nebo nemůže být považována za přijatou. Odstavec 2 bere v úvahu také skutečnost, že obavy o ochranu informací a komunikačních kanálů v komerčním sektoru vedly k použití takových ochranných opatření, jako jsou filtry a firewally, které mohou zabránit elektronické zprávě dosáhnout adresáta. V daném odstavci je použit přístup společný pro celou řadu právních systémů.⁴⁶⁸

Co se týká směrnice o elektronickém obchodu, čl. 11 stanovuje pravidlo o doručení objednávky a potvrzení o přijetí. Tyto zprávy jsou považovány za přijaté, pokud strany, kterým jsou určeny, k nim mají přístup.⁴⁶⁹ Jak to vysvětluje *Zezulka*, jedná se například o okamžik, kdy má uživatel e-mailového účtu možnost se za běžných podmínek seznámit s e-mailem přijatým do jeho elektronické schránky. Tento okamžik nastává, jakmile je e-mailová zpráva doručena do e-mailové schránky příslušného uživatele. Otázka, zda se adresát s informací skutečně seznámil (tedy e-mail otevřel a přečetl si), tak není relevantní. Postačí, že se zpráva dostane do sféry jím ovládané a objektivně je možné se se zprávou seznámit.⁴⁷⁰

Všechny výše uvedené dokumenty včetně Vídeňské úmluvy projevují stejný přístup: zpráva se považuje za doručenu, když vstupuje do sféry kontroly adresáta. Ustanovení čl. 24 v kontextu elektronické komunikace znamená, že elektronická zpráva dojde osobě, které je určena, když je doručena do její sféry kontroly.

---

⁴⁶⁶ MAZZOTTA, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/mazzotta3.html>.

⁴⁶⁷ Explanatory note, 2007, s. 60.

⁴⁶⁸ Explanatory note, 2007, s. 60-61.

⁴⁶⁹ Zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32000L0031&rid=1>.

⁴⁷⁰ ZEZULKA, s. 157-158.

Pojem „zpráva“ zahrnuje nabídku, prohlášení o přijetí a jakýkoli jiný projev vůle. Dané projevy vůle mohou být učiněny pomocí elektronických prostředků. Vzhledem k tomu, že Vídeňská úmluva mluví o doručení jakýmkoli jiným způsobem a tím neomezuje způsoby doručení zpráv, neexistují překážky pro užití elektronických prostředků komunikace. Obecným příznakem informačního systému podle Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace a místa podnikání, poštovní adresy, bydliště (sídla) podle Vídeňské úmluvy je to, že patří do sféry kontroly adresáta. V daném případě sféru kontroly představuje fyzické nebo virtuální místo, kde zpráva může být danou osobou vyvolána.

Z toho vyplývá, že princip doručení elektronických zpráv a zpráv v papírové formě je v podstatě stejný. Vzorový zákon a Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace doplňují základní ustanovení Vídeňské úmluvy o terminologii, která více odpovídá elektronickému prostředí.

Co se týká pojmu „odeslání“, se kterým se setkáváme například v odst. 1 čl. 16 Vídeňské úmluvy, Úmluva ho nedefinuje. Otázkou je, co by mělo být považováno za odeslání podle Vídeňské úmluvy v případě elektronické komunikace. Problém spočívá v tom, že Vzorový zákon a Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace demonstrují různé přístupy. Podle odst. 1 čl. 15 Vzorového zákona je okamžik odeslání zprávy určován podle toho, kdy zpráva vstupuje do informačního systému, který není pod kontrolou odesílatele. Podle odst. 1 Čl. 10 Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace je časem odeslání elektronické zprávy okamžik, kdy zpráva opouští informační systém, který je pod kontrolou sestavitele nebo strany, která ji odeslala jménem sestavitele. Definice „odeslání“ na základě okamžiku, kdy elektronická zpráva opouští informační systém pod kontrolou sestavitele byla vybrána na rozdíl od definice formulované na základě okamžiku vstupu zprávy do jiného informačního systému, aby jasněji odrážela pojem „odeslání“ v neelektronickém prostředí, který se ve více právních řádech vysvětluje s odkazem na okamžik výstupu zprávy ze sféry kontroly sestavitele. Praktický výsledek by měl být stejný jako při aplikaci odst. 1 čl. 15 Vzorového zákona o elektronickém obchodu, protože nejzřejmějším důkazem toho, že zpráva opustila informační systém pod kontrolou sestavitele je čas doručení zprávy do informačního systému adresáta nebo do přechodných systémů přenosu zpráv, uvedený v odpovídajícím protokolu přenosu.⁴⁷¹

Malek upozorňuje na to, že výsledek aplikace Vzorového zákona pro určení okamžiku odeslání elektronické zprávy podle Vídeňské úmluvy, jak to doporučila pracovní skupina, se může lišit od aplikace Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace. Rozdíl je

---

⁴⁷¹ Explanatory note, 2007, s. 60.

spíše teoretické povahy, protože za normálních okolností uběhnou pouze zlomky sekund mezi opuštěním systému původce a vstupem do systému adresáta.⁴⁷²

Co se týká místa odeslání a přijetí elektronických zpráv, podle odst. 3 čl. 10 Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace se datová zpráva považuje za odeslanou v místě podnikání odesílatele a za přijatou v místě podnikání adresáta. Článek 15 Vzorového zákona UNCITRAL o elektronickém obchodu také používá při stanovení pravidel pro určení místa odeslání a místa doručení datových zpráv odkaz na místo podnikání. V případě, že se odesílatel a adresát nedohodnou jinak, datová zpráva se považuje za odeslanou v místě podnikání odesílatele a za přijatou v místě podnikání adresáta.⁴⁷³ Jak píše *Coetzee*, aby mohla být elektronická zpráva považována za přijatou, musí být k dispozici adresáta v místě, kde je schopen ji vyvolat, získat a porozumět jí.⁴⁷⁴ V tomto smyslu je přístup Vídeňské úmluvy širší, protože čl. 24 obsahuje odkaz na více potenciálních míst, kam zpráva může být doručena. Důležité je to, že ve všech těchto místech může být zpráva vyvolána a případně jí může být porozuměno adresátem.

Čas odeslání a přijetí elektronických zpráv souvisí s informačním systémem, zatímco místo odeslání a přijetí souvisí s místem podnikání. Umístění informačního systému není příznakem místa podnikání podle Úmluvy. Podle odst. 4 čl. 6 Úmluvy umístění zařízení a technických prostředků pro podporu informačního systému a místo, kde může být informační systém přístupný jiným stranám, samy o sobě netvoří místo podnikání. Z toho vyplývá, že použití elektronických komunikačních prostředků má vliv jen na čas odeslání a přijetí elektronických zpráv.

5.2 Doručení ústně

S problematikou doručení zpráv podle Vídeňské úmluvy úzce souvisí pojem „ústně“, který by měl být rovněž vysvětlen v kontextu tématu elektronické komunikace. Odborníci se většinou shodují, že komunikace na internetu může být realizována v ústní formě.⁴⁷⁵ Avšak použití tohoto pojmu s sebou přináší ještě větší nejasnosti než „písemná forma“. Úmluva ve

---

⁴⁷² MALEK, s. 75.

⁴⁷³ Odst. 4 čl. 15 Vzorového zákona UNCITRAL o elektronickém obchodu.

⁴⁷⁴ COETZEE, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/coetzee.html>

⁴⁷⁵ MALACHOV, C. V. *Graždansko-pravovoje regulirovanije otnošenij v global'noj komp'jutěrnnoj seti Intěrnět*. Dissertacija na soiskanije učenoj stěpeni kandidata juridičeskich nauk. Special'nost' 12.00.03 - Graždanskoje pravo; predprinimatěl'skoje pravo; semejnoje pravo; meždunarodnoje častnoje pravo. Moskva, 2001, s. 8; DMITRIK, N. A. *Sposoby osuščestvlenija sub'jektivnych graždanskich prav i ispol'něnija objazannostěj s ispol'zovanijem seti Intěrnět*. Dissertacija na soiskanije učenoj stěpeni kandidata juridičeskich nauk. Special'nost' 12.00.03 - Graždanskoje pravo; predprinimatěl'skoje pravo; semejnoje pravo; meždunarodnoje častnoje pravo. Moskva, 2007, s. 10.

svých ustanoveních několikrát zmiňuje pojmy „ústně“ a „ústní“, aniž by je definovala. Situace je však komplikována tím, že na rozdíl od písemné formy se nám v daném případě nenabízí téměř žádný záchytný bod v textu Úmluvy, který by nás vedl při výkladu těchto pojmů. Je možné se domnívat, že v období vypracování Vídeňské úmluvy málokdo předpokládal, že později bude třeba formulovat definici i tak explicitního pojmu jako je „ústní“. Nicméně s rozvojem komunikačních technologií se situace změnila natolik, že momentálně vyžaduje definování i zdánlivě naprosto jasných pojmů.

Jak již bylo řečeno na jiném místě této práce, rozlišuje Vídeňská úmluva formu sdělení, způsob sdělení a prostředky komunikace. Problém s vysvětlením pojmu „ústní“ z pohledu formy spočívá v tom, že čl. 12 Úmluvy rozlišuje písemnou a jakoukoli jinou formu než písemnou. Závěr o tom, co znamená písemná forma v případě elektronické komunikace, nám tudíž nemůže automaticky vysvětlit pojem „ústní“ jako protipól pojmu „písemný“. V odst. 2 čl. 19, čl. 21 a čl. 24 Úmluvy je pojem „ústně“ použit v kontextu doručení zpráv, tj. ve smyslu způsobu sdělení. Více nám tento pojem Úmluva nepřibližuje. Vzorový zákon o elektronickém obchodu a Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace se danou problematikou překvapivě vůbec nezabývají.

V praxi se již vytvořila tradice, podle které k ústním sdělením patří nejen „*všechna slova inter praesentes*“⁴⁷⁶, nýbrž i telefonní hovory a hovory pomocí obdobných technologií. „Jeden ze soudů uvedl, že k ústním nabídkám patří bezprostřední osobní hovory, hovory pomocí telefonu nebo jakýchkoliv jiných technických nebo elektronických prostředků komunikace, které zaručují možnost bezprostředního slovního kontaktu. Ale nepatří sem prohlášení, zafixovaná pomocí hmotných prostředků, jako například sdělení pomocí faxu.“⁴⁷⁷

V odborné literatuře se také setkáváme s tím, že mezi ústní nabídky jsou zařazeny nabídky učiněné ústně při jednání „tváří v tvář“ nebo telefonicky.⁴⁷⁸ K ústní formě jsou řazeny i hovory přes internet. „V současné době je běžné, aby se telefonní hovory a videokonference uskutečňovaly přes internet. Prohlášení učiněná telefonicky jsou ústní ve smyslu čl. 24 Vídeňské úmluvy. Totéž musí platit pro uvedené nové metody, neboť jiný způsob telefonních hovorů neodůvodňuje jinou právní úpravu.“⁴⁷⁹

⁴⁷⁶ SCHLECHTRIEM, SCHWENZER, s. 329.

⁴⁷⁷ *Sbornik JuNSITRAL po preceděntnomu pravu, kasajuščemusja Konvencii Organizacii Ob'jediněnyh Nacij o dogovorach meždunarodnoj kupli-prodaži tovarov*. Izdanije 2012 goda. Organizacija Ob'jediněnyh Nacij. N'ju-Jork, 2013 god, s. 113.

⁴⁷⁸ KUBA, s. 24.

⁴⁷⁹ MALEK, s. 76.

Diskutabilní je otázka, zda lze pod pojem „ústní sdělení“ v případě elektronické komunikace zahrnout i jiný než mluvený projev. Co se týká stanoviska č. 1, přístupy k pojetí ústního sdělení se určují právním kontextem komunikace. Podle odst. 2 čl. 18 Vídeňské úmluvy musí být ústní nabídka přijata ihned, ledaže z okolností vyplývá něco jiného. Podle stanoviska č. 1 pojem „ústní“ zahrnuje zvuk, přenášený elektronicky v reálném čase, a elektronická sdělení v reálném čase. Poradní sbor k tomu uvedl následující.

Požadavek, aby ústní nabídka byla přijata ihned, ukazuje, že ústní nabídky jsou závazné pouze při bezprostředním jednání. Jednání je totožné s ústním, pokud probíhá v reálném čase, ať už pomocí zvuků nebo písmen. V takové situaci platí předpoklad, že nabídka musí být přijata na místě, v bezprostřední návaznosti na jednání a v reálném čase. Podstatným faktorem je to, zda je si druhá strana vědoma nabídky a má možnost okamžitě reagovat. Nabídka, která se sděluje elektronicky v reálném čase v písemné podobě, musí být rovněž přijata okamžitě, pokud okolnosti nenaznačují něco jiného. Nabídky v chatech a pomocí jiných typů komunikace v reálném čase musí být přijaty okamžitě. V případě ústní nabídky a její akceptace je tudíž zásadní charakteristikou ústní zprávy její sdělení v reálném čase. Nerozhoduje při tom, zda je zpráva napsána nebo vyslovena.

Podle odst. 1 čl. 21 má pozdní přijetí účinky přijetí, jestliže návrhovač bez odkladu vyrozumí o tom ústně osobu, které byla nabídka určena nebo jí v tomto smyslu odešle zprávu. Podle stanoviska č. 1 zahrnuje v tomto případě pojem „ústní“ elektronicky přenášený zvuk. V komentáři poradní sbor uvádí, že informace může být odeslána jako elektronická zpráva. Důležitým faktorem není forma, ale skutečnost, že informace byla doručena. K odst. 2 čl. 21 a k čl. 24 poradní sbor uvedl, že pojem „ústní“ zahrnuje elektronicky přenášený zvuk a komunikaci v reálném čase.

V odborné literatuře se názory na tuto problematiku rozdělily. *Coetzee* se domnívá, že v případě ústní komunikace je možné, aby zvuk a jiné elektronické zprávy byly přenášeny v reálném čase, a proto byly ztotožněny s ústní komunikací. Například, v případě takzvaných chatů jsou strany schopny si navzájem přeposílat nabídky a přijetí nabídek pomocí elektronických zpráv téměř stejně, jako kdyby byly v bezprostředním osobním kontaktu.⁴⁸⁰ Podle jiného názoru jsou elektronické způsoby komunikace ekvivalentní telefonu, pokud umožňují přenos mluvených prohlášení ve srozumitelné formě a přijetí odpovědi stejným prostředkem (rádiové vysílání, video konference, nebo jiné způsoby komunikace v reálném čase, jako jsou

---

⁴⁸⁰ COETZEE, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/coetzee.html>.

například chaty na internetu).⁴⁸¹ Při tom do ústní komunikace nejsou zahrnuta hmotná prohlášení, i když se předávají elektronicky a následně jsou vytištěna příjemcem, a komunikace prostřednictvím e-mailu.⁴⁸² *Malek* zastává názor, že sdělení pomocí e-mailu, EDI nebo online sdělení musí být kvalifikovány jako „jiné prostředky“ ve smyslu čl. 24 Vídeňské úmluvy. Žádný z těchto způsobů komunikace nemůže být klasifikován nebo interpretován jako „ústní“, protože by to bylo v rozporu s výslovným zněním čl. 24 Vídeňské úmluvy.⁴⁸³

Jak již víme z probádání problematiky písemné formy, v otázce formy, demonstruje Vídeňská úmluva poměrně konzervativní přístup. Nejspíše to platí i v případě ústní formy, tj. ústní komunikace podle úmluvy zahrnuje jen mluvený projev v reálném čase. Předpokládáme ale, že se praxe čím dál tím víc bude přiklánět k širokému přístupu v pojetí ústních sdělení a bude mezi ně zařazen nejen mluvený projev, ale i jiné elektronické zprávy v reálném čase.

5.3 Okamžité sdělení

Vídeňská úmluva zmiňuje prostředky umožňující okamžité sdělení. Prostředky umožňující okamžité sdělení umožňují mít zprávu k dispozici na straně adresáta okamžitě.⁴⁸⁴ Daný typ prostředků je zmiňován v odst. 1 čl. 20 Vídeňské úmluvy, který dává do souvislosti počítání lhůty pro přijetí nabídky a typ komunikačních prostředků. Lhůta pro přijetí nabídky určená návrhovátelem v telegramu nebo v dopisu počíná běžet od okamžiku, kdy je telegram podán k odeslání nebo od data uvedeného v dopise, a není-li takové datum uvedeno, od data uvedeného na obálce. Lhůta pro přijetí nabídky určená návrhovátelem telefonicky, dálnopisně nebo jinými prostředky umožňujícími okamžité sdělení začíná běžet od okamžiku, kdy nabídka dojde osobě, které je určena.

Problém s interpretací pojmu „prostředky umožňujícími okamžité sdělení“ nastává v případě elektronické pošty. Je očividné, že elektronická pošta dovoluje okamžité odeslání a doručení zpráv a proto musí být zařazena mezi prostředky umožňující okamžité sdělení. Mezi odborníky se k tomuto názoru hlásí například *Eiselen*, který porovnává elektronickou poštu s dálnopisem. „Ve čl. 20 je telegram jako způsob neokamžité komunikace spojen s dopisem, zatímco dálnopis je spojen s telefonem a dalšími možnými způsoby okamžité komunikace. To, že se poslední termín nevztahuje na elektronickou poštu, EDI nebo fax, je jasné ze skutečnosti, že tyto aplikace ještě neexistovaly nebo nebyly široce používány v době vypracování Vídeňské

⁴⁸¹ SCHLECHTRIEM, SCHWENZER, s. 329.

⁴⁸² SCHLECHTRIEM, SCHWENZER, s. 329.

⁴⁸³ MALEK, s. 76.

⁴⁸⁴ HAHNKAMPER, s. 147.

úmluvy. Tyto aplikace však mohou být snadno ztotožněny s dálkopisem jako v podstatě okamžité způsoby komunikace. Lhůta stanovená v nabídce, poslané e-mailem, EDI nebo faxem, by měla začít běžet, jakmile je sdělení k dispozici (dojde) příjemci ve smyslu čl. 20.⁴⁸⁵

Poradní sbor pro Vídeňskou úmluvu zaujal jiný postoj. Podle stanoviska č. 1 okamžitá sdělení zahrnují elektronická sdělení v reálném čase. Lhůta pro přijetí nabídky určená navrhovatelem v elektronickém sdělení v reálném čase počíná běžet od okamžiku, kdy nabídka přijde na server osoby, které je určena. Lhůta pro přijetí nabídky určená navrhovatelem v elektronickém dopise počíná běžet od okamžiku odeslání elektronického dopisu. Poradní sbor tudíž nahlíží elektronickou poštu jako více podobnou klasické poště, ne jako prostředek umožňující okamžité sdělení.

Vzorový zákon o elektronickém obchodu a Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace nepracují s pojmem „prostředek umožňující okamžité sdělení“ a nevymezují okamžitou a neokamžitou komunikaci. V tom se podle našeho názoru projevuje zásada technologické neutrality.

Co se týká Vídeňské úmluvy, vysoká rychlost sdělení zpráv pomocí elektronické pošty by měla být nahlížena jako rychlost sdělovacího prostředku například při posuzování rozumné doby pro přijetí.

5.4 Rychlost sdělovacích prostředků

Na závěr je třeba zmínit několik poznámek týkajících se rychlosti prostředků komunikace. Jak již bylo uvedeno na jiném místě této práce, odborníci se shodují, že elektronické prostředí má určitá specifika, mezi která patří i rychlost. V případě Vídeňské úmluvy se s rychlostí sdělovacích prostředků setkáváme v ustanovení odst. 2 čl. 18. Podle odst. 2 čl. 18 není přijetí účinné, jestliže vyjádření souhlasu nedojde navrhovateli v době, kterou určil, a není-li tato doba určena, v rozumné době s přihlédnutím k okolnostem obchodu, včetně rychlosti sdělovacích prostředků, které navrhovatel použil. V tomto ustanovení Vídeňské úmluvy je rychlost sdělovacích prostředků zařazena do širšího pojmu „okolnosti obchodu“, který ovlivňuje pochopení pojmu „rozumné doby“ pro vyjádření souhlasu.

„Rozumnost doby přijetí“ je v odborné literatuře analyzována z různých úhlů pohledu. Jak píše *Kuba* „rozumnost“ doby přijetí bude zásadně záležet na stanovení doby potřebné pro

---

⁴⁸⁵ EISELEN, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/eiselen1.html>.

zvážení nabídky. Při stanovení této doby lze vycházet např. z rozsahu, obsahu a povahy nabízené transakce, z faktorů jakými jsou existence pohyblivých tržních cen, stabilita a trvanlivost zboží, potřeba získat informace, vyjednávat s dodavateli a na dalších aspektech.⁴⁸⁶

Ze zkušenosti při psaní dané práce vyplývá, že nehledě na rozvoj elektronických komunikačních prostředků se v odborné literatuře v současné době nevěnuje příliš velká pozornost rychlosti prostředků jako faktoru, který má vliv na dobu přijetí. Zároveň s tím otázka ohledně rychlosti komunikačních prostředků byla předmětem diskusí ještě v průběhu vypracování Vídeňské úmluvy.

Tyto události podrobně popisuje *Kučer*.⁴⁸⁷ Nutnost zahrnutí ustanovení o rychlosti sdělovacích prostředků, použitých navrhovatelem, vyvolala značné spory při vypracování návrhu Úmluvy. Představitelé některých zemí poukázali na to, že při výpočtu přiměřené (rozumné) doby je nutné vzít v úvahu celou řadu okolností, mezi kterými rychlost komunikace (na straně oferenta) nebude nejdůležitějším faktorem. Hlavní diskuse se týkala otázky, zda je v Úmluvě třeba uvést, že je nutné počítat s rychlostí komunikačních prostředků, použitých oferentem. Rozvojové země se obávaly, že takové ustanovení Úmluvy bude možné vykládat tak, že adresát nabídky má povinnost používat stejně dokonalé a rychlé komunikační prostředky jako navrhovatel. Jako kompromisní řešení se nabízelo buď zcela vyloučit odkaz na to, kdo používá jaké komunikační prostředky (odpovídající ustanovení Úmluvy by znělo následovně: „s ohledem na okolnosti transakce, včetně rychlosti komunikace“), nebo poukázat na to, že se musí počítat s rychlostí komunikačních prostředků, kterými disponují oferent a adresát nabídky. Takový kompromis by byl nepřijatelný vzhledem k tomu, že by sice usnadnil pozici akceptora, nicméně by komplikoval situaci pro oferenta. Oferent během čekání na akceptaci, může vzít v úvahu pouze rychlost komunikačních prostředků, které on má k dispozici. V případě, že oferent používá pomalejší komunikační prostředky, obdrží akceptaci rychleji, než očekával. V případě, že oferent používá rychlejší komunikační prostředky, nebude vědět, s jakou rychlostí komunikace má ze strany příjemce počítat. V důsledku toho může považovat nabídku za odmítnutou mlčením, pokud po určitou dobu neobdrží akceptaci. Během diskuse bylo upozorněno na skutečnost, že ustanovení o rychlosti komunikačních prostředků použitých oferentem bylo v Úmluvě z roku 1964 (odst. 1 čl. 8), a že v praxi nezpůsobilo žádná nedorozumění a spory. V důsledku toho bylo rozhodnuto ponechat znění odst. 2 čl. 18 Vídeňské úmluvy beze změny.

---

⁴⁸⁶ KUBA, s. 24-25.

⁴⁸⁷ KUČER, s. 71-72.

Vzorový zákon o elektronickém obchodu a Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace nevěnují dané problematice pozornost. I v tomto případě se podle našeho názoru projevuje zásada technologické neutrality. Úmluva a vzorový zákon nepředpokládají používání konkrétních technologií a jejich aplikace tím není podmíněna.

Shrnutí

Jak lze dovodit z textu Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace, platí model nabídky a jejího přijetí i v elektronickém prostředí. Úmluva dokonce opakuje přístup Vídeňské úmluvy k návrhu, který není určen jedné nebo několika určitým osobám. Z hlediska procesu uzavření smlouvy je Vídeňská úmluva kompatibilní s elektronickým obchodem. Přínos Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace spočívá v tom, že ona naformulovala pravidla o doručení zpráv technologicky neutrálním způsobem a upravila použití elektronických agentů coby nástrojů pro uzavření smlouvy.

VII Závěr

Cílem této práce bylo prozkoumat, jak se aplikuje Vídeňská úmluva na oblast elektronického obchodu a porovnat Vídeňskou úmluvu a Úmluvu o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace vzhledem k převládající tendenci k odstraňování právních překážek elektronickému obchodu.

V první části předložené práce jsme se věnovali pojmu „elektronický obchod“ a jeho mezinárodněprávní úpravě obecně. Vzhledem k tomu, že daná disertační práce je zaměřena na podrobnější zkoumání Vídeňské úmluvy v kontextu elektronického obchodu, přistupovali jsme k elektronickému obchodu jako k uskutečnění právních jednání, zejména uzavírání kupní smlouvy pomocí elektronických komunikačních prostředků a v bezpapírové formě. Z hlediska obchodu i z hlediska komunikačních prostředků představuje elektronický obchod poměrně široký pojem. Pokud bychom ještě zohlednili mezinárodní kontext, tak by vyplynulo, že pro úpravu elektronického obchodu je nutný mezinárodní dokument s širokou oblastí působnosti, který by zahrnoval různé komunikační prostředky. Zjistili jsme, že elektronický obchod patří do ohniska zájmu mezinárodních organizací a že se na této úrovni vynakládá značné úsilí za účelem odstranění překážek elektronickému obchodu. Klíčovou roli při tom v této oblasti hraje UNCITRAL.

Ve druhé části jsme se soustředili na dvě úmluvy OSN, které mají podstatný význam pro úpravu mezinárodního elektronického obchodu. Tento úsek předkládané práce byl věnován obecné charakteristice obou úmluv. Zatímco Vídeňská úmluva představuje jeden z nejrozsáhlejších a nejkomplexnějších pokusů v dějinách mezinárodního obchodu s cílem sjednotit legislativu států vzhledem k mezinárodnímu obchodu, Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace obsahuje ustanovení, která mohou přispět valnou měrou k úpravě elektronického obchodu na mezinárodní úrovni. Velkým přínosem je zakotvení základních zásad elektronického obchodu: zásady nediskriminace, technologické neutrality a funkční ekvivalentnosti. Avšak již teď je zřejmé, že tato Úmluva není posledním, nýbrž pouze jedním z prvních mezinárodních nástrojů upravujících elektronický obchod.

Ve třetí části jsme analyzovali teritoriální a věcnou působnost Vídeňské úmluvy s přihlédnutím k podmínkám elektronického obchodu a porovnávali obě výše zmíněné úmluvy v rámci této problematiky. Z hlediska teritoriální působnosti hraje pojem „místo podnikání“ v obou Úmluvách zásadní roli. Vliv elektronických komunikačních prostředků nebo kyberprostoru však ještě není do té míry zásadní, aby například přiřazené doménové jméno odkazovalo jednoznačně

ke konkrétnímu místu podnikání smluvní strany v určité zemi. V této otázce mají zatím reálná kritéria větší váhu než kritéria virtuální. Nemůžeme formulovat totéž o vlivu technického pokroku na věcnou působnost Vídeňské úmluvy. Zatím zůstává otázkou, zda Vídeňská úmluva zahrnuje virtuální zboží a software. Tyto druhy zboží nejsou přímo vyloučeny z působnosti Úmluvy. Avšak v případě virtuálního zboží existují opodstatněné pochybnosti, zda se v jeho případě jedná o kupní smlouvu. V případě softwaru se v soudní praxi a v právní vědě setkáváme s tendencí vykládat Úmluvu co nejširším způsobem, aby bylo možné ji aplikovat i na software.

Ve čtvrté části jsme se zaměřili na elektronický obchod z hlediska formy komunikace obecně a z hlediska formy smlouvy konkrétně. Zde jsme analyzovali zásadu svobody formy a pojetí písemné formy podle Vídeňské úmluvy a porovnávali specifika přístupů obou výše jmenovaných úmluv k problematice formy. Zásada svobody formy dovoluje aplikovat Vídeňskou úmluvu na jakoukoli formu komunikace včetně elektronické. Z hlediska formy představuje požadavek na písemnou formu překážku elektronickému obchodu. K řešení daného problému by měla na základě zásady funkční ekvivalentnosti přispět Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace. Ale vzhledem k tomu, že se přístupy úmluv k funkcím písemné formy liší, nemusí nakonec řešení působit tak, jak bylo plánováno při přípravných pracích. Požadavek písemné formy tudíž může i nadále zůstat překážkou elektronickému obchodu.

V páté a závěrečné části jsme se soustředili na proces uzavření elektronické smlouvy. Těžiště pozornosti zde představovala elektronická smlouva a charakteristické rysy jejího uzavření. Přesto, že Vídeňská úmluva není technologicky neutrálním nástrojem, je z hlediska procesu uzavření smlouvy kompatibilní s elektronickým obchodem. Přínos Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace spočívá v tom, že právě ona naformulovala pravidla o doručení zpráv technologicky neutrálním způsobem a upravila použití elektronických agentů coby nástrojů pro uzavření smlouvy.

Hlavní problémy při aplikaci Vídeňské úmluvy na elektronický obchod spočívají v písemné formě a v komunikačních prostředcích. Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace a její zásady, zásada nediskriminace, funkční ekvivalentnosti a technologické neutrality, jsou zaměřeny na řešení těchto problémů. Nakolik efektivně se tyto problémy budou řešit, nám postupem času ukaže praxe.

S velkou pravděpodobností lze očekávat, že s neustále postupujícím vývojem technologie bude pokračovat i vývoj elektronického obchodu, z čehož vyplývá, že téma jeho právní úpravy

pomocí Vídeňské úmluvy, Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace nebo zcela jiných dokumentů, bude i nadále aktuální.

VIII Bibliografie

1. Primární zdroje

- **Mezinárodní smlouvy – Úmluvy OSN**

Úmluva o námořní přepravě zboží.

United Nations Convention on the Carriage of Goods by Sea (Hamburg, 1978) (the „Hamburg Rules“).

Zdroj: http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/transport_goods/Hamburg_rules.html

Publikována ve Sbírce zákonů jako zák. č. 193/1996 Sb.

Vídeňská úmluva

United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (Vienna, 1980) (CISG).

Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. Publikována ve Sbírce zákonů jako zák. č. 160/1991 Sb.

Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace

United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts (New York, 2005).

Zdroj:

http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/electronic_commerce/2005Convention.html.

Úmluva o smlouvách o mezinárodní přepravě zboží (zcela nebo zčásti) po moři.

United Nations Convention on Contracts for the International Carriage of Goods Wholly or Partly by Sea (New York, 2008) (the „Rotterdam Rules“).

Zdroj:

http://www.uncitral.org/uncitral/ru/uncitral_texts/transport_goods/2008rotterdam_rules.html.

- **Dokumenty jiných mezinárodních organizací**

Řídící zásady, regulující transhraniční proudy osobních dat.

OECD Guidelines Governing the Protection of Privacy and Transborder Flows of Personal Data, OECD, Paris. 23.09.1980.

Руководящие принципы, регулирующие неразглашение и трансграничные потоки личных данных. Организация экономического сотрудничества и развития. Париж. 23.09.1980.

[Rukovodjaščije principy, regulirujuščije něrazglašenije i transgraničnye potoki ličnych dannych. Organizacija ekonomičeskogo sotrudničestva i razvitija. Pariž. 23.09.1980.]

Zdroj: <http://www.oecd.org/sti/ieconomy/2013-oecd-privacy-guidelines.pdf>.

Deklarace o obchodování v oblasti informačních technologií

Ministerial declaration on trade in Information technology products, Singapore, 13 december 1996. Ministerial conference Singapore, 9-13 december 1996, World trade organization, 13 december 1996. WT/MIN(96)/16.

Zdroj: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/itadec_e.htm.

Deklarace o globálním elektronickém obchodu (WTO)

The Geneva Ministerial Declaration on global electronic commerce. Ministerial conference: Second Session Geneva, 18 and 20 May 1998. WT/MIN(98)/DEC/2, 25 May 1998.

Zdroj: https://www.wto.org/english/tratop_e/ecom_e/mindec1_e.htm.

Okinawská Charta globální informační společnosti

Okinawa Charter on Global Information Society.

Zdroj:

http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/FIELD/Tashkent/pdf/okinawa_charter_ru.doc.

Ministerská deklarace WTO

Ministerial declaration, adopted on 14 November 2001. WT/MIN(01)/DEC/1. 20 November 2001.

Zdroj: https://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/min01_e/mindecl_e.htm.

• **Právní předpisy Evropské unie**

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/34/ES ze dne 22. června 1998 o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti.

Úřední věstník L 204, 21.7.1998, p.37.

Zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1408011544375&uri=CELEX:01998L0034-20130101>.

Směrnice o elektronickém obchodu

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu („směrnice o elektronickém obchodu“)

Úřední věstník L 178 , 17/07/2000 S. 0001 – 0016.

Zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32000L0031&qid=1457733470242&from=CS>.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES ze dne 7. března 2002 o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (rámcová směrnice)

Úřední věstník L 108 , 24/04/2002 S. 0033 – 0050.

Zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32002L0021&qid=1457715671514&from=CS>.

Směrnice o distančním prodeji finančních služeb spotřebitelům

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/65/ES ze dne 23. září 2002 o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku a o změně směrnice Rady 90/619/EHS a směrnic 97/7/ES a 98/27/ES.

Úřední věstník L 271 , 09/10/2002 S. 0016 – 0024.

Zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32002L0065&qid=1458659297820&from=CS>.

Směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku

Směrnice evropského parlamentu a rady 2011/83/eu ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES.

Úřední věstník Evropské unie L 304/64

Zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011L0083&from=CS>.

- **Zákonodárství České republiky**

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon o mezinárodním právu soukromém č. 91/2012 Sb.

- **Zákonodárství Ruské federace**

Гражданский кодекс Российской Федерации. Часть 1 от 30 ноября 1994г. №51-ФЗ // Собрание законодательства Российской Федерации. 1994. - №32. – Ст. 3301.

[Гражданский кодекс Российской Федерации. Часть 1 от 30 ноября 1994г. №51-ФЗ // Собрание законодательства Российской Федерации. 1994. - №32. – Ст. 3301.]

- **Zákonodárství Spojených států amerických**

Uniform Electronic Transactions Act (1999) drafted by the national conference of commissioners on uniform state laws and by it approved and recommended for enactment in all the states at its annual conference meeting in its one-hundred-and-eighth year in Denver, Colorado. July 23 – 30, 1999. With prefatory note and comments. 1999. National conference of commissioners on uniform state laws. Approved by the American Bar Association Dallas, Texas, February 14, 2000.

- **Vzorové zákony UNCITRAL**

UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce with Guide to Enactment 1996 with additional article 5 bis as adopted in 1998. United Nations, New York, 1999.

Типовой закон ЮНСИТРАЛ об электронной торговле и Руководство по принятию, 1996 год. Организация Объединенных Наций, Нью-Йорк, 2006.

[Типовой закон ЮНСИТРАЛ об электронной торговле и Руководство по принятию, 1996 год. Организация Объединенных Наций, Нью-Йорк, 2006.]

Zdroj: http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/electronic_commerce/1996Model.html

Citováno z vlastního překladu ruské verze.

Vzorový zákon UNCITRAL o elektronických podpisech

UNCITRAL Model Law on Electronic Signatures (2001)

Zdroj:

http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/electronic_commerce/2001Model_signatures.html.

- **Doporučení a návody UNCITRAL**

Doporučení pro vlády a mezinárodní organizace ohledně právního významu počítačových záznamů

Recommendations to Governments and international organizations concerning the legal value of computer records (1985) . United Nations Commission on International Trade Law.

Zdroj:

http://www.uncitral.org/uncitral/ru/uncitral_texts/electronic_commerce/1985Recommendation.html.

Právní návod UNCITRAL o elektronickém převodu finančních prostředků

UNCITRAL Legal Guide on Electronic Funds Transfers / prepared by the Secretariat of the United Nations Commission on International Trade Law. New York, United Nations, 1987. A/CN.9/SER.B/1.

Zdroj: http://www.uncitral.org/pdf/russian/texts/payments/transfers/LG_E-fundstransfer-r.pdf

Explanatory note by the UNCITRAL secretariat on the United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts.

United Nations, New York, 2007

Пояснительная записка Секретариата ЮНСИТРАЛ к Конвенции Организации Объединенных Наций об использовании электронных сообщений в международных договорах. ООН. Нью-Йорк, 2007

[Pojasnitel'naja zapiska Sekretariata JuNSITRAL k Konvencii Organizacii Ob'jediněnyh Nacij ob ispol'zovanii elektronnych soobščenij v meždunarodnyh dogovorach. OON. N'ju-Jork, 2007.]

- **Stanoviska Poradního sboru pro Úmluvu OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží**

CISG-AC Opinion no 1, Electronic Communications under CISG, 15 August 2003. Rapporteur: Professor Christina Ramberg, Gothenburg, Sweden.

- **Pracovní dokumenty UNCITRAL**

Citováno z vlastních překladů ruských verzí

Report of the United Nations Commission on International Trade Law on the work of its eleventh session (New York, 30 May - 16 June 1978). A/33/17.

Доклад Комиссии Организации Объединенных Наций по праву международной торговли о работе ее одиннадцатой сессии. Официальные отчеты Генеральной Ассамблеи, тридцать третья сессия, Дополнение №17. A/33/17.

[Doklad Komissii Organizacii Ob'jediněnych Nacij po pravu meždunarodnoj trgovli o rabotě jeje odinnadcatoj sessii. Oficial'nye otčety Geněral'noj Assamblei, tridcat' tret'ja sessija, Dopolnėnije №17 (A/33/17).]

Commentary on the Draft Convention on Contracts for the International Sale of Goods, prepared by the Secretariat. A/CONF.97/5. United Nations Conference on contracts for the international sale of goods. Vienna, 10 March-11 April 1980. OFFICIAL RECORDS. Documents of the Conference and Summary Records of the Plenary Meetings and of the Meetings of the Main Committees. United Nations, New York, 1991.

Комментарий к проекту Конвенции о договорах международной купли-продажи товаров, подготовленный секретариатом. Документ A/CONF.97/5 // Конференция Организации Объединенных наций по договорам международной купли-продажи товаров. Вена, 10 марта— 11 апреля 1980 года. Официальные отчеты. Документы Конференции и краткие отчеты пленарных заседаний и заседаний главных комитетов. Организация Объединенных Наций, Нью-Йорк, 1981 год.

[Kommentarij k projektu Konvencii o dogovorach meždunarodnoj kupli-prodaži tovarov, podgotovlennyj sekretariatom. Dokument A/SONF.97/5 // Konferencija Organizacii Ob'jediněnych nacij po dogovoram meždunarodnoj kupli-prodaži tovarov. Vena, 10 marta— 11 aprelja 1980 goda. Oficial'nye otčety. Dokumenty Konferencii i kratkije otčety plenarnych zasedanij i zasedanij glavnych komitětov. Organizacija Ob'jediněnych Nacij, N'ju-Jork, 1981 god.]

Analysis of comments and proposals by Governments and international organizations on the draft Convention on Contracts for the International Sale of Goods, and on draft provisions concerning implementations, reservations and other final clauses prepared by the Secretary-General. A/CONF.97/9. United Nations

Conference on contracts for the international sale of goods. Vienna, 10 March-11 April 1980. Official records. Documents of the Conference and Summary Records of the Plenary Meetings and of the Meetings of the Main Committees. United Nations, New York, 1991.

Анализ замечаний и предложений правительств и международных организаций по проекту конвенции о договорах международной купли-продажи товаров и по проекту положений, касающихся осуществления, оговорок и других заключительных положений. Подготовлен генеральным секретарем. Документ A/CONF.97/9. // Конференция Организации Объединенных наций по договорам международной купли-продажи товаров. Вена, 10 марта— 11 апреля 1980 года. Официальные отчеты. Документы Конференции и краткие отчеты пленарных заседаний и заседаний главных комитетов. Организация Объединенных Наций, Нью-Йорк, 1981 год.

[Analiz zamečaniј i predloženij pravitel'stv i meždunarodnyh organizacij po projektu konvencii o dogovorach meždunarodnoj kupli-prodaži tovarov i po projektu položenij, kasajuščichsja osuščestvlenija, ogovorok i drugih zaključitel'nyh položenij. Podgotovlen geněral'nym sekretarem. Dokument A/CONF.97/9. // Konferencija Organizacii Ob'jediněnyh nacij po dogovoram meždunarodnoj kupli-prodaži tovarov. Vena, 10 marta— 11 aprelja 1980 goda. Oficial'nye otčety. Dokumenty Konferencii i kratkije otčety plenarnych zasedanij i zasedanij glavnyh komitetov. Organizacija Ob'jediněnyh Nacij, N'ju-Jork, 1981 god.]

7th meeting. Summary records of meetings of the First Committee (14 March 1980), United Nations Conference on contracts for the international sale of goods Vienna, 10 March-11 April 1980. OFFICIAL RECORDS. Documents of the Conference and Summary Records of the Plenary Meetings and of the Meetings of the Main Committees. United Nations, New York, 1991.

7-ое заседание Первого комитета (14 марта 1980 года) // Конференция Организации Объединенных наций по договорам международной купли-продажи товаров. Вена, 10 марта — 11 апреля 1980 года. Официальные отчеты. Документы Конференции и краткие отчеты пленарных заседаний и заседаний главных комитетов. Организация Объединенных Наций Нью-Йорк, 1981 год.

[7-oje zasedanije Pervogo komitěta (14 marta 1980 goda) // Konferencija Organizacii Ob'jediněnyh nacij po dogovoram meždunarodnoj kupli-prodaži tovarov. Vena, 10 marta — 11 aprelja 1980 goda. Oficial'nye otčety. Dokumenty Konferencii i kratkije otčety plenarnych zasedanij i zasedanij glavnyh komitetov. Organizacija Ob'jediněnyh Nacij N'ju-Jork, 1981 god.]

Legal value of computer records. Report of the Secretary-General. United Nations Commission on International Trade Law . Eighteens session, Vienna, 3-21 June 1985. A/CN.9/265.

Комиссия Организации Объединенных Наций по праву международной торговли. Восемнадцатая сессия. Вена, 3-21 июня 1985 года. Доклад Секретариата ЮНСИТРАЛ «Юридическая ценность записей ЭВМ». A/CN.9/265.

[Komissija Organizacii Ob'jediněnyh Nacij po pravu meždunarodnoj trgovli. Vosemnadcataja sessija. Vena, 3-21 ijunja 1985 goda. Doklad Sekretariata JuNSITRAL «Juridičeskaja cennost' zapisej EVM». A/CN.9/265.]

Report of the Working Group on Electronic Commerce on its thirty-eighth session (New York, 12-23 March 2001) United Nations Commission on International Trade Law, Thirty-fourth session, Vienna, 25 June-13 July 2001, Item 6 of the provisional agenda_Possible future work on electronic commerce. A/CN.9/484.

Доклад Рабочей группы по электронной торговле о работе ее тридцать восьмой сессии (Нью-Йорк, 12-23 марта 2001 года). Комиссия Организации Объединенных Наций по праву международной торговли. Документ A/CN.9/484.

[Doklad Rabočej gruppy po elektronnoj trgovle o rabotě jeje tridcat' vos'moj sessii (N'ju-Jork, 12-23 marta 2001 goda). Komissija Organizacii Ob'jediněnyh Nacij po pravu meždunarodnoj trgovli. Dokument A/CN.9/484.]

Legal aspects of electronic commerce. Possible future work in the field of electronic contracting: an analysis of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods. Note by the Secretariat. United Nations Commission on International Trade Law. Working Group on Electronic Commerce. Thirty-eighth session. New York, 12-23 March 2001. A/CN.9/WG.IV/WP.91.

Комиссия Организации Объединенных Наций по праву международной торговли. Рабочая группа по электронной торговле. Тридцать восьмая сессия. Нью-Йорк, 12-23 марта 2001 года. Правовые аспекты электронной торговли. Возможная будущая работа в области электронных договоров: анализ Конвенции Организации Объединенных Наций о договорах международной купли-продажи товаров. Записка Секретариата. Документ A/CN.9/WG.IV/WP.91.

[Komissija Organizacii Ob'jediněnyh Nacij po pravu meždunarodnoj trgovli. Rabočaja gruppy po elektronnoj trgovle. Tridcat' vos'maja sessija. N'ju-Jork, 12-23 marta 2001 goda. Pravovye aspekty elektronnoj trgovli. Vozmožnaja buduščaja rabota v oblasti elektronnych dogovorov: analiz Konvencii Organizacii Ob'jediněnyh Nacij o dogovorach meždunarodnoj kupli-prodaži tovarov. Zapiska Sekretariata. Dokument A/CN.9/WG.IV/WP.91.]

Legal aspects of electronic commerce Electronic contracting: provisions for a draft convention. Note by the Secretariat United Nations Commission on International Trade Law Working Group IV (Electronic Commerce), Thirty-ninth session, New York, 11-15 March 2002. A/CN.9/WG.IV/WP.95.

Комиссия Организации Объединенных Наций по праву международной торговли. Рабочая группа IV (Электронная торговля). Тридцать девятая сессия. Нью-Йорк, 11–15 марта 2002 года. Правовые аспекты электронной торговли. Электронное заключение договоров: положения для проекта конвенции. Записка Секретариата. Документ A/CN.9/WG.IV/WP.95.

[Komissija Organizacii Ob'jediněnyh Nacij po pravu meždunarodnoj trgovli. Rabočaja grupa IV (Elektronnaja trgovlja). Tridcat' dëvjataja sessija. N'ju–Jork, 11–15 marta 2002 goda. Pravovye aspekty elektronnoj trgovli. Elektronnoje zaključenije dogovorov: položenija dlja projekta konvencii. Zapiska Sekretariata. Dokument A/CN.9/WG.IV/WP.95.]

Legal aspects of electronic commerce. Electronic contracting: provisions for a draft convention. Comments by the International Chamber of Commerce. Note by the Secretariat, United Nations Commission on International Trade Law.

Working Group on Electronic Commerce, Thirty-ninth session, New York, 11-15 March 2002. A/CN.9/WG.IV/WP.96.

Комиссия Организации Объединенных Наций по праву международной торговли. Рабочая группа по электронной торговле. Тридцать девятая сессия. Нью-Йорк, 11-15 марта 2002 года. Правовые аспекты электронной торговли. Электронное заключение договоров: положения для проекта конвенции. Комментарии Международной торговой палаты. Записка Секретариата. Документ A/CN.9/WG.IV/WP.96.

[Komissija Organizacii Ob'jediněnyh Nacij po pravu meždunarodnoj trgovli. Rabočaja grupa po elektronnoj trgovle. Tridcat' dëvjataja sessija. N'ju-Jork, 11-15 marta 2002 goda. Pravovye aspekty elektronnoj trgovli. Elektronnoje zaključenije dogovorov: položenija dlja projekta konvencii. Kommentarii Meždunarodnoj trgovoj palaty. Zapiska Sekretariata. Dokument A/CN.9/WG.IV/WP.96.]

Legal aspects of electronic commerce. Electronic contracting: provisions for a draft convention. Comments by the International Chamber of Commerce. Note by the Secretariat. United Nations Commission on International Trade Law. Working Group IV (Electronic Commerce), Forty-first session, New York, 5-9 May 2003. A/CN.9/WG.IV/WP.101.

Комиссия Организации Объединенных Наций по праву международной торговли. Рабочая группа IV (Электронная торговля). Сорок первая сессия. Нью-Йорк, 5–9 мая 2003 года. Юридические аспекты электронной торговли. Электронное заключение договоров: положения для проекта конвенции. Комментарии Международной торговой палаты. Записка Секретариата. Документ A/CN.9/WG.IV/WP.101.

[Komissija Organizacii Ob'jediněnyh Nacij po pravu meždunarodnoj trgovli. Rabočaja grupa IV (Elektronnaja trgovlja). Sorok pervaja sessija. N'ju–Jork, 5–9 maja 2003 goda. Juridičeskije aspekty elektronnoj trgovli. Elektronnoje zaključenije dogovorov: položenija dlja projekta konvencii. Kommentarii Meždunarodnoj trgovoj palaty. Zapiska Sekretariata. Dokument A/CN.9/WG.IV/WP.101.]

Report of Working Group IV (Electronic Commerce) on the work of its fortieth session. Vienna, 14-18 October 2002. United Nations Commission on International Trade Law. Thirty-sixth session, Vienna, 30 June-18 July 2003. A/CN.9/527.

Комиссия Организации Объединенных Наций по праву международной торговли. Тридцать шестая сессия. Вена, 30 июня – 18 июля 2003 года. Доклад Рабочей группы по электронной торговле о работе ее сороковой сессии. Вена, 14–18 октября 2002 года. Документ A/CN.9/527.

[Komissija Organizacii Ob'jediněnyh Nacij po pravu meždunarodnoj trgovli. Tridcat' šestaja sessija. Vena, 30 ijunja – 18 ijulja 2003 goda. Doklad Rabočej gruppy po elektronnoj trgovle o rabotě jeje sorokovoj sessii. Vena, 14–18 oktjabrja 2002 goda. Dokument A/CN.9/527.]

Report of Working Group IV (Electronic Commerce) on the work of its forty-first session (New York, 5-9 May 2003), United Nations Commission on International Trade Law. Thirty-sixth session, Vienna, 30 June-11 July 2003, A/CN.9/528.

Доклад Рабочей группы IV (Электронная торговля) о работе ее сорок первой сессии - (Нью-Йорк, 5-9 мая 2003 года). Комиссия Организации Объединенных Наций по праву международной торговли. Документ A/CN.9/528.

[Doklad Rabočej gruppy IV (Elektronnaja trgovlja) o rabotě jeje sorok pervoj sessii - (N'ju-Jork, 5-9 maja 2003 goda). Komissija Organizacii Ob'jediněnyh Nacij po pravu meždunarodnoj trgovli. Dokument A/CN.9/528.]

Legal aspects of electronic commerce. Electronic contracting: background information. Note by the Secretariat. Add. 1. United Nations Commission on International Trade Law. Working Group IV (Electronic Commerce), Forty-second session, Vienna, 17-21 November 2003. A/CN.9/WG.IV/WP.104/ Add. 1.

Комиссия Организации Объединенных Наций по праву международной торговли. Рабочая группа IV (Электронная торговля). Сорок вторая сессия. Вена, 17–21 ноября 2003 года. Правовые аспекты электронной торговли. Электронное заключение договоров: справочная информация. Записка Секретариата. Документ A/CN.9/WG.IV/WP.104/ Add. 1. [Komissija Organizacii Ob'jediněnných Nacij po pravu meždunarodnoj trgovli. Rabočaja grupa IV (Elektronnaja trgovlja). Sorok vtoraja sessija. Vena, 17–21 nojabrja 2003 goda. Pravovye aspekty elektronnoj trgovli. Elektronnoje zaključenije dogovorov: spravočnaja informacija. Zapiska Sekretariata. Dokument A/CN.9/WG.IV/WP.104/ Add. 1.]

Legal aspects of electronic commerce. ICC eTerms 2004. ICC Guide to electronic contracting. Note by the Secretariat. United Nations Commission on International Trade Law. Working Group IV (Electronic Commerce), Forty-fourth session, Vienna, 11-22 October 2004. A/CN.9/WG.IV/WP.113.

Комиссия Организации Объединенных Наций по праву международной торговли. Рабочая группа IV (Электронная торговля). Сорок четвертая сессия. Вена, 11–22 октября 2004 года. Правовые аспекты электронной торговли. Электронные условия МТП 2004 года. Руководство МТП по заключению договоров электронными средствами. Записка Секретариата. A/CN.9/WG.IV/WP.113.

[Komissija Organizacii Ob'jediněnných Nacij po pravu meždunarodnoj trgovli. Rabočaja grupa IV (Elektronnaja trgovlja). Sorok četvertaja sessija. Vena, 11–22 oktjabrja 2004 goda. Pravovye aspekty elektronnoj trgovli. Elektronnye uslovija MTP 2004 goda. Rukovodstvo MTP po zaključeniju dogovorov elektronnymi sredstvami. Zapiska Sekretariata. A/CN.9/WG.IV/WP.113.]

Report of the Working Group on Electronic Commerce on the work of its forty-fourth session Vienna, 11-22 October 2004. United Nations Commission on International Trade Law. Thirty-eighth session, Vienna, 4-22 July 2005. A/CN.9/571.

- **Návrhy**

Obchodní zákoník Euroasijského hospodářského společenství

Торговый кодекс ЕврАзЭС. Проект. Одобрено в основном Постановлением постоянных комиссий МПА ЕврАзЭС по торговой политике и международному сотрудничеству и по таможенному регулированию и пограничной политике от 03.04.2008 № 5 «О ходе разработки типового проекта законодательного акта «Торговый кодекс ЕврАзЭС».

[Torgovyj koděks JevrAzES. Projekt. Odobreno v osnovnom Postanovlenijem postojannyh komissij MPA JevrAzES po torgovoj politike i meždunarodnomu sotrudničestvu i po tamožennomu regulirovaniju i pograničnoj politike ot 03.04.2008 № 5 «O chodě razrabotki tipovogo projekta zakonodatěl'nogo akta «Torgovyj koděks JevrAzES».]

Doporučení o zdokonalování zákonodárství členských států Euroasijského hospodářského společenství v oblasti elektronického obchodu

Рекомендации по совершенствованию законодательства государств – членов ЕврАзЭС в сфере электронной торговли. Одобрено постановлением Бюро МПА ЕврАзЭС от 02.12.09 № 12.

[Rekomendacii po soveršenstvovaniju zakonodatěl'stva gosudarstv – členov JevrAzES v sfere elektronnoj torgovli. Odobreno postanovlenijem Bjuro MPA JevrAzES ot 02.12.09 № 12.]

2. Sekundární zdroje

1. ANDERSEN, M.B. Electronic Commerce: A Challenge to Private Law? Dostupný z: <http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/biblio/andersen8.html>.
2. BECKER, A. Electronic Commerce: Concepts, Methodologies, Tools, and Applications. Hershey: IGI Global, 2007.
3. БЕЛАЯ, О.Б. Правовое регулирование электронных сделок в международном и национальном праве. Актуальные проблемы гуманитарных и социальных наук: сборник научных трудов. Выпуск 1 / редкол.: А.В. Лаврухин (гл. ред.) [и др.]. Вильнюс, 2007.

[BELAJA, O.B. Pravovoje regulirovanije elektronnych sdělok v meždunarodnom i nacional'nom prave. Aktual'nye problemy gumanitarnych i social'nych nauk: sbornik naučnych trudov. Vypusk 1 / redkol.: A.V. Lavruchin (gl. red.) [i dr.]. Vil'njus, 2007.]
4. BĚLOHLÁVEK, A.J. E-commerce v mezinárodním obchodním styku z právního a finančního hlediska. Daňový speciál. Samostatná příloha časopisu Právní zpravodaj. 7/2002. Str. 1 – 5.
5. БОКОВ, Д.Ю. Взаимодействие социальных и правовых аспектов в процессе становления информационного общества в России. Диссертация на соискание ученой степени кандидата философских наук. Специальность 09.00.11 – Социальная философия. Москва, 2011.

[BOKOV, D.Ju. Vzaimodějstvije social'nych i pravovych aspektov v processe stanovlenija informacionnogo obščestva v Rossii. Dissertacija na soiskanije učenoj stěpeni kandidata filosofskich nauk. Special'nost' 09.00.11 – Social'naja filosofija. Moskva, 2011.]
6. BRIDGE, M., FAWCETT, J.J., HARRIS, J.M. International sale of goods in the conflict of laws. Oxford: Oxford University Press, 2005.
7. CISG-AC Opinion no 1, Electronic Communications under CISG, 15 August 2003. Rapporteur: Professor Christina Ramberg, Gothenburg, Sweden.
8. COETZEE, J. Securing the Future of Electronic Sales in the Context of International Sales. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/coetzee.html>.
9. COLECCHIA, A. Defining and measuring e-commerce. Issues for discussion. OECD, 1999. Dostupný z: <http://www.oecd.org/internet/ieconomy/1893506.pdf>.

10. Commentary on the UN Convention of the International Sale of Goods (CISG). Second Edition (in translation). Edited by P. SCHLECHTRIEM. Translated by G. Thomas. C.H. Beck, Munchen, 1998.
11. COX, T. Chaos versus uniformity: the divergent views of software in the International Community. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/cox.html>.
12. ЧАНТУРИЯ, Л. Венская конвенция о договорах международной купли-продажи товаров: преимущества и предпосылки применения. Dostupný z: <http://www.cac-civillaw.uni-bremen.de/publikationen.html>.

[ČANTURIJA, L. Venskaja konvencija o dogovorach meždunarodnoj kupli-prodaži tovarov: preimuščestva i predposylki primeněnija. Dostupný z: <http://www.cac-civillaw.uni-bremen.de/publikationen.html>.]
13. ЧЕРНОВ, А. А. Становление глобального информационного общества: проблемы и перспективы. Москва, 2003.

[ČERNOV, A. A. Stanovlenije global'nogo informacionnogo obščestva: problemy i perspektivy. Moskva, 2003.]
14. DAVIDOVÁ, D. E-business a mezinárodní právo soukromé. Praha, 2014. Disertační práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta.
15. DAVIDSON, A. The Law of Electronic Commerce. Melbourne: Cambridge University Press, 2012.
16. DIEDRICH, F. Maintaining Uniformity in International Uniform Law via Autonomous Interpretation: Software Contracts and the CISG, 8 Pace Int'l L. Rev. 303 (1996). Dostupný z: <http://digitalcommons.pace.edu/pilr/vol8/iss2/2>.
17. DIEDRICH, F. The CISG and Computer Software Revisited. Zdroj: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/diedrich1.html>.
18. ДМИТРИК, Н. А. Способы осуществления субъективных гражданских прав и исполнения обязанностей с использованием сети Интернет. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Специальность 12.00.03 - Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право. Москва, 2007.
19. [DMITRIK, N. A. Sposoby osuščestvlenija sub'ektivnych graždanskich prav i ispolněnija objazannostěj s ispol'zovanijem seti Intěrnět. Dissertacija na soiskanije učenoj stěpeni kandidata juridičeskich nauk. Special'nost' 12.00.03 - Graždanskoje pravo; predprinimatěl'skoje pravo; semejnoje pravo; meždunarodnoje častnoje pravo. Moskva, 2007.]

20. E-commerce in developing countries. Opportunities and challenges for small and medium-sized enterprises. World Trade Organization, 2013.
21. EISELEN, S. Electronic commerce and the UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG). 1980. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/eiselen1.html>.
22. ФАБРИЧНОВ, А. Г. Правовое регулирование использования электронных средств связи при совершении банковских сделок. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Специальность: 12.00.03 – Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право. Москва, 2007.
- [FABRIČNOV, A. G. Pravovoje regulirovanije ispol'zovanija elektronnych sredstv svjazi pri soveršenii bankovskich sdělok. Dissertacija na soiskanije učenoj stěpeni kandidata juridičeskich nauk. Special'nost': 12.00.03 – Graždanskoje pravo; predprinimatěl'skoje pravo; semejnoje pravo; meždunarodnoje častnoje pravo. Moskva, 2007.]
23. FELEMEGAS, J. The United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods: Article 7 and Uniform Interpretation. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/felemegas.html>.
24. FERRARI, F. Brief Remarks on Electronic Contracting and the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG). *Vindobona Journal of International Commercial Law & Arbitration* (2002), pp. 289-304. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/ferrari12.html>.
25. ФЛЕЧТНЕР, Г.М. Конвенция Организации Объединенных Наций о договорах международной купли-продажи товаров. United Nations Audiovisual Library of International Law. Dostupný z: http://legal.un.org/avl/pdf/ha/ccisg/ccisg_r.pdf.
- [FLEČTNĚR, G. M. (FLECHTNER, G. M.) Konvencija Organizacii Ob'jediněnných Nacij o dogovorach meždunarodnoj kupli-prodaži tovarov. United Nations Audiovisual Library of International Law. Dostupný z: http://legal.un.org/avl/pdf/ha/ccisg/ccisg_r.pdf.]
26. FRIMMEL, M. Elektronický obchod: právní úprava. Praha: Prospektrum, 2002.
27. FRIMMEL, M. Písemná forma právního úkonu a e-mail. Dostupný z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=62154>.
28. GABRIEL, H.D. The United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts: an Overview and Analysis. *Unif. L. Rev.* 2006. Dostupný z: <http://109.168.120.21/siti/Unidroit/index/pdf/XI-2-0285.pdf>.

29. GERED, A. „A“ is for Apple, “M” is for Commerce - On What M-commerce Is and Why It Is Special. Dostupný z:
<http://www.uncitral.org/uncitral/en/commission/colloquia/electronic-commerce-2010program.html>.
30. ГЕТЬМАН-ПАВЛОВА, И.В. Международное частное право: Учебник. – Москва: Изд-во Эксмо, 2005.
- [GET'MAN-PAVLOVA, I.V. Meždunarodnoje častnoje pravo: Učebnik. – Moskva: Izd-vo Eksmo, 2005.]
31. ГОРШКОВА Л.В. Правовые проблемы регулирования частноправовых отношений международного характера в сети Интернет. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Специальность 12.00.03 - Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право. Москва, 2005.
- [GORŠKOVA L. V. Pravovye problemy regulirovanija častnopravovych otnošenij meždunarodnogo charaktěra v seti Intěrnět. Dissertacija na soiskanije učenoj stěpeni kandidata juridičeskich nauk. Special'nost' 12.00.03 - Graždanskoje pravo; predprinimatěl'skoje pravo; semejnoje pravo; meždunarodnoje častnoje pravo. Moskva, 2005.]
32. ГОРШКОВА Л.В. Цифровой товар – товар или услуга? Доклад на VII Международной конференции «Право и Интернет». 27-28 октября 2005 года, Россия, Москва. Zdroj: <http://www.ifap.ru/pi/07/>.
- [GORŠKOVA L.V. Cifrovój tovar – tovar ili usluga? Doklad na VII Meždunarodnoj konferencii «Pravo i Intěrnět». 27-28 oktjabrja 2005 goda, Rossija, Moskva.]
33. GREEN, S., SAIDOV, D. Software as Goods. Dostupný z:
<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/green-saidov.html>.
34. HAAPIO, H., SMITH, A. Safe Sales in Cyberspace. Dostupný z:
<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/haapiosmith.html>.
35. HAHNKAMPER, W. Acceptance of an offer in light of electronic Communications. Journal of Law and Commerce. Vol. 25:147 2005-06. Str. 147-148.
36. HAJNÝ, F. Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace. Dostupný z:
<http://www.epravo.cz/top/clanky/umluva-o-uzavirani-smluv-prostredky-elektronicke-komunikace-21829.html>.

37. HART M., CHAITOO R. Electronic commerce and the Rules of the World Trade Organization. *Journal of world intellectual property*. 1999. No 6. Str. 71–75.
38. HILL, J.E. The Future of Electronic Contracts in International Sales: Gaps and Natural Remedies under the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, 2 *Nw. J. Tech. & Intell. Prop.* 1 (2003).
39. CHARTERS, A.L. Growth of the CISG with Changing Contract Technology: "Writing" in Light of the UNIDROIT Principles and CISG-Advisory Council Opinion no. 1. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/charters.html>.
40. KANDA, A. *Mezinárodní kupní smlouva*. Praha: Academia. 1988.
41. KANDA, A. *Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (s komentářem)*. Praha: Hospodářská komora České republiky 1995.
42. KIDD, D.L. Jr., DAUGHTREY, W.H. Jr. Adapting Contract Law to Accommodate Electronic Contracts: Overview and Suggestions. 26 *Rutgers Computer and Technology Law Journal* 215 (2000). Dostupný z: http://cyber.law.harvard.edu/ilaw/Contract/Kidd_Full.html.
43. КОСАРЕВ, А.С. Проблемы правового регулирования сделок в сфере электронной коммерции. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Специальность 12.00.03 - Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право. Москва, 2010.
- KOSAREV, A.S. Problemy pravovogo regulirovanija sdělok v sfere elektronnoj kommercii. Avtoreferat dissertacii na soiskanije učenoj stěpeni kandidata juridičeskich nauk. Special'nost' 12.00.03 - Graždanskoje pravo; predprinimatěl'skoje pravo; semejnoje pravo; meždunarodnoje častnoje pravo. Moskva, 2010.
44. КОСТИЮК, И.В. Гражданско-правовое регулирование электронной торговли. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Специальность 12.00.03 - Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право. Казань, 2007.
- [KOSTJUK, I.V. Graždansko-pravovoje regulirovanije elektronnoj trgovli. Avtoreferat dissertacii na soiskanije učenoj stěpeni kandidata juridičeskich nauk. Special'nost' 12.00.03 - Graždanskoje pravo; predprinimatěl'skoje pravo; semejnoje pravo; meždunarodnoje častnoje pravo. Kazan', 2007.]
45. KOŠČÍK, M. *Pojem a obsah právních úkonů na Internetu*. Brno, 2010/2011. Dizertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

46. KRAJCOVÁ, B. Mezinárodní internetové právo a příslušnost soudu v internetových sporech. Praha, 2013. Disertační práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta.
47. KROLL, S., MISTELIS, L., VISCASILLAS, P.P. (eds.). UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG). Munich: Beck/Hart Publishing, 2011.
48. KUBA, S. Aplikace Vídeňské úmluvy ve sporu z kupní smlouvy. Praha, 2011. Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta.
49. КУЧЕР, А. Н. Заключение договора в соответствии с Венской конвенцией ООН о договорах международной купли-продажи товаров. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Специальность 12.00.03 - Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право. Москва, 2002.
- [KUČER, A. N. Zaključenje dogovora v sootvetstvii s Venskoj konvencijej OON o dogovorach meždunarodnoj kupli-prodaži tovarov. Dissertacija na soiskanije učenoj stěpeni kandidata juridičeskich nauk. Special'nost' 12.00.03 - Graždanskoje pravo; predprinimatěl'skoje pravo; semejnoje pravo; meždunarodnoje častnoje pravo. Moskva, 2002.]
50. KUČERA, Z. Přeshraniční aspekty soukromoprávních deliktů v kyberprostoru. Praha, 2014. Disertační práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta.
51. KUČERA Z., PAUKNEROVÁ M., RŮŽIČKA K. a kol. Právo mezinárodního obchodu. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008.
52. LANDO, O. A Vision of a Future World Contract Law: Impact of European and UNIDROIT Contract Principles. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/lando3.html>.
53. LOOKOFSKY, J. The 1980 United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/lookofsky.html>.
54. KILMINSTER-HADLEY, Sh., LOZA DE SILES, E. *The Law of Electronic Contracts: The New United Nations Convention* (Aug./Sept. 2007). *The Advocate*, Vol. 50, p. 40, August/September 2007. Dostupný z: <http://ssrn.com/abstract=1369952>.
55. MACHKOVÁ, H., ČERNOHLÁVKOVÁ, E., SATO, A. a kolektiv. Mezinárodní obchodní operace. 5., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2010.
56. МАЛАХОВ, С. В. Гражданско-правовое регулирование отношений в глобальной компьютерной сети Интернет. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Специальность 12.00.03 - Гражданское право;

предпринимательское право; семейное право; международное частное право. Москва, 2001.

[MALACHOV, C. V. Graždansko-pravovoj regulirovanije otnošenij v global'noj komp'jutěroj seti Intěrnět. Dissertacija na soiskanije učenoj stěpeni kandidata juridičeskich nauk. Special'nost' 12.00.03 - Graždanskoje pravo; predprinimatěl'skoje pravo; semejnoje pravo; meždunarodnoje častnoje pravo. Moskva, 2001.]

57. MALEK, R.J. Electronic Commerce in International Trade Law – Especially under the Un Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts 2005 and under the Un Convention on Contracts for the International Sale of Goods 1980. Minor dissertation. University of Cape Town, School for Advanced Legal Studies. 2007.
  58. MAREŠ, D. Vybrané právní aspekty elektronického obchodu. Brno, 2011. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.
  59. MARTIN, Ch. Every1's Guide to Electronic Contracts [Kindle Edition]. Every1's Guide Press, 2014.
  60. MARTIN, Ch. The Uncitral Electronic Contracts Convention: Will It Be Used or Avoided? PACE INT'L L. REV. [Vol. 17:261 2005], str. 261 – 300.
  61. MARVIN, C. When Old Technologies Were New : Thinking About Electric Communication in the Late Nineteenth Century. New York: Oxford University Press, 1988.
  62. MAZZOTTA, F.G. Notes on the United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts and Its Effects on the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/mazzotta3.html>.
  63. MIČICA, D. Někteře aspekty elektronického obchodu z pohledu mezinárodního práva soukromého. Praha, 2011. Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta.
  64. МИХАЙЛЕНКО, Е.В. Проблемы информационно-правового регулирования отношений в глобальной компьютерной сети Интернет. Диссертация на соискание ученого звания кандидата юридический наук. Специальность 12.00.14 - Административное право, финансовое право, информационное право. Москва, 2004.
- [MICHAJLENKO, Je.V. Problemy informacionno-pravovogo regulirovanija otnošenij v global'noj komp'jutěroj seti Intěrnět. Dissertacija na soiskanije učenogo zvanija kandidata juridičeskich nauk. Special'nost' 12.00.14 - Administrativnoje pravo, finansovoje pravo, informacionnoje pravo. Moskva, 2004.]

65. MIK, E. „Updating“ the Electronic Transactions Act? - Australia's Accession to the UN Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts 2005. *Journal of Contract Law*/(2010) 26 JCL No 2. Dostupný z: <http://ssrn.com/abstract=2046858>.
66. MORINGIELLO, J. M., REYNOLDS, W. L., *Electronic Contracting Cases 2009-2010* (June 22, 2010). *Business Lawyer*, Vol. 66, 2010; *Widener Law School Legal Studies Research Paper No. 10-16*; *U of Maryland Legal Studies Research Paper No. 2011-14*. Dostupný z: <http://ssrn.com/abstract=1628688>.
67. MOWBRAY, J. *The Application of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods to E-Commerce Transactions: The Implications for Asia*. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/mowbray.html>.
68. NTOZINTLE JOBODWANA, Z. *E-Commerce and Mobile Commerce in South Africa: Regulatory Challenges*. *Journal of International Commercial Law and Technology*. Vol. 4, Issue 4 (2009). Str. 287. Dostupný z: <http://www.jiclt.com/index.php/jiclt/article/view/93>.
69. ПАПЕРНО, Е.Л. *Правовое регулирование электронной торговли в России, Германии и США. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Специальность: 12.00.03 – Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право. Москва, 2006.*
- [PAPERNO, Je.L. *Pravovoje regulirovanije elektronnoj trgovli v Rossii, Germanii i SŠA. Avtoreferat dissertacii na soiskanije učenoj stěpeni kandidata juridičeskich nauk. Special'nost': 12.00.03 – Graždanskoje pravo; predprinimatěl'skoje pravo; semejnoje pravo; meždunarodnoje častnoje pravo. Moskva, 2006.*]
70. POLANSKI, P., JOHNSTON, R. *Potential of Custom in Overcoming Legal Uncertainty in Global Electronic Commerce*, *The Journal of Information Technology Theory and Application (JITTA)*, 4:2, 2002, 1-16. Dostupný z: <http://aisel.aisnet.org/cgi/viewcontent.cgi?article=1175&context=jitta>.
71. POLANSKI, P. *Convention on E-Contracting: The Rise of International Law of Electronic Commerce?* (2006). *BLED 2006 Proceedings*. Paper 20. Dostupný z: <http://aisel.aisnet.org/bled2006/20>.
72. ROZEHNALOVÁ, N. *Transnacionální právo mezinárodního obchodu*. Brno: Masarykova univerzita, 1994.
73. RŮŽIČKA, K. *Jak obchodovat se zahraničím?* Ostrava: Montanex, 1994.

74. РЫКОВ, А.Ю. Гражданско-правовое регулирование сделок в глобальной компьютерной сети «Интернет». Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Специальность 12.00.03 – Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право. Москва, 2009.
- [RYKOV, A.Ju. Graždansko-pravovojе regulirovanije sdělok v global'noj komp'jutěrnоj seti «Intěrnět». Avtoreferat dissertacii na soiskanije učenoj stěpeni kandidata juridičeskich nauk. Special'nost' 12.00.03 – Graždanskoje pravo; predprinimatěl'skoje pravo; semejnoje pravo; međunarodnoje častnoje pravo. Moskva, 2009.]
75. Сборник ЮНСИТРАЛ по прецедентному праву, касающемуся Конвенции Организации Объединенных Наций о договорах международной купли-продажи товаров. Издание 2012 года. Организация Объединенных Наций. Нью-Йорк, 2013 год. UNCITRAL Digest of Case Law on the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (2012). United Nations, New York, 2012.
- [Sbornik JuNSITRAL po precedětnomu pravu, kasajuščemusja Konvencii Organizacii Ob'jediněnych Nacij o dogovorach međunarodnoj kupli-prodaži tovarov. Izdanije 2012 goda. Organizacija Ob'jediněnych Nacij. N'ju-Jork, 2013 god.]
76. SCHLECHTRIEM, P. Requirements of Application and Sphere of Applicability of the CISG. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/schlechtriem9.html>.
77. SCHLECHTRIEM, P., SCHWENZER, I. (ed.) Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG). Third edition. New York: Oxford University Press, 2010.
78. SCHWENZER, I., MOHS, F. Old Habits Die Hard: Traditional Contract Formation in a Modern World. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/schwenzer-mohs.html>.
79. SMEJKAL, V. a kol. Právo informačních a telekomunikačních systémů. Praha: C.H. Beck, 2004.
80. SONO, H. The Applicability and Non-Applicability of the CISG to Software Transactions. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/sono6.html>.
81. SVATOŠ, M. a kol. Zahraniční obchod. Praha: Grada Publishing a.s., 2009.
82. ШЕЛЕПИНА, Е. А. Правовые аспекты электронного документооборота: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Специальность 12.00.03 - Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право. Москва, 2007.

- [ŠELEPINA, Je. A. Pravovye aspekty elektronogo dokumentooborota: Avtoreferat dissertacii na soiskanije učenoj stěpeni kandidata juridičeskich nauk. Special'nost' 12.00.03 - Graždanskoje pravo; predprinimatěl'skoje pravo; semejnoje pravo; meždunarodnoje častnoje pravo. Moskva, 2007.]
83. ŠLEMAROVÁ, D. Internet a mezinárodní právo soukromé. Praha, 2007. Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta.
84. ШМИТТГОФФ, К. Экспорт: право и практика международной торговли. Ответственный редактор А.С.Комаров. Москва, "Юридическая литература", 1993.
- [ŠMITTGOFF, K. Eksport: pravo i praktika meždunarodnoj trgovli. Otvetstvennyj redaktor A.S.Komarov. Moskva, "Juridičeskaja litěratūra", 1993.]
85. ŠVARC, Z. Vybrané otázky práva mezinárodního obchodu. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze. Fakulta mezinárodních vztahů, 1998.
86. The Economic and Social Impact of Electronic Commerce – Preliminary Findings and Research Agenda. OECD, 1999.
87. Thirty-five Years of Uniform Sales Law: Trends and Perspectives Proceedings of the High Level Panel held during the Forty-eighth Session of the United Nations Commission on International Trade Law Vienna, 6 July 2015. UNITED NATIONS. New York, 2015.
88. TODD, P. E-commerce Law. London: Cavendish Publishing, 2005.
89. VALIOTI, Z. Passing of Risk in international sale contracts: A comparative examination of the rules on risk under the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (Vienna 1980) and INCOTERMS 2000. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/valioti1.html>.
90. ВАСИЛЬЕВА, Н.М. Правовое регулирование налогообложения электронной коммерции. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Специальность 12.00.14 - Административное право, финансовое право, информационное право. Москва, 2007.
- [VASIL'JEVA, N.M. Pravovoje regulirovanije nalogoobloženiija elektronnoj kommercii. Dissertacija na soiskanije učenoj stěpeni kandidata juridičeskich nauk. Special'nost' 12.00.14 - Administrativnoje pravo, finansovoje pravo, informacionnoje pravo. Moskva, 2007]
91. VERZONI, F.G. Electronic Commerce and the UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG). Nordic Journal of Commercial Law, Issue #2, 2006.

92. Выступление Генерального секретаря ООН на Всемирной встрече на высшем уровне по вопросам информационного общества. 10 декабря 2003 года.
http://www.un.org/ru/sg/annan_messages/2003/sg.shtml
- [Vystuplenije Geněral'nogo sekretarja OON na Vsemirnoj vstreče na vysšem urovně po voprosam informacionnogo obščestva. 10 děkabrja 2003 goda.
http://www.un.org/ru/sg/annan_messages/2003/sg.shtml]
93. WALT, S. The CISG's Expansion Bias: A Comment on Franco Ferrari. Dostupný z:
<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/walt1.html>.
94. WANG, F.F. Law of Electronic Commercial Transactions: Contemporary Issues in the EU, US and China. London: Routledge, 2014.
95. ЗАЖИГАЛКИН, А.В. Международно-правовое регулирование электронной коммерции: автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Специальность 12.00.10 - Международное право, европейское право, 12.00.03 - Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право. Санкт-Петербург, 2005.
- [ZAŽIGALKIN, A.V. Meždunarodno-pravovoje regulirovanije elektronnoj kommercii: avtoreferat dissertacii na soiskanije učenoj stěpeni kandidata juridičeskich nauk. Special'nost' 12.00.10 - Meždunarodnoje pravo, jevropeskoje pravo, 12.00.03 - Graždanskoje pravo; predprinimatěl'skoje pravo; semejnoje pravo; meždunarodnoje častnoje pravo. Sankt-Petěrburg, 2005.]
96. ZELLER, B. Jurisdiction in Cyberspace. Does the CISG 'Manage' the Global Communication Medium? Dostupný z:
<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/zeller11.html>.
97. ZEŽULKA, D. Internet a mezinárodní právo soukromé. Praha, 2008. Disertační práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta.
98. ZIEGEL, J. The Scope of the Convention: Reaching Out to Article One and Beyond. Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/ziegel7.html>.
99. ZUPPI, A.L. The Parol Evidence Rule, International Electronic Documents and the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG). Dostupný z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/zuppi2.html>.
100. ZWASS, V. Electronic Commerce: Structures and Issues. International Journal of Electronic Commerce. Volume 1, Number 1, Fall, 1996. Str. 3 - 23.

101. ŽÍDEK, P. Pojem podstatného porušení smlouvy dle Vídeňské úmluvy o mezinárodní koupi zboží. Brno, 2008. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

3. Internetové zdroje

<http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:E-commerce>

<http://www.uncitral.org/uncitral/en/commission/colloquia/electronic-commerce-2010program.html>

http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/FIELD/Tashkent/pdf/okinawa_charter_ru.doc

<http://ictsd.org/i/library/180997/?view=details>

<http://www.itu.int/net/wsis/>

<http://www.profile.ru/ekonomika/item/78294-poezdka-na-bali-78294>

<http://www.vavt.ru/wto/wto/GlobalElectronicCommerce>

http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/itadec_e.htm

http://www.wto.org/english/tratop_e/ecom_e/mindec1_e.htm

http://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/min05_e/brief_e/brief19_e.htm

http://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/min01_e/mindecl_e.htm

Shrnutí:

Elektronický obchod představuje pro Úmluvu OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží velkou výzvu. I přesto, že byla zároveň se Vzorovým zákonem UNCITRAL o elektronickém obchodu použita jako jeden z pilířů pro vypracování Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace, možnosti její aplikace na elektronický obchod jsou nadále tématem živých diskusí.

Cílem předkládané disertační práce je prozkoumat, jak se Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží aplikuje na oblast elektronického obchodu a porovnat ji s Úmluvou o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace vzhledem k převládající tendenci k odstraňování právních překážek elektronickému obchodu. Základní předpoklad disertace je založen na tom, že Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace představuje nástroj, který nalezené překážky pomáhá překonávat.

Kapitola „Elektronický obchod a jeho úprava“ přibližuje pojem „elektronický obchod“ a práci mezinárodních organizací, které se zabývají jeho úpravou. Daná kapitola je pro celou práci klíčová. Poukazuje na tendenci směrem k podpoře elektronického obchodu a k odstranění překážek v jeho právní úpravě, od čehož se odvíjí identifikování předpokladů a překážek aplikace Vídeňské úmluvy v elektronickém kontextu i v dalších kapitolách. Zdrojem nejasností při vymezení pojmu „elektronický obchod“ je zejména široký rozsah obchodu jako takového, různorodost elektronických prostředků komunikace a neurčitost pojmu „elektronický“. Na závěr je formulována teze, že elektronický obchod je založen na elektronickém přenosu dat v bezpapírové formě.

V kapitole „Úmluvy OSN“ jsou představeny příklady odborných názorů, podporujících nebo odmítajících aplikaci Vídeňské úmluvy na elektronický obchod a předpoklady této aplikace, které jsou podrobněji prozkoumány a potvrzeny v dalších kapitolách. Mezi předpoklady patří zásada svobody formy, zásada autonomie vůle, široký a autonomní výklad Úmluvy, zmínění „jiných prostředků umožňujících okamžité sdělení“ a neomezené způsoby sdělení. Část věnovaná Úmluvě o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace popisuje přípravné práce, odborná hodnocení Úmluvy a zásady elektronického obchodu.

V kapitole „Působnost Vídeňské úmluvy v kontextu její aplikace na elektronický obchod“ se zkoumá teritoriální a věcná působnost. S elektronickými prostředky komunikace souvisí problematika určení mezinárodní povahy smlouvy a otázka, jakou roli zde hrají informace o umístění informačních systémů, o doménových jménech a adresách elektronické pošty. Překážky tady nebyly shledány z toho důvodu, že v případě obou úmluv má podstatný význam místo

podnikání smluvních stran. V případě Vídeňské úmluvy nic nenaznačuje tomu, že by informace o umístění zařízení, o doménových jménech či adresách elektronické pošty mohly být interpretovány jako určující místo podnikání.

Široký obsah pojmu „obchod“ souvisí s probádáním problematiky věcné působnosti Vídeňské úmluvy a je zároveň odůvodněním poměrně široké věcné působnosti Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace. V tomto kontextu je identifikována překážka spočívající v zařazení smluv s virtuálním zbožím do působnosti Vídeňské úmluvy. Tato problematika je zkoumána z hlediska pojetí zboží a kupní smlouvy. Je formulován závěr, že Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace nepomáhá překonat danou překážku, protože problematiku virtuálního zboží zcela přechází.

S bezpapírovou formou přenosu dat zmíněnou v definici elektronického obchodu souvisí problematika formy, které je věnována kapitola „Forma“. Na základě analýzy zásady funkční ekvivalentnosti a pojetí písemné formy je prokázáno, že požadavek písemné formy může i nadále zůstat překážkou elektronickému obchodu.

Kapitola „Uzavírání smlouvy“ navazuje na specifika elektronického obchodu. Rychlost se pojednává v souvislosti s rychlostí sdělovacích prostředků podle Vídeňské úmluvy, kde je toto specifikum zařazeno do pojmu „okolnosti obchodu“. Možnost šíření informací mezi neurčitým počtem osob je rozebírána v souvislosti s nabídkou na uzavření smlouvy. Je potvrzeno, že automatizované systémy pro uzavírání smluv jsou kompatibilní s Vídeňskou úmluvou. Je identifikována překážka, spočívající v nejednotnosti přístupu Úmluvy k různým prostředkům komunikace. Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace může jako dokument založený na zásadě technologické neutrality přispět k překonání této překážky.

Základní předpoklad byl tedy potvrzen jen částečně. Nicméně byla potvrzena možnost aplikace Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží na oblast elektronického obchodu v rámci její působnosti.

Summary:

Electronic commerce poses a challenge to the UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods. Although along with the UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce it was one of the pillars for the development of the UN Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts, the options for its application in electronic commerce remain a subject of lively debate.

The objective of this thesis is to study how the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods is applied in the field of electronic commerce and compare it to the United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts with regard to the prevailing tendency to remove legal barriers to electronic commerce. The principal assumption is that the Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts is an instrument which helps to overcome identified obstacles.

The chapter 'Electronic commerce and its treatment' provides an explanation of the term 'electronic commerce', describes the work of international organizations which regulate it and notes the tendency towards support for electronic commerce and the removal of barriers in legislation, which leads on to identifying the conditions and barriers to the application of the CISG in an electronic context in further chapters. The wide scope of the term 'commerce', the diversity of electronic means of communication and the vagueness of the term 'electronic' are all sources of confusion in trying to define the term 'electronic commerce'. A conclusion is formulated that electronic commerce is commerce based on electronic data transfer in paperless form.

The chapter 'UN Conventions' gives examples of expert opinions supporting or rejecting the application of the CISG in electronic commerce and conditions for such applications, and these are further explored and confirmed in subsequent chapters. Some of the conditions include the principle of freedom of form, the principle of freedom of contract, a broad and independent interpretation of the Convention, the mention of 'other means of instantaneous communication' and unlimited methods of communication. The section looking at the Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts describes the preparatory work, expert assessments of the Convention and the principles of e-commerce.

Geographic and material scope is examined in the chapter 'The scope of the CISG in the context of its application in electronic commerce'. The issue of determining the international

nature of a contract and the matter of what role information about the location of information systems, domain names and e-mail addresses play here are related to electronic means of communication. No obstacles were found here, because in both conventions the contractual parties' place of business is of fundamental importance. In the case of the CISG, there is no indication that information about the location of devices, domain names or e-mail addresses could be interpreted as determining a place of business.

The broad meaning of the term 'commerce' is looked at in investigating the material scope of the application of CISG, and it also provides the justification for the relatively wide material scope of the Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts. In this context, the inclusion of contracts with virtual goods within the CISG's scope of application is identified as an obstacle. This issue is examined in terms of the concept of goods and contract of sale. A conclusion is formulated stating that the Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts does not help to overcome this obstacle, because it entirely omits the issue of virtual goods.

The paperless form of data transmission, as mentioned in the definition of electronic commerce, is related to the issue of form, which is looked at in the chapter 'Form'. An analysis of the principle of functional equivalence and the concept of a written form is used to demonstrate that the requirement of written form may continue to remain a barrier to e-commerce.

The chapter 'Formation of the Contract' focuses on the specifics of e-commerce. Speed is discussed in relation to the 'rapidity' of the means of communication in accordance with the CISG, where it is included within the term 'circumstances of the transaction'. The opportunity of spreading information amongst an indefinite number of people is dealt in connection with an offer to conclude a contract. It is confirmed that automated systems for contract formation are compatible with the CISG. An obstacle is identified, and this involves the CISG's inconsistent approach to different means of communication. The Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts, as a document based on the principle of technological neutrality, can make a contribution in overcoming this obstacle.

The principal assumption was thus only partially confirmed. Nevertheless, the option of applying the CISG within its scope to electronic commerce was confirmed.